

ส ท ธิ ป ริ ท ์ ศ น์

SETHAPRITAN Vol. 10 No. 29 October 1995 - January 1996 ISSN 1657 - 2670

ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๓๘ - มกราคม ๒๕๓๙ ปีที่ ๔๐ ปีที่ ๑

ฉบับ "การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อความก้าวหน้าของสังคมไทย"

"Human Resource Development for the Progress of Thai Society." ISSUE

อภินันทนาการ
จาก

INFOCOM CO., LTD.

2991/59-60 Floor 3 Visuthanee Hitech Office Park, Ladprao Road.,
(Between Soi 101-103) Wangthonglang, Bangkok 10240, Thailand.
Tel. 370-3310 - 9 Fax : (662) 370-3319

- ๗ ปาฐกถาเรื่อง "การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อความก้าวหน้าของโลกของสังคมไทย"
โดย ศาสตราจารย์ นพ.ประเวศ วะสี
- 7 Lecture : Human Resource Development for the Progress of Thai Society. by Prof. Dr.Praves Vasee.
- ๓๐ "มนุษย์" ศูนย์กลางของการพัฒนาในสังคมไทย / ดนัย มูสา
- 30 "Human" Centre of Development in Thai Society./ Danai Moosa.
- ๓๖ "พฤติกรรมกรรมการบริหารงานกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อความได้เปรียบเชิงการแข่งขัน"
/ โสมสภาวะ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา
- 36 "Human Resource Development through Managerial Behavior for Competitive Advantage."
/ Somsagow Snitwongse.
- ๔๒ บทวิเคราะห์ : ตัวชี้วัดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ / ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิชัย ต้นศรีสุก
- 42 Resolution : Human Resource Development Indicators. / Asst.Prof. Dr. Sitthichai Tumsrisakul.
- ๕๐ เข้าใจองค์การจัดการทรัพยากรมนุษย์ด้วยพุทธปรัชญา / พ.ค.บุญยะ พิชัยจุมพล
- 50 Penetrating Management and Human Resource Managment through Bhuddist Philosophy.
/ Major Busya Pichaijumpon.
- ๕๔ กระบวนการคิดของมนุษย์ / กรรณิ์ เปล่งฟ้า
- 54 Man's Thinking Process. / Gornrath Plengkham.
- ๕๙ "แล้วจะพัฒนาคอมพิวเตอร์กันอย่างไร" / ศิริพัทรา เหมื่อนม้าย
- 59 The Development of Computer Personnel. / Siripatra Muanmalai.
- ๖๒ การวางแผนและควบคุมกำไร / ศาสตราจารย์ประพันธ์ ศิริวิรัตน์ฉำวงศ์
- 62 Profit Planning and Control. / Prof. Prapun Siriraththamrong.

๖ ๑ ๗

- ๖๖ แนวโน้มการเปิดเสรีธุรกิจประกันภัยในประเทศไทย / ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สากล ธนสัตยาวิบูล
- 66 Trends towards the Opening of a Free Market for the Insurance Business in Thailand.
/ Asst.Prof. Sakol Tanasatayawibul.
- ๗๐ เทคนิคคิดเลข : ความขัดแย้งอันเนื่องมาจากวิธีคิดต่างกัน / รองศาสตราจารย์ ดร. ทิสนา แชนเมณี
- 70 Calculation Techniques : Conflict of Different Viewpoints. / Assoc.Prof. Dr.Thitsana Khemmani.
- ๗๓ "ธุรกิจและการบริหารงานก่อสร้างอาคาร" / เจษฎาบุตร โชควิทยา
- 73 Business and Management of the Construction Industry. / Jesthabuttra Chokewidhya.
- ๗๔ "การบริหารคุณภาพในอีกพรตนะของข้าพเจ้า" / กฤษณ์ อุทัยวัฒน์
- 79 Quality Management in my Vision. / Krisd U-Thairat.
- ๘๕ "หลักการและแนวทางในการประนีประนอมยอมความในศาล" / โชติช่วง ทัตวงศ์
- 85 Principle and Technique for the Court's Mediation. / Chotechuong Thapvongse.
- ๘๙ วางแผนสื่อสารการตลาดอย่างไร จึงจะเข้าข่ายครบวงจร. / วีรพันธ์ โล่ห์ทองคำ
- 89 How to Write Integrated Marketing Communications Plan. / Teerapun Lotongkum.
- ๘๙อุดมการณ์จะถึงกาลอวสาน / เพชรา พงษ์ศักดิ์
- 99 Will it be the end of Idealism? / Cheztha Puanghata.
- ๑๐๓ พินัยกรรม / สรัญญา ไชยสุต
- 103 WILLS. / Saranya Chaiyasuta.
- 107 Research Paper : A Research Application of the Tagmemics to the Teaching of English Structure. / Asst.Prof.Dr. Vinit Phinit-Akson.

บรรณาธิการแถลง

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มิใช่เป็นแนวความคิดที่เพิ่งมีหรือเพิ่งเกิดขึ้นใหม่ ได้มีการพูดถึงมานานนับทศวรรษ โดยจะเห็นได้ว่าตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๓ และฉบับที่ ๔ เริ่มกล่าวถึงความสำคัญของการลด ประชากรและพัฒนาคน และเน้นเรื่องนี้อย่างจริงจังในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ ๕ และ ๖ จนถึงฉบับที่ ๘ ซึ่งให้ความสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยดำเนินการพัฒนาสังคม พัฒนาคุณภาพของประชากร พัฒนากำลังคนและแรงงาน ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นกระบวนการเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศชาติในทุกแง่มุม เพราะคน คือ พลังสำคัญของระบบเศรษฐกิจ

ภาวะการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเศรษฐกิจโลก ซึ่งเกิดจากอิทธิพลของเทคโนโลยีที่มีผลกระทบต่อการรวม- การผลิตและการบริโภค ปัจจัยด้านทรัพยากรมนุษย์จึงต้องมีการพัฒนาและสร้างคุณภาพ ซึ่งจะเริ่มตั้งแต่คนรุ่นอุปถัมภ์ในศตวรรษที่ ๒๑ ผู้เป็นแม่เลี้ยงหนึ่งคนแต่บรรดาทั้งร่างกายและจิตใจให้มีคุณภาพสมบูรณ์ เพื่อพวกเขาจะได้เกิดมามีสุขภาพแข็งแรง เมื่ออายุเข้าสู่วัยศึกษาก็ส่งเข้าศึกษาหาความรู้แขนงต่าง ๆ จนถึงวัยทำงานก็ยังคงศึกษาอบรมอยู่อย่างต่อเนื่อง จนอาจกล่าวได้ว่า ครบไค้ที่มนุษย์ยังมีมโนหาใจ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จะต้องดำเนินการอยู่ตลอดเวลา เพื่อนำไปสู่การเป็นคนที่มีคุณภาพ นำไปสู่การพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ

สุทธิปริทัศน์ วรสารทางวิชาการของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ฉบับนี้ ได้รวบรวมงานสาระในรูปของ บทความทางด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มานำเสนอ เพื่อให้สอดคล้องกับอุดมัยแห่งการแพร่กระจายความคิดในการ พัฒนาศักยภาพของคน เริ่มประเด็นด้วย ปาฐกถา ของ ศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี เรื่อง " *การพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์เพื่อความก้าวหน้าของโลกของสังคมไทย* " คณีย มุสา นำเสนอทรรศนะเกี่ยวกับผู้คนในบทบาท " *มนุษย์ : ศูนย์กลางของการพัฒนาในสังคมไทย* " บทความเรื่อง " *พฤติกรรมการบริหารงานกับการพัฒนาทรัพยากร มนุษย์เพื่อความได้เปรียบเชิงการแข่งขัน* " เปิดประเด็นโดย โสมสกว สนิทวงศ์ ๗ อตุลธา นี้ยังไม่นับรวม บทวิเคราะห์ตัวชี้วัดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิชัย ตันศรีสกุล

นอกจากนี้ สุทธิปริทัศน์ ยังทำหน้าที่สื่อ-สื่อนำพาแนวความคิด นำมาซึ่งทัศนวิพากษ์อีกหลายแขนง วิชาการเพื่อให้ผู้อ่านได้แสวงหาสิ่งใหม่ เปิดโลกทัศน์เสริมประสบการณ์วิชาชีพอีกหลากหลาย โปรดพลิกไปโดยพลัน

พบกันอีกครั้งฉบับต่อไป

สาระสิ่งแปลกประหลาด

"มนนชัย" ศูนย์กลางของการพัฒนาในสังคมไทย / ฉบับ ๖๖

1991

สถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงไปจากการต่อสู้ในเชิงภูมิยุทธการแล้ว ไม่ต่างจากคู่แข่งข้ามทางเศรษฐกิจ ทำให้ประเทศอื่นๆมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง เป็นหลักโดยชื่อ “มนุษย์” เป็นปัจจัยการผลิต ก่อให้เกิดปัญหาสังคมต่าง ๆ มากมาย ในปัจจุบัน กระบวนการพัฒนาการพัฒนามนุษย์พัฒนา “มนุษย์” ให้เป็นศูนย์กลางการพัฒนาในสังคมไทยโดยเน้นในเรื่องของบุคคล สักดิ์ศรี การมีส่วนร่วม ในการพัฒนา จากภูมิปัญญาที่รู้จักตัวเอง รู้จักวัฒนธรรมไทย มีจิตสำนึก และรับผิดชอบต่อการพัฒนาของสังคม ส่วนการพัฒนาเศรษฐกิจ เป็นวิธีการเท่านั้น การพัฒนาคงกลายเป็นไปตามกระแสโลก และสอดคล้องกับวิถีชีวิตสังคมไทยโดยแท้จริง

^๑ "พฤติกรรมการบริหารงานด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อความได้เปรียบเชิงการแข่งขัน"

/ โสนสสาร สนิทวงศ์ ณ อยุธยา

၈၈၇ ၈၈၈

องค์กรทบทวนนโยบายโดยพิจารณาจากปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในเพื่อปรับปรุงและพัฒนาองค์กรให้มีความเป็นเลิศและยั่งยืนต่อไป

ดอไม้ที่นำตัวผู้มา คือ "ค"

บทวิเคราะห์ : ตัวชี้วัดการพัฒนาภาพลักษณ์ / ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิชัย สัมศรีสกุล หน้า ๕๒

ยังคมไทยในสมัยเดิมกลายเป็นสังคมพิจารณาในอุดมคติโลกวิสัย สะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพของคนที่ต้องให้ ความสนใจเรื่องจริยธรรม มีความซื่อสัตย์และสามารถเป็นพื้นฐานและสิ่งจำเป็นที่ช่วยบริหารทรัพยากรในการแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเอง

เขาให้ถึงการจัดการทรัพยากรมนุษย์ด้วยทุกข้อปรัชา / พล.บุษยะ พิชัยอุดมทอง

หน้า ๕๐

เพื่อให้บุคคล โดยเฉพาะคนโดยทั่วไปที่พูดศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ สามารถเข้าใจและเข้าถึง ความได้เปรียบในการนำ
พุทธปรัชญาแนวประยุกต์มาพัฒนาเข้าใจต่อตัวเรามากขึ้นในจิตตปัญญา หรือหนทางธรรม และสามารถนำมาประยุกต์เป็นวิถีได้ด้วยความเชื่อมั่น ทั้งนี้
แนวสัจจะสมถะธรรม

กระบวนการคิดของมนุษย์ / ทวีรัตน์ เป่้งษ์

หน้า ๕๔

มนุษย์ที่พัฒนาการทางความคิดกลายเป็นคนไม่มีความรักของตน บุคคลในวันเด็กจะมีการรับรู้สิ่งต่าง ๆ โดยอย่างจำกัดอยู่ในวงแคบ ๆ ของโลกตามสิ่งที่เขาสามารถรับรู้

เมื่อมนุษย์เติบโตขึ้น มีพัฒนาการทางร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ มีพัฒนาการทางสติปัญญาและความรู้สึกอย่างกว้างออกไป มนุษย์สามารถออกแบบสิ่งต่าง ๆ ได้ง่ายดังตัวอย่างวาระใบนี้ คือ สิ่งที่เป็นชิ้นส่วนหรือผลจากมัน

"แล้วจะพัฒนาคนออกพิวเลข...กันอย่างไร" / ทวีศักดิ์ เหมื่อนนาลัย

1003 500

นำเสนอแนวทางการพัฒนาบุคลากรด้านคอมพิวเตอร์ เพื่อความเจริญของชุมชนคอมพิวเตอร์

*การวางแผนและควบคุมกำไร / คาดตรวจการที่ประทับ สิทธิคนต่างด้าว

1991

กล่าวถึงความหมาย ประโยชน์ ข้อจำกัดของการใช้คนกำไร โครงสร้างของแผนกำไร ได้แก่ แผนกำไรประจำปี แผนการขาย แผนการผลิต แผนการดำเนินงาน แผนแสดงผลการดำเนินงาน แผนกำไร-จ่ายเงิน แผนแสดงฐานะการเงินและแผนการจ่ายลงทุน หลักการสำคัญของกรวางแผนคนกำไร

"แนวโน้มนการเปิดเสรีธุรกิจประกันภัยในประเทศไทย" / ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรรถ รัตนชัยวิบูลย์ หน้า ๖๖

ตามข้อตกลงพหุภาคีที่ประเทศไทยได้ให้ไว้แก่องค์การความร่วมมือด้านการเปิดเสรีธุรกิจประกันภัย บรรดาบริษัทประกันภัยในประเทศไทยต้องปรับตัว เพื่อรองรับนโยบายเปิดเสรีธุรกิจประกันชีวิตและประกันวินาศภัยซึ่งคาดว่าจะสามารถเปิดเสรีได้ไม่เกิน ๕ ปี

"ธุรกิจและการบริหารงานก่อสร้างอาคาร" / เจษฎาพร โชควัฒนา หน้า ๗๑

ธุรกิจและการบริหารงานก่อสร้างอาคารเมืองยุคใหม่ได้แก่ ผู้ลงทุน ผู้ออกแบบ หน่วยงานราชการต่าง ๆ ผู้บริหารโครงการ ผู้รับเหมา ผู้บริหารการเช่าอาคาร เป็นต้น ทุกฝ่ายต้องคำนึงถึงขั้นตอนที่สำคัญและข้อกำหนดกฎหมายเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้าง การวิเคราะห์รูปแบบโครงการและความจำเป็นในการลงทุน การประเมินราคาก่อสร้าง และราคาเช่า การบริหารโครงการ การคัดเลือกผู้รับเหมา การทำงานประสานและการควบคุมการก่อสร้าง การวางแผนการโฆษณา และประชาสัมพันธ์โครงการ ซึ่งจะทำให้งานก่อสร้างและการบริหารงานก่อสร้างอาคารประสบความสำเร็จ

"การบริหารคุณภาพในองค์กรของข้าพเจ้า" / ภรณ์ อุทัยรัตน์ หน้า ๗๔

แนวคิดสมัยใหม่แบ่งลูกค้าเป็น ๒ ประเภท คือ ลูกค้าภายนอกบริษัทและภายในบริษัท ซึ่งเป็นลูกค้าของบุคลากรของสินค้าและบริการ โดยมองว่าประเภทหลักของลูกค้า คือ คุณภาพ ต้นทุน การจัดส่งสินค้าบริการ ความปลอดภัย ชีวิตและกำลังใจ การศึกษาและสิ่งแวดล้อม และสภาพพจน ส่วนองค์ประกอบย่อยของคุณภาพ ได้แก่ ความสามารถในการให้บริการ การทำตามที่ได้ตกลงไว้ คุณสมบัตินี้และความสามารถ, ความไว้วางใจได้ ชื่อเสียง ความงาม ลักษณะพิเศษและความทนทาน เป็นต้น

"หลักการและแนวทางในการประเมินประเมินยอมความในศาล" / โชติช่วง ทัตพงศ์ หน้า ๘๕

ระเบียบศาลแพ่ง ว่าด้วยการไกล่เกลี่ยเพื่อยุติการประเมินยอมยอมความ พ.ศ. ๒๕๓๙ ระบุว่าโดยจำนวนคดีแพ่งที่มีปัญหา คู่กรณีและชั้นข้อขึ้น หรือคดีที่มีบทพิพากษา สามารถยุติกันได้โดยสิ้นเชิงโดยไกล่เกลี่ยประเมินยอมยอมความเป็นจำนวนมาก

"วางแผนสื่อสารการตลาดอย่างไว้วางใจจะเข้าหาธุรกิจจริง" / วิรัตน์ โล่ห์ทองคำ หน้า ๘๙

มีการตลาดและมีกิจกรรมต่างเกิดขึ้นตลอดเวลาและความสนใจของนางสาวกมลทิพย์ของการทำตลาดและโฆษณาในลักษณะแบบผสมผสาน (Integrated Marketing Communications) เพราะเป็นแนวคิดที่ใช้ทั้งกรรมทางการตลาด หลาย ๆ รูปแบบอย่างผสมผสาน สื่อหลายและสนับสนุนซึ่งกันและกัน ดังนั้น แผนการโฆษณาสมัยใหม่จึงต้องมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับแนวคิดดังกล่าว เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดทางการตลาดและการโฆษณาในยุคโลกาภิวัตน์

"อุตสาหกรรมแห่งการก่อสร้าง" / เจริญ พงษ์ศักดิ์ หน้า ๙๔

อุตสาหกรรมวัสดุก่อสร้าง อุตสาหกรรมของการเมือง โดยตัวของมันเองมีลักษณะเป็นอุตสาหกรรม การผสมผสานของการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ในยุโรปตะวันตก ได้ชี้ว่าแนววิถีชีวิตหรือเสรีประชาธิปไตย อันขึ้นว่าวิถีทางอุตสาหกรรมอันหนึ่งคือ อุตสาหกรรมที่เป็นกระบวนการอันหนึ่งที่มีลักษณะคล้ายกันซึ่งมีผลต่อสังคมมนุษย์

"พิธีกรรม" / สรวิทย์ โชติกุล หน้า ๑๐๑

พิธีกรรมนอกจากจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการแย่งมรดกแล้ว ยังอาจมีสาระเกี่ยวกับการดำรงอยู่ของผู้ที่กำหนดให้จัดการบางสิ่งบางอย่างในพิธีกรรมและตัวผู้ทำพิธีกรรมไปแล้วว่าให้ทำอะไรและเมื่อไหร่หรือสิ่งใดที่พิธีกรรมจะให้และเมื่อเกิดเป็นพิธีกรรมขึ้นแล้ว สิ่งหนึ่งที่ของบุคคลต่าง ๆ ก็จะถูกผูกพันด้วยพิธี

ที่ต้องการทำประโยชน์เพื่อประเทศชาติ เพราะฉะนั้น การจัดให้มีปารุกตาในนามของท่านนั้น เป็นกิจกรรมทางบุญคุณ เพื่อจะสร้างบุญคุณขึ้น นอกนั้นยังเป็นการแสดงกตเวทิตาคุณต่อท่าน ผู้ได้ทำคุณประโยชน์ทั้งต่อมหาวิทยาลัยและประเทศชาติด้วย จึงเป็นเรื่องที่ควรอนุโมทนา สำหรับหัวข้อที่ตั้งขึ้นไว้ให้ผมมาบรรยายคือ **"การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อความก้าวหน้าของโลกของสังคมไทย"**

นับว่าเป็นหัวข้อที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง หรืออาจกล่าวได้ว่าสำคัญที่สุดก็ได้ เพราะการที่ประเทศของเราจะพัฒนาต่อไปได้นั้น ต้องอาศัยการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์เป็นสำคัญ ถึงแม้ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของเราจะอยู่ในระดับที่ค่อนข้างดีพอใจ แต่ถ้าวเราไม่พัฒนาทรัพยากรมนุษย์แล้ว การพัฒนาเศรษฐกิจจะไปได้ไกล การพัฒนาเศรษฐกิจที่จะไปได้ไกลนั้น ขึ้นอยู่กับคุณภาพของคน เพราะฉะนั้น การพัฒนาคนหรือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นั้น คือ หัวใจของการพัฒนา ที่แล้วมาเราเน้นที่การพัฒนาเศรษฐกิจ การเน้นเรื่องพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเดียวจะก่อให้เกิดผลกระทบด้านอื่นๆ ตามมากระทบต่อตัวมนุษย์

เอง กระทบต่อสังคม กระทบต่อสิ่งแวดล้อม กลายเป็นการพัฒนาแบบไม่ยั่งยืน เพราะเป็นการพัฒนาเฉพาะส่วน ถ้าเรามองปัญหาในสังคมของเราซึ่งเจริญทางเศรษฐกิจ แต่ขณะเดียวกันเรายังแก้ปัญหาสังคมด้านอื่น ๆ ไม่ได้ อาทิ เรื่องคนจน ปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อมที่ถูกละเลย เป็นต้น ภายใน ๓๕ ปีที่ผ่านมา เราทำลายป่าไม้ของเราไปกว่าเท่าตัว ประเทศไทยมีเนื้อที่ทั้งหมด ๓๒๑ ล้านไร่ เมื่อ ๓๕ ปีที่แล้วเนื้อที่ที่เป็นป่าของเรามีมากกว่า ๒๒๐ ล้านไร่ แต่ปัจจุบันเหลือไม่ถึง ๘๐ ล้านไร่ ถ้าคิดเป็นเปอร์เซ็นต์เฉลี่ยได้ไม่เกิน ๖๐ % เหลือไม่ถึง ๒๕% ภายใน ๓๕ ปี นอกจากนี้เรายังมีปัญหาอื่นๆ อีก เช่น ปัญหาวิกฤตการณ์ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณ ซึ่งคนไม่ค่อยตระหนัก แต่สร้างผลกระทบอย่างรุนแรงต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งเป็นลักษณะของการพัฒนาแบบไม่ยั่งยืน ขณะนี้มีการพูดจากันทั่วโลก ถึงความต้องการลักษณะของการพัฒนาแบบยั่งยืน การพัฒนาแบบยั่งยืนจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการพัฒนาทุกเรื่องพร้อมกันไป ซึ่งหัวใจอยู่ที่การพัฒนาคน เพราะคนเป็นตัวกลางเชื่อมโยงหมดทุกเรื่องทั้งเรื่องเศรษฐกิจ จิตใจ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม หรือเรื่องการเมือง เพราะฉะนั้น

หัวข้อการบรรยายวันนี้ เรื่องการพัฒนาคนนั้น ซึ่งถือว่ามี
ความสำคัญเป็นที่สุด ก่อนที่จะเข้าไปสู่เรื่องการพัฒนาคน
เพื่อความก้าวไกล ซึ่งนับเป็นการพัฒนาแบบองค์รวมหรือ
แบบองค์วิถีชีวิตเดียวกัน เราจะเห็นปัญหาวิกฤตการณ์
ใหญ่ ๆ ๖ เรื่องด้วยกัน ซึ่งรวมเรียกว่าเป็นวิกฤตการณ์
ทางสังคม ที่ประเทศเคนยาเรียก เมื่อเดือนมีนาคมที่ผ่านมา
เอง มีการประชุมสุดยอดที่เรียกว่า World Summit ว่า
ด้วยเรื่อง วิกฤตการณ์สังคม ทั้งโลกกำลังเกิดวิกฤตการณ์
สังคมที่เรียกว่า Social Crisis ที่นี้ถ้าเราหันมาดูบ้านเรา
วิกฤตการณ์สังคมในบ้านเราเกิดจากวิกฤตการณ์ใหญ่ ๆ
ดังนี้

วิกฤตการณ์ที่ ๑ คือ วิกฤตการณ์คนจน

ขณะนี้เราไม่มีคำตอบสำหรับเรื่องคนจน เรื่องคนจนกับ
เรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจไม่ได้เป็นเรื่องเดียวกันทั้งหมด
เพราะพัฒนาเศรษฐกิจไปแล้วช่องว่างยิ่งกว้างมากขึ้น เมื่อ
๒๐ ปีก่อน คือ ปี ๒๕๑๔ คนที่จนที่สุด ๒๐ % ของ
คนไทย เป็นเจ้าของรายได้ ๖ % แต่ขณะนี้สัดส่วนตัวนี้
ลดลงมาเหลือ ๓.๕ % และกำลังจะลดลงต่อไปเป็น ๓ %
ตัวช่องว่างนี้กว้างมากขึ้น และก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ทาง

สังคม อาทิ ปัญหาโสเภณี ปัญหาความรุนแรงต่าง ๆ
รวมทั้งปัญหาการเมืองที่ขณะนี้ไม่มีทางออก เพราะว่ามัน
ห่างกันมากเกินไประหว่างคนในเมืองกับคนในชนบท คน
ชนบทเป็นคนจนมากและอยู่ในระบบอุปถัมภ์ เขาจะเลือก
ผู้แทนราษฎรแบบหนึ่ง เราจะไปพรรคใดเรื่องชื่อเสียง
ขายเสียงนี้อย่างไรก็ไม่วันสำเร็จ รัฐบาลกำลังจะตั้ง
คณะกรรมการพรรคเพื่อการไม่ซื้อเสียงขายเสียง รับรอง
ไม่วันสำเร็จ เพราะเขาอยู่ในระบบอุปถัมภ์กัน ซึ่งเป็น
ต้นเหตุที่ทำให้ขณะนี้เราไม่มีทางออกทางการเมือง ถ้าเลือก
ดังไปอีกจะเหมือนเดิม คนสุพรรณเลือกอย่างไรก็เลือก
เหมือนเดิม คนอยุธยาเลือกอย่างไรก็เลือกเหมือนเดิม
ไม่มีทางไปแก้ ซึ่งก็จะเป็นภาพของความขัดแย้ง เพราะคน
อยู่ในชนบทเป็นส่วนใหญ่เขาเลือกคนอยู่ในชนบท แต่
เข้ามาเป็นนักการเมืองระดับชาติ เป็น National Politician
แต่ที่จริงเป็นนักการเมืองท้องถิ่นซึ่งขัดแย้งกันอยู่
ตัว เพราะฉะนั้น ขณะนี้ไม่มีคำตอบเรื่องคนจน

วิกฤตการณ์ที่ ๒ เรื่องวิกฤตการณ์สิ่งแวดล้อม
ของอุตสาหกรรม ที่พูดไปเมื่อครู่ คือ ประเทศนี้เราไปห้าม
ไม่ให้มีปัญหาก็ไม่ได้ แต่เราคงสามารถเข้าใจว่าปัญหา
คืออะไร มันเกิดจากอะไร และจะแก้ไขได้อย่างไร ปัญหา
ครั้งนี้มันน้อยนัก เพราะเราก็กองหนึ่งสีกันอยู่ใน
มหาวิทยาลัย เราไม่ได้เข้าใจปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่าง
สลับซับซ้อน เพราะฉะนั้น ถ้าจะพูดกันที่ครั้งนี้เป็นภาค
สรุป ก็คือว่าตัวปัญหาในปัจจุบันนั้น สลับซับซ้อนและยาก
ต่อการแก้ไขถ้าปัญหาน้อย แต่ปัญหามากก็เกิดความยุ่งยาก
เกิดวิกฤตการณ์ขึ้น เพราะฉะนั้น ปัญหาสำคัญที่สุดของ

ประเทศไทยขณะนี้ คือ ยุทธศาสตร์ทางปัญญา ทำอย่างไร จะสร้างสังคมทั้งสังคมให้พลวัตทางปัญญาและต้องเป็น ปัญญาอย่างมีพลวัต คือ เคลื่อนไหว (Dynamic) เพราะสิ่งต่าง ๆ เคลื่อนเร็วเหลือเกิน ถ้าตัวปัญญานี้ เพียงแค่เป็นว่าทองหนังสืออะไรเป็นความรู้สำเร็จ รู้แค่ จำเอาไปไม่ได้ ถ้าเราท่องไปก็เอาไปใช้ได้เพียงสั้น ๆ ตอน นี้ในต่างประเทศมีการพูดกันมากกว่าอายุของการใช้งานทาง ความรู้ใช้ได้ประมาณ ๓ ถึง ๓ ปีครึ่งเท่านั้น เรียกว่า ครึ่งอายุเท่านั้นเอง ที่นี้ถ้าเราไม่สามารถเรียนรู้ต่อเนื่อง ความรู้เหล่านั้นก็จะใช้ต่อไปไม่ได้ เพราะฉะนั้น ตัวปัญญา ต้องมีความเป็นพลวัต คือ มี Dynamic แล้วก็ตัวปริมาณ ต้องสูง คือ ทั้งประเทศ ทั้งสังคมจะต้องมีปัญญาเกิดขึ้น เราจึงจะเคลื่อนไปข้างหน้าได้อย่างมีความเจริญ เพราะ ถ้าเราดูเรื่องของอำนาจในประวัติศาสตร์ ถ้าสังคมที่ยังไม่ เจริญสังคมดั้งเดิมจะใช้พลังกำลังสังเกตได้ ถัดมาก็อีกขั้นหนึ่ง จะใช้เงินเป็นอำนาจ และถัดไปอีกจะใช้ปัญญาเป็นอำนาจ จะเคลื่อนไปอีก แต่สังคมของเราตั้งอยู่ในช่วงใช้พลังกำลัง กับใช้อำนาจเงิน ถ้าสังคมนี้ต้องการเคลื่อนตัวต่อไปสู่ การใช้ปัญญาเป็นอำนาจสังคม ถึงจะเกิดความสงบ เกิด ความเจริญที่แท้จริง เพราะฉะนั้น ยุทธศาสตร์ใหญ่ของเรา ก็คือ ยุทธศาสตร์ทางปัญญาที่จะสร้างสังคมไทยที่มี

พลวัตทางปัญญา ที่นี้คำถามว่าทำอย่างไร เพราะปัญหาของ เรามีกมมาดรอยแปด เราจะมีแนวความคิดหรือแนวทางใน การพัฒนาคนตามอย่างหัวข้อที่ตั้งไว้อย่างไรบ้าง ในที่นี้ใคร จะนำเสนอสัก ๘ ข้อด้วยกัน และ ๘ ข้อนั้นจะพูด สะท้อนถึงปัญหาไปเลยว่าทำไมถึงมีข้อนั้น ๆ เพื่อแก้ ปัญหาอะไร

ข้อที่ ๑ การศึกษาของเราต้องเป็นการ ศึกษาเพื่อคนทั้งมวล ที่เรียกว่า Education for All เมื่อสักสี่ปีมาแล้ว ในเดือนเมษายนมีการประชุมที่จอมเทียน เป็นการประชุมนานาชาติ มีผู้นำจากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกมาประชุมในประเทศไทยได้ประกาศที่เขาเรียกว่า Jomtein Declaration หรือประกาศแห่งจอมเทียน คนไทยอาจจะไม่เคยได้ยินเพราะเราไม่ค่อยสนใจ แต่ว่า ทั่วโลกเขาอ้างถึงประกาศแห่งจอมเทียน เป็นประกาศเรื่อง Education for All ว่าการศึกษานั้นต้องเพื่อคนทั้งหมด

คนทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นชาวไร่ ชาวนา เป็นกรรมกร แบกหาม เป็นอะไรหมดทุกชนิด เป็น Education for All ครบถ้วนอยากจะขยายความว่า เราต้องถือทุกเรื่องตั้งแต่ เราเกิดจนตาย พัฒนาการทุกขั้นตอนเป็นเรื่องของการ ศึกษาทั้งสิ้น ตั้งแต่เกิดไม่ไปนับเมื่อตอน ๖ ขวบ เพราะ เรารู้แล้วว่าช่วง ๐-๖ ขวบ เป็นช่วงที่สำคัญที่สุดที่จะฉลาด

หรือไม่ฉลาด จะเป็นคนดีหรือไม่เป็นคนดี เป็นคนที่มีความสุขหรือไม่ ขึ้นอยู่กับช่วงอายุที่ว่าเขาได้พบสิ่งแวดล้อมอย่างไร ได้มีการเลี้ยงดูอย่างไร ในช่วงนี้การวิจัยใน ๒๐ - ๓๐ ปีที่ผ่านมาได้บอกกว่าช่วงนี้เป็นช่วงที่สำคัญที่สุด ที่จะบอกอนาคตของแต่ละคน เพราะฉะนั้น ต้องถือช่วงนี้ด้วย คนสูงอายุที่เกษียณไปแล้วก็หยุดการศึกษามาได้ เพราะถ้าเราหยุดการศึกษานั่นเอง ก็จะเกิดช่องว่างระหว่างที่เคลื่อนไป เพราะสรรพสิ่งเป็นอนิจจัง มันจะเคลื่อนไปตลอดเวลา และถ้าใครคนใดคนหนึ่งได้หยุด หยุดการรับรู้ หยุดการเรียนรู้ ก็จะเกิดช่องว่างทันที ช่องว่างนี้ทำให้เกิดปัญหา เรื่องความสัมพันธ์ เรื่องจิตใจ เรื่องอะไรอย่างเปิด เพราะฉะนั้น การศึกษาจำเป็นสำหรับคนทุกคน ครบโดที่ยังมีชีวิตอยู่ ไม่ว่าเขาจะทำอะไรอยู่ที่ไหน เป็นเรื่องจำเป็นทั้งสิ้น ที่นั่นจะเป็นอย่างนั้นก็พูดถึง Education for All หรือการศึกษาเพื่อคนทั้งมวลในไทย แต่ต้องฝึกกลับมาว่า All for Education ถ้าจะ Education for All ก็จะต้อง All for Education ด้วย คือ ทุกส่วนของสังคมจะต้องเป็นไปเพื่อการศึกษา ไม่ใช่อยู่ในโรงเรียนเท่านั้น อันนี้ไม่เพียงพอ ครอบครัวต้องเป็นทรัพยากรเพื่อการศึกษา ถ้าเราเห็นเด็กที่เกิดมาในครอบครัว เป็นช่วงสำคัญที่สุดเพื่อโรงเรียน ไปเริ่มเอาเมื่ออายุ ๖ ขวบ เพราะฉะนั้น ก่อนถึงช่วงนั้นเขาอยู่ในครอบครัว ครอบครัวต้องเป็นทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตัวชุมชนต้องเป็นทรัพยากรเพื่อการศึกษา อันนี้อาจจะฝากไว้ เพราะว่าท่านทั้งหลายอาจจะไม่คุ้นเคยเรื่องชุมชน เรื่องชุมชนมีความสำคัญที่สุด และตัวสถาบันทางสังคม ๒ สถาบันนี้จะเป็เครื่องกำหนด

ศีลธรรมในสังคม คือ ความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว และความเข้มแข็งของสถาบันชุมชน ตอนนี้เรามีความเสื่อมเสียทางศีลธรรมมากมาย เราไม่มีคำตอบ เพราะนี่จะแก้ปัญหาศีลธรรม อย่างที่ผมเรียนมาแล้วว่าจะนึกถึงเรื่องกรรมที่เป็นปัจเจกบุคคล ก็ไปหาพระมาสอนและก็สอนวิชาจริยธรรมในโรงเรียนซึ่งไม่ได้ผลเลย แก้ไม่ได้เลย เราไม่เข้าใจว่าหลักศีลธรรมมันมีโครงสร้างของมัน และโครงสร้างที่สำคัญที่จะกำหนดศีลธรรม คือ ความเข้มแข็งของครอบครัวกับความเข้มแข็งของชุมชน เพราะฉะนั้น ชุมชนต้องเป็นทรัพยากรเพื่อการศึกษาต่อจากโรงเรียน สถาบันการศึกษาทุกชนิดซึ่งจำเป็นต้องเพิ่มขึ้นอีกให้เพียงพอ รัฐควรจะต้องส่งเสริมเอกชนให้เข้ามาจัดการเรื่องการศึกษาให้มากขึ้น เพราะขณะนี้คนไทยที่ร่ำรวยมีมาก แต่ยังมาช่วยจัดการเพื่อการศึกษาอยู่ จำเป็นที่คนไทยจะต้องเข้ามาจัดการ ถ้าเราไปดูในต่างประเทศ มหาวิทยาลัยเอกชนที่มีชื่อเสียง อาทิ ฮาร์วาร์ด สแตนฟอร์ด พวกนี้ล้วนเป็นมหาวิทยาลัยเอกชนทั้งสิ้น เพราะฉะนั้น คนไทยที่รวยแล้ว จำเป็นต้องมีวัฒนธรรม ต้องมีคุณค่า คุณค่าไม่ได้อยู่ที่การมีเงินมากเท่านั้น แต่อยู่ที่มีมากแล้วไปทำอะไร ถ้ามีมากแล้วเพียงแค่อำไปส่งเสริมการกิน การซื้อ การไป การนอน ที่ชอบพูดกัน กิน ปี่ จี่ นอน ซึ่งเป็นเรื่องพฤติกรรมธรรมาของสัตว์ ถ้าไปทำอย่างแค่นั้น ก็ถือว่ารวยแต่ไม่มีวัฒนธรรม จำเป็นที่คนรวยจะเข้ามาลงทุนเรื่องการศึกษาให้มากขึ้น นอกจากนั้นที่ทำงานทุกชนิดต้องเป็นสถาบันการศึกษาอยู่ในตัว ไม่ว่าจะเป็นโรงงาน บริษัท ธนาคาร โรงพยาบาล ฯลฯ รวมทั้งกองทัพด้วย กองทัพ ก็ต้องเป็น

สถาบันพัฒนาคน ซึ่งกำลังคนนั้นมาก สามารถพัฒนาได้
ทุกระดับทั้งกองทัพบก เรือ อากาศ สามารถจะตั้งสถาบัน
อุดมศึกษาสำหรับคนทั่วไป ไม่ใช่เฉพาะทหาร เพราะว่า
กองทัพวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีค่อนข้างมาก สามารถจะทำ
ได้อย่างน้อยก็ปริญญาตรีทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี บาง
กองทัพอาจจะทำได้ถึงปริญญาโทด้วยก็ได้ นอกจากนั้น วัด
ต้องเป็นสถาบันพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญ เรามีวัดกว่า
๓๐,๐๐๐ วัด ซึ่งในครั้งโบราณนั้นวัดเป็นสถาบันการศึกษา
แต่ตอนนี้เราแยกโรงเรียนของรัฐออกมา เราก็ทิ้งวัดไป
แต่ขณะนี้ก็ปรากฏว่ามันไม่เพียงพอแล้ว จึงต้องส่งเสริมวัด
ให้ทำหน้าที่เป็นสถาบันการศึกษาให้มากขึ้น อีกประการหนึ่ง
เรื่องสารสนเทศเทคโนโลยีการศึกษานั้น ขณะนี้มีมาก เรามี
ทั้งวิทยุ โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ ดาวเทียม ไฟเบอร์ออฟ-
ติกต่าง ๆ ที่กำลังจะเกิดขึ้นเต็มไปหมด ซึ่งเป็นเรื่องของ
ฮาร์ดแวร์หรือเป็นเรื่องของเครื่องมือ เราจำเป็นต้องพัฒนา
ซอฟต์แวร์ หรือคำความคิดที่จะไปใช้สื่อสารกับสิ่งเหล่านี้
เพื่อคนทั้งหมดได้ประโยชน์จากสารสนเทศเทคโนโลยีที่เรา
มีขึ้น คำความคิดที่จะไปใช้ประโยชน์ยังพัฒนาไปได้ซ้ำ
เพราะว่าความคิดชัดในระบบราชการจำเป็นต้องมีการจัด
หน่วยงานที่ไม่เป็นราชการที่สามารถจะระดมคนที่เก่งที่สุด
เข้ามาช่วยกันคิดว่าใช้ Information Technology หรือ
เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งจะประชุมใหญ่ในวันที่ ๑
มิถุนายน ที่จะถึงนี้ที่ศึกษาประชาชาติ ที่เรียกว่า IT
เฉลิมพระเกียรติ เพราะฉะนั้น การใช้สื่อเพื่อการศึกษา
สำหรับคนทุกคนจำเป็นต้องเข้ามาคิด และขณะนี้ถ้าพูดไป
เป็นโอกาสครั้งแรกของมนุษย์ทั่วโลก ที่จะศึกษาเรื่องเดียว

กันพร้อม ๆ กัน ในครั้งโบราณมนุษย์แยกกันอยู่ห่างๆ
ชุมชนจะเรียนรู้อะไร กว่าความรู้มันจะไปยังอีกชุมชน
หนึ่ง อาจจะกินเวลาดังพันปี แต่ในขณะนี้ด้วยเทคโนโลยี
ทางการสื่อสารมนุษย์สามารถจะเรียนรู้พร้อมกันทั้งโลกใน
เรื่องเดียวกันทันที เราอยู่ที่นี้ บางทีเราเปิดวิทยุได้ยิน
ประธานาธิบดีคลินตันพูดอยู่ในสภาของอเมริกา เราได้ยิน
ว่าพวกเขานั้นพูดกันว่าอย่างไร คอนเกรสสครามาอีกรัก เรา
เปิดโทรทัศน์ก็เห็นทางโน้นยังกันอยู่ เห็นทันที ซึ่งเมื่อ
ก่อนกว่าข่าวสารจากที่นี่จะไปถึงอเมริกา หรือจากอเมริกา
มาถึงที่นี่ มันกินเวลาเป็นปี ผมเข้าใจว่าตอนที่ประธานา-
ธิบดีคลินตันออกยังคงยาก กว่าเมืองไทยจะรู้มันนานมากกว่า
๖ เดือน แต่ขณะนี้ มันทันทีด้วยความเร็วของอิเล็กทรอนิกส์
เพราะฉะนั้น จำเป็นต้องคิดในการใช้เทคโนโลยี
สื่อสารเข้ามาเป็นประโยชน์คือการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์
โดยทั่วถึง อันนี้เป็นประเด็นที่ ๑ เป็นหลักการที่ ๑ คือ
เรื่องการศึกษาสำหรับคนทั้งมวล และคนทั้งมวลเพื่อการ
ศึกษา Education for All และ All for Education

ข้อที่ ๒ การศึกษาดึงส่งเสริมศักดิ์ศรี
ของความเป็นมนุษย์ของคนทุกคน ขณะนี้การศึกษา
ของเราอย่าศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ถ้าเราดูตัวเลขตอนนี้
เด็กจบมัธยมปีละ ๒๐๐,๐๐๐ คน ๖๐,๐๐๐ คน ไม่กล้า
ไปเข้าหรือไม่ไปเข้ามหาวิทยาลัย เพราะความจนหรือรู้ว่า
ไปสอบก็เข้าไม่ได้ ไปสมัครสอบ ๑๔๐,๐๐๐ คน
ทั้งหมดทั่วประเทศจะเป็นโรคประสาท ก้าวเข้าไม่ได้ ทั้ง
พ่อทั้งแม่ไปคิว ไปทำอะไรกันมากมายแล้ว ทว่าวันที่ ๓ ที่
๔ พฤษภาคม เด็กก็ใจเย็น รอรับของว่าจะได้หรือไม่ได้

เสร็จแล้ว แสพหนึ่งเขาไม่ได้ เขาได้ ๔๐,๐๐๐ คน รอ-
ให้กระจององแง ข้างบ้านผมกลัวตายก็มี อันนี้เป็นระบบที่
ก่อกกรรมทำเชียวให้คนทั้งประเทศ ระบบแบบนี้เป็นเพราะ
เราไปสร้างค่านิยมไว้ว่าถ้าคุณทำอย่างนี้ได้คุณเป็นเทวดา
แต่ถ้าคุณทำไม่ได้คุณตกนรกทันที ที่จริงเด็กทุกคนมีคุณค่า
ทั้งสิ้น เขาเป็นคน เขามีศักดิ์ศรีของความเป็นคน เขาจะมี
ความชอบ ความถนัดของเขาแตกต่างกันไป บางคนชอบ
ทางศิลปะทางวาดรูป บางคนชอบดนตรี ชอบโน่นนี่แตก-
ต่างกันไป แต่เราไปเอาเกณฑ์แบบ ๆ ไปจับวัดเขา แล้วก็
บอกว่าเขาตก เราไม่ได้เคารพความเป็นคนของเขา ถ้าเรา
เคารพความเป็นคนของคนทุกคน การศึกษาของเราจะต้อง
เปิดกว้าง ค่านิยมของเราจะต้องเปิดกว้าง เพื่อจะรองรับ
ความชอบความถนัดของทุกคน เรากับเขาเป็นคน และ
ธรรมชาติของคนแตกต่างกัน เรื่องอะไรไปทำเหมือนกัน
ดังนั้น การศึกษาต้องเข้ามาแก้ไขที่ตรงนี้ ด้วยการแบ่งชั้น
วรรณะเป็นเรื่องค่านิยมในสังคม เราดูถูกคนทำงานที่เรียก
ว่าค่า ที่จริงงานมันไม่มีค่ามีสูง ถ้าเป็นงานมันก็ไม่มีประโยชน์
แต่เราไปจัดงานบางอย่างว่าค่า ผมไปเดินที่สยามสแควร์
เจอเด็กหนุ่มคนหนึ่งรับจ้างชั่วคราวเท่า แก้มึงก้มหน้าไม่กล้า
สบตาใครเพราะการจ้างชั่วคราวเป็นงานต่ำ ในอเมริกาเขาไม่
ถือว่าค่า ถูกเศรษฐีไปรับจ้างชั่วคราวเขาถือว่าเขาน่า
เขาไม่เชื่อกัน แต่เมืองไทยไม่ได้ เราดูถูกคนทำงานค่า และ
เราก็มีสุภาษิตร้อยแปด *"รักดีหามอ้ว รักชั่วหามเสา"*
หามเสามันไม่ได้ชั่วอะไร ชั่วที่โหด สร้างตึกจะต้องมีคาน
หามเสามาช่วยกันเป่ลูก เขาทำความดี เขาไม่ได้ทำคานชั่ว
"ขอให้ได้เป็นเจ้าคนนายคน" "ขอให้ได้มั่งกินนอนกิน"

ไอ้ตรงนี้ ไม่รู้อะไร ทำไม่ไปนั่งกินนอนกิน คนเราต้อง
ทำงาน ต้องทำอะไรถึงจะมีค่า ไปนั่งกินนอนกิน เข้าใจว่า
อยู่ในคุก นั่งกินนอนกิน กินดอกหรือทำอะไร มันมีวัฒนธรรม
ตัวนี้อยู่ มีค่านิยมตัวนี้อยู่ ที่แบ่งชั้นวรรณะดำรงอยู่ใน
สังคมไทยและไปกำหนดพฤติกรรมของคน ไปกำหนด
ความทุกข์ความสุขของคน ไปกำหนดการเลือกอาชีพของ
คน ถ้าลองให้ไปถามว่าทำไมรอนกันมาก ขณะนี้คนไทย
ตายด้วยอุบัติเหตุเป็นอันดับ ๑ สาเหตุการตายของคนไทย
ขณะนี้ คือ อุบัติเหตุและอุบัติเหตุที่ใหญ่ที่สุด คือ รถมอเตอร์
ผมคิดว่าเรื่องนี้เชื่อมโยงกับตัวการแบ่งชั้นวรรณะ เพราะถ้า
ถามว่า ใครเป็นคนขับรถ ใครขับรถบรรทุก ใครขับรถรับ
จ้างต่าง ๆ คือ คนชั้นต่ำ แล้วคนชั้นต่ำเงินเดือนคนที่ต้อง
ได้น้อย เงินเดือนคนโล่หรือ แต่ขณะเดียวกันที่ของแพง
มันไม่พอกินอาหารมันเสียค่า ๆ ส่งต่อไปให้เกิดอุบัติเหตุ
ผมคิดว่าการศึกษาต้องเข้ามาช่วยว่าคนศึกษาแล้วมีเกียรติ
เสมอกัน เมื่อครั้งพุทธกาล สังคมอินเดียแบ่งชั้นวรรณะ
เดียวกันก็ยังไม่อยู่ แต่เมื่อพระพุทธเจ้าเกิดขึ้นแล้วบอกคน
มาบวชจะเสมอกัน คนจะเสมอกันไม่ว่าจะมีชาติกำเนิดเป็น
กษัตริย์ แพศย์ พราหมณ์ สุนทร วรรณะใดก็ตามเข้ามาบวช
แล้วเสมอกัน ฉะนั้น การศึกษาจะต้องส่งเสริมศักดิ์ศรีของ
ความเป็นมนุษย์เสมอกันการศึกษาจะต้องมีความหลากหลาย
อย่าให้เป็นการศึกษาที่ละสอนคนให้เข้ามาเหมือนกัน
หมด เพราะคนจะไม่เหมือนกันเลยตั้งแต่เด็ก เขาจะมี
ความสุขที่สุดและทำอยู่ได้นาน ๆ เป็นชั่วโมง ๆ ก็ดี ถ้า
ให้ทำสิ่งที่เขาชอบ อันนั้นเป็นการฝึกสมาธิ คนไทยเป็นคน
ไม่มีสมาธิ ถ้าเราเอาการศึกษาของเรากระโดดเป็นคาบ ๆ

เป็นวิชา ๆ ไป ไม่ได้ให้โอกาสเลือกกว่าถ้าชอบอะไรเป็นพิเศษก็ทำเรื่องนั้นนาน ๆ และเราไปเข้าใจผิดไปจับเด็กเล็ก ๆ มาฝังสมาธิ เด็กก็ไม่ชอบเพราะสภาพเด็กนั่งนิ่งไม่ได้ เขาต้องได้ทำสิ่งที่ชอบ เพราะฉะนั้น ผมคิดว่าตั้งแต่เด็กมาเลย เราต้องดูว่าเด็กแต่ละคนต่างกันอย่างไร และเด็กคนไหนเก่งอะไร ครูต้องคอยดู ต้องมีเก่งอะไรสักอย่างทุกคนแหละ ถ้าเกณฑ์ของเราไปบอกว่าความเก่งอยู่ที่การท่องจำ อย่างนี้มันแคบ เด็กคนนี้อาจจะชอบวาดรูป เด็กคนนี้อาจจะชอบการฝีมือ เด็กคนนี้อาจจะชอบพอลา คณิตนี้อาจจะชอบเป็นช่าง คณิตนี้อาจจะชอบทางวิทยาศาสตร์ เขาชอบอะไรก็ส่งเสริมให้ได้ทำในสิ่งที่เขาชอบ แล้วเขาจะมีความสุขและพัฒนาให้ทำได้ดีขึ้นเรื่อย ๆ ประเด็นขึ้น เอาความรู้ต่าง ๆ เข้ามาใช้ จะเป็นการให้เกิดจินตนาการเด็กทุกคน ตามสภาพความเป็นมนุษย์ของเขาที่แตกต่างกัน เพราะฉะนั้น การศึกษาไม่น่าจะเป็นการทำลบลูกคุณค่าของความ เป็นมนุษย์เหมือนเดิมอีกต่อไป น่าจะต้องมีความหลากหลาย มีทางเลือก มีเกียรติ และมีความสุขในเรื่องนั้น ๆ

ข้อที่ ๓ โลกทัศน์และวิธีคิด หลังในการศึกษานั้นต้องเริ่มต้นพัฒนาจากโลกทัศน์กับวิธีคิด ในระบบการศึกษาของเราเน้นวิธีท่อง วิจารณ์เป็นเรื่อง ๆ เป็นท่อน ๆ จึงทำให้เราไม่สามารถเห็นภาพรวม ๆ ทั้งหมดว่า จักรวาลคืออะไร โลกคืออะไร ชีวิตคืออะไร ตัวเรคืออะไร สัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ อย่างไร เราไม่เห็นภาพรวม ตัวนี้ เราเรียนย่อย ย่อยไปแล้วไม่เคยกลับมา ไม่เคยโยงได้ ผมคิดว่าจำเป็นจะต้องปรับการเรียนที่จะทำให้เรามีโลกทัศน์ที่สมบูรณ์ แล้วเราค่อยรู้อย่างละเอียด เรียนรู้อย่างละเอียดไป

เราก็เรียนว่าเราต้องมีศรัทธาขององค์รวมว่าจักรวาลคืออะไร ซึ่งมันจะสนุก เพราะฉะนั้นความรู้ต่าง ๆ มาก เราว่า จักรวาลเกิดจากการระเบิดครั้งใหญ่เมื่อ ๑๕,๐๐๐ ล้านปี ตอนนั้นทุกคนในที่นี้จักรวาลทั้งหมด รวมอยู่ในจุดเดียว แล้วระเบิดออกมาเป็นจักรวาลทั้งจักรวาล ถ้าเราเข้าใจอันนี้ เราจะไม่รู้สึกแบ่งแยกกว่านี้เรามาคนเดียวคนเดียว ที่จริงทุกคนมาจากจุดเดียวกันหมด

จักรวาลมาจากจุดเดียวกัน ธรรมชาติทั้งหมดล้วนเชื่อมโยงกันทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นสิ่งไม่มีชีวิต สิ่งมีชีวิต แบคทีเรีย ใต้ดิน เจริญรา คนไม่เล็กใหญ่ สัตว์ แสงอาทิตย์ นก คน ล้วนเชื่อมโยงกันทั้งหมด ต้องเห็นภาพรวมนี้ แล้วเข้าใจตัวเองเรียกว่า Self Realization เกิดความเข้าใจตัวเองอยู่ไหน สัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ อย่างไร อันนี้คือ จริยธรรม แต่ถ้าเรียนจริยธรรมโดยท่องภาษาบาลีว่า ปุริสธรรม ๗ คืออะไร ขรรษาธรรม ๔ คืออะไร อย่างโน้นอย่างนี้ มันจำไม่ได้ ต้องเรียนให้สนุก มีความสุข เพราะฉะนั้น ผมคิดว่าตัวนี้ต้องเร็ว ไม่ใช่รอไปสั่งกระทรวงที่หลัง การเรียนทุกวันนี้ต้องสั่งกระทรวงมาตลอดทุกชั้นตอนที่จริงเด็กเขาสนใจจักรวาลตั้งแต่เด็ก ความมาจากไหน มันอยู่ห่างไปเท่าไร ทำไมพระอาทิตย์ พระจันทร์เป็นอย่างนี้ คนมาจากไหน เขาจะถามตั้งแต่เด็ก ๆ ถ้าบอกว่าคนมาจากอึ้ง ก็จะไม่ถามต่ออีกว่าถึงตัวมันไปไหนแล้ว แสดงว่าเด็กมีความสนใจ เพราะฉะนั้น ต้องเรียนและสั่งกระทรวงให้เห็นเป็นองค์รวม จะได้เข้าใจตัวเองตลอดเวลา แล้วหลังจากนั้นเราเรียนอะไรละเอียดไปเราก็โยงกลับมา เรียนอะไรไปก็ถามจะเรียนฟิสิกส์ เรียนเคมี เรียนอะไรสนุก แล้วว่า

เสร็จแล้ว เราต้องสามารถโยงกลับไปที่ตัวองค์กรที่เราเรียกว่าบูรณาการได้ทุกครั้งไป แต่ขณะนี้เราไม่ได้ทำอย่างนั้น เราเรียนทั้งเรียนข้างเป็นส่วนตัว คนจึงไม่เข้าใจกัน และไม่เข้าใจความจริง เข้าใจกันเป็นคนละท่อน ๆ นี่ นักเศรษฐศาสตร์ นักวิทยาศาสตร์ นักนิเวศศาสตร์ แต่ไม่เข้าใจสังคมด้วยซ้ำไป คือ เราไปศึกษาวิชาต่าง ๆ ที่เรียกว่าศาสตร์ หรือ ศาสตร์ แอวี่คำเดียวกัน ถ้าเราเรียนไปแล้วให้เป็นเพียงเทคนิควิธี ไม่ใช่เป็นเทคนิคทางนิเวศศาสตร์ เฉพาะศาสตร์ก็จะนำไปประยุกต์ใช้ได้ผล แต่ถ้าเรียนอะไรเป็นเทคนิคเฉพาะศาสตร์ ก็เหมือนกับว่าแต่ละคนมีอาวุธคนละชิ้น แต่ไม่เข้าใจเรื่องมนุษย์ เรื่องสังคม เรื่องสิ่งแวดล้อม อาวุธนั้นก็คือศาสตร์ คำเดียวกันนั่นเอง ศาสตร์ที่เราเรียนก็กลายเป็นศาสตร์ แต่ละคนถืออาวุธคนละชิ้น คนนี้ถือแท่น คนนี้ถือหอก คนนี้ถือหอก นี่คือสภาพการศึกษาของเราขณะนี้ ซึ่งอันตรายเพราะมีอาวุธคนละชิ้น ๆ แต่ไม่เข้าใจมนุษย์ ไม่เข้าใจสังคม ไม่เข้าใจสิ่งแวดล้อม ก็เกิดเรื่องอย่างที่มีคนเกิดทุกวันนี้ ไม่มีใครคุยกับใครรู้เรื่อง ดังนั้น การที่จะพัฒนา การที่จะแก้ไขอะไรก็ตาม ต้องการความเข้าใจร่วมกัน เพราะทุกคนอยู่ร่วมกันในระบบซึ่งกันมีผู้คนสารพัด มีสถาบัน มีองค์กร แต่ไม่มีความเข้าใจร่วมกัน เพราะฉะนั้น ระบบที่ไม่สามารถจะเคลื่อนตัวไปอย่างที่เป็นคุณ ระบบจะเคลื่อนไปในทางที่เป็นคุณได้ก็ต่อเมื่อปัญญาของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดมีความเข้าใจกัน หากไม่รู้เทคนิควิธีไปทำงานจริง จะติดขัดไปหมดและไม่ได้ผล ไม่ว่าจะไปชอน ไปแก้ปัญหาของชาวไร่ชาวนา หรือไปแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม เป็นคั่น อย่างเรื่องปลูกป่ากัน

๑๕,๐๐๐ ล้านบาท ไปเอาเงินมาแล้วแต่ไม่เข้าใจ Concept ที่แก้ไขไม่ได้ หากไปดูของจริง อย่างที่จังหวัดน่าน คำนวณดินแดง ป่าหมดไปแล้ว เขาทำไร่เลื่อนลอย น้ำแข็งที่สุดชาวนาน้ำเกิดจืดสาบสูญขึ้นมาว่า *โธ! น้ำหมดทั้ง*

คือไปนี้เราช่วยกันดูแลนะ อย่าไปทำลาย มันงอกขึ้นมาเองเป็นป่า ๒๐ ปีก็โตได้ ที่บ้านผมอยู่ในกรุงเทพฯ คั่นไม้จันทน์มาก มีคั่นตะขบ คั่นข่อย คั่นไม้อื่น ๆ สารพัดอย่าง มันขึ้นเอง นอกจากที่มันแห้งแล้งจริง ๆ เช่น ป่าดงเบญจพรรณจำเป็นต้องปลูก Concept ลงเป็นการรักษา มากกว่าการปลูก การปลูกนั้นปลูกอะไร จะไม่ค่อยได้ป่าแค่นี้หมด เพราะมีคนจะเอาเงินกัน บางทีก็ไปดางป่าที่มีอยู่แล้ว เพื่อจะปลูกเพื่อจะเอาเงิน เวลาปลูกก็เริ่มตั้งแต่ต้นกระเจียวแล้ว แล้วไม่มีใครดูแล ป่าก็ไม่โต แค่นี้หมดแล้วรัฐบาลก่อนก็มีคนพยายามพูด แต่ไม่เข้าใจเรื่องป่าเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๗ ออกกฎหมายป่าสงวนมา ทำให้ชาวบ้านเดือนร้อนหมด ขนพลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัววันสังขีกฎหมายฉบับนี้ว่ากฎหมายฉบับนี้ไปถูกรุกชาวบ้าน ก็ยังไม่มีการแก้ไขจนกระทั่งทุกวันนี้ แล้วบ้านเมืองจะถูกเป็นไฟไหม้ป่า เรื่องคนจนกับเรื่องการเมืองจึงทรัพยากร หากคนเข้าใจยาก เพราะเรียนมาคนละคนละคนละท่อน อย่างนี้

เป็นเรื่องที่เชื่อมโยงกัน ฉะนั้น จำเป็นต้องปรับการศึกษาใหม่ คือ ต้องเน้นเรื่องความเข้าใจที่เชื่อมโยงกันเสียก่อน ทุกคนต้องเข้าใจเรื่องที่เชื่อมโยงกัน แล้วจึงจะเป็นเรื่องพิเศษเฉพาะทาง วิศวกรรม วิทยาศาสตร์ ฯลฯ แต่สิ่งสำคัญคือ ควรจะสร้างความเป็นมนุษย์ สามารถเข้าใจโลก เข้าใจชีวิต เข้าใจตัวเอง ซึ่งให้นิยามได้ว่าความเป็นมนุษย์ในสังคมสมัยใหม่มีลักษณะอย่างไร แล้วเรากิจจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานข้อเดียวกัน คือ วิถีคิด เราไม่มีใครได้เรียนวิถีคิด แต่จะเรียนเนื้อหาไปเลย ที่จริงวิถีคิดเป็นเรื่องสำคัญ เพราะเป็นส่วนที่ทำให้เกิดปัญญาอย่างแท้จริง ภาษาบาลีเรียกว่า จินตามอบยัญญา หรือบางทีใช้คำว่า โยนิโสเมธัสการ เราไปทำอะไร ไปสัมผัสอะไรมา ต้องเอามาย่อย กลั่นกรอง แล้วเลือกที่มันเหมาะสม เหมือนเรากินอาหารเข้าไป ถ้ากินอาหารแล้วร่างกายดูดซึมไปที่ไหน จะเกิดอันตราย ดูดซึมข้าวเป็นเมือก ๆ ข้าวมันก็เข้าไปค้ำสมอง มันต้องย่อยเสียก่อนแล้วดูดซึม ทุกวันนี้เราท่องไปเลย เรียนอะไรเราก็ท่องไปเลย ไม่ได้มีกระบวนการย่อยและกลั่นกรองให้มันเป็นเรื่องของเรา ฉะนั้นวิถีคิดของมนุษย์ทั่วไปก็มีปัญหาที่ทำให้เกิดวิกฤตการณ์ เพราะวิถีคิดที่ใช้กันทั่วไป เป็นวิถีคิดแบบแยกส่วน แต่เราไม่รู้ตัว คิดแบบแยกส่วน คิดเป็นเขาเป็นเรา เป็นดีเป็นชั่ว ยึดมั่นในความดีนั้นก็เกิดปัญหาแล้ว ท่านอาจารย์พุทธทาส ฯ ท่านสอนเรื่องนี้ แต่มันคนเข้าใจน้อยมากเรื่องความรุนแรงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง เกิดจากการยึดมั่นในความดี ทำไมศาสนาต่าง ๆ ที่เขาไปตีกันฆ่ากันได้ ฮินดูกับมุสลิม ฮินดูกับซิกข์ ศาพอลิกกับโปรเตสแตนต์ อะไรต่าง ๆ เพราะต่างคนต่างยึดมั่นว่าของตัวเอง

ของคนอื่นไม่ดี นี่คือตัวอย่างของวิถีคิดแบบแยกส่วน คิดแยกมนุษย์กับธรรมชาติออกจากกัน ที่จริงมนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ แต่ถ้าคิดเป็นคนละส่วนแล้ว มนุษย์ก็ทำลายธรรมชาติได้ ถ้าคิดว่าธรรมชาติกับเรานั้น คือ อันหนึ่งอันเดียวกัน เราก็ทำลายธรรมชาติไม่ได้ เพราะตัวเราเอง คือ ธรรมชาติ แต่เรากลับคิดแยกออกจากเวลา ท่านอาจารย์พุทธทาส ฯ ท่านสอน ซึ่งผมเข้าใจว่าคนน้อยคนจะเข้าใจสิ่งที่ท่านสอน ท่านพูดถึงความถูกต้อง แต่คนได้อินไปคิดถึงความดีกับความชั่วที่ตรงข้ามกัน แต่ท่านกล่าวว่า ความถูกต้องเป็นกลาง ซึ่งคนไม่เข้าใจว่ามันเป็นกลางอย่างไร มันต้องมีดีมีชั่วและเราก็ต้องคิดเอาข้างดี ไม่เอาข้างชั่วจึงจะถูก คือ เราจะคิดเป็นออโตเมติก แบ่งภาค อันนี้ดีอันนี้ชั่ว เป็นเพพเป็นมารตายตัว ที่นี้สิ่งต่าง ๆ ไม่ได้ตายตัว ท่านเห็นแล้ว ท่านบอกว่าความถูกต้องเป็นกลางเหมือนดี เหมือนชั่ว ไม่ได้ตายตัว แต่เราไปคิดว่าตายตัวที่เรียกว่าการเป็นนิจจึงตายตัวสำเร็จรูป เพราะมนุษย์ถูกวัตถุหลอก เราเห็นวัตถุว่ามันตายตัว อาทิ ไมโครโฟน คอกลูกหลาน เครื่องฉายแผ่นใส คือเป็นของตายตัว ฉะนั้น ความคิดจึงตายตัวความ แต่จริง ๆ แล้วสรรพสิ่งต่าง ๆ เป็นอนิจจัง ล้วนเปลี่ยนแปลงทั้งสิ้น ถ้าเปลี่ยนแปลงแล้วมันจะเชื่อมโยงกัน แต่ถ้ามันอยู่นิ่งมันก็ตายตัวแยกกันเป็นส่วน ๆ คนนี้จะเข้าใจจากลักษณะหนึ่ง จะลองยกตัวอย่าง พระสูตรในพระไตรปิฎก ชื่อ ขาณูสโณมีสูตร มีพราหมณ์ชื่อขาณูส มาถามพระพุทธเจ้า พระโคตมผู้เจริญ สิ่งทั้งปวงมีอยู่จริงหรือหนอแล พระพุทธเจ้าก็ตอบว่า ลูกพราหมณ์ ไหวทราอย่างนี้เป็นส่วนสุดอย่างหนึ่ง (เป็น ส่วน

สุดอย่างหนึ่งแปลว่า สุดโต่ง หรือ Extreme หรือ คาย
 ค้าว) พรหมณ์ก็ถามข้าว่า พระโคตมผู้เจริญ ก็สิ่งทั้งปวงไม่มี
 มีอยู่จริงหรือหนอ ท่านตอบ สุกรทวามณ์ ไหวหารอย่างนี้
 เป็นส่วนสุดท้ายที่ ๒ คตาคณเฒ่าก็ถามส่วนสุดท้ายทั้งสอง คือ
 มันสุดโต่งคายค้ว สิ่งทั้งปวงต้องมีเหตุจริง สิ่งทั้งปวงจะ
 ต้องไม่มีเหตุจริง คตาคณจะสอนทางสายกลาง เพราะสิ่งนี้
 มีสิ่งนี้จึงมีเพราะสิ่งนี้ ไม่มีสิ่งนี้จึงไม่มีเป็นเงื่อนไข ไม่ได้
 คายค้วว่าไม่มีเพราะอะไร เพราะอะไรมันมีมาก อันนี้จึงมี
 เพราะอะไรไม่มี มันเป็น dynamic ครบไม่มีจุดใดจุดหนึ่ง
 ใน space and time ที่เหมือนกัน แต่ถ้าเราไปคิดแบบ
 สำเร็จคายค้วเอาเข้าไปมันก็มีตรงกันมันจะคิด เพราะสิ่ง
 ค้ว ๆ มันขึ้นกับเหตุปัจจัยที่หนุนเนื่องกัน อย่างที่นัก
 ปราชญ์กรีกพูดไว้ตั้งแต่ ๒ พันกว่าปีแล้วว่า ไม่มีมนุษย์คนใด
 สามารถข้ามแม่น้ำเคียวได้ ๒ ครั้ง พอเราข้ามไปแล้ว ค้ว
 เราก็ก้าวไปไม่เหมือนเดิม น้ำก็ไม่เหมือนเดิม ทั้ง ๆ
 ที่เห็นเป็นน้ำมัน คนละอนุภาค น้ำที่ผ่านไประยะหนึ่ง
 เพราะแต่ละจุดมันอันตรธาน Dynamic ฉะนั้น เราเอาความ
 คิดสำเร็จรูปคายค้วเขาไปใช้มันจะไม่ตรง ใช้ไม่ได้ ผมจะ
 ยกตัวอย่างซึ่งอาจเข้าใจยากสักนิดหนึ่ง แต่ก็อยากจะฝาก
 ไว้ นักข่าวเวลาสัมภาษณ์ผม มักจะไม่ค่อยเข้าใจ เพราะ
 พูดกันคนละคลื่น สัมภาษณ์ไปแล้ว เขางงไม่เข้าใจ เขียน
 ไม่ถูก เขาอยากโหล่ใครต่อใคร ถ้าคำนิยามง่าย ก็ลงไปว่า
 หมอประเวศต์ใคร เช่น เขาถามว่าอาจารย์พอใจไหมเรื่อง
 การเมือง ผมบอกไม่ เขาถามค้วว่านักอาจารย์ก็เป็นค้วฮิ
 ผมบอกค้ว แปลว่า ! เขาก็ไม่เข้าใจ เอ ! มันยังไม คื่อ ถ้า
 ไม่เป็นอันนี้ก็ต้องเป็นอันนั้น ผมบอกค้ว มันก็สุดแล้วแต่

เหตุปัจจัยของมัน ไม่มีคนใดที่เข้าไปทั้งหมดหรือค้วไป
 ทั้งหมด มันแล้วแต่เรื่องอะไรเวลาใดและใคร เพราะฉะนั้น
 ถ้าเราไปจัดใครไว้ว่านี่เลวบริสุทธิ์ นี่ดีที่สุดในค้วคายค้ว แท้
 จริงแล้วฉันขอว่าเรื่องอะไรเวลาใดและใคร เพราะฉะนั้น
 เราต้องค้วว่ามันเป็น Dynamic ขึ้นกับเงื่อนไข ถ้าอย่างนี้
 จะเปิดโอกาส ไม่อย่างนั้นแล้วเราจะมองอะไรคายค้ว
 เลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงไม่ได้ เช่น เราพูดค้ว คุณอรุณศรี
 ผมกับคุณไม่ได้หยอก อันนี้แสดงว่าเราไปสำเร็จรูปคายค้วว่า
 คุณนี้มันแสบเต็มที่ ซึ่งมักจะพูดกันทำนองนี้เป็นประจำ ลอง
 สังเกตค้ว ที่จริงมันเรื่องนิดเดียวไม่ใช่ทั้งหมด แต่ที่เราพูด
 นั้น มันกลายเป็นทั้งหมดคายค้ว มักจะเป็นอย่างนี้เสมอ
 ซึ่งนำไปสู่ความขัดแย้งรุนแรง ใครที่ชอบอ่านหนังสือคงรู้จัก
 นักบวชที่ถือป็นศาสตราของคณะร่วมสมัยคนหนึ่งชื่อ
 กลุขณะ มูรติ สอนอยู่ที่อินเดีย อังกฤษ ฮิวเซอร์แลนด์
 อเมริกา ท่านเพิ่งเสียชีวิตไปเมื่อไม่นานมานี้ อายุได้ ๕๐
 กว่าปี และจะมีการฉลองร้อยปีพิธีกรรมสถานจุฬา ท่าน
 กลุขณะ มูรติ เขียนหนังสือไว้มาก ถ้าได้อำนาจของท่าน
 ทั้งหมด จะพบว่ามันอยู่ประเด็นเดียวที่ท่านเขียน คือ เรื่อง
 วิถีคิด ท่านบอกความมนุษย์ที่มีปัญหาต่าง ๆ นั้น อยู่กับการคิด
 ความรุนแรงต่าง ๆ อยู่กับการคิด มีเล่มหนึ่งของท่านชื่อ
 Beyond Violence คือ ความรุนแรงกำลังเป็นปัญหา
 ใหญ่ทั่วโลกขณะนี้ แต่ท่านกลุขณะ มูรติ บอกค้วที่มัน
 รุนแรงนี้มันเกิดจากวิถีคิด ค้วผมเองชอบอ่านพระไตรปิฎก
 ในพระไตรปิฎกมีวิถีคิดไม่เหมือนกันที่เราคิดกัน คิดเชื่อม
 โองและเป็น Dynamic คิดเชื่อมโยงอย่างที่ผมเล่าไปแล้ว
 ไม่มองอะไรคายค้ว ความหมายของวิปัญฐานในทางพุทธ

ไม่ใช่ดวงอะไรที่ตายตัว ไปเข้าคนโน้นเข้าคนนี้ แม่แค่จินตนาการในทางพุทธ ก็เป็นปรากฏการณ์ของสิ่งที่คล่องตัวกันมา เกิดจากผัสสะ แล้วเกิดความรู้สึกสุขทุกข์ต่อไปเรื่อย คือ เป็นเรื่องของเหตุปัจจัยที่หมุนเวียนกันที่เรียกว่า หักก็หักไปปัจจัยขาด ถ้าเรามองสิ่งต่าง ๆ เป็น อิทัปปัจจยตา เป็นกระแสของเหตุปัจจัย เราจะเห็นเหตุปัจจัยที่แท้จริง อย่างนั้นเราจะมีคามเมตตาสูง มีความเข้าใจเพื่อนมนุษย์สูง รู้อะไรเป็นเหตุ การเมืองที่เป็นอย่างนี้เป็นเพราะอะไร ไม่ใช่จะไปตำหนิที่ตัวบุคคล ซึ่งไม่ใช่การไขปัญหา แล้วก็ไม่นำไปทางไหน เพราะฉะนั้น เรื่องวิวิธคดีจึงเป็นเรื่องสำคัญ ผมอยากฝากตรงนี้ไว้ การศึกษาเราเกือบไม่จบตรงนี้เลย เรื่องปรัชญาเราก็เป็นวิวิธคดี แต่การศึกษาของเรากลับไม่เรียนปรัชญาเลย พวกที่เรียนอยู่ข้างก็เรียนไป ท่องไปว่า อริสโตเติลคือใคร พลาโตคือใคร ไสคราตีสคือใคร คัมภีร์อะไร เมื่อไร แต่ที่จริงต้องไขว้คิด ปรัชญาอ่านเป็นวิวิธคดี เราเรียนวิทยาศาสตร์ แต่ไม่เรียนวิวิธคดี พอเข้า Lab ก็ผสมกันผสมนี้ต่าง ๆ ก็ไม่เก่ง จึงจะเรียนมาจนได้ เหยียดยทองอะไรมาก็ถาม มันต้องดูที่ตัวจริง ๆ อย่าไปเชื่อเพียงแค่ว่าเหยียดย อย่าไปหลงนักวาทะโกธเหยียดยทองอะไร แต่ถ้าเรียนวิวิธคดีแล้วเราไปทำการทดลองบ้าง ไม่ต้องมากก็เก่งได้ เพราะฉะนั้น ในข้อที่ ๓ ที่พูดมา คือเรื่องโลกทัศน์กับวิวิธคดีนี้ ผมคิดว่าควรเริ่มต้นที่การปรับเรื่องการศึกษาทั้งหมดก่อน

ข้อที่ ๔ การศึกษาคควรจะส่งเสริมศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นและรวมคุณค่าเข้ามา

ที่กล่าวไปแล้ว เรารวมคุณค่าคุณค่าเข้ามาด้วย เข้ามาส่วนกลางหมด ส่วนกลางนี้ก็สัมพันธ์กับต่างประเทศในเชิงเป็นบริวารเขา ต่างจังหวัดเป็นบริวารของกรุงเทพฯ กรุงเทพฯเป็นบริวารของโคเกียว โคเกียวเป็นบริวารของนิวออร์ค นิวออร์คเป็นบริวารของยุโรป นี่คือลักษณะใหญ่ อันนี้ทำลายความหลากหลายศักยภาพ ทำลายทรัพยากร ทำลายผู้คนลงหมด อยู่ไม่ได้ไม่มีเกียรติ ไม่มีเศรษฐกิจ คนต่างจังหวัดต้องเข้ามากรุงเทพฯ แล้วก็เข้ามาขอแน่นอนหมด เกิดปัญหาหรือแปดด้วยความแน่น เกิดอาชญากรรม เกิดโสเภณี เกิดการขายลูกเข้ามาเป็นโสเภณี เพราะตัวระบบมันดูดทุกอย่างเข้ามา เรื่องโสเภณีเดี๋ยวนี้ก็คือสินค้าเกษตรจีนสุดท้าย เพราะว่าไปเขย่าสิ่งต่าง ๆ ของเกษตรกรรมหมด ทั้งที่ดินของเขา เศรษฐกิจของเขา ค่านิยมของเขา แม้อุปสาวของเขาก็ไม่เหลือ มาอยู่อาชญากรรมมาเป็น

โสเภณี สังคมอย่างนี้ไปไม่ไหว เพราะฉะนั้น วิธีทำต้องส่งเสริมศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นทั้งหมด เพื่อประเทศจะได้มั่นคงขึ้น คนมีเกียรติอยู่ที่ไหนก็มีเกียรติ ถ้าเราเข้าใจเรื่องวัฒนธรรม

จะรู้ว่าความรู้เชิงวัฒนธรรมเกิดขึ้นก่อนความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เพราะเป็นความรู้ที่มนุษย์สะสมสั่งเกิด ผ่านประสบการณ์มาในลักษณะต่าง ๆ จะกินอย่างไรอยู่อย่างไร รักษาด้วยอย่างไร เป็นต้น ทุกเผ่าพันธุ์จะมีวัฒนธรรมของ

เขา วัฒนธรรมเป็นรากของกลุ่มชน ของชุมชน ของท้องถิ่นต่าง ๆ ถ้าเราเข้าใจถึงวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของเขา แต่ละชุมชนก็จะมีเกียรติศักดิ์ศรีมีทางออก เปิดทางออกให้ ถ้าเราไม่สนใจเรื่องวัฒนธรรม สนใจแค่เรื่องเศรษฐกิจอย่างเดียว ทุกหนทุกแห่งก็เป็นบริวารของกรุงเทพฯหมด ปิดทางเลือกของผู้คน ทำให้สังคมไม่มีทางออก เพราะฉะนั้น การศึกษาจำเป็นต้องส่งเสริมศักยภาพของชุมชนท้องถิ่น อันนี้ อยากให้ไปเห็นของจริง บางทีอธิบายอย่างนี้แล้วไม่เข้าใจ ผมเอง ถ้าว่างผมก็ไปนอนค้างกับชาวบ้านที่หมู่บ้าน ไปนอนสาละวัน ไปคุยกับชาวบ้าน รวมตัวกันแล้วมีองค์กรจัดการ มีการศึกษาของเขา เป็นการศึกษาอย่างทรงพลังเลย เราจะแก้ปัญหาเศรษฐกิจได้ เราจะอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไว้ได้ เราจะพัฒนาวัฒนธรรม เราจะเกิดปัญหาสังคม เช่น ยาเสพติด อาชญากรรม เรื่องโสเภณี เรื่องโรคเอดส์ เรื่องต่าง ๆ สารพัด คือเมื่อชุมชนมีความเข้มแข็ง ชุมชนคามที่ต่าง ๆ ทั่วไปหมดทุกหนทุกแห่ง ไม่เช่นนั้นประเทศเหมือนเป็นโรคเอดส์ คือ ไม่มีภูมิคุ้มกัน เราไปห้ามไม่ให้เชื้อโรคเข้าร่างกายมันไม่ได้ แต่ถ้ามั่นเข้าง่ายแล้วมีภูมิคุ้มกันเราก็ไม่เป็นโรค ประเทศก็เช่นเดียวกัน เราไปห้ามไม่ให้มีปัญหา มันไม่ได้ แต่ถ้ามั่นภูมิคุ้มกันถึงมีปัญหา มันก็ไม่ใช่โรคร้ายแรงไม่ลุกลาม แต่ตอนนี้ถ้ามีอะไรมาฉกชิงมันก็จะลุกลามใหญ่โต เพราะไม่มีภูมิคุ้มกัน ตัวชุมชนจะเป็นภูมิคุ้มกัน ถ้าเราเข้าใจจริงมัน จะเน้น การศึกษาต้องส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน อันนี้เป็นข้อที่ ๔ คือ ส่งเสริมศักยภาพชุมชนท้องถิ่น ถ้าได้เข้าใจจริงนี้ที่จริงตรงนี้จะแก้ปัญหาเลนกประสงค์ แก้ปัญหาทุกชนิดพร้อมกันไป

มีหนังสือหนึ่งหาคำรับคำความมากมายเต็มไปด้วยคนในต่างประเทศซึ่งมีมากกว่าในประเทศไทย ผมจะยกตัวอย่างสักสองสามเล่ม มีคนชื่อ นอมฮอต คัมพอล อยู่ที่คอลลอส เป็นนักสังคมศาสตร์ ทำวิจัยจากทั้งในลาตินอเมริกา อาฟริกา เอเชีย แล้วสรุปว่า ปัจจัยของความยั่งยืนทางสังคมอยู่ที่การมีองค์กรของชุมชน (Community Organization) เพราะการมีองค์กรทำให้เกิดความเข้มแข็ง แต่ความเข้มแข็งนั้นไม่ได้ไปทำความเดือดร้อนให้ใคร แต่เป็นไปเพื่อจะแก้เรื่องอาชีพ เรื่องสิ่งแวดล้อมและอื่น ๆ เช่นเดียวกับกองทัพ ถ้าไม่มีการจัดองค์กรไปรบไปรบทุกครั้ง แม้ทำสงครามเขาไร ถ้าไม่มีการจัดองค์กรจะแพ้ชาวบ้านนั้นเผชิญปัญหาที่ยาก หากไม่มีองค์กรก็สู้ไม่ได้ พวกเราเองก็เช่นเดียวกัน ถ้ามีองค์กรมีระบบจะดีขึ้นมาก คนในกรุงเทพมหานครนั้นบ้านอยู่ ใกล้ ๆ กัน แต่ไม่มีความเป็นชุมชน เพราะไม่ได้คิดสื่อสาร ไม่ได้ทำอะไรร่วมกัน ขโมยขึ้นบ้านไปแจ้งตำรวจไม่เกิดอะไรขึ้น ตำรวจไม่มาไล่จับให้ เพราะตำรวจขึ้นเจออธิบดีกรมตำรวจ เขาสนใจทางโน้นมากกว่า เพราะเขารวมศูนย์ เรื่องอะไรเขาจะมาสนใจชาวบ้านจะนั่น ไปแจ้งแล้วของไม่ได้กลับคืน แล้วขโมยขึ้นบ้านซ้ำอีก แล้วถ้าชาวบ้านในละแวกบ้านรวมตัวกัน มีระบบเก็บเงินบ้านละร้อยบาทสองร้อยบาทมาจ้างยาม ยามนี้คือตำรวจของชุมชน ที่นี้ของไม่หายแล้ว เพราะว่าควบคุมเขาได้ ถ้าหายไต่ออก เขาก็รู้ว่าถ้าของหายเขาถูกไล่ออก เขาจะต้องช่วยคู่ไม่ให้อาย เพราะเขาเป็นของชุมชนเช่นเดียวกับชาวบ้านอยู่ในหมู่บ้าน ขโมยมาขโมยค้าย ขโมยมีมาใส่หาคัน มีปืนกระบอกหนึ่งมาขโมยค้าย ไปแจ้งตำรวจไม่

เกิดอะไรขึ้น คำรวจอยู่ในเมืองโนน แต่ถ้าชาวบ้านรวมตัวกัน จัดระบบว่าใครจะอยู่เวรอยู่ยาม ถ้าขโมยมาจะตีเกาะเคาะไม่เป็นสัญญาณ ขโมยมันก็ขโมยไม่ได้ นั่นคือ การสร้างระบบขึ้น หรือว่าถ้าคนในกรุงเทพฯ รู้จักสร้างระบบชุมชน แล้วมีโรงเรียนชุมชนอยู่ในละแวกบ้าน ผู้ปกครองก็รู้จักกันหมด ผู้ปกครองอุดหนุนโรงเรียนด้วย ช่วยกันคิดว่าทำอะไรให้โรงเรียนดีเพราะลูกเราเรียนที่นี่ ลูกเดินไปเรียนใกล้บ้าน ไม่ต้องไปนั่งรถแล้วลูกขนพามฉันทน พ่อแม่ก็จะสบายใจว่าลูกอยู่ใกล้บ้านนี้เอง อยู่กับครูที่พ่อแม่ก็รู้จัก นี่ก็คือ เป็นโรงเรียนชุมชน ถ้ามีระบบชุมชน จะทำให้เกิดความสุขความเจริญเหลือหลาย อย่างเรื่องคนเป็นโรคเอดส์ ไปที่เชียงใหม่ ไปกินยาสมุนไพร ๑,๐๐๐ กว่าคนแล้วกระทรวงสาธารณสุขไปไล่เขา บอกว่าสมุนไพรไม่มีประโยชน์จริง เขาไม่เข้าใจ การที่เขาเมาที่เขาได้คุยกัน ได้ปรึกษา ได้ปรับทุกข์กัน เรียกว่าได้เกิดความเป็นชุมชนขึ้น หรืออย่างคนในกรุงเทพฯ ซึ่งเผชิญปัญหาการจราจรติดขัด ก็มีความทุกข์ ก็ฟัง จส.๑๐๐ ฟังๆ ไปได้รูวารถติดที่โนนที่นี้ เฮลicoptเตอร์ก็รายงานข่าวติดที่โนนที่นี้ ฟังแล้วก็ไม่หายคิด แต่ความทุกข์น้อยลง เพราะได้ร่วมทุกข์กัน ไซ้ไหน การร่วมทุกข์กันทำให้ความทุกข์น้อยลง ดังนั้น ต้องเข้าใจเรื่องต่าง ๆ พวกนี้ เพราะตัวศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นเป็นเรื่องสำคัญ การศึกษาของเราขณะนี้เป็นการศึกษาที่ไปส่งเสริมระบบการรวมศูนย์ ไม่ได้ส่งเสริมศักยภาพและศักดิ์ศรีของชุมชนท้องถิ่น ฉะนั้น ต้องเกิดวิกฤตแน่ มันทำลายไปหมด ทำลายมนุษย์ ทำลายสิ่งแวดล้อม ทำลายชุมชน จึงทำให้เกิดปัญหาสารพัดต่าง ๆ กัน

ข้อที่ ๕ เราพูดถึงความเป็นชุมชนท้องถิ่น แต่ว่าขณะเดียวกันโลกได้เข้าไปเชื่อมโยงกันหมด เราต้องมีความเป็นสากล ต้องรู้เรื่องทั่วโลก เพราะโลกเชื่อมโยงเป็นโลกเดียวกันแล้ว ฉะนั้น ขณะนี้ในสมัยโลกาภิวัตน์ การศึกษาก็ต้องมีความเป็นสากล ต้องศึกษาภาษาอังกฤษ ต้องรู้เรื่องอื่น จะทำมาค้าขายกับเขา ต้องรู้สภาพเขา จีนเป็นอย่างไรญี่ปุ่นเป็นอย่างไร รัสเซีย จะเรียนเฉพาะของเราไม่ได้ สิ่งต่าง ๆ ก็เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ประเทศไทยกลายเป็นผู้นำในแถบนี้ขึ้นมา ครึ่งโบราณก็แข่งขันกันต่อสู้กันระหว่าง ๓ ประเทศ คือ พม่า ไทย เวียดนาม แต่ต่อมาพม่ากับเวียดนามก็โค่นกระแสนั้นต่าง ๆ กระหน้าไป เหลือไทยที่โค่นเด่นขึ้นมา แต่การเรียนเรื่องประเทศเพื่อนบ้าน เรายังเรียนเหมือนเดิม คำราชเหมือนเดิม คำราชของเราสอนให้เราเกลียดเพื่อนบ้าน การศึกษาจะต้องสร้างปัญญาและทักษะเชิงระบบ หากเราเรียนเป็นเรื่องๆ เป็นชิ้น ๆ เราจะไม่เข้าใจจักรวาล ถ้าเป็นระบบโลกก็เป็นระบบชีวิต สังคม สิ่งแวดล้อม ฉะนั้น จำเป็นต้องเรียนให้เข้าใจเรื่องระบบ เข้าใจเรื่องโครงสร้าง คนไทยนี้ทะเลาะกันเก่งไม่ว่าอยู่ที่ไหน คนไทยถ้ามีศักดิ์หาคณะเดียวก็ทะเลาะกันต่างจากญี่ปุ่น ญี่ปุ่นอยู่ด้วยกันจำนวนมากจะมี Collectivity สูง พวกหมอนทะเลาะกันมาก อิงทะเลาะกันแรงกว่ากลุ่มอื่น เพราะหมอนมี Ego แรง มีเรื่องทะเลาะกันมาก ผมเคยเป็นผู้บริหารหน่วยงานหนึ่ง อาจารย์คนทำงานทะเลาะกันมาก คนนี้ผู้เชี่ยวชาญโรคหัวใจ คนนี้ผู้เชี่ยวชาญสมอง คนนี้เชี่ยวชาญปอด แต่ละคนใหญ่ๆ โตๆ ทั้งนั้น มาประชุมไม่ได้ประชุม เดียวก็ทะเลาะกันแล้ว บาง

ภาควิชาเน้นประชุมไม่ได้ ไม่กล้าประชุม เพราะประชุมทีก็
ขัดกัน ผมน่ะ อะ ! เอาชื่อมาดู แต่ละคนคนดีทุกคน แต่
สิ่งที่ขาดไป คือ พฤติกรรมองค์กร เขามายูบรวมกันเป็น
องค์กร แต่ละคนเป็นเทคนิค เช่น คนนี้เทคนิคทางใด คน
นี้เทคนิคทางสมอง คนนี้เทคนิคทางปอด คนละส่วนกัน
แต่ขาดพฤติกรรมของการอยู่รวมกันเป็นองค์กร โอกาสที่จะ
ขัดแย้งกันในเรื่องเชิงระบบก็ต้องมี การติดต่อสื่อสาร
(Communication) ถ้าเรารู้จักติดต่อสื่อสาร เรื่องที่เป็น
ประเด็นกันนี้ก็จะไม่เกิดเป็นปัญหาขึ้น ผมว่าคนไทยมี
ปัญหาเรื่องการติดต่อสื่อสาร เราเกือบไม่ได้เรียนเลย
เพราะมีแค่ครูพูดคนเดียว นักเรียนสลับทำสับในห้องก็
ฟังไปลูกเดียว แล้วมาสอบไม่เคยเรียนการสื่อสาร แพทย์ก็
ไม่ได้เรียน ถ้าจะสังเกตแพทย์ไม่ค่อยจะสื่อสารกับคนไข้
เพราะไม่เคยเรียน ผมว่าเป็นมนุษย์ต้องเรียนวิชานี้ และเรา
ก็ต้องเคารพคนอื่นด้วย ความเป็นมนุษย์มีความเป็นมนุษย์
เหมือนกัน ต้องติดต่อสื่อสารกัน แล้วเรื่องการจัดการเป็น
เรื่องสำคัญ เราเกือบไม่ได้เรียนเลย ผมคิดว่าการจัดการจำ
เป็นต้องเรียนทุกชั้นตอน ตั้งแต่ประถม มัธยม อุดมศึกษา
ต้องเป็นวิชาอยู่ใน Liberal Arts เพราะทุกเรื่องการจัด
การเป็นปัญหามาหนึ่ง ปัญหามี ๔ ชนิด คือ

๑. ปัญญาทางวัตถุ เช่น วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี

ต่าง ๆ เกี่ยวกับวัตถุ พลังงาน

๒. ปัญญาทางสังคม

๓. ปัญญาทางศาสนา

๔. ปัญญาทางการจัดการ

เพราะว่า เป็นอีกมิติหนึ่งของปัญหานี้จะต้องทำให้

เกิดความรู้ ๓ อุดมต่าง ๆ ให้เชื่อมโยงกันจนเกิดผลสำเร็จ
การจัดการนี้เป็นปัญญาที่ทรงพลังมาก ที่บอกว่า Management made the Impossible อะไรที่คิดว่าเป็นไปไม่ได้
ให้ใส่การจัดการเข้าไปแล้วเป็นไปได้เสมอทุกเรื่อง แต่พวก
เราจะคิดว่า ทำอันนั้นไม่ได้ ทำอันนี้ไม่ได้ ก็เลยถ่มใจ
ต่าง ๆ เพราะไม่ได้ใส่การจัดการเข้าไป นั่นมีอยู่ ๒ เรื่องเท่า
นั้นที่มีการจัดการครบวงจร คือ ธุรกิจกับการสงคราม ส่วน
การศึกษา การสาธารณสุขไม่มีการจัดการพัฒนาให้ดี เพียง
แค่พูดว่าเรื่องนั้นเรื่องนี้เป็นอย่างไร แล้วก็หยุดไว้แค่นั้น
ไปคู่เรื่องการศึกษาในส่วนแผนการศึกษา จะพูดเพียงว่า
เรื่องนั้นเรื่องนั้นๆ แต่จะหยุดไม่มีการจัดการ แล้วเราจะทำ
อย่างไรให้เกิดผลสำเร็จขึ้น ฉะนั้น ต้องเรียนเรื่องการ
จัดการอยู่ในเรื่องปัญญาและทักษะเชิงระบบ

ข้อที่ ๖ การมีงานทำ ขณะนี้ประเทศทางตะวันตก
การไม่มีงานทำเป็นปัญหาใหญ่เพราะว่าระบบการศึกษา
ที่ผมว่าล้าสมัยนี้หมายถึงประเทศทางตะวันตกและครึ่ง ไป
คิดว่าการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ๖ ปี มัธยมศึกษา ๖ ปี อุดม-
ศึกษาอีก ๔ ปี รวมเป็น ๑๖ ปี แล้วคุณค่อยไปทำงาน
สิ่งต่าง ๆ มันเคลื่อนเร็วสับทำป็นไปเรื่อยไปมาก คือ ไป
เรียนก่อนแล้วค่อยทำงานจึงไม่มีงานทำ ขณะนี้เรื่องการ
ไม่มีงานทำเขาไม่มีคำตอบครับ ต้องปรับการศึกษาว่าให้การ
ศึกษาคงเชื่อมโยงกับงานไปในตัว เพราะความจำเป็นจะ
เปลี่ยนเร็ว ถ้าการศึกษาเราแยกตัวมาอยู่ในโรงเรียน แล้วก็
ท่องหนังสือไป ๑๖ ปี ทำให้ไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลง
การศึกษาต้องเชื่อมโยงไปในตัว จะเชื่อมโยงไปกับธุรกิจ
เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรม เชื่อมโยงกับเกษตร กับงานทาง

คืออะไรก็ได้ เหมือนที่พูดในข้อ ๒ ตอนต้น ก็จะชอบไม่เหมือนกัน ให้เขามีทางเลือกและมีรายได้ไปด้วย การศึกษาเชื่อมกับงาน สมมติเราทำอย่างนี้ ทุกจังหวัดก็มีโรงงาน มีอะไรต่าง ๆ เสร็จ แล้วหาคนที่ทำงานที่มีฝีมือ มีการศึกษา ถ้าการศึกษานั้นเชื่อมไปด้วยนักเรียนก็ได้ เรียนรู้งานไปด้วย และการที่นักเรียนได้ทำงาน อันเป็นที่รู้กันว่าพฤติกรรมจะดีกว่านักเรียนที่ท่องหนังสืออย่างเดียว นักเรียนที่ท่องหนังสืออย่างเดียวพฤติกรรมจะไม่ดี คนที่ทำงานพฤติกรรมจะดี เพราะการทำงานต้องทำกับคนอื่น ต้องมี Accountability ไม่เชื่อไปถามครู แล้วก็สังเกตว่าคนที่ทำงานพฤติกรรมจะดีกว่าที่เรียนอย่างเดียว ที่นี้เราไปแยกการศึกษาออกจากสังคมซึ่งไม่ควร การศึกษาในอนาคตต้องเป็นการศึกษาในสังคม นักปรัชญาทางการเมืองที่คนนับถือกันทั่วโลก ซึ่ง Peter Drucker ตอนนี้อยู่มีชีวิตอยู่ อายุ ๘๐ กว่าปี เขียนหนังสือไว้มาก เช่น เรื่อง Reinventing Government ของอเมริกัน เขาบอกเลยว่าเขาได้รับแรงบันดาลใจมาจาก ปีเตอร์ แดริคเกอร์ ซึ่งเขียนเรื่องเกี่ยวกับการศึกษาไว้ว่า การศึกษาที่แล้วมานี้ ถ้าใช้คำภาษาอังกฤษว่า Education of Society ซึ่งเป็นไปไม่ได้ ในอนาคต ในอนาคตจะต้องเป็น Education in Society เชื่อมโยงอยู่กับเรื่องของสังคมอยู่ในตัว อย่าไปแยกกันอยู่ แล้วมันถามไม่ทันปรับตัวไม่ทัน คนศึกษาก็จะโคสตางค์ด้วย จนอยู่แล้วศึกษาคือโคสตางค์ด้วย ประโยชน์เกิดทุกฝ่าย พฤติกรรมก็ดีขึ้น ทางโรงงานหรือสถานที่ทำงานก็คนที่มีการศึกษามากขึ้น ตัวสถานศึกษาก็ได้เรียนรู้มากขึ้น สถานศึกษาแยกตัวออกจากการทำงานจริง ๆ ตัวเองก็

ไม่เก่งจริง การศึกษาที่จะทำให้เก่งมากภาษาอังกฤษเรียกว่า Interactive Learning to Action เป็นการเรียนโดยการเรียนรู้สัมพันธ์ระหว่างกันในการกระทำ เพราะการกระทำนั้นยาก มันต้องเผชิญปัญหาต่าง ๆ เวลาพูดว่าอาท ที่ผมพูดนี้..อาทเท่าไร แต่ถ้าทำอย่างที่ผมพูดนี้จะยากมาก ฉะนั้น การทำจริง ๆ ทำให้ต้องศึกษามากขึ้น

ข้อที่ ๘ ต้องมีการพัฒนามิติทางจิตวิญญาณ ตอนที่เราศึกษาเน้นในเรื่องวัตถุเกือบหมดเลย ซึ่งเป็นการไปทรมานความเป็นมนุษย์อย่างหนึ่ง คือ มิติทางจิตวิญญาณ ซึ่งมีแค่ในมนุษย์เท่านั้น ในสัตว์ไม่มี สัตว์ไปทำอะไร สุนัขไปกัดแมว แมวไปฆ่าหนู ไม่มีใครบอกสุนัข บอกหนูว่าบาป มันก็ทำตามธรรมชาติของมัน เพราะสมองมันก็มีแค่นั้น เรื่องบาปบุญคุณโทษมีแค่มนุษย์เท่านั้น เพราะสมองของมนุษย์นั้นเป็นโครงสร้างที่วิจิตรพิสดารที่สุดในจักรวาล คือ สมองของมนุษย์สามารถจะมีตัวคุณค่าเกิดขึ้น ซึ่งไปพ้นวัตถุธรรมดาแล้วมีคุณค่า มนุษย์นี้ถ้าอยู่กับวัตถุเท่านั้น จะไม่ได้มีความสุขที่แท้จริง มนุษย์มีสิ่งที่มีคุณค่าที่ลึกซึ้งกว่านั้น มีมิติทางจิตวิญญาณ ซึ่งถ้าเราได้ทำความดีและมีความสุข ก็จะรู้สึกได้ว่าเราได้ทำอะไรให้ประเทศชาติ มันมีความสุขขึ้น ไม่ใช่เรื่องเงินเดือนอะไรแค่นั้น มันมีมิติทางคุณค่า แต่ตอนนี้เราได้ทำลายมิติทางจิตวิญญาณเกือบหมด ทำให้โลกนี้เครียดมากขึ้น ผมยกตัวอย่างเช่น คนโบราณอยู่กับธรรมชาติมานาน ก็ได้เกิดความเข้าใจ เกิดการเห็นคุณค่าสิ่งต่าง ๆ รอบตัวขึ้นมา ก็เกิด Concept เช่น แผ่นดินนี้มีคุณค่าเหลือเกิน เรือกว่ามีแม่พระธรณี แม่น้ำมีคุณค่าเหลือเกินมีพระแม่คงคา ดินไม่มีคุณค่าเหลือ

เกินคันไม้มีรุกขเทวดา นี่เป็น Concept และเป็นการสื่อ
กันด้วยภาพเคารพ เมื่อมีความเคารพต่อกันจะได้ไม่ย่ำยี้
กัน ไม่ไปทำลายโดยไม่รู้เป็น เมื่อแผ่นดินมีแม่พระธรณี
แม่พระคงคา รุกขเทวดา แดพพิทยาศาสตร์เข้าไป เอาคน
ไม้มาวีเคราะห์ลุดี พบคารบอน ไอโครเจน ออกซิเจน
ฟอสฟอรัส ไม่เห็นมีรุกขเทวดาเลย ไม่มีเลข ไม่ต้องเคารพ
ศักดิ์เลย เพราะขาดมิติทางจิตวิญญาณ แต่มนุษย์มีมิติ
ทางจิตวิญญาณ ฉะนั้น พอขาดตัวคุณค่านี้ไป มนุษย์จึง
ว่าเหวเคียวคาบ มนุษย์ต้องสัมผัสอยู่กับสิ่งที่มีคุณค่า แล้ว
จะเกิดภัยพิบัติสัมผัสสัมผัสที่ลึก เราทุกคนจะเกิด มีบาง
ครั้งเราจะรู้ว่ามีความสุข มีความสงบ มีความชื่นมื่น มีความ
อีกสิ่ง เพราะมีตัวคุณค่าอยู่ อันนี้ที่เรียกว่ามิติทางจิต
วิญญาณ มิติทางจิตวิญญาณจะเกิดขึ้นคือเมื่อเราเห็นภาพ
รวมทั้งหมด ถ้าเราย่อยออกไปเป็นคาร์บอน ไอโครเจน
นิวตรอน อิเล็กตรอน เราจะไม่เห็น แต่การศึกษาฟิสิกส์
สมัยใหม่เรียกว่า นิวฟิสิกส์ ก็จะไปถึงมิติทางจิตวิญญาณ
ได้ ฉะนั้นกำลังมีคนเล่นกันมากที่เหวเคียวเรื่องนิวฟิสิกส์
เพราะฉะนั้นวิทยาศาสตร์ที่ก้าวหนักไปมาก จะไปเชื่อมโยง
กับมิติทางจิตวิญญาณ ฉะนั้น อย่างฝากไว้ว่าการศึกษา
ต้องมีการพัฒนามิติทางจิตวิญญาณ

ข้อที่ ๔ เมื่อได้กล่าวมาถึงลักษณะการศึกษาที่
ต้องการทั้งหมด ๔ ข้อแล้ว ก็ต้องมากล่าวถึงเรื่องการปฏิ
รูปให้เกิดความเข้มแข็งทางปัญญา ซึ่งมี ๓ เรื่องใหญ่ๆ
เพื่อข้องกันประการแรก ผมคิดว่าคงมีการปฏิรูปการเรียน
รู้ เพราะการเรียนรู้แบบเดิมมีอยู่ที่การท่องหนังสือ เอา
หนังสือเป็นหลักแล้วท่องเน้นการท่องเป็นใหญ่ ซึ่งทำให้คิด

ไม่เป็น วิเคราะห์ไม่เป็น สังเคราะห์ไม่เป็น เพราะไม่ได้
สัมผัสของจริง ฉะนั้น เราควรต้องทำความเข้าใจ
กระบวนการเรียนรู้ ที่เรียกว่า Learning Process
อะไรที่ดีที่สุด ต้องช่วยกันสำรวจว่าฝรั่งมีวิธีเรียนรู้อย่างไร
มีข้อดีข้อเสียอย่างไร จึงมีกระบวนการเรียนรู้อย่างไร ญี่ปุ่น
มีอย่างไร อินเดียมีอย่างไร สำรวจทั้งหมดแล้วมาสังเคราะห์
ขึ้นตามสภาพของไทยด้วยเอาของไทยขึ้นมาแล้วมาดัดวิธี
การเรียนรู้อะไรที่ดีที่สุด แล้วทั้งสองทำดู เสร็จแล้วเราก็
ประเมินความมันจริงหรือไม่จริง เราก็ปรับตัวจากการที่ได้
ประเมิน แล้วเราจึงพัฒนาไปเรื่อย ๆ ให้เราได้มีกระบวน
การการเรียนรู้ที่ดีที่สุด ที่ช่วยให้มนุษย์ทุกคนได้สามารถพัฒนา
ศักยภาพของตัวเองไปเต็มตามที่มนุษย์ที่มีศักยภาพ ก็คือว่า
ขณะนี้มนุษย์ไม่มีศักยภาพในการรู้มาก ถ้าได้มีขบวนการ
เรียนรู้ที่ดี ผมอาจจะเสนอไว้สั้น ๆ เพราะเวลาน้อย
ผมคิดว่าในกระบวนการเรียนรู้จะมี ๓ องค์ประกอบ ที่
เข้ามาเชื่อมโยงกัน

องค์ประกอบข้อที่ ๑ คือสัมผัสความจริง
การสัมผัสความจริงทำให้รู้ความจริง คนนี้ต้องฟังคำตาม
มากเลขวาทที่เรียกว่าความรู้ ฉะนั้นใช้ความรู้จริง ๆ หรือ
เปล่า ความรู้ที่มีฐานอยู่ในความจริงต่าง ๆ หลายครั้งจะ
พบว่าไม่มีฐานอยู่ในความจริง ผมยกตัวอย่างอาชีพผมเอง
แพทย์นั้นะครับ ตอนสารเคมีระเบิดที่คลองเตยเมื่อปี
๒๕๓๔ มีคนเจ็บป่วยมากมาย แล้วมีคนค้นคว้าตัวกัมม
ครุประตูปักลิ้นหนึ่งทีไปหาหมอ หมอบอกว่าไปถูกตัว
จีบะขาว คนเหล่านั้นก็บอกว่า เปล่าไม่ได้ถูก หมอบอกว่า
ถูก ฉะนั้นหมอบอกเอาความรู้ขึ้นมาจากไหน ฐานความรู้ของ

หมอยุ้ยทำอะไร อยู่บนฐานความจริงหรือเปล่า ตอนท่านอาจารย์พุทธทาสฯ เดินโลดหัดแตกในสมอง เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๓๖ โคม่าไปเลย ท่านอายุ ๘๖ ปี หมอบอกว่า ๙๐% จะหายและกลับไปเทศน์ได้อีก ก็มีพระซื่อสันติเถระโรภิกขุ ซึ่งเป็นฝรั่งมาขอ ถามถามว่า ๙๐% นั้นมาจากไหน ก็ท้าวความลำบากใจให้หมอยุ้ย เพราะจะไม่ค่อยมีคนถามอย่างนี้ ปรากฏว่าไม่มีที่มาหรือเวลาบอกว่าย่อดคุณไม่มีดี ไร้คุณไม่มีดี ถามจริง ๆ เอะละครับ ฐานที่มาของคำพูดนี้อยู่ที่ไหน ความจริงไม่มี ต้องกลับไปทบทวนว่าความรู้คืออะไร ผมมาเกี่ยวข้องกับเรื่องการศึกษาทำให้สรุปรุนแรงว่า ครูส่วนใหญ่ไม่เข้าใจว่าความรู้คืออะไร สอนไปเรื่อย ๆ ผมว่าความรู้ต้องมีฐานอยู่ในความจริง เดิมนั้นนักวิชาการมีภักดีในมหาวิทยาลัย พูดนั่นพูดนี่ ถ้ามานไปว่าเอาฐานความรู้มาจากไหน เขาจะบอกว่าไม่มีฐานคิดเอาเอง ไปสังเกตดู เอะจะพบมาก ฐานจะคิดมาจากความจริง หมดความองค์ประกอบที่ ๑ ของการเรียนรู้คือสัมผัสความจริง สัมผัสความจริงมี ๕ ประการ อาจจะมีมากกว่านี้ ที่ผมคิดได้มันมี ๕ ประการ คือ

ประการที่ ๑ สัมผัสความจริงตามธรรมชาติ คันไม้ ใบหญ้า ป่าไม้ น้ำ เพราะจะทำให้รู้จริง ถามคนในกรุงเทพฯ เรื่องน้ำว่า คือ น้ำอะไร ก็บอกว่าน้ำ คือ น้ำ ก๊อก เขารู้แต่เขาไม่รู้ว่ามีมาจากไหน บิดฮาวมาอย่างไร ต้องคนค้นน้ำช่วยกันรักษาค้นน้ำลำธารไว้ ให้น้ำมีบทบาทอย่างไรว่าจะมาถึงก๊อก คนจะรู้เพียงสั้น ๆ คือ ปัญญาสั้น รู้แค่เพียงว่าน้ำ คือ มาจากก๊อกน้ำ แค่นั้น ไม่รู้ธรรมชาติจริง ๆ ผมไปคุนค้นน้ำลำธารที่สระเม็ง จังหวัดแก่น

เจามีคนที่ช่วยรักษาป่าไว้ ก็ทำให้มีคันน้ำลำธารออกมาเป็นประโยชน์ต่อคนข้างล่าง แต่คนข้างล่างไม่รู้ว่าคนข้างบนทำอะไร ไม่ได้ช่วยคนข้างบนด้วย บางทีเขาลำบากอย่างไร เพราะว่าไม่มีความจริง ถ้าการศึกษาของเราทุกโรงเรียน ศึกษาความหลากหลายทั้งชีวภาพในท้องถิ่นของตน ซึ่งตอนนี้ไม่ได้เรียนเพราะไปท่องหนังสืออยู่ในโรงเรียน เสร็จแล้วโน่นลู่ปู่เขารู้ว่าที่ประจวบคีรีขันธ์มีคันน้ำชนิดหนึ่ง ดีเหลือเกินเป็นยาสำหรับรักษาโรคแผลในกระเพาะอาหาร ชื่อเป่ล่าน้อย เขามาตั้งโรงงานที่นั่น ทำการสกัดเป็นอาซาฮิ เรียกว่า เป่ล่าน้อย เพราะเขามีความรู้ ฉะนั้น เราไม่มีความรู้ โรงเรียนของเราไม่ได้สอนว่าในท้องถิ่นแต่ละแห่งมันมีคันน้ำอะไร ชื่ออะไร มีคุณสมบัติอะไร มีอะไรที่เรียกว่าความหลากหลายทางชีวภาพ แล้วเรากำลึงสูญเสียสิ่งพวกนี้ไปมากและเร็ว ถ้าการศึกษาไม่เข้ามาศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพ คนก็จะไม่รู้ไม่เข้าใจ ไม่อนุรักษ์ ไม่เอาไปใช้ประโยชน์ ถ้าโรงเรียนของเราทั้งหมดศึกษาเรื่องความเป็นจริง ไปศึกษาแล้วทำบันทึกหมดเลย เราจะมีความรู้จากทุกตารางนิ้วของแผ่นดินไทย ซึ่งตอนนี้เราไม่มี เพราะเราท่องหนังสืออยู่ในโรงเรียน เราก็จะรักษาสิ่งที่มีคุณค่าไว้เอามาใช้ประโยชน์ เกิดความรู้เพิ่มพูนขึ้นต่าง ๆ มากมาย อันนั้นประเด็นที่ ๑ แล้วก็จะสนุก ศึกษาลงไปละเอียดก็ได้ ศึกษาคุณภาพดิน คุณภาพน้ำ วัดเอา PH เอามิเตอร์มาวัดเป็นกรดเป็นด่างแค่ไหน ทำบันทึกไว้ทั้งปี ทุกปีฝนตกเท่าไร คุณภูมิเป็นอย่างไร ความชื้นเป็นอย่างไร เปรียบเทียบกับคันน้ำอะไรเกิดความรู้แล้วสนุกจะหายไป

ประการที่ ๒ อัมผัสความเป็นจริงทางสังคม วัฒนธรรม ซึ่งตอนแรกการศึกษาเราทั้งทางวัฒนธรรม วัฒนธรรม คือ ความเป็นจริงของชีวิตและสังคม ซึ่งถ้าเราเข้าใจ เราเชื่อมต่อไปเป็นอื่นๆ ไปเป็นเศรษฐกิจ โภหาร ที่พัฒนามาเพราะเราไม่เข้าใจ แล้วเราทำงานแบบแยกส่วน เราก็มองเห็นเศรษฐกิจนี้ จะมโหฬารอย่างไร ถ้าเราเข้าใจเรื่องวัฒนธรรม ในว่าจะเป็นเสื่อผ้า เครื่องนุ่งห่ม อาหารโรคทุกชนิด จะออกตัวอย่าง ๒ อย่าง

ท่านจะเห็นลักษณะอาหาร ถ้าเราได้อ่านเรื่องสมุนไพร ศึกษาวิจัยไหมากและรู้คุณค่าค่าๆ เช่น ขมิ้นชัน รักษาอาหารปวดท้องได้ดีกว่ายาตะวันตก ครั้นพระยาขอ รักษาโรคเริ่มกับงูสวัดซึ่งเกิดจากไวรัสดีกว่ายาที่ตีที่สุดแห่งที่สุด ที่เรียกว่า โซดีแตร ขณะนี้วิจัยแล้วให้พระยาขมิ้นดีกว่า ถ้าเราศึกษาวิจัยให้รู้ เราก็ก้าวไปใช้ เราไม่จำเป็นต้องไปเสียเงินไปให้คนประเทศเป็นหมื่น ๆ ล้านค่าปี เศรษฐกิจของเราดีขึ้น เพราะชาวบ้านปลูกมากมายไปหมดเลย สมุนไพรเป็นร้อย เป็นพันชนิดเกิดเป็นป่าขึ้น เขาจึงปลูกเองครั้งนี้ไม่ต้องจ้างคนไปปลูก เพราะเขาปลูกแล้วเขาได้เงินเขาขายได้เขาก็ปลูกเอง พอเขาได้เงินครบครันเขาก็อยู่ด้วยกันได้ ก็ไปส่งเสริมความเข้มแข็งของครอบครัวขึ้น ปากก็เกิดคนกล้าฮารักเกิด สมุนไพรก็เป็นวัฒนธรรมไทยอย่างหนึ่ง เป็นความรู้จากวัฒนธรรม อาหารไทยก็เป็นวัฒนธรรมไทย อาหารไทย

ถ้าเปรียบเทียบกับอาหารฝรั่ง อาหารฝรั่ง high fat low fiber แล้วโรคที่ฝรั่งเป็นมากที่สุด คือ โรคหัวใจ โรคสมอง โรคต่าง ๆ ฝรั่งตายมากที่สุดจากโรคนี้ แต่อาหารไทยลักษณะจะตรงข้ามกับอาหารฝรั่ง แล้วจะป้องกันโรคนี้ low fat high fiber นึกภาพแกงเลียง แกงส้ม ผักน้ำพริกต่าง ๆ ของเราเป็น low fat high fiber เราวิจัยแล้ว หมอกระเทียมยังไปลดการจับตัวของเกล็ดเลือด ข่า จึง กระชาย ก็มีสรรพคุณ

เป็นสมุนไพร เพราะฉะนั้น อาหารไทยเป็นอาหารสุขภาพ Thai food health food ถ้าเราเอาวิชาการนี้หนุนหลังคนไทยไปก็ตลาดทั่วโลก เพราะคนก็มีความนิยมเอียงจะชอบอยู่แล้ว ทำให้สาวใช้ศิลปะเข้าช่วยขยายวัฒนธรรมไทยออกไปช่วยชาวโลกด้วย เพราะเขากินแล้วเขาเป็นโรคหัวใจ น้อยลง โฆษณาวัฒนธรรมไทยด้วยเป็นเศรษฐกิจของไทยด้วย แล้วก็เอาตัวนี้สะท้อนไปที่ชาวบ้าน ชาวบ้านก็จะปลูกอะไรคืออะไรเต็มไปหมด ปากก็กลับคืนมา ชาวบ้านมีรายได้ครอบครัวดีขึ้น ชาวบ้านอาจจะทำสำเร็จรูปขายทั่วโลก ทำให้สาวมีมาตรฐานเชื่อมโยงกับบริษัท เพราะฉะนั้น ถ้าเราเข้าใจเรื่องวัฒนธรรมไทยเป็นธุรกิจอุตสาหกรรมที่มีฐานอยู่ในวัฒนธรรม อันนี้ มันช่วยสมารักษาเอื้ออวยทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมเขามารวมกัน อันนี้ทั้งได้สัมผัสข้อ ๒ บอกว่าสัมผัสของจริงมี ๕ อย่าง

ประการที่ ๓ การทำงาน การทำงาน ทำกิจกรรมต่าง ๆ นี่คือ ของจริงและสนุกด้วย เก่งด้วย

ประการที่ ๔ ทางสุนทรียะ สุนทรียะเราก็คือ เป็นความจริงหรือความงามต่าง ๆ ทั้งความงามตามธรรมชาติ ความงามที่มนุษย์สร้างขึ้นเป็นศิลปะ และถ้าเราเข้าใจเรื่องนี้อีกซึ่ง ทำด้วยความรักทำด้วยความประณีต ก็มาพัฒนาจิตใจเราเป็นศิลปะไปเรื่องความงาม

ประการที่ ๕ ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งมีมากมายเต็มไปหมดทั่วทุกโลก มีจริงบ้างไม่จริงบ้าง คนสมัยใหม่ต้องมีความสามารถพอที่จะแยกแยะว่าข้อมูลข่าวสารนั้น ๆ สิ่งไหนจริง สิ่งไหนไม่จริง ที่เขาบอกว่าความสุขที่คุณดื่มได้เอะ! มันจริงหรือเปล่า เป็นของหลอก เราต้องแยกแยะได้ ก็ถือว่าเป็นความจริงอีกประการหนึ่งที่มาจากข้อมูลข่าวสาร

ผมคิดว่าก่อนข้างครบที่เดียวใน ๕ อย่างนี้ถ้าการศึกษาของเราสัมผัสความจริงจะทำให้ฉลาดขึ้นมากครับ

องค์ประกอบข้อที่ ๒ ต้องมีวิธีคิด วิธีคิดที่เชื่อมโยงจากการที่สัมผัสความจริงมาเป็นการคิดให้เข้าใจอะไรที่ลึกซึ้งขึ้นไปอีก ซึ่งมันมีกระบวนการอีกประมาณ ๑๐ ขั้นตอน โดยจะมีความคิดเรื่อยไปจนถึงการวิจัย การวิจัยเป็นกระบวนการเรียนรู้ ถ้าเรารู้คำตอบแล้ว เราแสวงหาคำตอบเดิมที่แล้ว ยังไม่ได้คำตอบ แล้วคำตอบนั้นสำคัญคำตอบนั้นยังอยู่ เราก็คงไปวิจัยสร้างความรู้ ดังนั้นการวิจัยกับการเรียนรู้ไม่แยกจากกันเป็นกระบวนการเดียวกัน การวิจัยต้องเข้าไปทุกระดับชั้นประถมมัธยม ทุกหนทุกแห่งต้องเป็นงานวิจัยเพราะเราปรับเรื่องการเรียน เรียนโดยการจัดตั้งมูลนิธิฐาน ทั้งคำถามแสวงหาคำตอบ ไม่มีคำตอบก็

ทำการวิจัยขึ้นเพื่อให้ได้คำตอบนั้นมา แล้วก็ส่งเสริมความเข้มแข็งในเรื่องการวิจัยให้มากขึ้น ประเทศเราวิจัยน้อย เราอ่านแนวทางปัญญา ไปดูตัวเลขเงินที่ใช้ในการวิจัยของเรานิดเดียวถ้าเทียบกับเกาหลี น้อยกว่าสิงคโปร์ น้อยกว่าประเทศต่าง ๆ เพราะฉะนั้น ตัวปริมาตรของปัญญา Volume ของปัญญาน้อย ซึ่งทำให้เราไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ คงต้องสร้างความเข้มแข็งทางเรื่องการวิจัย ต้องมีเงินทุนวิจัยมากกว่านี้ ต้องมีการบริหารจัดการเรื่องการวิจัยที่ดีกว่านี้

องค์ประกอบข้อที่ ๓ ต้องส่งเสริมการคิดใหม่ ที่ออกไปนอกกรอบเก่า ตอนนั้นคนไทยติดกรอบ แกะอะไรไม่ได้ โยนก็คิดนี้ก็คิด พระยันทระองค์เดียวยังแก้ไม่ได้ นึกขึ้นมาสังคมไทยเป็นอะไร นี่พระองค์เดียวแก้ไม่ได้ คิดหมกคิดกรอบ สังคมจะวิ่งเหยาะและทำร้ายคนที่คิดนอกกรอบ ทำให้เราเข้าไปสู่วิกฤต นวัตกรรมนั้นจำเป็นเป็นกฎของธรรมชาติ เพราะสรรพสิ่งทั้งหลายอันอนิจจัง คือ ล้วนเปลี่ยนแปลง อย่างเช่นตัวจุลชีพ ถ้ามีวัฏกรรมที่ DNA ไม่ได้ ตัวมันจะสูญพันธุ์เพราะสิ่งแวดล้อมเปลี่ยน แล้วตัวมันยังเหมือนเดิมมันจะสูญพันธุ์ ดูรักก็เช่นเดียวกันธุรกิจที่เลือกทำอย่างนี้ได้กำไร และต่อไปยังทำอย่างนี้ อย่างที่ได้กำไรต่อไปเรื่อย ๆ จะขาดทุน IBM กำลังจะวิกฤตอยู่ในขณะนี้ ซึ่งเมื่อ ๒๐ ปีก่อนโคตเด่นมาก ฉะนั้นนวัตกรรมเป็นธรรมชาติ กฎของธรรมชาติต้องมีวัฏกรรม ในทางพุทธศาสนาก็พูดไว้ ถ้าเราไปคิดอยู่ในศีลและพรตเก่า ๆ ที่ใช้ไม่ได้แล้ว จะเกิดวิกฤตการณ์ขึ้นมาหาพระเรียกว่า ศีลพรตปามาหา ถ้าไปคิดอยู่ในศีลพรตปามาหา

จะวิกฤต แล้วสังคมนี้จะสะสมกฎเกณฑ์ วิธีคิดวิธีปฏิบัติ ที่ใช้ไม่ได้แล้วไว้มากขึ้นเรื่อยจนถึงวิกฤต ถ้าสังคมมีนวัตกรรมไปไม่ได้จะวิกฤต แล้วสังคมเราคิดอยู่ในกรอบเก่าอยู่เรื่อย เพราะฉะนั้น ต้องส่งเสริมสนับสนุนให้มีการคิดนอกกรอบใหม่ ความคิดใหม่ ๆ เกิดขึ้น ถ้ามนุษยชาติจะอยู่รอดได้ต้องการความคิดใหม่ วิธีการคิดใหม่โดยสิ้นเชิง เพราะฉะนั้น การศึกษาต้องส่งเสริมเรื่องการคิดใหม่ ถึงตอนสุดท้ายแล้ว ที่ทุกคนทั้งหมดแล้วจะทำอย่างไร เพราะนี่เป็นหลักการ เป็นแนวทาง แปลว่าเราคงต้องปฏิรูปการจัดการ เรื่องการศึกษาแบบใหม่ ถ้าเราจัดการไปแบบเดิมก็เหมือนเดิมไปอย่างนั้น แล้วการปฏิรูปต้องทำจริงจัง การปฏิรูปการจัดการคงต้องออกกฎหมายฉบับหนึ่งว่าด้วยการปฏิรูป การศึกษาระดับใหญ่ แล้วต้องทำให้ ๔ เรื่องใหญ่ ๆ ด้วย กันนี้เป็นเรื่องการจัดการ คือ

๑. ต้องกระจายอำนาจเรื่องการจัดการศึกษาไปให้มากที่สุด รัฐอยู่มาดั้งไว้ เพราะตั้งไว้ก็ไปไม่ไหวแล้ว สิ่งต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงมีความหลากหลาย ต้องให้คนต่าง ๆ เข้ามาร่วมกันจัดการเรื่องการศึกษาให้มากที่สุด ชุมชน เอกชนต่าง ๆ แล้วกระจายอำนาจไปให้สถาบันการศึกษา อย่าไปมุ่งแค่จะมวามมาตรฐาน จะทำอะไรต้องขออนุมัติ แล้วขออนุมัติครั้งหนึ่งต้องรอนาน ต้องให้เขาคิดเองลองเอง ลองของใหม่ ๆ ให้คนเลือก ถ้าอะไรไม่ดีก็ปรับได้ ให้กระจายอำนาจไปให้สถาบันการศึกษาให้มากที่สุดอย่าไปบังคับเขา แต่หนุนเขาสนับสนุนให้เขาทำ เขาคิดจะทำอะไรขอเขา เขาคิดจัดทุนช่วยทุน เขาต้องเสียเงินช่วยเหลือได้อย่างไร ลดภาษีลดค่าเช่าขายต่าง ๆ ให้เขา

ได้ทำได้อะไร ต้องกระจายอำนาจไปให้มากที่สุดแล้วต้องช่วยเหลือหนุน

๒. ต้องสร้างองค์กรที่จะจัดทรัพยากรเพื่อการ ศึกษา ทั้งของรัฐและเอกชน ของรัฐไม่ควรให้สำนักงานประมาณทำอยู่อย่างเดิมแล้วไปคุมคนหมด เขาจะสร้าง ส้วม สร้างสิ่งต่าง ๆ อย่างไร ไปคุมกันเป็นรายใหญ่ไม่ได้ ต้องจัดเงินอุดหนุนเป็นเงินก้อนแบบประเทศอังกฤษ อังกฤษเขาจะมีที่เรียกว่า University Grant Commission แล้วจะจ่ายขึ้น ประเทศมีรายได้เท่าไร รัฐบาล มีนโยบายที่จะอุดหนุนเรื่องการศึกษาเป็นกี่เปอร์เซ็นต์ของ รายได้ แล้วก็มียอดครั้งที่ปีเป็นอิสระ ไม่ใช่ราชการ ซึ่งมี เกณฑ์ว่าจะอุดหนุนใครไปเท่าไร ทั้งของรัฐ เอกชน ชุมชน ทุกชนิด มีเกณฑ์ที่ไม่อุดหนุนมีเกณฑ์ แล้วก็มีการไปประเมิน คราวนี้จะทำ ผู้จัดสามารถมีผลกระทบจริงจังได้มากกว่า ระบบเดิม ระบบเดิมที่จริงทำอะไรไม่ได้ มีแค่จะไปสร้างระเบียบทำให้เขาลำบาก แค่นั้นเขาลำบากที่จะมาเขียน รายงาน เจริญ ๆ ทำอะไรไม่ได้ แต่ถ้ามององค์กรที่จัดสรร เงินอุดหนุนการศึกษา ต้องเป็นเงินอุดหนุนให้เขาไปคิดเอง เขาคิดอะไร เขาใช้ไม่หมดเขาก็เก็บไว้ได้ ไม่ใช่ว่าพอถึงเดือน สิงหาคม-กันยายน หน่วยราชการก็รีบใช้เงิน แล้วรีบใช้เงิน ที่จ่ายที่สุด คือ จัดประชุม จัดประชุมได้ผลหรือไม่ได้ผล ก็จัดไปเรื่อย ๆ ใช้เงินไปให้หมด โรงเรียนเขาบอกว่าอยาก ให้มีเดือนสิงหาคม-กันยายนทั้งปี เพราะทำรายได้ให้เขา มาก อยากจะให้เป็นอย่างนี้ตลอดปี ถ้าเงินเหลือให้เขาเก็บไว้ได้ เขาจะได้คิดว่าทำอะไรดี ทำอย่างไรใช้เงินน้อยแล้วได้ ผลมากที่สุดเหลือเก็บไว้ ไม่ใช่เงินเหลือแล้วบอกว่าคุณใช้เงิน

ไม่มีประสิทธิภาพปีหน้าต้องคิด อันนี้เป็นระบบที่ทำลายประเทศชาติทุกวันนี้ ฉะนั้น ต้องมีองค์กรซึ่งสร้างขึ้นโดยกฎหมายที่เป็นอิสระที่จะจัดการเรื่องเงินอุดหนุนการศึกษา เราให้เขามีอิสระที่จะคิดเอง มนุษย์ไม่ได้โง่ ถ้าเขามีสิทธิที่จะคิดเองได้ เขาก็พัฒนาสิ่งต่างๆ ได้ มีเงินอุดหนุนต้องหนุนช่วยทางวิชาการ

๓. โหม้การตั้งองค์กรที่มีเงินมากเป็นหมื่น ๆ ล้านบาท เพื่อสนับสนุนการวิจัยพัฒนาโดยไม่เลือกว่าจะเป็นของรัฐของเอกชนของชุมชนหรือใครทั้งนั้น เขามีสิทธิที่จะไปรับเงินที่จะไปวิจัยพัฒนาทั้งสิ้น แล้วมีการจัดการที่ดีต้องมีเงินมากที่ตรงกับใช้เงินเป็นหมื่น ๆ ล้านจะได้หนุนการ Innovate เรื่องนั้นเรื่องนี้ ศึกษาวิจัยพัฒนา ปัญญาจะได้เข้มแข็งขึ้น ตรงนี้ต้องการเงินหลายหมื่นล้านบาท ถ้าจะใช้เงินสักหมื่นล้านบาทก็ควรใช้ เพราะเราไปซื้ออย่างอื่นเสียมากมายไปหมด

๔. ระบบของเราขณะนี้สิ่งที่ขาดหายไป คือ ที่เรียกว่าความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (Accountability) อะไรก็ตามหากไม่มีการตรวจสอบจะถูกต้อนไปไม่ได้ พระสงฆ์ถ้าไม่ถูกตรวจสอบก็ทำผิด ทุกอย่างต้องมีการตรวจสอบ ไม่ว่าจะเป็นการทำงานของเรา หรือแม้แต่ระบบบริหารราชการแผ่นดิน แต่ในระบบท่านทั้งหลายลองไปดูสภาเองก็ตรวจสอบรัฐบาลไม่ได้ เพราะว่ารัฐบาลคุมเสียงข้างมาก สมมุติว่ารัฐบาลอุกถาวรว่าทุจริตรัฐบาลไม่เอกลิปาโยนสภา เวลาออกเสียงรัฐบาลก็ชนะเพราะมีเสียงข้างมาก การที่รัฐบาลชนะไม่ได้หมายความว่ารัฐบาลไม่ทุจริตตามที่อุกถาวรว่าหา หรือถ้าทำท้าวเนียงจะไม่ครบก็

อุปสหาเสีย เราไม่ได้ความจริงออกมา ฉะนั้นไม่มีระบบตรวจสอบที่แท้จริง ปปป. หรือ สสจ. อยู่ในฝ่ายบริหารตรวจสอบอะไรไม่ได้ ขึ้นไปตรวจสอบมาก เขาก็ปดกตุมมันเป็นเครื่องมือสำหรับจับปลาสลัดปลาร้าง ถ้าจะจับปลาวาฬจะใช้เครื่องมือเดียวกันไม่ได้ เพราะฉะนั้น ความผิดพลาดจึงมีมาก ไปทำอะไรก็ต้องผิดทุกครั้งไป คือ ระบบที่ขาด Accountability เพราะฉะนั้น เรื่องปฏิรูปที่ดินก็เกิดจากระบบที่พิการ ดังนั้น ในการศึกษาต้องมีการจัดตั้งองค์กรที่เป็นอิสระโดยกฎหมายมีหน้าที่ทำการประเมินผลเราไม่ไปบังคับเขาแล้วเรามีหลักการ สมมติว่าเห็นด้วยกับหลักการ ๘ ข้อนี้ ซึ่งควรจะพัฒนาไปอีกให้ดีกว่าที่ผมนักกล่าว เราก็บอกว่าการศึกษาคควมีหลักการอย่างนี้ แต่คุณไปทำเองไปคิดเอง เรามีเงินอุดหนุน เรามีการช่วยเหลือให้ความคิด แล้วเราก็ไปประเมินทั้งระบบครบวงจรเชื่อมโยงกัน และก็จะเคลื่อนตัวไปในทางที่ก่อให้เกิดพลังสร้างสรรค์เป็นพลังทางปัญญาของประเทศขึ้นมาพร้อมกัน เพราะฉะนั้น ต้องจัดการอย่างจริงจัง ประเทศไทยมาถึงช่วงเปลี่ยนที่เราจะต้องลิดรอนทางปัญญา ให้สังคมไทยเป็นสังคมที่มีพลวัติทางปัญญาขึ้นมาทั้งสังคม ซึ่งถ้าเราช่วยกันทำความเข้าใจก็จะเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ ขณะนี้คนสนใจเรื่องการศึกษามากขึ้น ถึงจะยังน้อยแต่ก็มากขึ้นกว่าเดิม การการศึกษาไทยได้ตั้งโครงการซึ่งมี ศาสตราจารย์ ดร.ฮิปโปเนท์ เกตุทัต เป็นประธานเรียกว่า การศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์ จะได้เงิน ๒๐ ล้านบาทใน ๒ ปี เพื่อเคลื่อนไหว คุณหญิงสุดศรี วรงค์วุฒทอง บริจาคเงินกว่า ๔๐๐ ล้านบาท ตั้งมูลนิธิ ให้อำนาจมูลนิธิสุดศรี สนับสนุน

เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการศึกษา แต่ประเทศเราต้องการมากกว่านั้น เพราะถ้าเราไปดูในประเทศอเมริกาเขามีมูลนิธิร็อกกี้เฟลเลอร์ มีเงิน ๗๐,๐๐๐ ล้านบาท มูลนิธิฟอร์ด มีเงิน ๑๐๐,๐๐๐ ล้านบาท และมูลนิธิต่าง ๆ อีกมากมาย มูลนิธิเหล่านี้ส่งเสริมเรื่องการสร้างปัญญา เมื่อคนสวดธรรมมีสถานบันคาเนกี ได้ศึกษาว่าด้วยเรื่องหลักสูตร แพทยศาสตร์ ศึกษาว่าหลักสูตรแพทยศาสตร์ในอเมริกานั้น เลวร้ายมากคุณภาพต่ำมาก หลังจาก Report ออกมาได้มีการปรับการศึกษาหมดทั้งอเมริกาและหมดทั้งโลกด้วย เพราะว่าเป็นผลของการที่องค์กรเอกชนเข้ามาสร้างปัญญาขึ้น เราลองกลับมาที่ครั้งหนึ่งว่าทั้งรัฐและเอกชนต้องเข้ามาช่วยกันสร้างปัญญาขึ้นในสังคมไทย ถึงขณะนี้เห็นจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จุดแตกหักแล้ว สังคมไทยจะวิกฤตต่อไปไม่ได้ ถ้าวิเคราะห์ดูจะไม่ค่อยไปเรื่อย ๆ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจะนองเลือดด้วย แต่ถ้า

เราสร้างปัญญาได้วิกฤตจะน้อยลง เราจะพัฒนาไปสู่ความสมดุลขึ้น ประเทศไทยเราที่จริงเราก็มีฐานทรัพยากรทางความคิด ทรัพยากรทางธรรมชาติ ถ้าเรามีปัญญาด้านการจัดการที่ดี ประเทศไทยจะมีความสุขมาก ความยากจนที่จริงขจัดได้ทั้งหมดไม่ให้เหลือเลย เมืองไทยทำได้สบายมาก เกษตรกรนี้ทำได้ให้หายทั้งหมดให้รวยด้วย เราทำได้ เพราะถ้าเราไปทำงานใหญ่ที่ตรงนี้ ก็จะส่งความรวยไปให้คนอื่น ผมว่าอาจารย์ที่นั่งอยู่ในที่นั่งไม่รวยใช่ไหม ธุรกิจบัณฑิตยสถานไม่ได้จ่ายเงินเดือนมากมายจนรวย อาจารย์ส่วนใหญ่ก็จะจน แต่ว่าถ้ามีอะไรที่ทำให้คนฐานใหญ่รวย ความร่ำรวยก็จะตกถึงคนข้างบนหมด เป็นเรื่องที่ได้ ถ้าเราช่วยกันสร้างความเข้าใจเรื่องนี้นะครับ ผมขอขอบคุณไว้ครับและขอขอบคุณทุกท่านครับ

รายงานขององค์การสหประชาชาติ ธนาคารโลก องค์การพัฒนานาระหว่างประเทศ และองค์การพัฒนาเอกชนของประเทศต่าง ๆ ได้ผลักดันให้เกิดแนวคิดใหม่ที่ใช้ให้เห็นว่าการพัฒนาที่ยั่งยืนจะต้องให้ความสำคัญที่ตัวมนุษย์ โดยมุ่งพัฒนามนุษย์ให้เกิดบูรณาภาพ และถือว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นทั้งเป้าหมาย และวิธีการของการพัฒนาทุกระดับ

หากมองย้อนกลับไปในแนวความคิดที่ให้ความสำคัญที่ตัวมนุษย์ในการพัฒนา มีการให้ความสำคัญร่วมทศวรรษแล้ว โดยดูได้จากปฏิญญาสากลว่าด้วยนโยบายวัฒนธรรมโลก ที่ประกาศในการประชุมที่เม็กซิโก เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๕ มีข้อหนึ่งระบุว่า "มนุษย์เป็นต้นกำเนิดและเป้าหมายของการพัฒนา" (Man is the origin and the goal of development) นั่นก็ถือต้องพัฒนามนุษย์โดยกระบวนการทางการศึกษา เพื่อให้เกิดกว้างขึ้น (global Thinking) ให้อักร่วมมือกันในระดับภูมิภาค (regional Cooperation) และประพฤติดสอดคล้องกับความเป็นไปในท้องถิ่น (Local Act) ซึ่งต้องสร้างเป็นอุดมการณ์ของรัฐ ไม่เช่นนั้นจะมีผลกระทบอะไร

"มนุษย์" จึงเป็น "ทรัพยากร" ที่มีค่ามากที่สุดกว่าทรัพยากรอื่นใด การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นแนวความคิดที่กลับมาได้รับความสนใจและให้ความสำคัญอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน ประเทศไทยในฐานะที่เป็นหนึ่งในประชาคมโลกที่รับกระแสแนวความคิดนี้มากกำหนดในแผนพัฒนาอย่างจริงจังในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๘ แล้ว

จุดมุ่งหมายหลักของบทความนี้จึงต้องการมุ่งเสนอพัฒนาการ แนวความคิด และทิศทางในเรื่องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นศูนย์กลางการพัฒนาในสังคมไทย

โดยจะเป็นการมองภาพรวมทั้งหมดตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน เป็นการวิเคราะห์รวม ๆ กันไปในทุกส่วน ทุกมิติที่สำคัญ มิได้แยกส่วนในการวิเคราะห์แต่อย่างใด

ประเทศไทยเริ่มต้นเอาอิทธิพลแนวความคิดเรื่องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มากำหนดไว้เป็นนโยบายสำคัญของชาติเป็นครั้งแรกในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๓๕-๒๕๓๙) และได้ให้ความสำคัญของทรัพยากรมนุษย์ว่าเป็น "หัวใจ" หรือศูนย์กลางที่แท้จริงของการพัฒนาในแผนฯ ๘ (พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๔๔) นอกจากนี้ภาคเอกชนก็ตื่นตัวที่จะยกระดับศักยภาพ และขีดความสามารถขององค์กรในการแข่งขันและปรับตัวให้ทันกับโลกที่เปลี่ยนแปลงขณะ แลกลับเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว กลยุทธ์สำคัญประการหนึ่งซึ่งภาคเอกชนนำมาใช้คือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในหน่วยงานธุรกิจเอง พร้อมกับเรียกร้องให้รัฐเร่งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศในภาพรวม เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของธุรกิจ ในขณะที่องค์กรพัฒนาเอกชนและประชาชนกลุ่มต่าง ๆ เริ่มเรียกร้องโอกาสและสิทธิที่จะได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มที่และกว้างขวางยิ่งขึ้น

หากจะมองย้อนกลับไปถึงผลการพัฒนาประเทศที่ผ่านมาถึงความสำเร็จ และปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว อาจต้องมองตั้งแต่ประเทศไทยเริ่มใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศตั้งแต่ปี ๒๕๐๔ เป็นต้นมา

ในอดีตกล่าวได้ว่ายุทธศาสตร์หลักของการพัฒนาประเทศมุ่งเน้นการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ โดยนำทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรมนุษย์มาใช้ขยายฐานการผลิต การประกอบอาชีพ และการสร้างรายได้ประชาชาติ ซึ่งนับว่าเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ของประเทศไทยในช่วงนั้น

เพราะในอดีตไทยมีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์และมีกำลังแรงงานเหลือเฟือ ส่วนใหญ่เป็นแรงงานในสาขาเกษตร ประเทศไทยจึงเน้นการพัฒนาทางค้าเศรษฐกิจโดยอาศัยความได้เปรียบทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรมนุษย์ซึ่งมีอยู่มากมาย นำมาใช้เป็นปัจจัยหลักในการผลิตและการส่งออกของประเทศ

ความสำเร็จของการเร่งรัดการพัฒนาค้าเศรษฐกิจดังกล่าวนี้ว่าประสบความสำเร็จอย่างดียิ่ง ตลอดระยะเวลาของการพัฒนาในช่วง ๓ ทศวรรษที่ผ่านมา โดยเศรษฐกิจของประเทศขยายตัวเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยถึงกว่าร้อยละ ๘ คอปี รายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากรเพิ่มขึ้น ๒๔ เท่าตัว ในระยะครึ่งแผนพัฒนา ฉบับที่ ๘ การขยายตัวทางเศรษฐกิจยังคงอยู่ในอัตราสูงเฉลี่ยร้อยละ ๘.๒ คอปี และเป็นไปตามเป้าหมาย โดยมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวในปี ๒๕๓๗ ประมาณ ๖๐,๐๐๐ บาท ฐานะทางเศรษฐกิจการเงินของประเทศอยู่ในเกณฑ์ดี มีเสถียรภาพ ช่วยบรรเทาความยากจนลดลงจนช่วยยกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนขึ้นมาได้อีกระดับหนึ่ง สัดส่วนคนยากจนต่อประชากรทั้งประเทศลดลงจากร้อยละ ๒๖.๓ ในปี ๒๕๒๗ เหลือร้อยละ ๑๓.๗ ในปี ๒๕๓๕ ปัจจุบันธนาคารโลกได้ประกาศให้ประเทศไทยหลุดพ้นจากประเทศที่ยากจนแล้ว (รายได้เฉลี่ยเกิน ๑,๕๐๐ เหรียญสหรัฐ ต่อคนคอปี)

ท่ามกลางความสำเร็จทางเศรษฐกิจดังกล่าว ก่อให้เกิดปัญหาทางด้านสังคม สิ่งแวดล้อมหลากหลายประการ ซึ่งล้วนแต่ทำให้คุณภาพชีวิตของคนในสังคมเสื่อมโทรมลงเป็นลำดับ ปัญหาดังกล่าวนี้นี้ที่สำคัญคือ ช่องว่างการกระจายรายได้ยังมีแนวโน้มสูง เพราะกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุด ๒๐% แรกมีสัดส่วนในรายได้รวมเพิ่มขึ้นอย่างค่อนเนื่อง ในขณะที่ครัว

เรือนที่มีรายได้ต่ำสุด ๒๐% หลังมีสัดส่วนรายได้ลดลงอย่างต่อเนื่อง เป็นผลให้ความแตกต่างของสัดส่วนรายได้ระหว่าง ๒ กลุ่มนี้เพิ่มจาก ๑๒.๒ เท่าในปี พ.ศ.๒๕๓๑ เป็น ๑๕.๘ เท่าในปี ๒๕๓๖ ส่วนความแตกต่างของรายได้ประชากรต่อหัวในระดับภาคนั้น คาดว่าประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีรายได้ต่ำกว่าประชากรกรุงเทพมหานครเพิ่มขึ้น ๑๑.๘ เท่าในปี พ.ศ.๒๕๓๗

ปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โทรมลง โดยในช่วง ๒ ปีแรกของแผนพัฒนา ฉบับที่ ๘ ป่าไม้ยังคงถูกทำลายถึงปีละ ๑ ล้านไร่ ในขณะที่ปลูกทดแทนได้เพียงปีละ ๑.๖ แสนไร่ ที่ดินทำกินมีปัญหาทางดินดินเปรี้ยวดินเค็ม ๑.๘๒ ล้านไร่ และชะล้างพังทลายของ ๑๐๘ ล้านไร่ คุณภาพของน้ำบางลำน้ำได้เสื่อมโทรมลงอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่างช่วงไหลผ่านกรุงเทพมหานครจนถึงปากคลองพระโขนงมีคุณภาพน้ำต่ำสุด จนไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ นอกจากนี้ยังประสบกับปัญหามลพิษและความแออัดของชุมชน คุณภาพอากาศ และเสียงในเขตกรุงเทพมหานคร และเมืองหลักต่าง ๆ เป็นอาทิ

ปัญหาสังคมที่มีความสับสนและมีความเป็นวัตถุนิยมมากขึ้น ลาดได้ระบบเศรษฐกิจที่เปิดกว้างสู่นานาชาติ และเน้นหนักทางด้านวัตถุนิยมมากขึ้นทุกขณะ ก่อให้เกิดปัญหาความอหยังของศีลธรรม จริยธรรม ขาดระเบียบวินัย และความเคร่งครัดในการปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย ตลอดจนปัญหาการปรับตัวของคนในสังคมให้สามารถเอื้อกับวิถีชีวิตค่านิยมของระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่อันเต็มไปด้วยการแข่งขัน การเอาตัวเอาเปรียบเพื่อแสวงหากำไรความมั่งคั่งมาผสมผสานประตุคเข้ากับวิถีชีวิต และค่านิยมอันเดิมของสังคมไทยซึ่งเน้นความสันโดษ การพึ่งตนเอง ความเอื้ออาทรไว้เอื้อเฟื้อ

แต่ไม่ได้หมายความว่า นอกจากนั้นยังประสบกับปัญหาความ
สัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวที่ได้เปลี่ยนแปลงไม่ก่อให้เกิด
ปัญหาเยาวชนและปัญหาสังคมยิ่งขึ้น รวมทั้งภาวะการเจ็บป่วย
ของคนไทยกำลังค่อย ๆ เปลี่ยนไปจากโรคติดเชื้อตามธรรม
ชาติ มาเป็นโรคสมัยใหม่ที่มีลักษณะซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เช่น
อุบัติเหตุ โรคกระเ็ว โรคหัวใจ โรคเอดส์ โรคจากความเครียด
ต่าง ๆ โรคเหล่านี้จะเพิ่มมากขึ้นในอนาคตเนื่องจากสภาพบีบ
คั้นทางจิต ปัญหาผลกระทบที่สะสม ความแออัดของชุมชนเมือง
ที่มีผลกระทบต่อกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจ และก่อให้เกิดการฟุ้งสลาย
สภาพแวดล้อมของชีวิต

อย่างไรก็ตามในทางเศรษฐกิจช่องว่างการออมกับ
การลงทุนยังอยู่ในเกณฑ์สูง และต้องพึ่งพาการนำเข้า
เทคโนโลยี และสินค้าประเภททุนจากต่างประเทศ เช่น ในปี
พ.ศ. ๒๕๓๖ ช่องว่างการออมกับการลงทุนสูงขึ้นไปร้อยละ
๕.๖ ของรายได้ประชาชาติ เมื่อเทียบกับเป้าหมายที่ตั้งไว้
ร้อยละ ๒.๕ ในปีสุดท้ายของแผนพัฒนา ฉบับที่ ๗ (พ.ศ.
๒๕๓๕) สำหรับการพึ่งพาการนำเข้าทางเทคโนโลยี และสินค้า
ประเภททุนจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ในปี พ.ศ.
๒๕๓๕ นำเข้าสินค้าประเภททุน ๓๓๐,๐๐๐ ล้านบาท ปี
พ.ศ. ๒๕๓๖ นำเข้า ๔๓๐,๐๐๐ ล้านบาท ลักษณะดังกล่าวนี้
ทำให้ประสบปัญหาการขาดดุลการค้า และยังทำให้การพัฒนา
ประเทศไม่สามารถยืนบนขาของตนเองได้ในระยะยาว หรือไม่
เป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน

ท่ามกลางความสับสนก็ควรประสบกับปัญหา จึงมี
ความจำเป็นต้องสร้างกระบวนทัศน์ใหม่ (New
Paradigm) ในการพัฒนาโดยเริ่มจากการวิเคราะห์สาเหตุของ
ปัญหา ซึ่งอาจวิเคราะห์ว่าน่าจะเกิดจากสาเหตุคือ การพัฒนา
ที่คำนึงมาเน้นการขายตัวทางเศรษฐกิจเพื่อแสวงหารายได้

เป็นตัวเงินเป็นหลักมากเกินไปจนมิได้คำนึงถึงต้นทุนทางด้าน
ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม สังคม เทพที่ควร พิจารณา
ทบทวนเป็นเพียงปัจจัยการผลิต เพื่อสนองความต้องการของตลาด
แรงงาน มองข้ามคุณค่าของความเป็นมนุษย์ที่สามารถพัฒนา
ได้อย่างเต็มศักยภาพบนรากฐานของภูมิปัญญา และวิถีชีวิต
ความเป็นอยู่ในท้องถิ่นของตนเอง มุ่งเน้นแต่เพียงรับการค้า
ทอดเทคโนโลยีจากภายนอก ขาดการให้ความสำคัญต่อการ
สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเพื่อต่อยอดความรู้ที่มีอยู่
แล้วของตนเอง (ปัจจุบันประเทศไทยมีความมียอดค้า
วิจัยภาค ภาครัฐทางด้านการวิจัยน้อย ในแผนพัฒนา ฉบับ
ที่ ๗ ภาครัฐลงทุนด้านการวิจัยเพียงปีละประมาณ ๕,๐๐๐ ล้านบาท
ประมาณร้อยละ ๐.๑๕ ของ GDP ในขณะที่ทั้งเป้า
หมาย ไว้ให้งบลงทุนคิดเป็นร้อยละ ๐.๕ ของ GDP หรือราว
ปีละ ๑๗,๕๐๐ ล้านบาท)

นอกจากนี้ระบบการศึกษาที่มีลักษณะรวมศูนย์อยู่
ในส่วนกลางที่ยังเน้นการศึกษาในโรงเรียน กระบวนการเรียนรู้
ที่อ่อนแอ และขาดความต่อเนื่อง รวมทั้งกระบวนการคิดแบบ
แยกส่วนยังเป็นสาเหตุของการนำไปสู่ความขัดแย้งในสังคม
เพราะมุ่งแก้ปัญหาโดยการเอื้ออำนวยเฉพาะในส่วนของตน เมื่อ
ผสมผสานกับโครงสร้างระบบบริหารงานของรัฐที่มีลักษณะเป็น
รูปแบบแยกส่วนความรับผิดชอบ ขาดกลไกประสานงานแก้ไข
ปัญหา รวมทั้งระบบการเมืองไม่ได้เป็นเสาหลัก และสอดคล้อง
กับการพัฒนาด้านอื่น ๆ ทำให้ปัญหาค้าง ๆ อังหวุ่น
มากขึ้น

จากพัฒนาการของการพัฒนา ท่ามกลางความ
สำเร็จ และปัญหาทำให้ต้องกลับมาทบทวนการพัฒนาเสียใหม่
โดยใช้วิสัยทัศน์ (VISION) ที่กว้างไกลว่าการพัฒนาที่มุ่งทาง
ด้านเศรษฐกิจโดยของด้านอื่น ๆ เป็นด้านรอง มิใช่เป้าหมาย

ในการพัฒนาที่แท้จริงอีกต่อไป เพราะต้องประสบกับปัญหาสังคมและปัญหาอื่น ๆ อีกมากมาย

กระบวนการธรรมะและวิถีที่ท่าในสารวางแผนพัฒนาประเทศจึงมีการปรับเปลี่ยนใหม่ โดยเน้น มนุษย์ เป็นศูนย์กลางหรือจุดมุ่งหมายหลักของการพัฒนา สำหรับการพัฒนาศูนย์ธุรกิจการเป็นเครื่องมือ (Means) ของการพัฒนา มนุษย์ และคุณภาพชีวิตของมนุษย์เท่านั้น ไม่ควรถือเป็นเป้าหมายสุดท้ายของการพัฒนาอีกต่อไป

การเน้นมนุษย์เป็นศูนย์กลางหรือจุดมุ่งหมายหลักของการพัฒนา หมายความว่า การให้ทุกคนในสังคมได้รับการพัฒนาให้เต็มศักยภาพ มีภูมิปัญญาความคิดที่จะเป็นผู้นำ กระแสการพัฒนา มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศเป็นส่วนร่วมในทุกมิติ เน้นศักดิ์ศรีของความเป็นคน มีจิตสำนึกและรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เป็นการพัฒนาที่มีพื้นฐานบนความเป็นไทย รู้จักตนเอง รู้จักวัฒนธรรมไทย ไม่ละเลยการพัฒนาเศรษฐกิจ ไม่ทิ้งการพัฒนาอุตสาหกรรม แต่การพัฒนาทุกเรื่องต้องมุ่งให้คนมีความสุข และสามารถแข่งขันในกระแสโลกาภิวัตน์โดยไม่ทิ้งสภาพความเป็นไทย โดยปรับเปลี่ยนวิธีการหรือวิถีการคิดของคนไทยจากความคิดเดิมที่เป็นการแยกส่วนมาเป็นบูรณาการ มองว่าทุกส่วนในการพัฒนาจะมีลักษณะเกี่ยวข้องเชื่อมโยง ร่วมส่วน และเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกันอย่างสมดุล

ยุทธศาสตร์สำคัญเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่เน้นมนุษย์เป็นศูนย์กลางการพัฒนา ควรที่จะมีการเพิ่มศักยภาพของคนทุกกลุ่มเป้าหมาย อาวุโส และเพศ ให้คนมีทางเลือกในชีวิต และเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน โดยปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ และฝึกอบรมให้คิดเป็นทำเป็น เรียนรู้จากประสบการณ์และของจริง ให้ความสำคัญต่อเนื่อง

หลากหลาย กระจายอำนาจการศึกษา สร้างศักยภาพสื่อมวลชนเพื่อให้การสนับสนุนการพัฒนา

ในด้านการเข้ามามีส่วนร่วมของคนในกระบวนการพัฒนา ควรมีการเร่งรัดพัฒนาชนบท และกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค ส่งเสริมความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว และชุมชน สนับสนุน เพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถของผู้ด้อยโอกาส เป็นอาทิ

ควรมีการสร้างสมรรถนะทางด้านเศรษฐกิจให้เข้มแข็ง โดยเอื้อโอกาสการมีงานทำของประชาชน ผสมผสานมิติทางด้านสิ่งแวดล้อมเข้ากับมิติทางด้านเศรษฐกิจอย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาอุตสาหกรรมที่เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจชาวบ้าน และเศรษฐกิจชุมชน ทั้งในเขตชนบท และเขตเมือง เป็นอาทิ

ควรเน้นการบริหารการจัดการ โดยการมุ่งเน้นการพัฒนา มนุษย์เป็นองค์รวมที่ต้องอาศัยความร่วมมือในการดำเนินงานจากหลายหน่วยงาน ทั้งภาครัฐ เอกชน ตลอดจนองค์กรประชาชนโดยส่วนรวม จะใช้การบริหารงานตามระบบราชการเป็นหลักเพียงอย่างเดียวคงจะไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ จึงต้องกำหนดมาตรการที่ชัดเจน เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศมากยิ่งขึ้น กำหนดรูปแบบวิธีการที่ชัดเจนในการปฏิรูประบบราชการ และการบริหารงานในลักษณะของแผนงานร่วมกัน มีการเสริมสร้างความเข้าใจอย่างกว้างขวางในเรื่องแนวคิด การพัฒนา และปรับเปลี่ยนวิธีการวางแผนจากเมืองบนแต่เพียงอย่างเดียวไปสู่แนวทางการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดกระบวนการวางแผนตลอดจนการปฏิบัติตามแผนที่มาจากเมืองล่าง

ทิศทางและกระบวนการพรรคใหม่ที่เน้นมนุษย์

เป็นศูนย์กลางพัฒนาในสังคมไทยที่กำลังเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม จึงเป็นการค้ำชูบนแนวความคิดระหว่างตะวันตกและตะวันออกเป็นเรื่องของวัตถุนิยมและจิตนิยม โดยพื้นฐานของสังคมไทยซึ่งเป็นสังคมพุทธศาสนาจะเน้นเรื่องของจิตนิยม แต่การพัฒนาที่แล้วมากลับละเลยสิ่งที่มีคุณค่าอันนี้ไป การทวนกลับมาของมนุษยเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา จึงเป็นการสอดคล้องกับวิถีชีวิตไทยอย่างแท้จริง ส่วนความเจริญทางวัตถุหรือเศรษฐกิจ เป็นปัจจัยหรือแนวทางไปสู่การพัฒนามนุษย์เท่านั้น

โดยสรุปแล้ว เป้าหมายของการพัฒนาโดยแก่นแท้แล้วก็คือสวัสดิภาพของบุคคล ไม่เพียงแต่จะครอบคลุมแง่มุมด้านเศรษฐกิจเท่านั้น แต่รวมถึงแง่มุมอื่น ๆ ของชีวิตทางสังคมและจิตวิทยา รวมทั้งมติด้านการเมือง คือธรรมและวัฒนธรรมด้วย การพัฒนาเศรษฐกิจและการตอบสนองความ

จำเป็นด้านวัตถุให้เพียงพอจึงมิใช่หลักประกันชีวิตที่ดีหรือสวัสดิภาพแท้ของมนุษยได้ ที่จริงแล้ววัตถุประสงค์สุดท้ายของกิจกรรมเศรษฐกิจทั้งหมดก็คือการเอื้อประโยชน์ต่อความเป็นอยู่ที่ดีของมนุษย์ในทุกด้าน ในความหมายนี้จุดหมายสูงสุดของการพัฒนาจึงเกี่ยวข้องกับ "ประชาชน" และไม่ใช่เพียง "สิ่งของ" เท่านั้น เป็นเรื่องเกี่ยวกับ "ความเป็นอยู่" มากกว่า "ความมั่งมี" และเป็นเรื่องเกี่ยวกับ "คุณภาพของชีวิต" และไม่ใช่เป็นเรื่องเกี่ยวกับ "ปริมาณของสินค้า" เท่านั้น สังคมรวมสากลนี้มีอยู่ในทุกวัฒนธรรมและทุกศาสนา และเป็นพื้นฐานที่วางมั่นคงนี้ไป ค่านิยมเหล่านี้จะถูกนำกลับมาใช้อีกครั้งหนึ่งโดยนักวางแผนและกำหนดนโยบายพัฒนาโดยทั่วไป และเมื่อวันคุณค่าของมนุษย ศักดิ์ศรีของมนุษย ภูมิปัญญาของมนุษย จะนำมาใช้เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างแท้จริง □□

บรรณานุกรม

- การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, โครงการบัณฑิตศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการ เรื่อง รัฐ ธุรกิจ และประชาชน จะโคะอะไรในการพัฒนาที่เน้น "มนุษย์" เป็นศูนย์กลาง ณ โรงแรม วีเจนท์กรุงเทพฯ, ๘ พ.ย. ๒๕๓๘.
- ปริญญ์ ปราชญ์พร และสมบัติ กุญชรวิทย์ แนวคิดเรื่องการพัฒนาโดยมีมนุษย์เป็นศูนย์กลางและทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน เอกสารอค์สำเนาในรายงานการสัมมนาเรื่ององค์การสาธารณะประโยชน์และการพัฒนาสังคมไทย ณ โรงแรมอมารี วอเตอร์เกท กรุงเทพฯ, ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๘.
- วิชัย มะระ การพัฒนากำลังคนเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๒๒.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เอกสารประกอบการสัมมนาระดับชาติ เรื่อง แนวคิดและทิศทางการพัฒนาประเทศในห่วงโซ่พัฒนาฯ ฉบับที่ ๘ โรงแรมแอมบาสเคอร์ซีฟ จอมเทียน ชลบุรี, ๓-๔ มีนาคม ๒๕๓๘.
- อนันต์ คุรุแก้ว การพัฒนากำลังคนเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของชาติ เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๓๘.

Information is Power)” นั่นก็คือ การที่สภาพแวดล้อมภายในของธุรกิจในยุคนี้ ต้องมีการปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมภายนอกที่แปรเปลี่ยนไป เช่นเดียวกันกับองค์ประกอบหลักที่สำคัญยิ่งเหนือสิ่งอื่นใดของการดำเนินการภายในองค์กรที่ต้องถูกหือยชนมาพิจารณาปรับให้สอดคล้องก็คือ แนวทางการเพิ่มคุณภาพ ประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากร หรือทรัพยากรมนุษย์ในด้านการทำงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมไทย ที่มีการให้ความสำคัญกับการเพิ่มคุณภาพการทำงานอันมีเป้าหมายอยู่ที่การพัฒนาศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาจริง เพิ่มผลผลิตแก่องค์กรธุรกิจ (Potential and Performance Development)

พิจารณากันอย่างลึกซึ้งจะเห็นได้ว่า การที่องค์กรธุรกิจต่าง ๆ สามารถสร้างความได้เปรียบเชิงการแข่งขัน กระทั่งสามารถเอาชนะคู่แข่งแข่งขันได้ (Competitive Strategy) ทั่วทุกภาคและกระแสการแข่งขันที่ทวีความเข้มข้นในระยะทางของยุคโลกาภิวัตน์ ประเด็นที่จะตัดสินใจชี้ขาดในโชคชะตาความอยู่รอด ความมั่นคงเจริญเติบโตก้าวหน้าขององค์กรต่อไปในอนาคตก็คือ การมีบุคลากรที่เพียงพอพร้อมไปด้วยศักยภาพ ประสิทธิภาพมากกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง

เห็นกรณีตัวอย่างได้จากความสำเร็จของบริษัทธุรกิจชั้นนำในประเทศญี่ปุ่น ผู้บริหารระดับสูง เจ้าของกิจการต่างก็ให้สัมภาษณ์ว่า “หลักการอันถือเป็นหัวใจในการทำธุรกิจของบริษัทให้ประสบความสำเร็จ ก็คือ เราจะเตรียมคนให้พร้อมก่อนจะผลิตสินค้า และเราจะผลิตสินค้าที่มีคุณภาพพิเศษ โดดเด่นธรรมดา ๆ ที่เรารู้” ในคำตอบนี้ เราสรุปได้ว่า ญี่ปุ่นจะพิชิตสิ่งเรื่องของศตวรรษอื่นใด ในการทำธุรกิจเขาเชื่อมั่นว่าทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรเป็นปัจจัยอันดับแรกสุดที่มีความสำคัญสูงสุด เงิน เครื่องจักร วัสดุอุปกรณ์

วัตถุดิบและเทคโนโลยี เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญรองลงมาทั้งสิ้น

แนวคิดทางการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในปัจจุบันจะมองผู้ปฏิบัติงานในองค์กรทุกคนในฐานะเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าสูงสุด เป็นสินทรัพย์อันล้ำค่ายิ่งขององค์กร เป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลต่อความสำเร็จหรือความอยู่รอดรวมทั้งความได้เปรียบเชิงการแข่งขันด้วย

ใครเป็นผู้มีบทบาทมากที่สุดต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

การทำงานในองค์กรใด ๆ ก็ตามต้องมีบุคลากรเกี่ยวข้องอยู่ ๒ ฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้างาน และพนักงานหรือผู้บังคับบัญชา แน่นอนว่าผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุด และส่งผลชัดเจนอย่างยิ่งต่อการเสริมสร้างหรือนั่นทนทำลายคุณสมบัติ คุณลักษณะขวัญกำลังใจ (Morale) ของผู้บังคับบัญชา (โสมสการ สนิทวงศ์ ๒๕๓๘ : ๑๐๖-๑๒๓) ในทางปฏิบัติหลาย ๆ องค์กร ผู้บริหารยังคงใช้วิธีการบริหารแบบอำสมัย (Traditional) มีเจตนคติที่ยึดติดกับสิ่งเก่า ๆ ระบบเดิม ๆ ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ หรือการพัฒนาที่รวดเร็วในด้านต่าง ๆ ยังใช้รูปแบบการบริหารโดยยึดติดกับกฎระเบียบแบบแผนเป็นสำคัญ ขาดการยืดหยุ่นหรือปรับตัวให้ทันต่อเฉพาะสมกับสภาพแวดล้อม

การดำเนินงานที่มีลักษณะเป็นพลวัต (Dynamic)

ผู้บริหารที่มีคุณภาพจะต้องมีศักยภาพทางการบริหาร (Managerial Potential) และประดุดีภาวะผู้นำเพื่อใช้ในการดำเนินการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรของคนที่ดีดำรงอยู่ภายใต้สภาพแวดล้อมดังกล่าว ในลักษณะที่

เบี่ยงเบนศาสตร์และศิลป์

ภาวะผู้นำ (Leadership) ของผู้บริหารเป็นองค์ประกอบหลักที่มีความสำคัญอย่างมากต่อบทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ขององค์กร ฉะนั้นผู้บริหารควรเสริมสร้างคุณสมบัติ หรือคุณลักษณะของผู้นำ (Leadership Traits) อันได้แก่ คุณสมบัติส่วนบุคคล หรือบุคลิกภาพที่เด่น ๆ ที่ผู้นำจะต้องมีให้พัฒนา รวมทั้งเสริมสร้างให้มากขึ้น เป็นคุณสมบัติประจำตัว ซึ่งจะช่วยให้การปฏิบัติงานได้อย่างมาก จากภาพรวมที่ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในข้างต้น ในปัจจุบันทุกองค์กรได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าวจึงหันมาดำเนินการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development) ในรูปแบบเป็นกระบวนการของกลุ่มกิจกรรม การปฏิบัติงานช่วงระยะเวลาที่กำหนด เพื่อให้ได้ผลทางปฏิบัติในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงานโดยมีการจำแนกกิจกรรมที่แตกต่างกันทั้งหลักการ แนวทาง แนวความคิด กระบวนการ รวมทั้งผลที่คาดหวังว่าจะได้รับเป็น ๓ ประเภท ซึ่งได้แก่ การฝึกอบรม (Training) ที่เน้นที่งาน การศึกษา (Education) เน้นที่ตัวบุคคล และการพัฒนา (Development) เน้นผลที่จะเกิดขึ้นตามมาทั้งบุคคล องค์กร และสังคม (คณิ เทียนพูล *Insight* : ๑๙๙-๑๙๙)

แนวทางการวิเคราะห์ผู้ใดบ้างระดับบัญชาหรือพนักงานในองค์กรตามแนวการบริหารเชิงพุทธ

หัวใจหลักสำคัญในการประพาศุติคนให้ถูกต้องตามทำนองคลองธรรมตามคำสอนขององค์สมเด็จพระเจ้าได้นักการมีศีล สมาธิ ปัญญา

ศีล เป็นแนวทางการควบคุมความประพฤติให้เหมาะสม ถูกต้องตามกาลเทศะ ปทัสถานของสังคมทั่วไป พนักงานหรือบุคลากรผู้มีศีลจึงเป็นผู้มีพฤติกรรมที่เหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้ผลต่อพฤติกรรมในการทำงานที่มีประสิทธิภาพอีกด้วย

สมาธิ คือการมีจิตใจที่ตั้งมั่น ยึดมั่น เป็นผู้มีความสามารถจะระลึกคิดได้ว่าตนมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในการทำงานของตนอย่างไรบ้าง

ปัญญา หรือความสามารถในการคิดวิเคราะห์, วิจัยโดยให้หลักเหตุและผล สติปัญญาของมนุษย์ได้มาจากพันธุกรรมอย่างหนึ่ง ที่เหลือมาเพิ่มพูนได้จากการเรียน การศึกษา การอยู่ร่วมกันกับคนหลากหลายในสังคมรอบข้าง เกิดการเรียนรู้ถึงสมพันธะประสมการณ์ ความชำนาญในทุก ๆ ด้านของชีวิต รวมทั้งผลต่อพฤติกรรมการทำงานที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถ

กล่าวโดยรวมเราเปรียบเทียบถือว่าเป็นพฤติกรรม การปฏิบัติงานของมนุษย์ โดยที่ต้องมีสมาธิในการทำงาน คือมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานที่ตนกระทำอยู่ รับผิดชอบอยู่ จะเดียวกันก็ต้องมีวิวัฒนาการทางปัญญาในการปฏิบัติงานด้วย จึงจะเรียกได้ว่าเป็นบุคลากรที่สมบูรณ์แบบ ในลักษณะที่เราสามารถแบ่งประเภทของบุคลากรในองค์กรทุกแห่งออกได้เป็น ๔ ประเภท

จากรูปภาพแสดงให้เห็นถึงสัมพันธภาพและความสอดคล้องระหว่างระดับความพร้อมความเต็มใจของลูกน้องผู้ใต้บังคับบัญชา (Maturity level of followers) ซึ่งมีองค์ประกอบ ๓ อย่าง ได้แก่ ก. ระดับของแรงจูงใจเพื่อความสำเร็จ (Degree of achievement motivation) ข. ความรับผิดชอบต่องานที่ทำงาน (Willingness to take on responsibility) ค. ระดับการศึกษาความรู้ความสามารถและประสบการณ์ (Amount of education and/or experience) กับรูปแบบพฤติกรรมผู้นำที่เหมาะสม (The appropriate style of leadership)

จากภาพดังกล่าวจะเห็นว่าสามารถจำแนกพฤติกรรมผู้นำที่มีลักษณะสอดคล้องกับผู้ใต้บังคับบัญชาออกได้เป็น ๔ แบบ ได้แก่

แบบที่ ๑ S1 R1 แบบนี้จะตรงกับลักษณะผู้ใต้บังคับบัญชาที่เป็นบัวประเภทที่ ๑ พฤติกรรมผู้นำที่สอดคล้องได้แก่ผู้นำที่มีลักษณะบอกงาน (Telling Style) ผู้นำต้องสั่งงานเพื่อแก้ปัญหาความไม่เข้าใจในงานของผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อป้องกันการเลิ้งงาน การสั่งงานต้องสั่งงานให้ชัดเจนว่าให้เขาทำอะไรทำเมื่อไร อย่างไร มีการสอนงานเฉพาะด้าน (Coaching) นิเทศงานอย่างใกล้ชิด (Supervision) ผู้บริหารควบคุมกำกับงานของผู้ใต้บังคับบัญชาตนเองอย่างถี่ถ้วน (Monitoring)

แบบที่ ๒ S2 R2 ลักษณะผู้ใต้บังคับบัญชาที่เปรียบเทียบกับบัวประเภทที่ ๒ พฤติกรรมผู้นำที่สอดคล้องได้แก่ผู้นำที่มีลักษณะขายงานหรือขายความคิด (Selling Style) ผู้นำต้องเปิดโอกาสให้ลูกน้องแสดงความคิดเห็น ซักถามส่วนตัว ผู้บริหารก็ใช้ศิลปะในการมอบหมายงานขึ้นแนะแนวทางพิจารณาและให้ทางเลือกต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่บทสรุปที่

ชัดเจนถูกต้องและเหมาะสม ทำให้ลูกน้องได้รับแนวคิดในการทำงานที่ถูกต้องก็จะช่วยให้เกิดแรงจูงใจในการทำงานจนบรรลุเป้าหมายหรือสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่วางไว้ได้

แบบที่ ๓ S3 R3 พฤติกรรมผู้นำที่สอดคล้องกับผู้ใต้บังคับบัญชาที่เป็นบัวประเภทที่ ๓ ก็คือผู้นำที่มีลักษณะร่วมงานหรือเน้นการมีส่วนร่วม (Participating Style) เปิดโอกาสให้ลูกน้องของตนได้แสดงความรู้ความสามารถในการเสนอแนะข้อคิดเห็นและตัดสินใจร่วมกัน ซึ่งจะช่วยสร้างนิสัยรักการทำงานในหน้าที่ของตนให้กับลูกน้องได้

แบบที่ ๔ S4 R4 กับผู้ใต้บังคับบัญชาที่อยู่ในประเภทที่ ๔ คือบัวประเภทที่ ๔ พฤติกรรมผู้นำที่เหมาะสมควรเป็นแบบมอบหมายงาน (Delegating Style) เนื่องจากลูกน้องเป็นผู้ที่มีระดับความรู้ความสามารถสูง มีความรับผิดชอบขั้นสูงจึงมีความตั้งใจในการทำงาน ผู้บริหารจึงสามารถมอบหมายงานในหน้าที่ความรับผิดชอบในการตัดสินใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาไปปฏิบัติได้

ทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นเป็นเรื่องของการเลือกใช้รูปแบบพฤติกรรมการบริหารทรัพยากรมนุษย์ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับประเภทหรือคุณลักษณะของเขาเอง ซึ่งถือว่าเป็นศิลปะการประยุกต์ใช้บุคลากร ศิลปะในการวิเคราะห์วินิจฉัยลักษณะของบุคลากรที่มีอยู่ให้เหมาะสมกับงาน ทั้งนี้ ผู้บริหารก็ต้องใช้วิจารณญาณของตนในการพิจารณาปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ที่มีลักษณะเป็นเงื่อนไข (Condition) ประกอบการวิเคราะห์พองงานด้วย (Luthans, 1992:304-305)

เช่นเดียวกันกับที่ได้กล่าวมาคอนต้นว่าบทบาทที่สำคัญของผู้บริหารก็คือการเป็นผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เนื่องจากผู้บริหารเป็นผู้มีบทบาทในลักษณะเป็นผู้มีอิทธิพลเชิงเสริมสร้างค่อพฤติกรรมของผู้ใต้

บังคับบัญชา โดยการส่งเสริมผลักดันให้ผู้บังคับบัญชาของ
คนได้มีโอกาสเพิ่มพูน ปรับปรุง ทักษะ ความรู้ ความชำนาญ
และประสบการณ์ของตนอย่างต่อเนื่อง

ฉะนั้นผู้บริหารที่ชาญฉลาดจึงควรคำนึงบทบาท
ของคนในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของงานอย่างจริงจัง นับ
ตั้งแต่การสวมบทบาทเป็นผู้คิดริเริ่มดำเนินการวางแผน
พัฒนาบุคลากรของตน มอบหมายโครงการพัฒนาบุคลากรให้
แก่คณะทำงาน ควบคุม กำกับ ติดตามและประเมินผล หรือ
ทำหน้าที่เป็น Trainer โดยพิจารณาเลือกรูปแบบของการ
พัฒนาที่เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นการฝึกอบรมที่เน้นงาน การ
ศึกษา เน้นที่สิ่ง บุคคล หรือการพัฒนาที่เน้นผลตามมาทั้ง
บุคคล องค์กร และสังคม ทั้งที่จะส่งผลให้เกิดมิติใหม่ของการ
ประยุกต์วิทยาการความรู้ ทักษะการปฏิบัติงานใหม่ ๆ ทัน
สมัยมาใช้ในการปฏิบัติงานอันจะช่วยลดโอกาสที่จะเกิดข้อ
ขัดแย้ง ความไม่ลงรอยในแนวความคิดหรือวิธีของการ
ทำงานในทุกขณะผู้ปฏิบัติงานเองได้

ทั้งนี้ก็ต้องอาศัยการเชื่อมโยงสอดคล้องประสานกัน
ระหว่างการเป็นผู้นำบทบาทในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของ

ตัวผู้บริหารกับถือหลักการวิเคราะห์ลักษณะพฤติกรรมการทำงาน
ของผู้บังคับบัญชาให้สอดคล้องกับพฤติกรรมการบริหารใน
เชิงรูปธรรมที่ควรจะเป็นไปในการบริหารองค์กร เพื่อให้เกิด
ระบบการวางแผนวางแผนทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ใน
องค์กรของตนอย่างสมบูรณ์แบบที่สุด ซึ่งนับได้ว่าเป็นการทำ
ทฤษฎีความสามารรถ คือสภาพในตัวผู้บริหารทุกระดับที่จะให้การ
ตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ (Strategic Decision Making)
กับวิธีการ รูปแบบต่าง ๆ ของการบริหาร และพัฒนา
ทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรเพื่อใช้ประโยชน์ (Utilize) และ
รักษา (Maintain) สินทรัพย์อันมีค่าซึ่งให้อยู่กับองค์กรตาม
นานเท่าทน อันจะนำมาถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของ
การดำเนินการตามท้องถื่นทุกแห่งตามวาทะหวังไว้

ที่สุดของการได้มาซึ่งผลสัมฤทธิ์ (End Result) ที่
ทรงคุณค่าประจำองค์กรก็ถึงหนี่งขั้นสุดท้ายในการ
สร้างความได้เปรียบเชิงการแข่งขันท่ามกลางกระแสการขับ
เคี้ยวชิงชัยเพื่อความอยู่รอดขององค์กรในระบอบในยุค
โลกาภิวัตน์นี้นั่นเอง □□

บรรณานุกรม

คณีย์ เทียนทุฒ กลยุทธ์การพัฒนาคน : สิ่งท้าทายความสำเร็จของธุรกิจ กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

มบุญ คนะวัฒนา การพัฒนาบุคคลในโลกธุรกิจ-อุตสาหกรรม กรุงเทพมหานคร : ธนาคีส์สำนัก, ๒๕๓๒.

ไสนสกา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา "มุมมอง...ผู้บริหารสู่สัมฤทธิผลขององค์กร" สุทธิปริทัศน์ ๘, ๒๕ มิถุนายน-
กันยายน ๒๕๓๙ หน้า ๑๐๖-๑๑๓.

Guest, Robert H., Hersey, Paul and Blanchard, Kenneth H. *Organizational Change Through Effective
Leadership*. Englewood Cliffs : Prentice-Hall, 1986.

Luthans, Fred. *Organizational Behavior*. New York : McGraw-Hill, 1992.

ตัวชี้วัดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สิริชัย ดันศรีสกุล

จากคำที่สังคมไทยมักจะเรียกขานกันว่าเป้งสังคม ในยุคโลกาภิวัตน์นั้น กลับกลายเป็นสังคมพิกการ หรือสังคม ที่ทุกหาปัญหาบานปึกร แต่ก่อนดลโรมา คนไทยมีชีวิตอยู่ อย่างเรียบง่าย มีความสุข วัฒนธรรมไทยและพระพุทธรศาสนา โค้ชชีว่า เป็นสิ่งที่ดำรงอยู่คู่กับวิถีชีวิตของคนไทย ที่ริอา นรธาาของหู้ที่ไ้รับการฝึกอบรมเกี้ดงาม จะไปก็อา จะมา ก็โหว การไท้เกียรดิษฐ์ที่มีอายุมากกว้า เคาพรหู้มีอาวุโสกว้า หรือแมแต่จริวัตรของพระสงฆ์ก็เป็นทีน่าเลื่อมใสศรัทธา แก่หู้พบเห็น ในครอบครัวมีแต่ความอบอุ่น ห่วงใยซึ่งกัน และกัน เพราะยังมีพ่อ-แม่ เป็นแบบอย่างที่ดีของครอบครัว วิธึร่นหนุ่มสาวสมัยก่อนแนจะมีการหยกกล้อก็ไปบ่อย่างมี

ระเบียบแบบแผน แห่่งนั้นเท้่งเรื่งร่นยก็มิไ้มาากนอยนัก เป็นเพื่องโรงทานัง โรงละคร อนนททางหรือแม้นักก็ เป็น เ้าทางสัญจรไ้ดี การโ้ชณาณิถั้ว ร้าค้ค่าง ๆ ก็ยังไ้ แพร่หลาย ชาวของเครื่องใช้ยังร้าไ้มาแ่ง คนไทยสมัยนั้น จึงมีชีวิตคานอ้ดกาพ รู้จักประหัดคอคคองม สังคมไทยเดิมกัน ยังมิประชากรไ้มาากนัก ครูหรือพระสงฆ์จะเป็นคู้ไท้ การศึกษา การอบรมสั่งสอน นั้นหมายอิงไ้บ้นาน พ่อ-แม่ จะเป็นคนอบรมลูกหลานของคน ออกจากบ้านไป ครูหรือ พระสงฆ์จะเป็นคู้ดูแล แทนจะไ้ค้องกล่าวเลวร้ายจริยธรรม หรือความมีคุณค่าของคนไทยในสมัยเดิมนั้นจะสูงส่ง สักเพื่องใด

* อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญฟิลิปปินส์ : D.P.A. (Public Administration) Centro Escolar University, Philippines

สมัยก่อน-สมัยปัจจุบัน

สมัยก่อนนั้นยังไม่คิด อาคารสูงเสียดฟ้า ทุกแห่งความถนนหนทางและบ้านเรือนยังมีพรรณไม้นานา ๆ ให้ชื่นชม เป็นที่อยู่อาศัยของนกทั้งหลาย ถ้าหากคืนนั้นฝนมาค่อนขำ รุ่ง เราจะสัมผัสกับอากาศที่บริสุทธิ์ ทำให้มีอารมณ์สดชื่นแจ่มใส มีเสียงนกร้องโห่หึง เมื่อฟังแล้วเราจะมีความสุขสบายใจเป็นอย่างยิ่งเหมือนกับชีวิตชาวหนึ่งของเราเองสัมผัสกับธรรมชาติรอบข้าง เราจะไม่ทอดทิ้งธรรมชาติไปเสียเลยทีเดียว จากนั้นความเป็นอยู่ของสังคมไทยก็เริ่มเปลี่ยนไป เมื่อความเจริญได้แผ่ถึงไพร่ฟ้าข้ามา คนไม่ใหญ่อยู่หรือนอนออกไป อาคารสูงใหญ่ถูกสร้างขึ้นทดแทน ธรรมชาติค่อย ๆ เปลี่ยน และเลื่อนหายไปจากความทรงจำ ถนนหนทางเต็มไปด้วยรถยนต์กลายเป็นตัวทำลายสภาพแวดล้อมโดยการเพิ่มปริมาณก๊าซคาร์บอนและโอโซน โรงงานอุตสาหกรรมที่ผุดขึ้นราวดอกเห็ด การใช้ถ่านหิน และน้ำมันเชื้อเพลิงทำให้เกิดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จำนวนมากปะปนกับอากาศ ซึ่งเป็นตัวกันความร้อนไม่ให้ผ่านออกสู่ชั้นบรรยากาศภายนอก หรือที่เรียกกันว่าปรากฏการณ์เรือนกระจก (Green House Effect) ทำให้อุณหภูมิของโลกสูงขึ้น แม้แต่สาร CFC จากเครื่องปรับอากาศ ตู้เย็น ก็เป็นตัวการทำลายโอโซนที่ห่อหุ้มโลกด้วย ทำให้รังสีอุลตราไวโอเลตจากดวงอาทิตย์ทะลุเข้ามาสู่โลก มีผลกระทบต่อร่างกายมนุษย์ เกิดมะเร็งผิวหนัง ค่าเป็นต่อกระจกทำลายภูมิคุ้มกันร่างกาย และกระทบต่อภาวะนิเวศของสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ อย่างกว้างขวาง (โอโซนในภาวะวิกฤติ ๒๕๓๘ : ๑๖)

ความเจริญทางเทคโนโลยีแพร่หลายในสังคมอย่างรวดเร็วคนได้รับข้อมูลข่าวสารมากขึ้น ประชากรเพิ่มมากขึ้น

เกิดความเปลี่ยนแปลงในสังคมไทยที่มีชีวิตอย่างเรียบง่ายมาเป็นสังคมที่ซับซ้อน ต้องทำงานแข่งกันมากขึ้น การเลียนแบบกันบริโภค ทำให้สังคมไทยเกิดความฟุ้งเฟ้อ ใช้จ่ายเงินเกินความจำเป็น ห้างสรรพสินค้าใหญ่ ๆ เกิดขึ้นมากมาย คนเริ่มบริโภคทรัพยากรมากขึ้นทุกที คนดื่ม บำไม่ ดันน้ำอัดลม สดักบ้า แนวปะการังตามชายฝั่งทะเลถูกทำลายเป็นจำนวนมาก เพราะสาเหตุอื่นเกิดจากธรรมชาติถูกทำลายและเสียความสมดุลไป ส่งผลกระทบต่อทุกประเทศ ภัยพิบัติอันเกิดจาก น้ำท่วม แผ่นดินไหว อุทกภัยระเบิดหรือวาคภัย โศกนาฏกรรมนี้ได้เกิดขึ้นในละแวกโลกแตกต่างกันไป

ถ้ามานดูที่คุณภาพของ "คน"

การที่สังคมค่อย ๆ เปลี่ยนเปลี่ยนจากภาคเกษตรกรรมเป็นภาคอุตสาหกรรมนั้น ทำให้คนต้องประสบปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมมากขึ้น คนต้องดำรงชีพอย่างลำบาก ต้องประหยัดค่าใช้จ่ายในทุกด้านต้องขวนขวายหารายได้อย่างเต็มกำลัง สถานการณ์ที่บีบรัดเช่นนี้ทำให้สังคมเกิดความเบี่ยงเบน คนจะมีความเห็นแก่ตัวเพิ่มขึ้นและจะเพิ่มมากขึ้นไปเรื่อย ๆ จนเกินความพอดี อาจจะทำให้เกิดความเห็นแก่ได้ นอกจากไม่ยอมให้อะไรแก่ใครแล้ว ยังมีความอหังการ (ความงก) ของคนอื่นอีกด้วย พุดตามประสาชาวบ้าน เราเรียกว่า "คนงก" ความหมายของคำว่า "งก" ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายว่า การแสดงอาการอหังการใจจนเกินควร จึงใคร่ขอยกตัวอย่างประกอบอีก ๒ ประการ เมื่อกล่าวถึงคนงกเงิน ก็คือคนที่มีความอหังการจะได้เงิน ด้วยวิธีการที่ไม่ถูกต้องอาจทำให้หรือนำมาซึ่งความไม่พอใจของผู้ที่อยู่ข้างเคียง คนงกอำนาจ ก็คือคนที่มีความอหังการจะได้อำนาจ จนเกินพอดี ด้วยวิธีการที่ไม่ถูกต้อง หรือ

พยายามหาวิธีการทุกอย่างเพื่อส่งผ่านไว้หรือให้ใครมาซึ่งอำนาจที่คนปรารถนา การที่ใดกระทำการทุกอย่างโดยไม่คำนึงถึงหลักคุณธรรมนั้น ถ้ามองในฐานะผู้บริหารแล้วหมกมุ่นถึงการบริหารงานในอุ้งคองนั้นเอง

ดังกล่าวนั้นแล้วในตอนต้นว่าการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในสังคมไทยได้ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างของสังคม การเกิดภาวะขาดแคลนทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ คนบางกลุ่มทำงานทำให้ได้เกิดปัญหาการลักลอบนำคนเข้าประเทศ การว่าคนไทยไปทำงานต่างประเทศอย่างผิดกฎหมาย กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงแรงงาน จึงต้องจัดระบบการศึกษาเพื่อให้อุปคล้องกับความต้องการทรัพยากรมนุษย์ (ไทยเผชิญวิกฤติการณ์ทรัพยากรมนุษย์ขาดแคลน ๒๕๓๘ : ๑๖) ถ้าหากพัฒนาแล้ว แม้ขาดแคลนในทรัพยากรตัวอื่น ๆ ก็ยังทำให้ประเทศรุ่งเรืองได้เช่นญี่ปุ่นและอิสราเอลด้วยเหตุนี้รัฐบาลได้พยายามจะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในภาพรวมดังจะเห็นได้จาก แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ ที่เน้นการแก้ไขปัญหาค่าขาดแคลนคนในหน่วยงานต่าง ๆ การสร้างผู้จัดการในระดับต้นและระดับสูง การจัดองค์การของบริษัทยุทธให้เกิดระบบการจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพต่อการตัดสินใจที่รวดเร็ว (โชคดี เศรษฐาแห่ง ๒๕๓๗ : ๗๗) การเกิดเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและส่งผลกระทบต่อโครงสร้าง ก่อให้เกิดความขาดแคลนแรงงาน จากการประสานงานของโครงการส่งออกของไทย ทำให้รัฐบาลได้เข้ามา มีบทบาทมากขึ้นโดยพยายามเพิ่มขีดความสามารถในการฝึกอบรมด้านการส่งออกมีการพัฒนาและวิจัยโดยจัดตั้งสถาบันพัฒนา (วิโรจน์ อมตกุลชัย ๒๕๓๘ : ๘) เพื่อนำไปสู่คุณภาพของคนกล่าวได้ว่าการพัฒนานั้นต้องเน้นคนเป็นหลัก ส่วนการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นเพียงเครื่องมือของการพัฒนา ไม่ได้ว่าเป็นเป้าหมายสุดท้าย การยึดถือปรัชญาว่าการพัฒนาประเทศ คือการพัฒนาคนให้พร้อมด้วยคุณภาพและคุณธรรม (สมพร เทพสิทธา ๒๕๓๘ : ๖) การพัฒนาจิตใจจะเน้นการพัฒนาที่สำคัญที่สุด ทำให้คนมีความคิด การกระทำ คำพูดที่ถูกต้องทำให้คนมีสติและปัญญา ออมรับเหตุผลมีวินัย รักษากฎเกณฑ์ของสังคม มีความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ สุจริต ความเสียสละเป็นคุณเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน หากจิตใจของคนไม่ได้รับการพัฒนา การพัฒนาต่าง ๆ จะประสบอุปสรรคและไม่บรรลุผล การพัฒนาจิตใจนั้นมีจุดมุ่งหมายให้เกิดสุขภาพจิตที่ดี (Sound Mind) สมรรถภาพจิตที่เข้มแข็ง (Strong Power of Mind) และคุณภาพจิตที่ดีงาม (Good Quality of Mind) นายบุทรอส บุทรอส กาอี เลขาธิการขององค์การสหประชาชาติกล่าวว่า ขณะนี้เรากำลังอยู่ในวิกฤตการณ์ทางสังคมและศีลธรรม (Social & Moral Crisis) ดังนั้นควรให้ความสนใจอย่างจริงจังในเรื่องของจริยธรรม ศีลธรรม และการพัฒนาจิตใจ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ ด้วย (วิชา มหาคุณ ๒๕๓๘ : ๒๐) จากสถิติคืออายุของเด็กและเยาวชน ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๓๓-๓๘ พบว่าคืออาจารย์และขมิ้นกระทำซ้ำเร้า มีจำนวน ๓๕๙ คดี มักจะมีพฤติกรรมทางเพศก่อนวัยอันสมควร เช่น เที่ยวโฮเณย์ หูยบริการ คำประเวณี มีคนรัก และร่วมเพศกับคนรัก หรือมาจากสาเหตุชอบดื่มสุรา ของมันมาต่าง ๆ มีสภาพครอบครัวที่บกพร่อง เช่น บิดา มารดา หย่าร้างกัน หรือแยกกันอยู่ หรือไม่ก็เป็นแบบอย่างให้แก่เยาวชน ทำให้เยาวชนล่องเร่ร่อน ปกครองตนเองหรือเที่ยวเตร่ ตามสถานเริงรมย์

เด็กและเยาวชนหูยบงบวชปัญหาอ่อน ทำให้ดูแลอย่างระมัดระวังได้ง่าย แม้แต่การสำสอนทางเพศ นี้ว่าจะ

เป็นกามโรค โรคเอดส์ นับวันจะเพิ่มจำนวนสูงขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องเผชิญกับปัญหาทางสังคม และขอความช่วยเหลืออย่างไม่มีเงื่อนไข (สรรพสิทธิ์ คูณหั้วประพันธ์ ๒๕๓๙ : ๑๒๗-๑๓๑)

จากสาเหตุที่สถาบันครอบครัวอ่อนแอ ยังไม่พร้อมที่จะเป็นพ่อ-แม่ ไม่มีโอกาสเรียนรู้ ความเป็นพ่อ-แม่ ก่อนมาก่อน เพราะถูก พ่อ-แม่ ของตัวเองทิ้งไว้แล้ว พ่อ-แม่ ควรปฏิบัติต่อลูกอย่างไร บทบาทควรเป็นอย่างไร ความเข้าใจเด็กควรเป็นอย่างไร จะสอนอย่างไร เพราะไม่รู้อะไรสักอย่าง สังคมสมัยก่อนได้ถ่ายทอดความรู้ต่อกันเป็นครอบครัวมีพ่อแม่แม่เฒ่า ลูกศิษย์น้องมีปัญหอะไรก็ถามได้จากอาวูโสที่แนะนำบอกได้หมด เพราะสังคมได้ทำลายครอบครัวทั้งหมด จึงจำเป็นต้องมีสถาบันอื่นเข้ามาช่วยรองรับ เป็นขั้นตอนของการดูแลที่สังคมจะต้องสร้างขึ้นเพื่อจะดูแลเด็กไว้ให้มีการพัฒนาที่สอดคล้องตามวัยของตนเอง

จากบทความที่กล่าวถึงคดีวิสามัญฆาตกรรมหรือเป็นการรื้อเก่าอันอาจโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ (โคทม อาริยา ๒๕๓๙ : ๑๓๖-๑๔๑) พูดตามประสาชาวบ้านก็คือการฆาตกรรมโดยไม่มีเหตุผลซึ่งได้มีการดำเนินการโดยขบวนการยุติธรรมในด้านการสอบสวนสาเหตุการฆาต คำนการสนับสนุนให้สู้คดีและได้รับความสำเร็จโดยคงอาจไม่มากนัก เพราะคดีต่าง ๆ เมื่ออยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลจะใช้เวลานาน ส่วนปัญหาที่มักจะพบก็คือพอทำที่จะพิสูจน์อะไรได้บ้างฝ่ายที่ไม่ประทุษร้ายเขาก็พยายามคิดคือญาติผู้ตาย ญาติผู้เสียหาย แล้วพยายามตกลงโดยการชดเชยเงินทอง ก็มีการถอนคดีไปไม่ได้ไปถึงโรงถึงศาลจนสิ้นสุด กรณีเช่นนี้กล่าวได้ว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐได้กระทำผิดเสียเอง ซึ่งในขบวนการยุติธรรม ผู้รักษ

กฎหมายไม่สามารถจะกระทำสิ่งที่ผิดหรือฝ่าฝืนต่อกฎหมายได้ เป็นเพราะสาเหตุใดกันแน่ ที่ทำให้เกิดปัญหานี้ขึ้นได้ ทั้งที่ตัวผู้กระทำผิดเป็นคนที่มีความรู้ ความสามารถดี

กระจุกเงาส่องให้เห็น

จากการอภิปรายหัวข้อ "เยาวชนในทศวรรษ ๒๕๔๐" กัญญา ศิลปอาชา ผ.ศ. จังหวัดสุพรรณบุรี กล่าวว่า สมัยที่ตนเป็นเด็ก พ่อแม่เลี้ยงแบบเข้มงวดมาก ก่อนนอนต้องไหว้พ่อแม่ เมื่อโตขึ้นมาจึงรู้ว่ามันเป็นการปลูกจิตสำนึก ปัจจุบันเยาวชนมีการแสดงออกเป็นตัวของตัวเอง ถ้าคิดจะทำ แล่นางเครื่องอาจดูเป็นการก้าวร้าวไป เยาวชนที่พึงประสงค์ของคุณกัญญา ต้องมีความรู้ มีคุณธรรม มีการศึกษาเป็นพื้นฐาน คุณมนตรี คงตระกูลเทียน บริษัท ซี.พี. เทคคิง กรุ๊ป ให้ความคิดเห็นตามแนวความคิดของนายธนิศ เจียรนนท์ ว่าประเทศที่เจริญแล้วและมีความมั่นคงนั้นเขามีระเบียบ รู้จักขนบธรรมเนียมประเพณีของตัวเอง มีความกตัญญูและรู้จักสามัคคี หากเยาวชนยึดในส่วนนี้ก็จะนำพาให้ชาติรุ่งเรืองได้ นายทศศักดิ์ เภาแวง (ทองดี) ศิลปินนักเขียน ให้แนวคิดว่าการให้ความอบอุ่นแก่เยาวชน-เด็ก นอกจากแม่แล้วพ่อก็มีส่วนสำคัญมาก ผลจากการวิจัย พบว่าประเทศจีน พ่อใช้เวลากับลูกวันหนึ่ง ๕๕ นาที อเมริกา ๔๘ นาที ส่วนไทย ๑๑ นาที (พามิธร ทัศนัญญา ๒๕๓๙ : ๒๑-๒๓)

ตัวอย่างมาตรการเพื่อการกระตุ้น

ผู้บริหารแต่ละองค์การได้พยายามคิดค้นหาเป้าหมาย ซึ่งเป็นเครื่องมือต่าง ๆ ทั้งที่เป็นแรงจูงใจในเชิงบวกและเชิงลบ ผลจากมติของคณะกรรมการประเมินผลงานของรัฐวิสาหกิจควบคุมการทำงานรัฐวิสาหกิจ ได้จัดแบ่งรัฐวิสาหกิจ

ออกเป็น ๔ ประเภท (ยกเครื่องประเมินผลรัฐวิสาหกิจ สว่าง
กลไกพร้อมกำกับตัวเอง ๒๕๓๘ : ๑๖) ได้แก่

๑. รัฐวิสาหกิจประเภทแข่งขันกับเอกชน และได้มี
การแปรรูปบางส่วนด้วยการกระจายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์
เช่น บริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารกรุงไทย
จำกัด (มหาชน) กำหนดค่าตัวแปรแรงจูงใจอยู่ในมาตรฐาน
เดียวกับเอกชนที่ทำธุรกิจประเภทเดียวกัน

๒. รัฐวิสาหกิจประเภทผูกขาดโดยธรรมชาติและมี
เป้าหมายจะแปรรูปภายในระยะยาว เช่น รัฐวิสาหกิจกลุ่ม
สาธารณูปโภค สาธารณูปการ กำหนดค่าตัวแปรและระบบการ
จูงใจ "รัฐวิสาหกิจขั้นดี" ส่วนรัฐวิสาหกิจที่ไม่ผ่านหลักเกณฑ์

จะเข้าสู่ระบบการประเมินผลไม่ก่อน

๓. รัฐวิสาหกิจประเภทหารายได้ มี ๒ กลุ่ม

๓.๑ รัฐวิสาหกิจที่มีการควบคุมราคาสินค้า
และบริการจนประสบผลการขาดทุน เช่นการรถไฟแห่งประเทศไทย องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพฯ

๓.๒ รัฐวิสาหกิจที่ไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามข้อ
๓.๑ ให้เข้าสู่ระบบการประเมินผลการดำเนินงาน

๔. รัฐวิสาหกิจประเภทส่งเสริมหรือประเภทไม่
แสวงหากำไรกำหนดค่าตัวแปรและระบบการจูงใจให้เข้าสู่
ระบบการประเมินผลการดำเนินงาน

**ตัวอย่างหลักเกณฑ์การจ่ายโบนัสตามระบบประเมินผลการดำเนินงานใหม่
ของรัฐวิสาหกิจทั่วไปที่มีผลกำไร**

พนักงานและลูกจ้าง		กรรมการบริหาร	
ระดับผลงาน (คะแนน)	วงเงินบนฐานของร้อยละ ของกำไรสุทธิเพื่อจัดสรรโบนัส	แต่ไม่เกินจำนวนเท่า ของเงินเดือนค่าจ้าง (เท่า)	จำนวนโบนัสที่กรรมการ ได้รับ (บาท/คน/ปี)
๑.๐ (ดีมาก)	๑๑.๐๐	๔.๐๐	ฐาน+๑๐๐% ของฐาน
๑.๕	๑๐.๕๐	๓.๐๐	ฐาน+๗๕ % ของฐาน
๒.๐ (ดีมาก)	๑๐.๐๐	๒.๐๐	ฐาน+๕๐ % ของฐาน
๒.๕	๙.๕๐	๑.๕๐	ฐาน+๒๕ % ของฐาน
๓.๐ (ดี)	๙.๐๐	๑.๐๐	*ฐานเท่ากับจำนวนกรรมการ ต่อคนที่คำนวณได้จากกำไรสุทธิเพื่อจัดสรรโบนัส ประจำปีบัญชีที่มีการประเมินผลงานตามหลักเกณฑ์ เดิม
๓.๕	๘.๕๐	๑.๕๐	ฐาน-๒๕ % ของฐาน
๔.๐ (พอใช้)	๘.๐๐	๑.๐๐	ฐาน-๕๐ % ของฐาน
๔.๕	๗.๕๐	๑.๐๐	ไม่มีโบนัส
๕.๐	๗.๐๐	๑.๐๐	ไม่มีโบนัส

ที่มา : คณะกรรมการศึกษาและกำหนดนโยบายการบริหารงานรัฐวิสาหกิจ กรมบัญชีกลาง

การตั้งคณะกรรมการประเมินผลงานของรัฐวิสาหกิจนั้นเป็นการควบคุมป้องกันไม่ให้ผู้บริหารได้รับผลกระทบในเรื่องของราคา คุณภาพ สินค้า และการบริการ รัฐวิสาหกิจที่ทำกำไรได้ต้องมีคุณภาพและบริการ และผลกำไรไม่ใช่ตัวแปรที่มีน้ำหนักมากในการกำหนดค่าตอบแทน เหมือนในอดีต คณะกรรมการประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ เช่น ปลัดกระทรวงการคลัง เจ้าของกิจการพาณิชย์ และตัวแทนจากกระทรวงต่าง ๆ ที่เป็นต้นสังกัดรัฐวิสาหกิจ

กำหนดตัวแปรอะไรบ้างที่วัดผลงาน

๑. กำหนดตัวแปรการประเมินผล (Performance Criteria)

๑.๑ ตัวแปรวัดประสิทธิภาพการดำเนินงานระยะสั้น (Static Efficiency) ด้านการเงิน ด้านการผลิต คุณภาพและบริการ

๑.๒ ตัวแปรวัดผลการดำเนินงานในระยะยาว (Dynamic Efficiency) เช่นการเพิ่มบทบาทภาคเอกชนในรัฐวิสาหกิจ (Privatization)

๑.๓ ตัวแปรวัดประสิทธิภาพในการบริหารแผนการลงทุน (Project Implementation) เพื่อการลงทุนให้เป็นไปตามเป้าหมาย

๑.๔ ตัวแปรวัดผลของการดำเนินงานตามโครงการพิเศษของรัฐบาล (Government Special Project)

๒. กำหนดน้ำหนักหรือความสำคัญของตัวแปร (Criteria Weight) ๑๐-๑๕ ตัวแปร กำหนดน้ำหนักความสำคัญของแต่ละตัวแปร ในระดับที่แตกต่างกัน เพื่อให้ผู้บริหารของรัฐวิสาหกิจบริหารงานให้สอดคล้องกับความต้องการของรัฐบาล

๓. กำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานสำหรับแต่ละตัวแปร (Criteria Value) ๕ ระดับคือ ระดับที่ ๑ - ดีเยี่ยม, ระดับที่ ๒ - ดีมาก, ระดับที่ ๓ - ดี, ระดับที่ ๔ - พอใช้, ระดับที่ ๕ - ปรับปรุง

ปรับสูตรโบนัสและเงินเดือน

๑. ค่าตอบแทนที่เป็นตัวเงิน การจ่ายโบนัสแก่พนักงาน ปกติจะจ่ายไม่เกิน ๕% ของกำไรสุทธิเพื่อจัดสรรโบนัส แต่ไม่เกิน ๕ เท่าของเงินเดือนค่าจ้างเฉลี่ย ปรับใหม่เป็น ๑๑% แต่ไม่เกิน ๘ เท่าของกำไรสุทธิ แบ่งระดับผลงานเป็น ๔ ระดับ (ตามตาราง) ส่วนนี้จะต้องใช้วัดผลกับรัฐวิสาหกิจทั่วไป ที่มีผลกำไรและมีผลกำไร

รัฐวิสาหกิจประเภทส่งเสริมที่ไม่ได้มุ่งหากำไร เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย การกีฬาแห่งประเทศไทย แบงก์ไทยไทยธนชาตเป็น ๒ ส่วน คือ โบนัสแบบคงที่ตามผลงานแบ่ง ๔ ระดับและมีจำนวนโบนัสตั้งแต่ ๐-๒ เท่าของเงินเดือน และอีกส่วนโบนัสของรัฐวิสาหกิจทั่วไปที่มีกำไร เพราะถ้าใช้เกณฑ์วัดผลเช่นเดียวกับรัฐวิสาหกิจทั่วไปที่มีกำไร อาจจะไม่มีความเป็นธรรมเพราะคนละวัตถุประสงค์ จึงมีการเพิ่มในส่วนที่เป็นโบนัสคงที่ตามผลงานให้อีกทางหนึ่ง

รัฐวิสาหกิจที่มีข้อจำกัดในการใช้แรงงูใจด้าน โบนัสพนักงานแบ่งออกเป็น ๓ กลุ่ม

(ก) รัฐวิสาหกิจประเภทจ่ายโบนัสคงที่ ๖ แห่ง เช่น ธนาคารกรุงไทย สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล บริษัทพิพิธประภัณฑ์ บริษัทวิทยุการบินแห่งประเทศไทย บริษัทการบินไทย การไฟฟ้านครหลวง เห็นควรเข้าสู่ระบบของการประเมินผลโดยไม่มีแรงงูใจด้วยโบนัสพนักงาน และให้อธิปไตยการจ่ายโบนัสพนักงาน ตามที่เคยจ่ายอยู่ต่อไป

(ข) รัฐวิสาหกิจที่มีการจ่ายโบนัสตามเป้าหมาย ผลงาน เช่น ธ.ก.ส. เห็นควรเข้าสู่ระบบประเมินผล โดยไม่มีแรงจูงใจด้วยโบนัสพนักงาน และให้ใช้หลักเกณฑ์การคำนวณ โบนัสตามเดิมจนกว่าจะมีการปรับปรุงหลักเกณฑ์

(ค) รัฐวิสาหกิจไม่มีการจ่ายโบนัสพนักงาน แม้มีกำไรเช่นบริษัทบางจากปีใดก็ตาม เห็นควรให้เข้าสู่ระบบการประเมินผลโดยไม่มีแรงจูงใจด้านโบนัสตามระดับผลงาน

๒. ค่าตอบแทนที่เป็นตัวเงิน ได้แก่ ระบบการประกาศจัดอันดับผลงานจริงของรัฐวิสาหกิจประจำปี และระบบการให้อัตราในการบริหารงานการจัดให้มีการประเมินผลของรัฐวิสาหกิจ เพื่อเป้าหมายที่จะให้รัฐวิสาหกิจคำนึงงานได้พัฒนาตัวเองเพื่อแข่งขันในตลาดเสรีในอนาคต การบริหารจัดการเดิมจะส่งผลให้งานหย่อนประสิทธิภาพ จึงได้จัดระบบใหม่เพื่อสร้างความแข็งแกร่งในการทำงาน (แข่งขัน) ซึ่งจะส่งผลให้ผู้บริหารพยายามจะให้ได้มาซึ่งหลักเกณฑ์การจ่ายค่าตอบแทนทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่ได้เป็นตัวเงินด้วยความเป็นธรรมมากที่สุด

พัฒนาจิตใจ ก่อนพัฒนาระบบ

บทความของ น.พ. ประเวศ วะสี (ประเวศ วะสี ๒๕๓๔ : ๑๔-๑๕) ชี้ให้เห็นว่าแม้บุคคลที่ได้รับการศึกษาเป็นอย่างดีแล้วก็ตาม ก็ยังมีจุดบกพร่องเกิดขึ้น ทำให้องค์ประกอบของการเรียนรู้ความจริงเพื่อความเข้าใจที่จะนำไปสู่การตัดสินใจอย่างถูกต้องหรือมีระบบนั้นเกิดความผิดพลาด การเรียนรู้ที่ถูกต้องนั้นต้องมาจาก ๓ ระดับ คือ

๑. ระดับที่เกิดจากความรู้อย่าง
๒. ระดับที่จะเกิดปัญหาเชื่อมโยงความรู้ต่างๆ ได้
๓. ระดับที่จะเกิดจิตสำนึก เพราะความเข้าใจตัว

เองที่สัมพันธ์กับสรรพสิ่งทั้งหลาย

เมื่อเกิดการเรียนรู้บรรลุถึง ๓ ระดับ จริยธรรมจึงจะเกิด และจริยธรรมไม่อาจจะเกิดขึ้นได้จากการท่องวิชา จริยธรรม มนุษย์จะเรียนรู้เป็นส่วน ๆ แยกย่อยไปเรื่อย ๆ โดยขาดความรู้ที่เชื่อมโยงเป็นองค์รวม ทำให้เสียคุณภาพ ปัจจุบันทั่วโลกจึงได้มีการพูดถึงการพัฒนาแบบองค์รวม ที่จะพัฒนาทุก ๆ ด้าน เชื่อมโยงทั้งเศรษฐกิจ จิตใจ สิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรมและการเมือง อาจจะทำให้กล่าวได้ว่าถ้าจะพัฒนาทั้งหมดก็ต้องมีความรู้ (ปัญญาบูรณาการ) ๔ ประเภท คือ

๑. ความรู้ทางธรรมชาติที่เป็นวัตถุ (วิทยาศาสตร์กายภาพ)
๒. ความรู้ทางสังคม (วิทยาศาสตร์สังคม)
๓. ความรู้ทางศาสนา (วิทยาศาสตร์ข้างใน Inner Science)
๔. ความรู้เรื่องการจัดการ

ความรู้ทางไสยศาสตร์หนึ่งไม่เพียงพอที่จะทำให้เกิดคุณภาพภายในสังคม ศาสนาเป็นวิชาที่วิเศษที่สุด เพราะสามารถทำให้มนุษย์หลุดพ้นจากความเห็นแก่ตัวได้โดยสิ้นเชิง แต่กระนั้นศาสนาก็ยังไม่ใช่อุปถัมภ์อย่างเดียวที่จะทำให้เกิดศีลธรรมได้ โครงสร้างสังคมที่มีผลกระทบต่อการชีวิต จิตใจ สังคม เศรษฐกิจอย่างสำคัญสังคมจึงต้องมีความรู้ในเรื่องโครงสร้างหรือระบบ สามารถจัดการระบบการอยู่ร่วมกันในสังคมที่สลับซับซ้อน ให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ในฐานะที่ท่านเป็นนักบริหาร ท่านจะใช้ความรู้ หรือสติปัญญาของท่านแก้ไขสถานการณ์ หรือวิกฤตการณ์ ให้นักงานในองค์กรได้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ร่มเย็น หรือเป็นการเริ่มต้นในการเสริมสร้างบูรณาการทรัพยากรมนุษย์ ให้มีคุณภาพได้อย่างไร ?

บรรณานุกรม

- โคทม อารียา "ค่านิยมชุมชน" ใน ทศวรรษ...องค์กรพัฒนาเอกชน กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม, ๒๕๓๔ หน้า ๑๓๖-๑๔๑
- โชคดี เกษอำแพง "กลยุทธ์การจัดการทรัพยากรมนุษย์" ประชาชาติธุรกิจ ๒๗-๓๑ สิงหาคม ๒๕๓๔ หน้า ๙๗
- "ไทยเผชิญวิกฤติการณ์ทรัพยากรมนุษย์ขาดแคลน" บัณฑิตไทยโพสต์ กันยายน ๒๕๓๔ หน้า ๑๒
- ประเวศ วะสี ยุทธศาสตร์ทางปัญญาแห่งชาติ : ยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่สุดของสังคมทั้งหมดร่วมกัน กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, ๒๕๓๔
- พานิชย์ อสปัญญ "ถกเพื่ออนาคต เขาชนไก่จะไปสู่ไหน แผนฯ ๘ ให้อำนาจใคร?" นิตยชน ๒๑ สิงหาคม ๒๕๓๔ หน้า ๒๑, ๒๗
- "ยกเครื่องประเมินผลรัฐวิสาหกิจ สร้างกลไกให้พร้อมกว่าด้วยตัวเอง" ประชาชาติธุรกิจ ๑๐-๑๒ กรกฎาคม ๒๕๓๔ หน้า ๑๖
- วิชา มหาคุณ "ปัญหาทางเพศในวัยรุ่นตึกชวาจากเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด" นิตยชน ๒๗ กันยายน ๒๕๓๔ หน้า ๒๐
- วิโรจน์ สมคฤกษ์ "ปัญหาเศรษฐกิจเบื้องหน้ารัฐบาลใหม่" ประชาชาติธุรกิจ ๑๐-๑๒ กรกฎาคม ๒๕๓๔ หน้า ๘
- สมพร เทพสิทธิ์ "นโยบายของการพัฒนาคน" สถานรัฐ ๑๓ มีนาคม ๒๕๓๔ หน้า ๖
- สรรพสิทธิ์ คุ้มประพันธ์ "ปัญหาทางค่านิยมเด็ก" ใน ทศวรรษ...องค์กรพัฒนาเอกชน กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม, ๒๕๓๔ หน้า ๑๓๗-๑๓๑
- "โอโซน ในภาวะวิกฤติ" บัณฑิตไทยโพสต์ กันยายน ๒๕๓๔ หน้า ๑๖

"เข้าให้ถึงการจัดการทรัพยากรมนุษย์ดอยพทอปรัชญา"

* พ.ด. บุญอะ พิชัยอุดมพล

ผู้บริหารในอดีตจะเน้นความสำคัญและคิดค้น ทหารจัดการทุกทาง เพื่อให้เกิดการผลิตสินค้าและบริการ ให้ได้ประสิทธิภาพสูงสุดโดยมองทรัพยากรมนุษย์เป็น เพียงปัจจัยการผลิตปัจจัยหนึ่งแต่ในการบริหารงานของผู้ บริหารยุคสมัยใหม่จะเล็งเห็นและตระหนักคำว่า "ความ สำเร็จที่เป็นประสิทธิภาพสูงสุด...มาจากผลงานหรือการ กระทำที่ดีกว่าและเหนือชั้นกว่า...ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถสร้าง ได้จากความมุ่งมั่นคัดกรองคัดกรองของทรัพยากรมนุษย์ (พนักงาน) ซึ่งไม่ใช่เพียงการซื้อจ้างหรือการยินยอมจำนน ต่อข้อบังคับของพวกเขา" เนื่องจาก "มนุษย์" ไม่ใช่

"คอมพิวเตอร์" หรือ "เครื่องจักร" การใช้งานมนุษย์ จึงไม่สามารถกระทำเหมือนการใช้คอมพิวเตอร์หรือเครื่อง จักรได้ การบริหารที่จะประสบความสำเร็จอย่างสมบูรณ์นั้น ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ที่เข้าใจถึงทั้งการบริหารเชิงระบบและ การบริหารเชิงพฤติกรรม โดยตระหนักว่าการบริหาร และการจัดการทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพสูงสุดนั้นผู้บริหารต้องมีความเข้าใจและต้อง เข้าใจถึง "ธรรมชาติ" ของมนุษย์ ซึ่งเป็นเรื่องที่ซับซ้อน และละเอียดอ่อน แต่ก็น่าจะกล่าวได้ว่า คนไทยซึ่งเป็นชาว พุทธมีพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ มีความได้เปรียบ

* เลขาธิการสภาวิชาการบริหารงานบุคคล คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ : บธ.ม.

อย่างอื่นที่จะช่วยให้จัดการทรัพยากรมนุษย์... ด้วยพุทธปรัชญา

จากประสบการณ์ชีวิตและการทำงานของมนุษย์ ซึ่งกล่าวได้ว่า ได้สัมผัสกับมนุษย์หลากหลายชนชาติและระดับชั้น ตั้งแต่กรรมกร ทหารเกณฑ์ นักธุรกิจ ไปจนกระทั่งระดับผู้นำประเทศ ไม่ว่าจะเป็นสมาชิกวุฒิสภา นักการเมือง รัฐมนตรี หรือนายกรัฐมนตรี ทำให้เกิดความเชื่อมั่นอย่างยิ่งเกี่ยวกับทรัพยากรมนุษย์ประการหนึ่งที่ว่า "มนุษย์ทุกคนควรมีความสามารถหรืออัจฉริยภาพที่เหนือกว่าผู้อื่นในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งเสมอ" และเพื่อจะให้ประจักษ์ชัดว่า พุทธศาสนาสามารถทำให้ผู้บริหารเข้าใจการบริหารและจัดการทรัพยากรมนุษย์ได้อย่างแท้จริง จึงใคร่ขอยกตัวอย่างทฤษฎีสมมติอันเกิดจากแนวความคิดข้างต้นโดยจะนำพุทธปรัชญามาประยุกต์สนับสนุนให้เห็นจริงอย่างชัดเจน

ทฤษฎีอัจฉริยภาพของมนุษย์

แนวความคิด : มนุษย์ทุกคนควรมีความสามารถหรืออัจฉริยภาพที่เหนือกว่าผู้อื่นในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งเสมอ ทุกคนจึงมีโอกาสจะประสบความสำเร็จสูงสุดได้ หากสามารถค้นพบ เรื่อง/สิ่งที่ตนมีความสามารถ หรืออัจฉริภาพนั้น และได้พัฒนาศักยภาพจนเกิดความพร้อมที่จะนำความสามารถ หรือ อัจฉริยภาพนั้นมาใช้ได้

ปัญหา : ๑) บุคคลไม่พยายาม/ไม่สามารถค้นพบความสามารถ หรือ อัจฉริยภาพที่ตนมีอยู่เหนือผู้อื่น

๒) บุคคลไม่มีความมั่นใจตนเอง

หรือ มีทัศนคติไม่ดีต่อตนเอง

เพื่อให้เกิดความเข้าใจแนวความคิดดังกล่าว ดิฉันจึงสามารถนำพุทธคำสอนที่พระพุทธองค์ได้แบ่งประเภทของบุคคลออกเป็น ๔ ประเภท มาอธิบายประกอบ ดังนี้

บุคคล ๔ (Puggala ๔) ได้แก่

๑) อุตมภูติฉุญญ คือผู้ที่หอยกหัวขังรู้ ผู้รู้เข้าใจได้จับถนัด แต่ทว่าทวนยกหัวขังขึ้นแสดง

๒) วิปจิตฉุญญ คือผู้รู้แต่เมื่อขบขยความ ผู้รู้เข้าใจได้แต่เมื่อทวนอธิบายความพิสดารออกไป

๓) เนยยะ คือผู้ที่พอจะแนะนำได้ ผู้ที่พอจะคอยชี้แจงแนะนำให้เข้าใจได้ ด้วยวิธีการฝึกอบรมต่อไป

๔) ปทปรมะ คือผู้ที่มีบทบาทเป็นอย่างยิ่ง ผู้แก้ปัญหา สอนให้รู้ได้แค่เพียงตัวบท คือ พหุญชนะ หรือถ้อยคำไม่ว่าจะเข้าใจหรือรต คือ ความหมาย

บุคคลทั้ง ๔ จำพวกนี้ เปรียบได้กับ บัว ๔ เหล่าตามลำดับ คือ

๑) ดอกบัวที่ตั้งขึ้นพ้นน้ำ รอสัมผัสแสงอาทิตย์ที่จะบานในวันนี้

๒) ดอกบัวที่ตั้งอยู่เสมอน้ำ จักบานในวันพรุ่งนี้

๓) ดอกบัวที่ตั้งอยู่ใต้น้ำ ยังไม่โผล่พ้นน้ำ จักบานในวันใด ๆ ไป

๔) ดอกบัวจมอยู่ในน้ำ ที่กลายเป็นผักกาดแห่งปลาและเต่า

เมื่อพระพุทธองค์จะทรงเทศนาสั่งสอน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องใด กับผู้ใด จะทรงพิจารณาหลัก บุคคล ๔ หรือ

บัว ๔ เหล่า นึกก่อนเสมอ เช่น หากจะทรงสอนในเรื่องความกตัญญู ก็จะเป็นไปดังนี้ เมื่อพระองค์เห็นคนกลุ่มแรก ได้ทรงพิจารณาแล้วว่า เป็นบุคคลประเภทอุคณภูติบุญ/ดอกบัวที่ดั่งขึ้นพ้นน้ำ ก็จะเพียงแต่กล่าวสั้น ๆ ว่า “...พ่อแม่เป็นผู้ที่มีพระคุณ จงกตัญญูรู้คุณ ปฏิบัติบูชาดูแลท่านให้ดี” บุคคลกลุ่มนี้จะรู้และเข้าใจได้ทันทีเมื่อได้ฟังเพียงหัวข้อ ต่อมาเมื่อพบคนกลุ่มที่สอง ทรงพิจารณาแล้วว่า เป็นบุคคลประเภทวิปจิตัญญู/ดอกบัวที่ดั่งอยู่เสมอน้ำ ก็จะกล่าวเหมือนเดิมว่า “...พ่อแม่เป็นผู้ที่มีพระคุณ จงกตัญญูรู้คุณ ปฏิบัติบูชาดูแลท่านให้ดี” แต่จะเสริมเหตุผลเพิ่มเติมไปอีกว่า “...เพราะท่านเป็นผู้ให้เรารู้อะไรต่าง ๆ ให้เรารู้คือให้กำเนิดแล้วเลี้ยงดูจนโต...ฯ” กลุ่มนี้ก็จะเข้าใจได้ดีด้วยเหตุผลที่ได้ขยายความออกไป ต่อมาเมื่อพบคนกลุ่มที่สาม ทรงพิจารณาแล้วว่า เป็นบุคคลประเภทเนยยะ/ดอกบัวที่ยังอยู่ในน้ำ แทนที่จะเริ่มต้นด้วยการยกหัวข้อ และ/หรือ ไขว้ขยายข้อความหัวข้อเช่นเดิม ก็จะทรงเริ่มเล่าเรื่องราวต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การเปรียบเทียบให้เข้าใจ เช่นในกรณีนี้ จะทรงเล่าเรื่องเกี่ยวกับ โลก นรก สวรรค์ ว่า “...บนสวรรค์มีหลายชั้น แต่มียอดชั้นหนึ่งเป็นที่สถิตของพระเจ้าที่มีชื่อว่า พระพรหม ซึ่งเป็นพระผู้สร้างโลก สร้างมนุษย์ และสรรพสิ่งทั้งปวง ทั้งสัตว์พืชพันธุ์ธัญญาหาร...ฯ” โดยจะเล่าไปจนเมื่อคนคล้อยตามแล้วว่า ชีวิตของมนุษย์เกิดขึ้นและดำรงอยู่ได้นั้นเพราะพระพรหมองค์นี้ ท่าน (พระพุทธรูป) ก็จะทรงอุปมาอุปไมยเปรียบเทียบว่า “...พระพรหม ก็เปรียบเสมือนกับพ่อแม่ของเรา ซึ่งควรเคารพบูชา กตัญญูรู้คุณ ปฏิบัติบูชา

ท่าน(พ่อแม่)เสมือนหนึ่งพระเจ้าผู้มีพระคุณสูงยิ่งบนสวรรค์” คนกลุ่มนี้จะปฏิบัติตามคำสอนด้วยความเข้าใจบนฐานแห่งความเชื่อ เมื่อถึงกลุ่มสุดท้าย ได้ทรงพิจารณาแล้วว่า เป็นบุคคลประเภทปทปรมะ/ดอกบัวที่จมอยู่ในน้ำ ท่านก็จะเดินผ่านเฉยไป ด้วยพิจารณาแล้วว่า ไม่ว่าจะไขว้วิธีการหรือคำพูดอย่างไรก็ตามก็ไม่อาจทำให้บุคคลกลุ่มนี้สามารถเข้าใจเรื่อง “ความกตัญญู” ได้

อย่างไรก็ตาม หากเป็นการเทศนาสั่งสอน หรือนำเสนอ “หัวข้ออื่น” ที่ไม่ใช่เรื่องความกตัญญูก็มีความเป็นไปได้อย่างยิ่งที่บุคคลที่จัดเป็นบุคคลประเภทอุคณภูติบุญ/ดอกบัวที่ดั่งขึ้นพ้นน้ำ ในเรื่องความกตัญญูนั้น อาจกลายเป็นบุคคลประเภทวิปจิตัญญู/ดอกบัวที่ดั่งอยู่เสมอน้ำ หรือเป็นบุคคลประเภทเนยยะ/ดอกบัวที่ยังอยู่ในน้ำ หรือ เป็นบุคคลประเภทปทปรมะ/ดอกบัวที่จมอยู่ในน้ำ ก็ได้เช่นกัน จึงกล่าวได้ว่า มนุษย์ทุกคนเป็นบุคคลได้ทุกประเภทหรือเป็นดอกบัวได้ทุกเหล่า ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสิ่งนั้น/เรื่องนั้น (หัวข้อ) ไม่ตรงกับพื้นฐานความถนัดความสามารถของบุคคลนั้น/กลุ่มนั้นหรือไม่ อย่างไร และมากน้อยเพียงใด

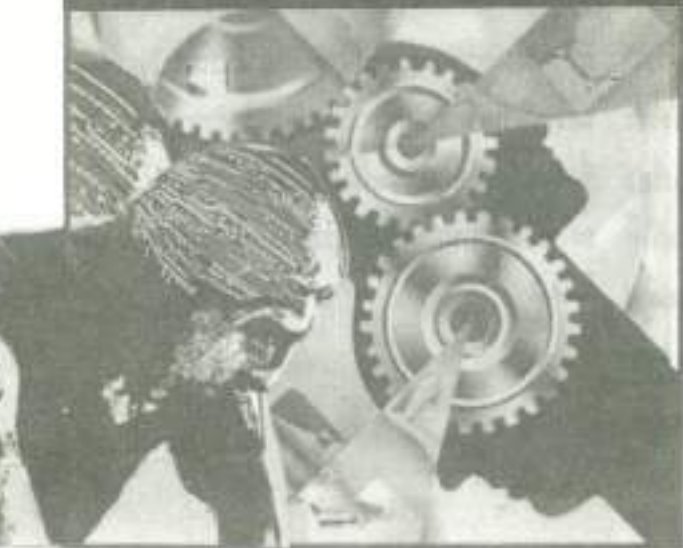
เมื่อนำพุทธปรัชญามาประยุกต์อธิบายสนับสนุน จะเห็นภาพความเป็นจริงของทฤษฎีสัมมัตถิสังคัลป์อย่างชัดเจนซึ่งจะทำให้ผู้บริหารได้เข้าใจ และเข้าถึง อย่างแท้จริงที่จะนำไปบริหารงานและจัดการทรัพยากรมนุษย์ได้อย่างหลากหลายไม่ว่าจะเป็นเรื่องประเด็นหลักของการจัดการทรัพยากรมนุษย์เช่นหลักการ “PUT THE RIGHT MAN ON THE RIGHT JOB” หรือ

อาจประยุกต์ใช้อธิบายหน้าที่ผู้บริหารในเรื่องการสั่งการ (Directing) ในส่วนของการสื่อความหมาย (Communication) เพื่อให้เกิดความเข้าใจในบุคคลที่มีพื้นฐานในระดับต่าง ๆ ของเรื่อง/สิ่งต่าง ๆ และที่สำคัญที่สุดการนำพุทธปรัชญามาประยุกต์อธิบายดังกล่าวทำให้เราเห็นภาพชัดเจนและเกิดความเชื่อมั่น อย่างจริงจัง ซึ่งหากเป็นเช่นนั้นเราในกรณีทฤษฎีสมมติว่าด้วยเรื่องอัจฉริยภาพของมนุษย์นี้ จะมีผลอย่างยิ่งที่จะทำให้ทรัพยากรมนุษย์ทุกคนเกิดแรงบันดาลใจ (Inspiration) ค้นคว้าที่จะพยายามค้นหาสิ่งที่เป็นอัจฉริยภาพของตน ผลที่

ตามมา คือ จะเกิดความเป็นไปได้สูงที่โลกในอนาคตจะเต็มไปด้วย ทรัพยากรมนุษย์ที่ต่างมีคุณค่าในตนเองในแง่ของตนเอง และต่างยอมรับในอัจฉริยภาพของผู้อื่น ในแง่ผู้อื่น นั่นคือมนุษย์ทุกคนจะเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่ายิ่ง มีความสามารถ/อัจฉริยภาพ มีความมั่นใจตนเอง และยอมรับเชื่อมั่นในความสามารถ/อัจฉริยภาพของผู้อื่น ซึ่งจะทำให้เกิดการรวมแรงและรวมใจกันทำงาน อันจะก่อให้เกิดผลงานรวมที่เป็นประสิทธิภาพสูงสุดอย่างแท้จริง

กระบวนการติดของมนุษย์

*กรรติน เปล่งข้า

บทนำ

กระบวนการคิดของมนุษย์นั้นจำเป็นจะต้องผ่าน การรับรู้และเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ มาก่อนทั้งสิ้น สมมติจะทำการทบทวน ที่เป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงระหว่างการรับรู้และการเรียนรู้จน กระทั่งกลายเป็นประสบการณ์ทำให้บุคคลจดจำเรื่องราวสิ่ง ต่าง ๆ ได้อย่างมากแล้วเก็บสะสมความทรงจำเหล่านั้นไว้ใน รูปของความคิดครบยอด

สมองที่ดีได้เป็นส่วนสำคัญที่สุดในระบบประสาท มนุษย์ เพราะเป็นจุดศูนย์กลางของการกระทำต่าง ๆ ที่มนุษย์ แสดงออกมา ไม่ว่าจะเป็น กายกรรม วาจากรรมและ มโนกรรม รวมทั้งพฤติกรรมที่ซับซ้อนและไม่ซับซ้อนก็ตาม คำว่า

เกิดมาจากสมองทั้งสิ้นในส่วนที่รับผิดชอบเกี่ยวกับ ความ ทรงจำ ความเข้าใจ ความคิด การเรียนรู้ อารมณ์ ความรู้สึก นึกคิดต่าง ๆ ก็คือ สมองส่วนหน้า

กระบวนการคิดของมนุษย์

ดังได้กล่าวไว้ตั้งแต่แรกแล้วว่ากระบวนการคิดของ มนุษย์เกิดจากการรับรู้ก่อนทั้งสิ้น บุคคลจะอาศัยกระบวนการ รับรู้ได้ก็ต่อเมื่อบุคคลไขว่คว้าหาสัมผัสที่มีอยู่ในตัวของบุคคล ทั้ง ๕ ชนิด สัมผัสได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้นและผิวหนังเข้ารับ สัมผัสถึงเรื่อต่าง ๆ แล้วส่งอาการสัมผัสเหล่านั้นไปยังระบบ ประสาท เข้าสู่ส่วนกลางที่เรียกว่า สมอง เมื่ออวัยวะรับสัมผัส ส่งอาการสัมผัสไปยังสมองแล้ว สมองก็จะทำหน้าที่สำคัญ

* อาจารย์ประจำหมวดวิชาศึกษาทั่วไป คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญวิทยาเขต : วท.บ. (จิตวิทยา)

มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

หลายประการ ที่สำคัญที่สื่อสมองจะทำงานโดยอาศัย
ประสบการณ์เดิมแปลความหมายหรือตีความจากสิ่งที่ป้อนเข้า
มาโดยอวัยวะรับสัมผัส สมองก็จะเกิดการเรียนรู้ขึ้น ขณะ
เดียวกันสมองก็จะเกิดความรู้ ความเข้าใจ อารมณ์
ความรู้สึกและความคิด ต่อจากนั้นสมองก็จะทำหน้าที่ในการสั่ง
การให้แสดงพฤติกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ตามที่คิดอยากได้

เมื่อใดที่มนุษย์ตั้งประสบการณ์ที่ได้จากการรับรู้
เวียนวนเพื่อแก้ปัญหา สร้างความรู้ใหม่หรือเพื่อการแสดงออก
ทางพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งก็จะทำให้มนุษย์เกิดความคิด
ขึ้นมาทันที ซึ่งความคิดที่ได้นี้จะออกมาในรูปของความคิดรวบ
ยอดในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ ตามที่ได้รับรู้เข้ามารู้นั่นเอง

รูปที่ ๑ แสดงกระบวนการคิดของมนุษย์

รูปแบบการคิดของมนุษย์

มนุษย์มีรูปแบบการคิดได้สองลักษณะคือ การคิดในรูปธรรมและการคิดในนามธรรม สำหรับการคิดในรูปธรรมนั้น เป็นการคิดในสิ่งที่มีความชัดเจน สามารถมองเห็นได้ จับต้องได้ เช่น รูปร่าง ขนาด น้ำหนัก สัตว์ต่าง สีสัน และตัวหนังสือหรือคำอธิบายหรือรวมทั้งเครื่องหมายและสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่มีมิติแห่งความกว้าง ความลึกและความสูงเป็นเกณฑ์กำหนดส่วนความคิดในลักษณะของนามธรรม เป็นการคิดโดยไขเหตุผลและจินตนาการเข้าสัมผัสกับสิ่งต่าง ๆ เช่น การคำนวณทางคณิตศาสตร์ ฟิสิกส์ กลศาสตร์ เคมี และตัวเลขต่าง ๆ อีกทั้งสิ่งที่ไม่อาจมองเห็นได้หรือจับต้องได้ อาจจะมีมิติหรือไม่ก็มีมิติใด ๆ ก็ได้ ดังนั้นการคิดในลักษณะของ

นามธรรมจึงเป็นการคิดที่ลึกซึ้งและยากกว่าการคิดแบบรูปธรรม สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะการคิดในลักษณะของนามธรรมนั้นจะมีความสลับซับซ้อนมากกว่าและยุ่งยากกว่านั่นเอง

วิธีการคิดของมนุษย์

มนุษย์สามารถมีหลักวิธีการคิดได้หลายรูปแบบด้วยกัน ซึ่งวิธีการคิดนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากการรับรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่ง ออซูเบล นักจิตวิทยาชาวอเมริกันก็มีความเชื่อว่าการรับรู้ของมนุษย์สามารถแบ่งออกได้ ๓ ประเภทด้วยกันคือการรับรู้แบบวิเคราะห์การรับรู้แบบโยงความสัมพันธ์และการรับรู้แบบจัดจำแนกประเภท ซึ่งมีอิทธิพลอย่างมากต่อการคิดของมนุษย์ ในที่นี้จะขอเสนอหลักวิธีการคิดของมนุษย์ไว้ดังนี้

๑. หลักการคิดแบบวิเคราะห์
๒. หลักการคิดแบบสังเคราะห์
๓. หลักการคิดแบบอิงความสัมพันธ์
๔. หลักการคิดแบบขัดแย้ง
๕. หลักการคิดแบบประเมินค่า
๖. หลักการคิดแบบบูรณาการ

หลักการคิดแบบวิเคราะห์ คือการคิดที่อาศัยการจำแนกแยกองค์ประกอบของสิ่งต่าง ๆ โดยทำการเปรียบเทียบกันถึงสิ่งที่มีลักษณะเดียวกันหรือคนละลักษณะ อาจองค์ประกอบของสิ่งต่าง ๆ มีเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันก็จัดอยู่ในจำพวกเดียวกัน แต่ถ้าไม่เหมือนกันก็จัดอยู่ในจำพวกอื่นที่แตกต่างกันออกไป ยกตัวอย่าง เช่น คนผู้ชาย คนผู้หญิง คนแก่ เด็กเล็กคนพวกนี้จัดอยู่ในพวกเดียวกัน เรียกว่า "มนุษย์" ซึ่งมีรูปร่าง ลักษณะ ท่าทาง แตกต่างไปจากสัตว์โลกชนิดอื่น ๆ เช่น ช้าง ม้า วัว ควาย เป็นต้น

การคิดแบบวิเคราะห์ สามารถคิดให้ละเอียดถี่ถ้วนหรือคิดอย่างไม่ละเอียดถี่ถ้วนก็ได้ อย่างเช่น มนุษย์นั้น หากจะคิดวิเคราะห์ให้ละเอียดถี่ถ้วนลงไปอีกก็สามารถแบ่งออกได้ตาม เพศ วัย ระดับการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ สังคม และอาชีพการงาน เป็นต้น ซึ่งก็จะสามารถแบ่งแยกมนุษย์ออกได้หลายจำพวกตามที่ต้องการได้

การคิดแบบสังเคราะห์ เป็นการคิดโดยรวบรวมองค์ประกอบสำคัญของสิ่งต่าง ๆ มารวมกันเป็นกลุ่มเป็นก้อนเดียวกัน โดยมองในลักษณะของส่วนรวมมีความสำคัญมากกว่าส่วนย่อย ๆ ขององค์ประกอบเหล่านั้น การคิดแบบสังเคราะห์มักจะรวมเอาความคิดที่เป็นรูปธรรมกับนามธรรมเข้าไว้ด้วยกัน ถ้าการสังเคราะห์มีลักษณะของความเป็นนามธรรมสูง การมองเห็นภาพโดยส่วนรวมก็จะไม่เด่นชัด แต่ถ้าผู้คิด

เลยมีประสบการณ์ในเรื่องที่เกี่ยวกับการสังเคราะห์มาแล้วก็จะทำให้ทราบได้อย่างเด่นชัดขึ้น

การคิดแบบอิงความสัมพันธ์ เป็นการคิดโดยอาศัยหลักการคิดแบบวิเคราะห์ สังเคราะห์หรือรูปแบบอื่น ๆ โดยมองถึงลักษณะเด่นที่เป็นความเกี่ยวข้องของสิ่งต่าง ๆ มาเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา หรือสร้างข้อความรู้ใหม่ หรือเพื่อการแสดงออกทางพฤติกรรมใด ๆ ก็ตามเป็นการคิดที่สัมพันธ์กันประโยชน์ของสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ และเป็นการคิดในลักษณะเกี่ยวข้องกันของสิ่งต่าง ๆ ว่ามีความเกี่ยวข้องกันในลักษณะใดอีกด้วย เช่น การที่รถยนต์จะวิ่งได้ต้องอาศัยการขับเคลื่อนของเครื่องยนต์ การหมุนเวียนพวงมาลัย การเร่งคันเร่งน้ำมัน การถอนคลัช การเข้าเกียร์ รวมถึงคุณภาพสมาธิของคนขับรถยนต์อีกด้วยซึ่งเป็นการทำงานในลักษณะที่มีความเกี่ยวข้องกันในทุกกระบวนกลไกหลายเป็นระบบเดียวกันนั่นเอง

หลักการคิดแบบขัดแย้ง เป็นการใช้ความคิดในเชิงเหตุผล ความจริง ความถูกต้องความสมดุลและความยุติธรรม ซึ่งบุคคลจะมีความเชื่อ หักศกคติและความคิดเห็นที่ได้ประสมกับสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตที่แตกต่างกันมาหักล้างความคิดซึ่งกันและกัน เพราะบุคคลย่อมมีการรับรู้การเรียนรู้ที่แตกต่างกันจึงส่งผลให้บุคคลมีประสบการณ์ที่แตกต่างกัน และเมื่อบุคคลมีประสบการณ์ที่แตกต่างกันก็ย่อมจะทำให้ระบบความคิดความเข้าใจแตกต่างกันไปด้วย

หลักการคิดแบบประเมินค่า เป็นการใช้ความคิดในทางสุนทรีย์ กล่าวคือ มองสิ่งต่าง ๆ ว่าเป็นสิ่งที่มีประโยชน์ มีความสวย ความงาม ความดี ความเลว ความชอบ ความไม่ชอบซึ่งเป็นการใช้ความคิดที่ผสมผสาน ระหว่างรูปแบบความคิดต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่ออธิบายถึงสิ่งต่าง ๆ ไปตามทัศนคติ

คำนิยามและความเชื่อของตน

หลักการคิดแบบบูรณาการ เป็นการใช้ความคิดในลักษณะของการรวมส่วนย่อยต่าง ๆ ให้เป็นหน่วยเดียวที่สมบูรณ์มากที่สุด เช่น น้ำเอาสี่ตัว รูปทรง ของสิ่งต่าง ๆ มารวมอยู่ในที่เดียวกันกลายเป็นวัตถุรูปใหม่เกิดขึ้น ซึ่งนักจิตวิทยาที่มีความเชื่อว่า การคิดแบบบูรณาการนี้เป็นจุดเริ่มต้นของการคิดแบบสร้างสรรคที่ใหม่และคิดค้นและประดิษฐ์สิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นในโลกมากมาย

พัฒนาการทางความคิดของมนุษย์

มนุษย์มีพัฒนาการทางความคิดที่ค่อยเป็นค่อยไปตามวัยของตน ซึ่งบุคคลในวัยเด็กเล็กจะมีการรับรู้สิ่งต่าง ๆ ได้อย่างจำกัดอยู่ในวงแคบ ๆ ของตนเองตามสิ่งแวดล้อมรอบตัว ดังนั้นมนุษย์จึงเริ่มรับรู้และเรียนรู้ถึงความแตกต่างระหว่างตนเองกับสิ่งแวดล้อมโดยแยกตนเองออกจากสิ่งแวดล้อมเหล่านั้นได้ เมื่อมนุษย์เติบโตขึ้น มีพัฒนาการทางร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์มีพัฒนาการทางสติปัญญาและความคิดขยายกว้างออกไป มนุษย์จะสามารถเริ่มสนใจสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ รอบตัวมากยิ่งขึ้น สามารถแยกสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องว่าจะไรือสิ่งที่เหมาะสมหรือแตกต่างกัน มนุษย์เริ่มสนใจภาษา เรียนรู้ภาษาเพื่อการติดต่อสื่อสาร เข้าใจความหมายของภาษาและสัญลักษณ์ต่าง ๆ มนุษย์จะเก็บลักษณะทางภาษาและสัญลักษณ์ของสิ่งต่าง ๆ ไว้ในรูปของความคิดรวบยอดทั้งสิ้นขณะเดียวกันมนุษย์มีความเข้าใจตนเองมากยิ่งขึ้น มนุษย์จะยึดตนเองเป็นจุดศูนย์กลางของสิ่งทั้งหลาย บางครั้งมนุษย์ไม่สามารถรับรู้ความคิดของผู้อื่น หรือใช้ความคิดของตนเองเพียงมนุษย์เริ่มมีความคิดรวบยอดในสิ่งต่าง ๆ กว้างขวางมากขึ้น มีการจัดหมวดหมู่ของสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ มองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ เริ่มเข้าใจรูปร่าง ขนาด สีส่วน

ปริมาณ จำนวน ตัวเลขที่เป็นนามธรรมมากขึ้น ใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล ความจริง ความถูกต้อง เข้าใจกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ทางสังคม ยอมรับคำนิยามทางสังคม ชอบการพิสูจน์ทดสอบในสิ่งต่าง ๆ มากขึ้น พยายามค้นหาความจริง แสวงหาความรู้ใหม่ให้เกิดขึ้นอยู่เรื่อย ๆ

ความคิดรวบยอด คือความคิดที่สามารถแยกแยะจัดจำแนกสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องรวดเร็วโดยอาศัยการคิดแบบวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า ตลอดจนโยงความสัมพันธ์เข้ามาเพื่ออธิบายลักษณะเด่นของสิ่งต่าง ๆ เช่น ภาชนะที่ใส่ได้ เรียกว่า แก้ว ขาม กระละมั่ง เป็นต้น การที่บุคคลสามารถเรียกชื่อสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องและแม่นยำก็คือการที่บุคคลสามารถมองและคิดถึงสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นได้ด้วยความคิดรวบยอดนั่นเอง

สรุป

กระบวนการคิดของมนุษย์เกิดมาจากการรับรู้และการเรียนรู้ของมนุษย์ที่มีต่อสิ่งเร้าทางสังคมและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ โดยเก็บเป็นประสบการณ์ เมื่อใดที่มนุษย์ใช้ความคิดก็จะต้องดึงประสบการณ์เดิมออกมาใช้รวมด้วยก็จะทำให้มนุษย์เกิดความคิดได้หลายรูปแบบ หลายทิศทาง ดังนั้นความสามารถของสมองของมนุษย์จึงเป็นกลไกสำคัญอย่างยิ่งที่เป็นตัวเชื่อมโยงให้มนุษย์เกิดความคิดจินตนาการในสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างมากมาย

รูปแบบการคิดของมนุษย์ส่วนใหญ่จะมีเพียง ๒ ลักษณะด้วยกันคือ การคิดในสิ่งที่ป็นรูปธรรมและการคิดในสิ่งที่ป็นนามธรรม การคิดในสิ่งที่ป็นรูปธรรมคือการคิดเกี่ยวกับสิ่งที่มีตัวตน มีน้ำหนัก ขนาด สีส่วน เป็นความคิดที่สามารถมองเห็นวัตถุสิ่งของต่าง ๆ ได้ มีมิติแห่งความกว้างสูง อีก มีปริมาณความหนาแน่นยอ ส่วนการคิดในลักษณะที่เป็น

นามธรรมนั้นจะเป็นการคิดในเชิงเหตุผลและจินตนาการเข้าสัมพันธ์กับสิ่งที่ไม่สามารถมองเห็นได้หรือสัมผัสได้โดยตรง บางสิ่งบางอย่างอาจมีมิติหรือไม่มีมิติก็ได้ ดังนั้นการคิดในลักษณะที่เป็นนามธรรมจึงเป็นการคิดที่ยากและอีกซีกกว่าการคิดที่เป็นรูปธรรม

สำหรับวิธีการคิดของมนุษย์นั้นอาจมีได้หลายรูปแบบ และที่สำคัญที่สุดได้แก่ การคิดแบบวิเคราะห์ สังเคราะห์ โยงความสัมพันธ์ คิดขัดแย้ง คิดประเมินคุณค่า คิดแบบบูรณาการ ตลอดจนการคิดแก้ปัญหา เป็นต้น

มนุษย์มีพัฒนาการทางความคิดแบบค่อยเป็นค่อยไปตามวัยของตน เช่น เด็กเล็กจะมีความคิดอยู่ในวงจำกัด พอเริ่มเข้าสู่วัยเด็กและวัยรุ่น ความคิดจะค่อย ๆ ขยายวงกว้างออกไป แต่ก็ยังเป็นความคิดเกี่ยวกับตัวเองและสิ่ง

แวดล้อมทางสังคม อันเป็นความคิดที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น เมื่อเริ่มเติบโตเป็นผู้ใหญ่ก็จะค่อย ๆ คิดในเรื่องที่เป็นเหตุเป็นผลในลักษณะของนามธรรมได้มากขึ้น เมื่อใดที่มนุษย์มีประสบการณ์ในสิ่งต่าง ๆ มากขึ้น ความคิดก็จะละเอียดลึกซึ้งมากยิ่งขึ้นตามลำดับ ความคิดที่เกี่ยวกับความจริงและกฎเกณฑ์ทางสังคมก็จะเข้ามาเกี่ยวข้อง มนุษย์สามารถจัดหมวดหมู่ความแตกต่าง ความเหมือนของสิ่งเร้าทั้งรูปธรรมและนามธรรมได้อย่างลึกซึ้งมากขึ้นมนุษย์จะสามารถมีความคิดที่เป็นระบบโดยเก็บลักษณะเด่น ๆ ของสิ่งเร้าต่าง ๆ ได้ และเมื่อใดที่มนุษย์มีความคิดเหล่านั้นมาใช้ก็จะสามารถนำมาใช้ได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง การคิดเกี่ยวกับลักษณะเด่นของสิ่งเร้าต่าง ๆ ได้อย่างแม่นยำคือการคิดเกี่ยวกับความคิดรวบยอดนั่นเอง □□

บรรณานุกรม

- กรรณิ์ณ เป่งง่า "จิตวิทยาการเรี่ยนรู้" เอดสารประกอบการสอนวิชาจิตวิทยาสังคม มหาวิทยาลัยอัฐกิจภณจิตย,
๒๕๓๐ (เอกสารอัสสำเนา)
วีรบุทร วิเชียรโชติ "จิตวิทยาการเรี่ยนการสอนแบบสืบสวน-สอนสวน" กรุงเทพร : มหาวิทยาลัยธรรมคำแหง,
๒๕๒๐.

"แล้วจะ..พัฒนาคอมพิวเตอร์..กันอย่างไร"

*ศิริกัทร เหมื่อนมัลย์

องค์กรแต่ละประเภทล้วนมีความแตกต่างกัน ทั้งในด้านการบริหาร นโยบาย เป้าหมาย แผนงาน อะไรคือมิอะไรอีกหลายอย่าง ความแตกต่างอย่างหนึ่งที่คนทั่วไปอาจจะมองไม่เห็น ก็คือความแตกต่างของการที่พนักงานที่ย้ายมาจากที่อื่น จะรู้สึกได้ทันทีในวันแรกของการเข้าไปทำงานในที่ใหม่ ความแตกต่างที่ว่าก็คือ ความแตกต่างด้านความเป็นอยู่ ภายในองค์กร

บางองค์กรปลูกฝังในเรื่องการแต่งกาย เช่นด้วยชุดทำงานที่ขบถเอกลักษณ์ขององค์กรเป็นต้น เนื่องจากอาจให้ความรู้สึกน่าเชื่อถือ ดูเป็นงานเป็นการในเชิงธุรกิจมากขึ้นซึ่งก็อาจเป็นส่วนหนึ่งที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จขององค์กรนั้น ๆ หลาย ๆ องค์กรมีแนวคิดมีปรัชญาของ

ตัวเอง เพื่อที่จะจูงใจพนักงาน อาจกล่าวได้ว่าทุกองค์กรก็คงต้องการให้พนักงานของตนทำงานให้ดีที่สุด ไม่มีการลวนลามปะจุมพิตหรือทำอะไรแบบขอไปที แล้วก็คงไม่แก้ไขปรับปรุงกันอีก ผลงานทุกชิ้นควรต้องดีเยี่ยมตั้งแต่แรก ในลักษณะนี้องค์กรควรมีปรัชญาของตนอย่างไรเพื่อสร้างขวัญกำลังใจ และเพื่อพัฒนาบุคลากรอันเป็นทรัพยากรที่มีค่าอย่างหนึ่งขององค์กร ผู้เขียนจึงอยากขอเสนอแนวคิดในเรื่องนี้

ประการแรก องค์กรควรเชื่อมั่นในความยุติธรรม องค์กรควรปฏิบัติต่อลูกจ้าง ลูกค้า และนายจ้างด้วยความยุติธรรม

- ต่อลูกจ้าง พนักงาน องค์กรจะต้องให้ผล

* หัวหน้าแผนกบริการคอมพิวเตอร์ สำนักวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ : วท.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประโยชน์ตอบแทนที่ทำให้มีมาตรฐานของชีวิตที่ดี

- คอลูกค้า จะให้บริการที่มีคุณภาพและในราคาที่ดีที่สุด เหมาะสมที่สุด
- คือนายจ้าง หรือเจ้าของกิจการ จะให้ผลตอบแทนในการลงทุนที่ยุติธรรม

ประการที่สอง เชื่อมั่นในคุณค่าของคน องค์การควรมองพนักงานของตนเป็นทรัพยากรที่มีค่ายิ่ง ความสำเร็จต่าง ๆ ล้วนเกิดจากการมีพนักงานที่ดี มีความเชี่ยวชาญในการทำงานมีประสิทธิภาพสูง ดังนั้นองค์กรควรมุ่งพัฒนาบุคลากรของตน และให้ผลตอบแทนที่สูงค่า เพื่อสร้างความมั่นคงในชีวิต

ประการที่สาม ควรอุทิศตนเพื่อความเป็นเลิศ ท่ามกลางเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ตลอดจนปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ทำให้แต่ละองค์กรต้องทุ่มเทกำลังกาย กำลังสมองเพื่อให้ชนะคู่ต่อสู้สรรค เพื่อประสบความสำเร็จให้ได้

ประการที่สี่ องค์กรควรรู้จักรับผิดชอบต่อสังคม ชีตือประโยชน์ของประเทศเป็นใหญ่

ดังนั้นแล้ว ก็ควรที่จะมองถึงความสำคัญของพนักงานในองค์กรว่า

- พนักงาน เป็นทรัพยากรที่มีค่ามากที่สุดขององค์กร ควรปฏิบัติต่อเขาอย่างดี และให้เกียรติ
- ต้องทำให้พนักงานมีความสำนึกตลอดเวลาวางการทำงานต้องทำให้ดีที่สุด
- พนักงานต้องมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ
- ต้องกระตุ้นให้พนักงานให้ความสำคัญกับ

ลูกค้า หรือผู้มาใช้บริการ

- ผู้บริหารต้องมีประสิทธิภาพ
- และก็พยายามทำประโยชน์ให้สังคม

นอกจากนี้แล้ว ควรเน้นความสำคัญของการทำงานเป็นทีม เพราะในการทำงานเป็นทีมจะต้องตั้งใจ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นร่วมทีมด้วยกัน การฟังคนอื่นจะช่วยลดความลำเอียงในจิตใจ ช่วยให้งานสำเร็จราบรื่นมากขึ้น การที่จะสร้างงาน สร้างคนให้ประสบความสำเร็จ ก็ควรใส่ใจต่อความคิด และความรู้สึก ของคนอื่นด้วย เป็นการรับรู้เพื่อให้เกิดการสร้างสรรคในสิ่งที่ดี

ที่กล่าวมาล้วนเป็นส่วนประกอบสำคัญที่ต้องทำให้เกิดขึ้นกับพนักงาน "ศูนย์คอมพิวเตอร์" เป็นองค์กรอีกลักษณะที่ต้องใช้การทำงานเป็นทีม การพัฒนาโปรแกรมส่วนมากเป็นงานที่ต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์ของผู้อื่นร่วมทีม โดยทั่วไป ความคิดสร้างสรรค์มักจะไม่เกิดขึ้นกับการทำงานเป็นทีม เพราะเจ้าของความคิดต่างก็ต้องการให้ชื่อของตนโดดเด่น ในขณะที่คนอื่น ๆ ในทีมก็ไม่ต้องการเห็นคนอื่นดีกว่า เคนกว่า และก็ยังมองไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องยอมรับความคิดเห็นของคนอื่นอีกด้วย จึงนับเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งในงานพัฒนาโปรแกรม ผู้บริหารศูนย์คอมพิวเตอร์ก็ควรควรดูในเรื่องนี้ให้ดี

แม้ว่าศูนย์คอมพิวเตอร์ จะเป็นเพียงองค์กรขนาดเล็ก ที่เป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงานใหญ่ ศูนย์คอมพิวเตอร์บางแห่งมีนักคอมพิวเตอร์เพียง ๒-๓ คน มีไมโครคอมพิวเตอร์เพียงเครื่องเดียว ในขณะที่ศูนย์คอมพิวเตอร์บางแห่งมีนักคอมพิวเตอร์ มีผู้ปฏิบัติงานกับ

เครื่องหลายสิบคน มีคอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่ ไม่ว่าศูนย์คอมพิวเตอร์นั้นจะเล็กหรือใหญ่ก็ตาม ก็ควรมีแนวทางหรือหลักในการพัฒนาตนเอง

หลายสิบปีก่อน มีน้อยคนที่รู้จักคอมพิวเตอร์และการทำงาน ผู้ที่เข้าสู่วงการคอมพิวเตอร์ส่วนมาก ต่างก็มุ่งจะเอาชนะคอมพิวเตอร์ในการแก้ปัญหาโปรแกรมยาก ๆ พยายามเอาชนะความสามารถของคอมพิวเตอร์ที่มีขีดจำกัด ดังนั้นการทำงานของนักคอมพิวเตอร์เมื่อหลายสิบปีก่อน จะทำงานหนักเพื่อมุ่งแก้ปัญหาโปรแกรมอย่างไม่ถอย พนักงานคอมพิวเตอร์หลายคนจะนอนค้างคืนที่ศูนย์คอมพิวเตอร์ บางครั้งกลับบ้านแล้ว จะเข้านอน ถ้าคิดวิธีแก้ปัญหาโปรแกรมได้ จะรีบกลับไปทำงานกลางดึกทันที

หลายองค์กรในปัจจุบันที่สร้างศูนย์คอมพิวเตอร์ใหม่ แต่ไม่มีการสร้างห้องพัก เพื่อให้พนักงานคอมพิวเตอร์นอนค้าง อาจเพราะต้องใช้สถานที่เป็นห้องทำงาน จึงเป็นเรื่องค่อนข้างเศร้าใจสำหรับนักคอมพิวเตอร์ การกำหนดให้พนักงานคอมพิวเตอร์ต้องทำงานในเวลา ๘ ชั่วโมงของแต่ละวัน ไม่ควรอยู่ทำงานหลัง ๑๗.๐๐ น. ไปแล้ว การทำเช่นนี้จะไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติงานในความเป็นจริง หรือที่ศูนย์คอมพิวเตอร์พึงเป็น

ถ้าจะคำนึงถึงข้อเท็จจริงที่ว่า ศูนย์คอมพิวเตอร์เป็นหน่วยงานให้บริการด้านเทคโนโลยีที่นับวันจะทวีความสำคัญยิ่งขึ้น ผู้เขียนจึงอยากเสนอแนวการปฏิบัติกับ

พนักงานคอมพิวเตอร์และกับศูนย์คอมพิวเตอร์ ดังนี้

- ต้องพัฒนาให้พนักงานของศูนย์คอมพิวเตอร์มีความรู้ในเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์อันทันสมัย
- ศูนย์คอมพิวเตอร์จะต้องดูแล รักษาอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ ตลอดจนการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล
- ศูนย์คอมพิวเตอร์ จะต้องเป็นผู้ดูแลการจัดทำโปรแกรม เพื่อให้ผู้ใช้ได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และถูกต้อง
- พนักงานคอมพิวเตอร์จะต้องทุ่มเทความคิดในการแก้ปัญหาในงานคอมพิวเตอร์

- พนักงานคอมพิวเตอร์จะต้องสนใจ ติดตามความรู้ หรือเทคนิคใหม่ ๆ เพื่อนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในงาน

- พนักงานคอมพิวเตอร์ จะต้องเรียนรู้ในเรื่องของการสื่อสาร ตลอดจนฝึกฝนให้เกิดความชำนาญในการพูด เขียน แสดงความคิดเห็นในการประชุม

- พนักงานคอมพิวเตอร์ จะต้องไม่สนทนาเรื่องที่เป็นความลับในหน่วยงานให้ผู้อื่นทราบ

อย่างนี้แล้ว ศูนย์คอมพิวเตอร์ทั้งหลายก็ควรจะมีความประพฤติ เพื่อพัฒนาบุคลากรในศูนย์คอมพิวเตอร์นั้น ๆ ทั้งนี้เพื่อปลูกฝังความคิด และการปฏิบัติที่ดีในองค์กร เพื่อความสำเร็จของศูนย์คอมพิวเตอร์ต่อไป □□

การวางแผนและควบคุมกำไร

*ศาสตราจารย์ ประพนธ์ ศิริรัตนารักษ์

ความหมายของแผนกำไร (Profit Plan)

"แผนกำไร" มีชื่อเรียกต่าง ๆ กันเช่น "operating plan" "Budgeting" หมายความว่าแผนกระทำการที่แสดงออกในรูปตัวเงินแสดงทั้งรายได้และค่าใช้จ่ายเพื่อให้ได้ผลกำไร ถือได้ว่าเป็นแนวทางสำหรับช่วยกำหนดนโยบาย การควบคุมการเงินรวมถึงการซื้อสินทรัพย์ถาวรเพิ่มเติม ของคงเหลือและฐานะเงินสด เป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งที่ฝ่ายบริหารใช้ควบคุมตรวจสอบการทำงานและส่งเสริมให้ผลงานมีประสิทธิภาพหรืออีกนัยหนึ่งหมายความว่า เป็นรายละเอียดแผนทำงานซึ่งได้กำหนดขึ้นแล้ว

หน้าและแจกจ่ายออกไป เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการในปัจจุบันและเพื่อเป็นหลักเกณฑ์อย่างหนึ่งในการวัดคุณค่าของงาน

ประโยชน์ของแผนกำไร

- (๑) ช่วยให้มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายอันเดียวกัน
- (๒) ช่วยให้การทำงานอย่างมีขั้นตอนตามแผนที่กำหนดไว้
- (๓) ช่วยให้มีความรับผิดชอบต่อการรับจ่ายเงิน

* ประสานกรรมการบริษัท บางกอกอินเตอร์ จำกัด (มหาชน) : M.B.A. Syracuse University, N.Y. U.S.A.

(๔) ช่วยให้สิ่งควบคุมผู้ปฏิบัติงานและทำให้ผู้ปฏิบัติงานระมัดระวังตน

(๕) ช่วยให้ผลงานมีประสิทธิภาพ

(๖) ช่วยให้ผู้บริหารสามารถวัดผลงานที่ผ่านมา และนำไปประกอบการวิเคราะห์เพื่อหาทางปรับปรุงต่อไป
ข้อจำกัดของการใช้แผนกำไร

(๑) แผนกำไรจัดทำขึ้นโดยถือหลักกะประมาณ ความผิดพลาดคลาดเคลื่อน จึงอาจเกิดขึ้นได้ การใช้ดุลยพินิจจึงเป็นสิ่งจำเป็นในการแปลความและใช้ผลดังกล่าว

(๒) แผนกำไรจัดทำขึ้นในสถานการณ์หนึ่ง ซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงได้ โปรแกรมของแผนกำไรจึงควรดัดแปลงให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เป็นอยู่จริง

(๓) แผนกำไรเป็นเพียงข้อความที่กำหนดขึ้นในแผนกระดาษ การบริหารแผนกำไรจะไม่เกิดขึ้นเองโดยอัตโนมัติ จำเป็นต้องอาศัยความเอาใจใส่ของผู้บริหารทุกระดับ

(๔) แผนกำไรไม่อาจเข้ามาแทนที่ฝ่ายบริหาร ควรใช้แผนกำไรด้วยความฉลาดรอบคอบ โดยถือว่าแผนกำไรเป็นเพียงเครื่องมืออย่างหนึ่งเท่านั้น
โครงสร้างของแผนกำไร

แผนกำไรโดยปกติจะประกอบไปด้วย

๑. แผนกำไรประจำปี ได้แก่

- แผนการขาย
- แผนการผลิต

การจัดหาวัสดุและชิ้นส่วนประกอบรวมทั้งการใช้
การเตรียมแรงงาน

การเตรียมอุปกรณ์เครื่องอำนวยความสะดวกในการผลิต

- แผนการดำเนินงาน

ขาย

บริหาร

การเงิน

- แผนแสดงผลการดำเนินงาน

- แผนการรับ - จ่ายเงิน

- แผนแสดงฐานะการเงิน

๒. แผนการจ่ายลงทุน

หลักการสำคัญของการวางแผนและความคุมกำไร

(๑) แผนกำไรต้องจัดทำขึ้นโดยถือนโยบายตามที่ได้แถลงและสอดคล้องกับข้อสมมติฐานต่าง ๆ เกี่ยวกับภาวะเศรษฐกิจซึ่งค่าความการดำเนินงานของธุรกิจต้องดำเนินไปตามนั้น

(๒) แผนกำไรควรแบ่งเป็นส่วน ๆ ตามความรับผิดชอบที่ปรากฏในผังการจัดองค์กร

(๓) การกะประมาณต่าง ๆ ซึ่งรวมอยู่ในแผนกำไรสำหรับหน่วยรับผิดชอบแต่ละหน่วยควรจะเริ่มจากผู้ที่อยู่ในหน่วยนั้น ๆ ใหม่มากที่สุด

(๔) ข้อมูลเกี่ยวกับบัญชีควรจะให้บันทึก และแยกออกเป็นประเภทตามความรับผิดชอบในแผนกำไร

(๕) ควรวิจารณ์แสดงผลที่เกิดขึ้นจริง เปรียบเทียบกับแผนกำไรนอกเป็นงวด ๆ พร้อมทั้งแสดงให้เห็น

ผลแตกต่าง

ความรับผิดชอบในการจัดทำแผนกำไร

โดยปกติจะได้แก่ผู้อำนวยการงบประมาณ ซึ่งในทางปฏิบัติอาจเป็นคน ๆ เดียวกับ *Controller* หรือ *Financial Executive* สำหรับธุรกิจขนาดใหญ่อาจแยกเป็นหน่วยงานอิสระแยกจากบัญชีและการเงิน ทำหน้าที่เป็น *Staff Function* รายงานตรงต่อกรรมการผู้จัดการหรือประธานกรรมการบริหาร โดยมีหน้าที่ในการออกแบบและกำหนดวิธีการจัดทำแผนกำไร ทั้งนี้โดยอาศัยข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดส่วนการจัดทำแผนกำไรจะอยู่ในรูปคณะกรรมการหรือไม่ก็ได้

งวดของแผนกำไร

แผนกำไรที่นิยมใช้กันมากที่สุด ปกติคือแผนกำไรงวดหนึ่งปี โดยแบ่งออกเป็น งวดครึ่งปี ไตรมาส หรือรายเดือน

การกำหนดความงวดของแผนกำไรควรจะเป็นช่วงเท่าใดจึงจะเหมาะสม ให้พิจารณาจากปัจจัยสำคัญ ๆ ต่อไปนี้ประกอบ

- งวดของแผนกำไรควรจะยาวพอที่จะผลิตสินค้าให้สำเร็จรูป
- ธุรกิจใดจำหน่ายสินค้าที่มีฤดูกาล งวดของแผนกำไรควรจะคลุมวัฏจักรฤดูกาลหนึ่งเป็นอย่างน้อย
- แผนกำไรควรจะนานพอที่การจัดหาเงินสำหรับการผลิตได้เป็นไปโดยเรียบร้อยก่อนที่จะต้องการเงินนั้นจริง ๆ
- งานใหญ่ ๆ และการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก

ในรูปของวิธีการผลิตควรจะวางแผนล่วงหน้าไว้นานพอเพื่อจะได้หาจำนวนเงินที่ต้องการสำหรับการนี้

- งวดของแผนกำไรควรพ่วงกับงวดบัญชี เพื่อจะได้เปรียบเทียบผลงานที่เกิดขึ้นจริงกับที่ประมาณไว้ ขั้นตอนการจัดทำแผนกำไร

(๑) ศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่อาจมีผลกระทบกระเทือนต่อธุรกิจ

(๒) กำหนดเป้าหมายของธุรกิจ

(๓) กำหนดนโยบายของธุรกิจ

(๔) จัดให้มีคู่มือในการจัดทำแผนกำไร เพื่อให้หน่วยงานยึดถือเป็นแนวทางในการจัดทำแผนกำไร

(๕) รวบรวมข้อมูลและจัดทำพยากรณ์การขายในรูปแบบต่าง ๆ

(๖) ประเมินข้อจำกัดต่าง ๆ

(๗) จัดทำแผนการขาย

(๘) เสนอการขออนุมัติผู้บริหารสูงสุดเพื่อพิจารณาอนุมัติ

(๙) ใช้แผนการขายที่อนุมัติแล้วเป็นฐานในการพิจารณาจัดทำแผนการผลิต (รวมถึงแผนการจัดหาและใช้วัตถุดิบ การเสริมแรงงาน และเครื่องอำนวยความสะดวกอื่น) และแผนการอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งหมด

(๑๐) เสนอแผนกำไรที่จัดทำเสร็จทั้งหมดต่อผู้บริหารสูงสุดเพื่อพิจารณาอนุมัติ แผนการขาย

แผนการขายจัดว่าเป็นส่วนสำคัญที่สุดของแผนกำไรซึ่งจะต้องจัดทำก่อนแผนอื่น ๆ และจำเป็น

จะต้องให้ความพึงพิงในการจัดทำด้วยความรอบคอบ โดยมีความ เป็นไปได้อย่างสูงสุด เพราะจะต้องให้เป็นหลัก ในการวางแผนส่วนที่เหลือทั้งหมด ถ้าผิดพลาดคลาดเคลื่อนจะทำให้แผนกำไรขาดความหมาย และไม่มี ประสิทธิภาพในด้านการควบคุม

แผนการขายตามปกติจะแสดงเป็นหน่วยสินค้า และจำนวนเงิน แต่ถ้านัดของสินค้ามากก็เป็นการยากที่จะทำเช่นนั้นได้ ปัญหาการเปลี่ยนจำนวนเงินที่ขายได้เป็น หน่วยของสินค้าจึงตกเป็นหน้าที่ของผู้วิเคราะห์ในหน่วยที่ จัดทำแผนกำไร

การเตรียมแผนการขายเป็นรายเดือนแล้วใช้ผล รวมเป็นงวด ย่อมดีกว่าการจัดเตรียมแผนการขายเป็นงวด แล้วค่อยแบ่งเป็นรายเดือน

แผนการผลิต

แผนการผลิตถือว่าเป็นส่วนเริ่มของกระบวนการผลิตทั้งหมด เริ่มจากการใช้วัสดุ การจัดหาระดับแรงงาน รวมทั้งการให้กำลังผลิต

แผนการผลิตจะจัดทำได้จำเป็นต้องอาศัย แผนการขายเป็นหลัก ผนวกด้วยนโยบายในด้านของ

คงเหลือ ทั้งนี้เพื่อเตรียมการตอบสนองแผนการขาย และเพื่อจำนวนที่อาจเกิดโดยไม่คาดฝัน

แผนการรับ-จ่ายเงินสด

แผนที่แสดงให้เห็นถึงแหล่งที่มา และที่ใช้ไป ของเงินสดสำหรับงวดอนาคต ทำให้ผู้บริหารสามารถทราบ จำนวนเงินสดที่ขาดแคลนหรือเหลือใช้ในแต่ละระยะเป็น การวางแผนทำให้สามารถวางแผนรับมือน้อยอย่างเหมาะสมให้ สูญเสียเครดิตหรือประโยชน์ที่พึงรับได้สูงสุด

แผนการจ่ายลงทุน

แผนการซื้ออาจแยกได้ ๓ ส่วนคือ ส่วนแรก หมายถึงการอนุมัติ (Authorization) ซึ่งคาดว่าจะได้รับ สำหรับโครงการใหม่ระหว่างปีที่จะถึง ส่วนที่สองหมายถึง การจ่าย (Out lays) เงินสดที่คาดว่าจะเกี่ยวกับโครงการจ่าย ลงทุน ส่วนที่สาม หมายถึงอุปกรณ์การผลิตใหม่ ซึ่งคาดว่าจะทำสำเร็จระหว่างปี โดยปกติสองส่วนแรกมักจะรวมกัน

การวางแผนการจ่ายลงทุนควรพิจารณาควบคู่ไป กับแผนการวิจัย และค้นคว้าเงินทุนหมุนเวียนการได้ถอน หนี้สินและเงินปันผล □□

แนวโน้มการเปิดเสรี

ธุรกิจประกันภัยในประเทศไทย

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาธิต ธนศักดิ์วิบูลย์

การประกันภัยเกิดขึ้นจากพื้นฐานแนวคิดการเฉลี่ยความทุกข์ความสุข ซึ่งเป็นแผนเฉลี่ยความเสี่ยงภัยร่วมกัน (Co-operative risk-sharing plan) อันได้แก่ การที่บุคคลจำนวนหนึ่งหรือกลุ่มหนึ่ง ได้ตกลงกันว่า หากบุคคลหรือสมาชิกผู้ใดในกลุ่ม ได้รับความเสียหายหรือสูญเสีย เนื่องจากเหตุร้ายที่คาดหมายไม่ได้เกิดขึ้น ทุก ๆ คนในกลุ่มจะร่วมกันเฉลี่ยจำนวนเงินค่าความสูญเสียดังกล่าว มอบให้แก่สมาชิกผู้ประสบภัยนั้น เพื่อเป็นการบรรเทาความเดือดร้อน โดยมีคนกลางที่ปัจจุบันเรียกว่า "บริษัทประกันภัย" เป็นผู้คอยประสานและดำเนินงาน

ปัจจุบันการประกอบธุรกิจประกันภัยในประเทศไทย ไม่ว่าทางด้านประกันชีวิตหรือประกันวินาศภัย ต้อง

ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติทั้ง ๒ ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. ๒๕๑๐ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๑๐ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์เป็นผู้กำหนดการตามพระราชบัญญัติทั้ง ๒ ฉบับ และมีกรมการประกันภัยเป็นผู้ปฏิบัติการควบคุมนโยบายของกระทรวงพาณิชย์

การประกอบธุรกิจประกันชีวิตในปัจจุบัน มีรวมทั้งสิ้น ๑๓ บริษัท และรวมตัวกันก่อตั้งสมาคมประกันชีวิตไทย บริษัทที่ประกอบกิจการประกันวินาศภัย มีจำนวน ๖๐ บริษัท รวมตัวกันก่อตั้ง "สมาคมประกันวินาศภัย" ปัจจุบันรัฐบาลมีนโยบายที่ไม่อนุญาตให้มีการจดทะเบียนประกอบกิจการ

* อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ : M.B.A. (Business Administration) Southeastern Louisiana University, U.S.A.

ประกันภัยเพิ่มขึ้น ไม่ว่าการประกันชีวิตหรือ การประกันวินาศภัย

แต่ภายหลังข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า (General Agreement on Tariffs and Trade : GATT) ได้ผ่านความเห็นชอบของบรรดาประเทศสมาชิก ซึ่งเป็นข้อตกลงที่จัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมระบบการค้าเสรีภายใต้กฎเกณฑ์ที่ชัดเจนและยุติธรรมในระหว่างประเทศสมาชิก จำนวน ๑๒๕ ประเทศ เพื่อลดการกีดกันทางการค้าในด้านภาษีศุลกากร หรือมาตรการในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งรัฐมนตรีกระทรวงต่างประเทศของแต่ละประเทศสมาชิกได้ลงนามให้สัตยาบัน เพื่อเปิดการค้าเสรี เมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๓๙ ที่เมืองมาราเกซ ประเทศโมร็อกโคซึ่งต่อมา GATT ได้รับการยกฐานะเป็น "องค์การการค้าโลก (World Trade Organization : WTO)" มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่เมืองหลวงประเทศสวิสเซอร์แลนด์ เริ่มเปิดดำเนินการเมื่อ ๑ มกราคม ๒๕๓๙ โดยมีนายปีแยร์ ซูเชอร์แลนด์ อดีตเลขาธิการ GATT ดำรงตำแหน่งประธานบริหารการของ WTO โดยคาดว่าจะมีประเทศต่าง ๆ เข้าร่วมเป็นสมาชิกประมาณ ๑๕๕ ประเทศ ซึ่งรวมทั้งฮ่องกงและมาเก๊าด้วย

ต่อมารัฐบาลไทยได้ลงมติรับรองร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองการค้าเนมิยานขององค์การการค้าโลกและพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนดพิทักษ์ศุลกากรซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๓๙ นายอุมเมธาณนท์ อุปทูตประจำคณะผู้แทนถาวรแห่งประเทศไทยประจำสหประชาชาติ ณ นครเจนีวา ได้อันสัตยาบันสารความตกลงจัดตั้งองค์การการค้าโลกก่อนอาเอ็กลีกันสน ที่ปารีส พิเศษของผู้อำนวยการใหญ่ GATT เมื่อ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ ถือได้ว่าประเทศไทยเป็นหนึ่งในบรรดาประเทศสมาชิก

รุ่นก่อตั้ง WTO โดยประเทศสมาชิกองค์กรดังกล่าว จะต้องจัดทำตารางเสนอข้อผูกพันการเปิดเสรีการค้าบริการ ซึ่งเสรีภาพ GATT ได้กำหนดรูปแบบการเสนอข้อผูกพันการเปิดเสรีตามคำจำกัดความการค้าบริการไว้ ๔ รูปแบบ (mode of delivery) คือ

(๑) Cross-border supply หมายถึง การค้าบริการข้ามพรมแดน โดยผู้ให้บริการและผู้รับบริการต่างอยู่คนละประเทศ (ในกรณีการประกันภัย ก็หมายความว่า บริษัทประกันภัยในประเทศอื่นสามารถออกกรมธรรม์ให้ลูกค้าประกันภัยในประเทศไทยได้ โดยไม่จำเป็นต้องมีสำนักงานในประเทศไทย)

(๒) Consumption abroad หมายถึง การค้าบริการโดยผู้บริโภค หรือผู้ใช้บริการทั้งบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลจากประเทศหนึ่งเข้าไปใช้บริการในอีกประเทศหนึ่ง (เช่น ประชาชนหรือนิติบุคคลในประเทศไทยสามารถติดต่อซื้อประกันภัยจากบริษัทประกันภัยในประเทศอื่นได้)

(๓) Commercial presence หมายถึง การค้าบริการโดยผู้ประกอบการบริการจากประเทศหนึ่งเข้ามาจัดตั้งธุรกิจประกอบกิจการในอีกประเทศหนึ่ง (เช่น บริษัทประกันภัยจากต่างประเทศเข้ามาประกอบธุรกิจประกันภัยในประเทศไทย)

(๔) Presence of natural persons หมายถึง การค้าบริการโดยบุคคลธรรมดาจากประเทศหนึ่งเข้าไปให้บริการในอีกประเทศหนึ่ง (เช่นผู้บริหารหรือผู้เชี่ยวชาญด้านประกันภัย รวมทั้งบุคลากรของกิจการที่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาให้บริการในประเทศไทย) การเข้าสู่ตลาดในประเทศนี้ก็คือ การเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามประเทศนั่นเอง

ประเทศสมาชิกจะต้องยื่นเสนอข้อผูกพันมาตรการที่เกี่ยวกับเงื่อนไขการเข้าสู่ตลาด (Limitation on Market

Access) ของการให้บริการทั้ง ๔ รูปแบบมีเงื่อนไข หรือ ข้อจำกัดอะไรบางอย่างในการที่จะเข้าสู่ตลาดและการเข้าสู่ตลาดของการค้าบริการทั้ง ๔ รูปการนั้น มีเงื่อนไขเกี่ยวกับการปฏิบัติเอียงคนชาติ (Limitation on National Treatment) อย่างไรบ้างต้องระบุให้ชัดเจนโปร่งใส

สำหรับประเทศไทยได้อื่นเสนอข้อผูกพัน การเปิดเสรีการค้าบริการ ๔๕ รายการ เป็นของสาขาประกันภัย ๖ รายการ ที่ปรากฏในตารางเสนอข้อผูกพัน คือ

๑. Life Insurance Services (การประกันชีวิต)

๒. Non-Life Insurance Services (การประกันวินาศภัย)

๓. Insurance Broking and Agency Services (นายหน้าและตัวแทนประกันภัย)

๔. Insurance Consultancy services excluding pension consulting services (ที่ปรึกษาด้านประกันภัยไม่รวมเรื่องบำนาญ)

๕. Actuarial services (คณิตศาสตร์ประกันภัย)

ซึ่งข้อเสนอผูกพันด้านประกันภัยสาขาต่าง ๆ ประเทศไทยได้ยึดหลักการว่าสามารถปฏิบัติได้อยู่แล้วตามกฎระเบียบและการปฏิบัติที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและใช้หลักความระมัดระวังให้มากที่สุด เพื่อไม่ให้ผูกมัดประเทศเกินขอบเขตอันอาจทำให้กระทบกระเทือนต่อธุรกิจประกันภัยในประเทศ โดยรัฐบาลไทยได้ตระหนักว่าธุรกิจประกันภัยในประเทศยังไม่อยู่ในสภาพที่พร้อมจะแข่งขันได้กับประเทศพัฒนาแล้ว หากต้องมีการเปิดเสรี จึงต้องจำกัดสาขาให้เฉพาะที่สามารถทำได้อยู่แล้วเป็นฐานเบื้องต้นและอาจเปิดเสรีตามลำดับอย่างค่อยเป็นค่อย

ไปตามข้อตกลงในโอกาสต่อไป
สรุป

ตามข้อตกลงพันธกรณีที่ประเทศไทยได้ให้ไว้แก่องค์การการค้าโลกเกี่ยวกับการเปิดเสรีธุรกิจประกันภัย บรรดาบริษัทประกันภัยในประเทศต้องปรับตัวเอง เพื่อรองรับนโยบายเปิดเสรีธุรกิจประกันชีวิตและประกันวินาศภัย ซึ่งคาดว่าจะสามารถเปิดเสรีได้ไม่เกิน ๕ ปี (คำสัมภาษณ์ของรองนายกรัฐมนตรี นายสุภชัย พานิชภักดิ์ เมื่อ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๓๗)

ปัจจุบันบริษัทประกันภัยของไทยส่วนใหญ่จะเป็นบริษัทขนาดเล็กมีเงินทุนดำเนินงานไม่มาก การบริหารของบริษัทไม่คล่องตัว การดำเนินงานจะเป็นลักษณะของธุรกิจภายในครอบครัว ถึงเวลาแล้วที่บริษัทประกันภัยของไทยจะต้องปรับตัวเองมีการพัฒนาและอบรมบุคลากร เพิ่มทุนสำรองในการบริหารงานมากขึ้น มีหลักเกณฑ์การดำเนินงานที่เป็นมาตรฐานสากลด้วยการปรับปรุงโครงสร้างและพัฒนาหน่วยงานอื่น ๆ ของธุรกิจประกันภัย

สำหรับทางด้านการรัฐบาลไทยในสมัยที่มีนายเจียมพล สนิทวงศ์ชัย เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์และรับผิดชอบในเรื่องนี้เกิดผลมาจากการหารือร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่บริหารระดับสูงของกระทรวงพาณิชย์ เกี่ยวกับการพิจารณาเรื่องการเปิดเสรีประกันภัยอย่างไม่เป็นทางการ เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๓๗ มีข้อสรุปร่วมกันว่าให้ตั้งคณะกรรมการพิจารณาเงื่อนไขการเปิดเสรีธุรกิจประกันภัยภายในก่อนการเปิดเสรีเป็นการทั่วไปเมื่ออยู่ในข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยพิธีการค้าปริมาณการค้าและการค้า (แนกต์) โดยมีข้อเสนอพิจารณาเพิ่มเติม ๔ ประเด็น

ข้อเสนอดังกล่าว ประกอบด้วย ๑. การกำหนดทุน

จดทะเบียนจัดตั้งบริษัทประกันภัยใหม่ควรมีทุนจดทะเบียน ๓๐๐ ล้านบาท สำหรับบริษัทประกันวินาศภัย และทุนจดทะเบียน ๕๐๐ ล้านบาทสำหรับบริษัทประกันชีวิตหรือเห็นควรเพิ่มเติมอีกหรือไม่อย่างไร ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความมั่นคงต่อผู้กระทำประกันภัย ๒. การวางหลักทรัพย์ค้ำประกันที่ต้องวางไว้กับนายทะเบียน สำหรับบริษัทประกันวินาศภัยจำนวน ๑๐๐ ล้านบาท และประกันชีวิต ๑๕๐ ล้านบาท ว่าเหมาะสมหรือไม่ คาดว่าไม่น่าจะต่ำกว่านี้ ๓. คาบเวลาในการยื่นคำขอจัดตั้งบริษัทประกันภัยใหม่ภายหลังที่รัฐบาลเปิดเสรีควรกำหนดให้ ๑ เดือนหลังจากนั้นจะใช้เวลาพิจารณาจัดตั้งอีก ๙๐ วัน พร้อมกับกำหนดให้ชำระเต็มว่าเพียงพอหรือไม่อย่างไร และ ๔. การประกอบกิจการควรอยู่ในช่วงเวลา ๑ ปี นับจากการยื่นขอจัดตั้งบริษัทใหม่

นายเฉลิมพล กล่าวว่า นอกจากนั้นยังมีการพิจารณากรณีที่บริษัทที่ตั้งขึ้นใหม่ต้องการเปิดสำนักงานใหญ่ในต่างจังหวัด น่าจะใช้สิทธิประโยชน์พิเศษมากกว่าบริษัทประกันภัยที่ตั้งในเขตกรุงเทพฯ ทั้งนี้ ยังเป็นมาตรการจูงใจให้มีการจัดตั้งบริษัทประกันภัยตามภูมิภาคเพื่อกระจายรายได้ไปสู่ภูมิภาคอีกด้วยเช่นการพิจารณาเรื่องทุนจดทะเบียนการวางหลักทรัพย์ค้ำประกัน ไม่จำเป็นต้องเท่ากับที่จัดตั้งในเขตกรุงเทพฯ รวมทั้งการพิจารณาว่าการเปิดเสรี ธุรกิจประกันภัยที่รัฐบาลอยู่ระหว่างการพิจารณาครั้งนี้ จะไม่มีการจำกัดจำนวนบริษัทเปิดใหม่แต่อย่างใด เพียงแค่ผู้ขอจัดตั้งบริษัทจะต้องมีคุณสมบัติครบตามที่คณะกรรมการศึกษาวางมาตรการ เพื่อรับนโยบายการให้ประกอบธุรกิจประกันภัยในประเทศเป็นตลาดประกันภัยเสรี □□

บรรณานุกรม

พชนีย์ ธนวรานิธิ "การเปิดเสรีการประกันภัย : แกคเค" การประกันภัย ๑๘, ๗๒, ตุลาคม-ธันวาคม ๒๕๓๖ หน้า ๑๐๔-๑๓๑

เทคนิคคิดเลข

: ความขัดแย้งอันเนื่องมาจากวิธีคิดต่างกัน

รองศาสตราจารย์ ดร.พิศนา แชนมณี

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้สมาชิกกลุ่มเกิดความตระหนักในความแตกต่างของคนด้วยการคิด
๒. เพื่อให้สมาชิกกลุ่มเห็นความสำคัญของการเคารพรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ออกความขัดแย้งที่มีอยู่ในคน
๓. เพื่อให้สมาชิกกลุ่มเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการพยายามใช้กระบวนการตัดสินใจแบบมีเอกฉันท์ และหลีกเลี่ยงการตัดสินใจโดยใช้เสียงข้างมากโดยไม่จำเป็น
๔. เพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้แนวทางในการจัดการความขัดแย้งอันเนื่องมาจากวิธีคิดต่างกัน

มโนทัศน์

๑. คนเรามีความแตกต่างกัน อันเนื่องมาจากความแตกต่างทางด้านกรรมพันธุ์ สิ่งแวดล้อม ประสบการณ์ และการศึกษามาก่อนเรื่องดู ความแตกต่างเหล่านี้ส่งผลต่อความรู้สึกนึกคิดของบุคคลจนอาจได้รับรู้สิ่งเดียวกัน แต่มีความคิดเห็นออกมาแตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะคนเรามีวิธีการคิดหรือกระบวนการคิดที่แตกต่างกันไปตามประสบการณ์และการฝึกอบรมที่ได้รับ
๒. เมื่อกลุ่มคนมาอยู่รวมกัน หรือทำงานร่วมกัน และมีความคิดเห็นแตกต่างกันนี้ อาจเป็นสาเหตุทำให้กลุ่มเกิดความขัดแย้งขึ้น ซึ่งถ้าไม่สามารถจัดข้อได้ ก็จะเป็นผลเสียต่อความรู้สึกและงานของกลุ่ม

* รองศาสตราจารย์จิต ศุภกิจปริทัศน์ ภาสกรอนันตวิทยา : Ph.D. (Curriculum Instruction) ,

Arizona State University

๓. เมื่อกลุ่มเกิดความคิดเห็นแตกต่างกัน กลุ่มมักจะใช้วิธีการลงคะแนนเสียง โดยใช้คะแนนเสียงส่วนใหญ่เป็นเกณฑ์ตัดสิน การใช้วิธีการลงคะแนนเสียง เป็นวิธีการที่สะดวก และได้ผลรวดเร็ว แต่อาจจะไม่ได้ผลงานที่ดีและถูกต้องเสมอไป รวมทั้งอาจขาดความร่วมมือจากสมาชิกกลุ่มบางคนที่ยังไม่เห็นด้วยกับมติของกลุ่ม วิธีการลงคะแนนเสียงเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถใช้ได้ แต่กลุ่มไม่ควรใช้หว่านเพื่อ ควรปรึกษาหารือกัน การประสานความคิดการร่วมมือร่วมใจกันแก้ปัญหา ถึงแม้จะใช้เวลามาก แต่จะสามารถช่วยให้กลุ่มได้ผลงานที่ดีขึ้น รวมทั้งได้ความร่วมมือร่วมใจและความพึงพอใจในการทำงานมากขึ้นด้วย

๔. การที่จะช่วยจัดหรือลดความขัดแย้งอันเนื่องมาจากความคิดเห็นที่แตกต่างกันนั้น สมาชิกกลุ่มจะต้องลดความยึดมั่นถือมั่นในตนเอง และใช้กระบวนการกลุ่มในการดำเนินการแก้ปัญหา คือ

- เมื่อเกิดปัญหาข้อขัดแย้ง อย่าเพิ่งรีบด่วนลงคะแนนเสียง

- ให้โอกาสแต่ละฝ่ายแสดงความคิดเห็นออกมาให้ชัดเจน

- รับฟังอย่างตั้งใจ พยายามทำความเข้าใจในความผิดของผู้อื่น

- พึงด้วยใจเป็นกลาง
- พิจารณาอย่างมีเหตุผล
- ลดความยึดมั่นในตนเอง ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น อันเห็นว่าความคิดของเขาดีกว่า

- ถ้ายังเห็นว่า ความคิดของตนดีกว่า ต้องหาวิธีชี้แจงหรือขู่ใจให้ผู้อื่นเชื่อถือ

๕. การแก้ปัญหาขัดแย้งแบบชนะชนะ หรือแบบ

IDM (Intergrated Decision Making) สามารถทำได้ถ้าผู้กรณี สร้างทัศนคติที่ถูกต้องในการแก้ปัญหาาร่วมกัน

ใช้เวลา ๙๐ นาที

อุปกรณ์ เอกสาร "การแก้ปัญหาความขัดแย้ง"

และแผ่นใสประกอบการบรรยาย

ขั้นตอนการดำเนินการ

ขั้นนำ

๑. สนทนากับสมาชิกกลุ่ม และตั้งปัญหาให้กลุ่ม

คิด สาธิตของปัญหาที่คือ มีการซื้อของมาและขายไปในราคาเพิ่มขึ้นดังนี้

ซื้อของมา ราคา = ๑๐๐,๐๐๐.-

ขายไป ราคา = ๒๐๐,๐๐๐.-

ซื้อสินค้ามา ราคา = ๓๐๐,๐๐๐.-

ขายไป ราคา = ๔๐๐,๐๐๐.-

๒. ให้สมาชิกกลุ่มแต่ละคนเกิดตอบคำถาม โดยไม่ปรึกษากับผู้อื่น คำถามก็คือ "ในการซื้อขายของครั้งนี้ ผู้ซื้อครั้งแรก ได้กำไร หรือขาดทุน หรือเสมอตัว ถ้ากำไรหรือขาดทุนเป็นต้นทุนให้บอกจำนวนเงินด้วยว่าเท่าไร"

๓. ให้สมาชิกทุกคนให้คำตอบ และรวบรวมจำนวนคนในแต่ละคำตอบ บันทึกลงขึ้นกระดาน

ขั้นตอนการ

๔. ชี้ให้กลุ่มเห็นว่า คำตอบที่ได้มีหลากหลายคำตอบ วิทยากรอาจได้ "คำตอบที่กลุ่มเห็นว่าถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว" ดังนั้นจึงจะให้กลุ่มปรึกษาคงกันเอง วิทยากรจะให้เวลาประมาณ ๓๐ นาที ในการปรึกษากันโดยย้ำว่า "ให้ได้คำตอบที่กลุ่มเห็นพ้องต้องกันเป็นเอกฉันท์ว่าเป็นคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพื่อคำตอบเดียว"

๕. ให้กลุ่มเลือกประธานดำเนินการประชุมปรึกษา
กัน แล้วให้กลุ่มดำเนินการกันไปโดยวิทยากรไม่เข้าไปเกี่ยวข้อง
ช่วย วิทยากรจับบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งหมด
ขึ้นอภิปราย

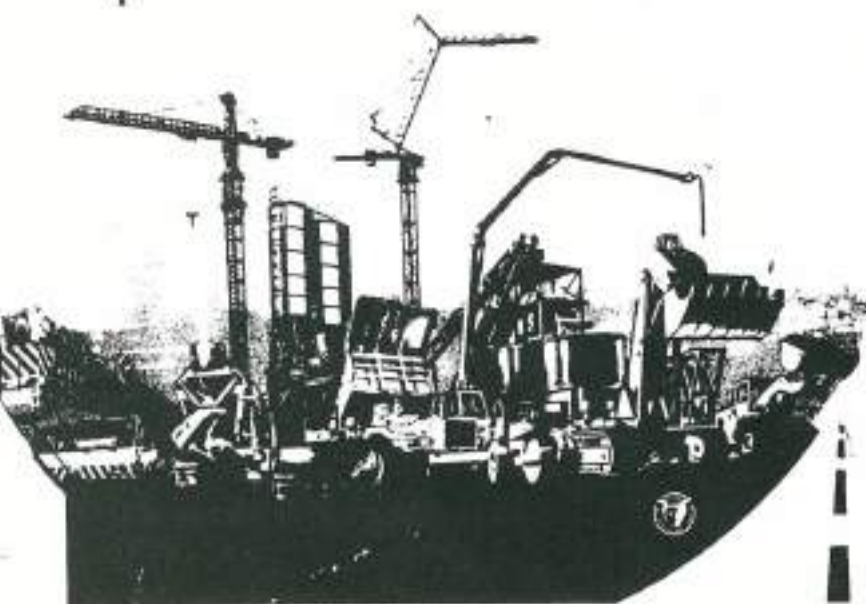
นำกลุ่มในการอภิปราย เมื่อครบ ๓๐ นาที ให้

กลุ่มเสนอคำตอบ วิทยากรแจกคำตอบ วิเคราะห์พฤติกรรม
กลุ่ม เพื่อให้สมาชิกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ความในทัศนที่กำหนด

๖. วิทยากรบรรยายเพิ่มเติม เรื่อง การแก้ปัญหา
ความขัดแย้งและสรุปการเรียนรู้ความในทัศนที่กำหนด

"ธุรกิจและการบริหารงานก่อสร้างอาคาร"

*เชษฐบุร โชควิทยา

จากอดีตถึงปัจจุบัน งานก่อสร้างอาคารต่าง ๆ ได้เกิดขึ้นและพัฒนาไปตามยุคและสมัย จนกระทั่งปัจจุบันนี้ว่าการก่อสร้างอาคารได้เป็นธุรกิจขนาดใหญ่ไปแล้วอย่างเนื่องกันกับธุรกิจอื่นมากมาย แต่ก็ยังไม่มีข้อสรุปที่แน่นอนว่าสิ่งใดจะเป็นสิ่งที่ดีที่สุดใน เพราะรูปแบบและสถานการณ์ไม่แน่นอน ฉะนั้นธุรกิจทางด้านนี้จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งยวดที่จะต้องอาศัยประสบการณ์ของผู้ที่ได้ผ่านงานทางด้านนี้ อาจจะเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ หรือไม่มีคุณวุฒิก็ได้ จากที่เราเห็นหรือได้ยินมาบ่อยครั้งว่า ผู้ที่ร่ำรวยหรือประสบความสำเร็จในธุรกิจนี้อาจมา

จากผู้ที่ไม่ได้เรียนจบจากมหาวิทยาลัยหรือจบการศึกษาในแขนงอื่น ๆ ที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับโดยตรงกับการก่อสร้างเลยมากมายพอสมควร หรือวิศวกรที่จบใหม่มีความสามารถในการบริหารงานได้ดีเท่าผู้ที่ไม่ได้เป็นวิศวกรแต่ได้ผ่านงานทางด้านนี้มานาน ดังนั้นน่าจะเป็นข้อสรุปที่เป็นไปได้ว่า ประสบการณ์เป็นสิ่งจำเป็นที่สุดของธุรกิจ และการบริหารงานก่อสร้างอาคาร หากผู้ใดมีทั้งประสบการณ์ และความรู้ก็จะเป็นผู้ที่มีโอกาสที่จะทำธุรกิจและบริหารได้ผลผลิตมากกว่า ขอใช้คำว่าผลผลิตมากกว่าเพราะผู้เขียนเองก็ยังมีสิ่งผิดพลาดและแก้

* กรรมการผู้จัดการ บริษัท ราชธานีพัฒนาการ จำกัด : Master of Civil Engineer.

ปัญหาเฉพาะหน้าอยู่ตลอดเวลา บางครั้งแก้ปัญหาไปแล้วก็ยังมี
 ทราบว่าจะเกิดผลดีหรือเสียอย่างไรด้วยซ้ำไป จึงเป็นการยาก
 ล้ำบากมากที่จะรวบรวม หรือจะหาข้อสรุปที่แน่นอนว่า สิ่งใด
 ควรทำในสถานการณ์เช่นไร แต่ผู้เขียนจะขอใช้สิ่งที่ผู้เขียนได้
 ประสมมาเป็นสิ่งที่จะให้ทุกท่านได้รับทราบเพื่อจะเป็น
 ประโยชน์แก่ภาคทนายสำหรับธุรกิจหรือการบริหารของท่าน

องค์ประกอบที่มีอยู่ในธุรกิจนี้ประกอบด้วย

๑. ผู้ลงทุน เอกชน, รัฐบาล

๒. ผู้ออกแบบ สถาปนิก, วิศวกร, วิศวกร, วิศวกร,

สิ่งแวดล้อม

๓. หน่วยงานราชการ ที่จะต้องติดต่อขออนุญาต
 ปลูกสร้าง เช่น กทม., กรมแรงงาน, กองการบินพาณิชย์,
 หน่วยงานสิ่งแวดล้อม ฯลฯ

๔. ผู้รับจ้างบริหารโครงการ หรือ ที่ปรึกษาโครง
 การเพื่อทำการประมูล

๕. ผู้รับเหมาก่อสร้าง, สถาปนิก, วิศวกร, งานระบบ
 ไฟฟ้า, ประปา, แอร์, ระบบแสงภายใน, Landscape ฯลฯ

๖. ผู้บริหารการขาย (Sales)

๑. ผู้ลงทุน

โดยหลักธรรมชาติทั่วไปนั้นผู้ลงทุนย่อมต้องการผล
 กำไรสูงสุดและในธุรกิจใด ๆ ก็ตามย่อมต้องมีผู้ลงทุน ผู้ลง
 ทุนต้องการทราบว่า คอกลงทุนเป็นเงินเท่าไร และได้ผลตอบแทน
 เท่าไร ในระยะเวลาเท่าไร ดังนั้นการหาข้อมูลและการ
 คาดสถานการณ์ต่าง ๆ จึงเป็นสิ่งจำเป็นมากสำหรับผู้ลงทุน
 ท่านอาจเป็นผู้หนึ่งที่จะต้องหาข้อมูลและคาดการณ์ต่าง ๆ ให้
 ผู้ลงทุนเกิด ซึ่งพอจะมีหลักการกว้าง ๆ ดังนี้คือ

- ทำเลที่จะลงทุน ราคาที่ดิน รูปแบบของอาคาร
- ตลาดของผู้ลงทุน ผู้อยู่อาศัย สำนักงาน ศูนย์

การค้า

- ความพร้อมของการลงทุน ตลาดของเจ้าของงาน

ตลาดของผู้รับเหมาเงินทุน

สิ่งที่ผู้ลงทุนควรจะต้องใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจลง
 ทุน

๑. CASH FLOW ของการลงทุน

๒. จุดคุ้มทุน (BREAK EVEN)

๓. ระยะเวลาคืนทุน (RATE OF RETURN)

๔. กำไร

ตัวอย่างเช่น การสร้างอาคารคอนโดมิเนียมเพื่อการ
 ขาย จะต้องมีการประมาณการค่าใช้จ่ายอะไรบ้าง เช่น ค่าที่
 ดิน ค่าก่อสร้าง ค่าดอกเบี้ยเงินกู้ ฯลฯ ค่าขายรับมีอะไรบ้าง
 เช่น เงินค่าวัน เงินงวด เงินโอน ค่าเช่า ค่าบริหารจากราย
 ขายและรายรับ ประกอบกับระยะเวลาต่าง ๆ เราก็จะทราบ
 ได้ว่าจุดคุ้มทุนอยู่ตรงไหน และจะมีกำไรของการลงทุนเท่าใด
 กิจกรรมการก่อสร้างอื่น ๆ เช่น โรงแรม โรงพยาบาล สำนักงาน
 ก็ถือหลักอันเดียวกันดังที่กล่าวข้างต้นนั้น เพียงแต่ข้อมูล
 อาจจะหลากหลายแตกต่างกันไปตามลักษณะของอาคารเหล่านั้น

๒. ผู้ออกแบบ

ได้แก่ สถาปนิก วิศวกร วิศวกร, วิศวกร, วิศวกร สิ่งแวดล้อม
 ทั้งหมด โดยที่สถาปนิกจะเป็นผู้กำหนดรูปแบบต่าง ๆ ของ
 อาคารจากพื้นที่ที่จะใช้ทำการก่อสร้างอันสืบเนื่องมาจากการ
 ลงทุนของผู้ลงทุน สิ่งที่สถาปนิกจะคำนึงถึงก็คือ รูปแบบ
 ของอาคาร พื้นที่ใช้สอยข้อกำหนดในการก่อสร้างอาคารตาม
 กฎหมายต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ การควบคุมภายใน เป็นต้น
 จากรูปแบบต่าง ๆ ก็จะส่งให้ทางวิศวกรเป็นผู้กำหนดโครง
 สร้าง ไฟฟ้า สุขาภิบาล ปรับอากาศ ให้อาคารสอดคล้องกับสิ่งซึ่ง
 สถาปนิกเป็นผู้ทำการออกแบบไว้แล้ว สิ่งที่วิศวกรจะต้องคำนึง
 ถึงก็คือ การใช้ระบบโครงสร้าง ไฟฟ้า สุขาภิบาล ปรับอากาศ

ที่ปลอดภัย ประหยัด ใช้งานได้ดีประสิทธิภาพที่สุด การบำรุงรักษาสามารถทำได้โดยไม่มีค่าใช้จ่าย การก่อสร้างสามารถดำเนินการไปได้โดยไม่ต้องมีการขัดแย้งหรือปฏิเสธไม่ได้ จากวิศวกรก็จะมีผู้ทำการออกแบบตกแต่งภายในเพื่อให้ผู้ใช้อาคาร มีความรู้สึกที่ดีสวยงาม อันเป็นสิ่งซึ่งแสดงถึงผู้ที่มีวัฒนธรรม รสนิยม วิศวกรสิ่งแวดล้อมก็ต้องพิจารณาด้วยให้ผ่านข้อกำหนดของสำนักงานสิ่งแวดล้อม

สิ่งที่ผู้ออกแบบทำขึ้นมานั้น ก็จะต้องขึ้นอยู่กับผู้ลงทุนด้วย อาจจะคงทำขึ้นมาหลาย ๆ รูปแบบ เพื่อให้ผู้ลงทุนเลือกว่าจะใช้แบบหรือลักษณะใด รวมทั้งราคาของการก่อสร้างด้วยว่าอยู่ในประมาณการหรือไม่ ฉะนั้นการ PRESENTATION จะเป็นหัวใจสำคัญให้ผู้ลงทุนเข้าใจถึงความหมายในการออกแบบ ซึ่งผู้ออกแบบจะต้องเป็นผู้ทำให้ ผู้ลงทุนเข้าใจให้ได้ว่าได้ทำอะไรลงไป มีประโยชน์มากมายเพียงใด

ธุรกิจในการออกแบบมีอยู่มากมายในรูปของบริษัทสถาปนิก วิศวกรต่าง ๆ โดยที่ผู้ลงทุนเป็นลูกค้า ใช้ออกแบบ อาจจะคิดเป็นร้อยละของมูลค่าโครงการทั้งหมดหรืออาจจะเป็นการเหมาออกแบบทั้งโครงการ โดยมากอาศัยหลักการในการคิดค่าบริการคิดจากชั่วโมงการทำงาน ค่าใช้จ่ายในการทำแบบค่าสำนักงาน เป็นต้น โดยทั่วไปนั้นผู้ทำงานมาจากผู้ลงทุนจะเป็นสถาปนิก จากนั้นสถาปนิกจะจัดการหาวิศวกร มีแผนการสิ่งแวดล้อมเพื่อให้การออกแบบสำเร็จลุล่วงตามความต้องการ สิ่งแรกสถาปนิกอาจจะต้องศึกษาทำรูปแบบต่าง ๆ หลายรูปแบบให้ผู้ลงทุนทราบ รวมถึงข้อมูลในการคิดมูลค่างานเพื่อประกอบในการตัดสินใจของผู้ลงทุนดังที่กล่าวมาแล้วในหัวข้อของผู้ลงทุน ธุรกิจของผู้ออกแบบโดยมากแล้วจะอาศัยความเชื่อถือ โดยอาศัยความมีชื่อเสียงของบุคลากรในบริษัทนั้น ๆ ลักษณะของธุรกิจจะเป็นความไว้วางใจกันโดยมากการหาลูกค้าจะเป็นการแนะนำกัน เพราะธุรกิจนี้ไม่มีการโฆษณา เพราะเป็นการผิดจรรยาบรรณ จึงอาศัยจากผลงานที่มีอยู่เป็นการ

โฆษณาโดยปริยาย ดังนั้นการสร้างผลงานที่ดีจะเป็นหัวใจสำคัญในการขาย รวมทั้งราคาค่าออกแบบด้วย

๓. หน่วยงานราชการต่าง ๆ

เกี่ยวข้องกับธุรกิจนี้ ก็เป็นการขออนุญาตก่อสร้าง เช่น กองควบคุมอาคารกรุงเทพมหานคร โยธาจังหวัด เป็นต้น การขอใช้ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นต้น ผู้ดำเนินการก็จะเป็นผู้ออกแบบสำหรับการขออนุญาตก่อสร้าง ผู้รับเหมาจะเป็นผู้ขอใช้ไฟฟ้า โทรศัพท์ ประปา ซึ่งทั้งหมดจะทำการในนามของเจ้าของโครงการ มอบอำนาจให้ไปเป็นผู้ประกอบการ ขึ้นตอนก็จะต้องใช้เวลาพอสมควร หากไม่มีการติดตามที่ดีก็จะเป็นผลเสียหาคือโครงการเป็นอย่างมาก การประกอบกิจการก่อนการอนุญาตก็มีใบทองโชนที่รุนแรงพอควร หรือ กิจการจะเริ่มดำเนินการไม่ได้เพราะไฟฟ้าไม่มี ประปา โทรศัพท์ ไม่พร้อมก็เป็นได้

๔. ผู้บริหารโครงการ (CONSTRUCTION MANAGEMENT)

จะประกอบด้วย สถาปนิก วิศวกร เช่นกัน เป็นผู้บริหารโครงการ นับตั้งแต่คิดค้นกับผู้ลงทุนโดยตรงก่อน เพื่อจัดทำประมาณการ วาง SCHEDULE ของโครงการ จัดทำ CASH FLOW ให้ผู้ลงทุน จัดหาผู้ออกแบบให้ จัดการเรื่องขออนุญาตต่าง ๆ ให้ผู้ลงทุน จัดทำราคากลาง จัดการประมูลหาผู้รับเหมาก่อสร้าง ผู้รับเหมางานระบบ ผู้บริหารโครงการจะเป็นผู้ประสานงานระหว่าง ผู้ลงทุน ผู้ออกแบบ และผู้รับเหมา จะเป็นผู้ควบคุมคุณภาพของโครงการ ดูแลโครงการแทนผู้ลงทุน เรงวัดทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้โครงการดำเนินไปได้ตามเป้าหมาย เวลาที่กำหนดไว้ จึงนับว่าเป็นธุรกิจที่มีความรับผิดชอบสูง บุคลากรจะต้องมีประสบการณ์มากเพียงพอที่จะป้องกันข้อขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้ธุรกิจนี้จะเป็นไปในลักษณะที่จะเตรียม บุคลากร เช่น สถาปนิก วิศวกรช่างเทคนิค เข้ามารับงานโครงการ ควบคุมดูแลคุณภาพ จัดประชุมประสานงานโครงการ จัดทำรายงานประจำเดือน

ประจำสัปดาห์ จัดการเรื่องเบิกจ่ายของหมู่บ้าน ทควบคุม SCHEDULE ของงานก่อสร้าง พิจารณางานเพิ่มเติม เพื่อไม่ให้ล่าช้ากว่างานอาคารบ้านปลายหากไม่มีเหตุจำเป็นจริง ๆ บุคลากรเป็นหัวใจสำคัญของธุรกิจนี้มาก หากโครงการใดมีการจัดแย้งมากก็จะทำให้เกิดผลเสีย ทั้งในด้านคุณภาพ เวลา และความรู้สึกที่ดีของผู้ร่วมงานทั้งหมด ดังนั้น ถ้าหย่อนสมรรถภาพมากเกินไป คุณภาพก็จะไม่ดี แค่อำนาจงวดมากงานก็จะช้าลง แต่ได้ผลงานที่มีคุณภาพ ซึ่งจะเห็นได้ว่า คุณยพินิจต่าง ๆ จะต้องถามหาใช้อย่างรอบคอบและระมัดระวัง เพื่อไม่ให้เกิดการกระทบกระทั่งกันมาก จึงนับว่าเป็นธุรกิจที่ต้องใช้การประนีประนอมกันมาก รายได้ก็ขึ้นอยู่กับเพราะอัตรา การเอียงมีน้อยเช่นกัน การลงทุนก็เป็นการเช่าสำนักงาน ข้างบุคลากรเท่านั้น

๕. ผู้รับเหมา (CONTRACTOR)

จะเป็นผู้ที่ทำให้เกิดเป็นรูปธรรมขึ้น จากการลงทุน ของผู้ลงทุน การออกแบบของผู้ออกแบบ การจัดการของผู้ บริหารการก่อสร้าง ผู้รับเหมาจะเป็นผู้ลงมือทำการก่อสร้าง อาคาร ธุรกิจนี้นับเป็นธุรกิจระดับโลกอันหนึ่ง ซึ่งมีมูลค่ามากมายมหาศาล การบริหารงานที่ดี มีประสิทธิภาพจะทำให้มีผล กำไรตามแนวความหมายในทางกลับกันถ้าผิดพลาดก็จะทำให้เกิด ความเสียหายมากมายเช่นกัน เคยมีการกล่าวกันว่า ธุรกิจนี้ เป็นธุรกิจของพวกเสี่ย สิงห์ กระทั่ง แรด หรือธุรกิจของพวก เชื้อขี้กลากดินอะไรทำนองนั้น ว่าไปแล้วก็อาจจะใช่เพราะ ลักษณะงาน หรือสัญญาต่าง ๆ นานาไม่สามารถที่จะระบุจัด เจนลงไปได้ทั้งหมดตามารถทำการปิดหีบไว้ได้ตลอดเวลา ดังนั้น ผู้ประกอบธุรกิจอันนี้จำเป็นต้องรอบคอบมากรวมทั้งจะต้องเป็น สุภาพบุรุษกันอย่างแท้จริงจึงจะทำให้ทุกอย่างราบรื่นหรือจบลง ด้วยดีผู้รับเหมาจะแบ่งเป็นผู้รับเหมาหลักและผู้รับเหมาย่อย ผู้รับเหมาหลักจะหางานมาโดยการประมูลงาน (TENDER AND BIDDING) หลังจากได้แบบมาแล้วก็จะหาปริมาณ วัสดุสิ่งของที่ใช้ (BUILDINGWORK) เป็นค่าวัสดุและค่า

แรงงาน เช่น เสาค้ำ คอนกรีต เหล็ก ไม้แบบ สายไฟ ลิฟท์ เครื่องปรับอากาศ อิฐก่อฉาบ ฯลฯ โดยจะสอบถามราคา จากท้องตลาดโดยทั่วไปแล้วจะมีราคาอยู่แล้วโดยมากไม่ต่างกัน มาก ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะขึ้นอยู่กับความต้องการของเจ้าของงาน SPECIFICATION หรือความขบถายของการจัดหาจัดซื้อ และจัดส่ง TERM OF CREDIT เหล่านี้จะเป็นราคาหลักที่ แต่ละผู้รับเหมาจะไม่ต่างกันมาก

ประมาณการสำหรับงานเตรียมการ (TEMPORARY WORK) เตรียมการก่อสร้าง เช่น สำนักงานชั่วคราว บ้านพักคนงานชั่วคราว การขนย้าย ขนส่งวัสดุ อุปกรณ์คนงาน ค่าประกันภัยต่าง ๆ อุปกรณ์เกี่ยวกับความปลอดภัย การป้องกันดินพังในการขุดดิน ราคาของงานเตรียมการผู้รับเหมา แต่ละเจ้าเริ่มจะมีความแตกต่างกันออกไป

ประมาณการสำหรับค่าใช้จ่ายในงาน (SITE EXPENSES) ก็จะมีค่าน้ำค่าไฟฟ้า ค่าเช่าเครื่องจักร เครื่องมือที่ใช้ในการก่อสร้าง เช่น Towercrane รถขุดดิน รถขนดิน ค่าจ้างพนักงาน วิศวกร ช่างเทคนิค เสมียนธุรการ พนักงานทำความสะอาด คนขับรถ ค่าน้ำมัน ค่าใช้จ่ายเหล่านี้จะนำมา เป็นค่าใช้จ่ายประจำเดือนให้เห็นว่าเดือนไหนจะจ่ายประมาณ เท่าไร

OVERHEAD และกำไร จากประมาณการต่าง ๆ แล้วได้ยอดรวมเป็นค่าใช้จ่ายตรง (DIRECT COST) ก็จะต้องใส่ค่า OVERHEAD ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับสำนักงานใหญ่ อันสุดท้ายก็เป็นกำไรที่จะต้องใส่เข้าไปด้วย

สิ่งที่กล่าวมานั้นเป็นขั้นตอนการประมูลงาน ซึ่งเป็นขั้นตอนแรกสุดจากราคาที่เสนอเข้าไป การรวมเงื่อนไขต่าง ๆ มากมายหลายรูปแบบผ่านการตรวจสอบและตรวจสอบ ขยงอะเลียด จนกระทั่งได้ผู้รับเหมาที่ถูกต้องที่สุด ดีที่สุด รวดเร็วที่สุด

เมื่อผู้รับเหมาได้งานแล้วก็ต้องจัดองค์กรเจ้าทำงาน เพื่อให้ได้ผลกำไรสูงสุด ประหยัดที่สุด รวดเร็วที่สุด นับแต่ผู้

บริหารจนถึงกรรมกร ถ้าบริษัทได้มีการควบคุมดูแลเอาใจใส่ที่ดี มีการทำงานที่มีประสิทธิภาพงานชิ้นเดียวที่ราคาเดียว แต่ผลกำไร คุณภาพของงานจะต่างกันแน่นอน ขึ้นอยู่กับปฏิบัติการของแต่ละโครงการ ผู้รับเหมาจะต้องเป็นผู้สร้างโครงการจากในมือใคร่เลย จนเสร็จเรียบร้อย อาจเริ่มจากการจัดเตรียมพื้นที่ถมดิน รื้อถอนอาคารเก่า ทำการเจาะเสาเข็ม หรือคอกเสาเข็ม ขุดดินทำฐานราก ก่อสร้างอาคารจากฐานรากจนถึงหลังคา งานตกแต่งภายในภายนอกภายใน ฝ้าเพดาน กระจกบานปูน เติมน้ำ สายไฟฟ้า ติดตั้งเครื่องปรับอากาศ จะเห็นได้ว่ามีเม็ดเงินจำนวนมากไหลผ่านเวียนอยู่ในธุรกิจนี้และจะทำอย่างไรให้เงินที่ลงทุน หรือใช้จ่ายให้ได้น้อยที่สุดเป็นสิ่งที่บริษัทผู้รับเหมาทั้งหลายพยายามค้นหาวิธีการต่าง ๆ มากมาย จากประสบการณ์และข้อผิดพลาดที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่ามีบางบริษัทที่สามารถดำเนินงาน มาเป็นเวลานาน บางบริษัทก็เลิกกิจการไปแล้วมากมายเช่นกัน

๖. ผู้บริหารการขายอาคาร

ก็นับว่าเป็นสิ่งสำคัญของธุรกิจนี้เช่นเดียวกัน หากลงทุนแล้ว สร้างแล้วแต่ขายไม่ได้ก็ทำให้เกิดความเดือดร้อน การขายก็ขึ้นอยู่กับ การประชาสัมพันธ์ ราคาขาย เงื่อนไขต่าง ๆ ธุรกิจการขายอาคารจะเป็นรูป บริษัทที่ทำการประชาสัมพันธ์ และคอยต้อนรับลูกค้า เพื่อทำการเยี่ยมชมโครงการ หรือ ลูกค้านั้นมีความประสงค์ที่จะเปลี่ยนแปลงวัสดุสิ่งของก็อาจเป็นผู้ประสานงานกับโครงการ ในปัจจุบันธุรกิจนี้มีผู้ประกอบการแพร่หลาย แต่บางโครงการ เจ้าของโครงการก็ยังเป็นผู้ทำการขายเองก็ได้ โครงการที่จะขายได้ก็ยังคงต้องขึ้นอยู่กับทำเลที่ตั้ง ความต้องการของผู้อยู่อาศัย ราคา และเงื่อนไขต่าง ๆ นอกจากนั้นก็ยังต้องการบริการหลังการขายเป็นส่วนประกอบที่สำคัญเช่นกัน ผู้ซื้อบางท่านก็ยังคงดูว่าใครเป็นผู้ลงทุนสร้างโครงการ ผู้รับเหมาก่อสร้าง มีความมั่นใจว่าโครงการก่อสร้างเสร็จดูแล้วไปไม่ได้ จึงจะทำการซื้อก็มีมากเช่นกัน บางโครงการต้องการจะแยกระดับผู้อยู่อาศัยก็จะกำหนดราคา

ขายให้สูงมาก สำหรับผู้ที่ซื้อที่มีรายได้มาก แต่ราคาก็ต้องขึ้นอยู่กับพื้นที่ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เจ้าของโครงการจัดให้เป็นวัสดุที่ดี มีคุณภาพ ราคาสูง ถ้าหากเป็นอาคารสำนักงานโดยมากจะมีการแนะนำกันไป หรือบางครั้งการขยายกิจการก็จะช่วยให้การขายพื้นที่ได้เช่นกัน

ขั้นตอนที่สำคัญสำหรับธุรกิจและการบริหารการก่อสร้างอาคาร

การจัดหาที่ดิน การเลือกทำเลที่ตั้ง

ข้อกำหนดกฎหมายเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้างอาคาร

การวิเคราะห์รูปแบบโครงการ และความเป็นไปได้ในการลงทุน

การประเมินราคาก่อสร้าง

การบริหารโครงการ การคัดเลือกผู้รับเหมาก่อสร้าง การทำงานประมาณ และการควบคุมการก่อสร้าง

การวางแผนการโฆษณา และประชาสัมพันธ์โครงการ

- การจัดหาที่ดิน การเลือกทำเลที่ตั้ง

เป็นหน้าที่ของผู้ลงทุนที่จะต้องศึกษาว่า บริเวณใดควรจะเป็นอาคารสำนักงาน อาคารที่อยู่อาศัย อาคารพาณิชย์ เซอร์วิสอพาร์ทเมนต์ โรงแรม ศูนย์การค้า โรงพยาบาล เป็นต้น สิ่งที่จะต้องพิจารณาที่มีราคาที่ดิน การจราจร สภาพแวดล้อม เป็นต้น

- ข้อกำหนดกฎหมายเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้าง

เป็นหน้าที่ของผู้ลงทุนที่จะต้องทราบถึงข้อกำหนดกฎหมายประการก่อนที่จะตัดสินใจซื้อที่ดิน เพราะบางบริเวณอาจมีกฎหมายห้ามปลูกสร้างอาคารสูงเกินกว่าที่กำหนด ข้อกำหนดระยะร่นต่าง ๆ ก็มีผลให้พื้นที่ใช้สอยของอาคารลดลง ข้อกำหนดควบคุมอัตราส่วนพื้นที่ใช้สอยกับพื้นที่ดินที่มี ผลต่อการก่อสร้างเช่นกัน กฎหมายเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม กฎหมายการนิคมพาณิชย์ รวมทั้งการเวนคืนที่ดินเพื่อการทำกร

สร้างถนน ทางด่วน สถานีรถไฟ พื้นที่สีเขียว สีเหลือง สีแดง กฎหมายเกี่ยวกับกิจการโรงแรม

- การวิเคราะห์รูปแบบโครงการ และความเป็นไปได้ในการลงทุน

หลังจากที่มีการตัดสินใจแล้วว่าทำโครงการประเภทใด เจ้าของโครงการจะให้ผู้ออกแบบ สร้างรูปแบบให้ เลือก รวมทั้งมีข้อมูลสำหรับวิเคราะห์โครงการ ความเป็นไปได้ของโครงการ ขั้นตอนนี้อาจจะต้องใช้เวลาพอสมควร หลังจากพิจารณาวิเคราะห์รูปแบบโครงการ ความเป็นไปได้ในการลงทุน แล้วก็เริ่มทำแบบก่อสร้างได้เลย

- การประเมินราคาก่อสร้าง และราคาขาย

จากแบบก่อสร้างก็ทำการประเมินราคาก่อสร้างคือ ตารางเมตรรวมกับค่าที่ดินค่าดำเนินการ ค่าไร คอกเบย์ CASH FLOW คิดคำนวณออกมาเพื่อกำหนดราคาขายคือ ตารางเมตร หรือคอกหน่วย

- การบริหารโครงการ การคัดเลือกผู้รับเหมาก่อสร้าง การทำงานประมาณและการควบคุมการก่อสร้าง

หลังจากประเมินราคาเรียบร้อยแล้วก็เริ่มจัดหาผู้บริหารโครงการ อาจโดยการประมูลการบริหารโครงการ ซึ่งมีผู้บริหารเป็นรูปแบบบริษัท CONSTRUCTION MANAGEMENT ทั่วไป เมื่อได้ผู้บริหาร โครงการก็จะจัดการประมูลงานหาผู้รับเหมา อาจเป็นผู้รับเหมาเจ้าเดียวทั้งหมด แต่ในปัจจุบันผู้บริหารโครงการ มักจะแยกประมูลเป็นผู้รับเหมาทำเสาเข็ม ผู้รับเหมางานโครงสร้างและงานสถาปัตยกรรม ผู้รับเหมางานระบบจากราคาซื้อขาย และความไว้วางใจก็จะทำการเลือกผู้รับเหมาเข้ามาก่อสร้าง ตามระยะเวลาที่กำหนด ผู้บริหารโครงการ จะจัดทำงบประมาณ CASH FLOW ประสานงานโครงการควบคุมผู้รับเหมาจัดประชุม ประสานงานอนุมัติการเบิกจ่าย จนกว่าโครงการจะสำเร็จลงลงไป ควบคุม

คุณภาพ ควบคุมเวลาก่อสร้าง เร่งรัดผู้รับเหมาให้จัดหาบุคลากรเหมาะสมกับงานทั้งปริมาณและคุณภาพ ผู้รับเหมาที่จะต้องจัดการ บริหารการก่อสร้างให้ได้ตรงตามแบบที่มีอยู่ด้วยความรวดเร็ว ถูกต้อง และปลอดภัย ตามหลักวิชาชีพที่มาร่วมมือกับทุกฝ่ายเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้โครงการสำเร็จลงลงไปด้วยดีเช่นกัน

- การวางแผนการโฆษณาและประชาสัมพันธ์โครงการ

เป็นขั้นตอนที่ผู้ลงทุนจะต้องพิจารณาว่าจะขายเอง หรือถ้าบริษัทผู้รับจ้างบริหารการขาย จะมีการจัดรูปแบบของหนังสือโครงการ การประชาสัมพันธ์ โฆษณา คิดคอกหักลูกค้า กำหนดเงื่อนไข การผ่อนชำระ จัดทำสัญญา การโอน การบริการต่าง ๆ ที่ลูกค้าต้องการ

สรุป

การพัฒนาธุรกิจและการบริหารการก่อสร้างอาคารก็ คงดำเนินต่อไปไม่มีที่สิ้นสุดขณะนี้อาคารที่สูงที่สุดในประเทศไทยก็กำลังทำการก่อสร้างคือ อาคารใบหยก ๒ ซึ่งมีความสูงถึงประมาณ ๑๐๐ ชั้น ผู้ที่ทำการธุรกิจทางด้านนี้กับวันที่จะเพิ่มมากขึ้นทุกที การแข่งขันนับวันจะเพิ่มความเข้มข้นทุกขณะ ก็ขอฝากมา ณ ที่นี้ด้วยว่า ขอให้ผู้บริหารธุรกิจประเภทนี้ทุกท่าน จะคงคำนึงถึงความมั่นคงแข็งแรง ของโครงสร้างเป็นสิ่งสำคัญที่สุด จากโศกนาฏกรรมของการพังทลายของโครงสร้าง นับว่าเป็นการสูญเสียที่รุนแรงและเลวร้ายเป็นอย่างยิ่ง ถ้าหากต้องการประหยัด หรือลดค่าใช้จ่ายของโครงการ ต้องหลีกเลี่ยงการลดค่าใช้จ่ายในโครงสร้าง ไม่ลดค่าใช้จ่ายทางด้านอื่น ๆ ซึ่งไม่ทำให้เกิดอันตรายใด ๆ นอกจากนั้นจะต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมด้วยสิ่งใดที่จะทำให้สภาพแวดล้อมดีขึ้น ขอให้ท่านนักบริหารช่วยกันสนับสนุนกันให้ถึงที่สุด ขอให้ท่านอย่างได้คำนึงถึงผลประโยชน์ แค่อายุแค่ตัวเลข □□

"การบริหารคุณภาพในอีกทศวรรษของข้าพเจ้า"

*อุทัยรัตน์ อุทัยรัตน์

ในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจ เศรษฐกิจ เทคโนโลยี ฯลฯ ในปัจจุบันที่เป็นไปในรูปแบบ infinity หรือที่เราเรียกกันได้ว่า "ยุคโลกาภิวัตน์" (Globalization) ซึ่งยังมีใครให้หมายมั่นความหมายที่เข้าใจชัดเจนจริง ๆ เลย ในความหมายของผู้เขียน ใครให้หมายมั่นคำว่า โลกานุวัตรให้ต้องแท้เพื่อสื่อความเข้าใจเบื้องต้นเสียก่อน

พจนานุกรม ฉบับเฉลิมพระเกียรติ ๒๕๓๐ โดยพระบรมราชานุญาตให้คำนิยามว่า "โลกาภิวัตน์" ว่างั้น ๆ ว่า (น) "ความประหลาดตามโลก" เท่านั้นเอง ดูจะเข้าใจยากสักนิด ผมจึงขอขยายความให้เข้าใจเพิ่มขึ้นอีกระดับหนึ่ง

"โลกานุวัตร" หมายถึง การเปลี่ยนแปลง หรือพัฒนาการของสังคมโลกที่ไร้ขอบเขตไปอย่างฉับพลันไม่หยุดยั้ง อาทิ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เศรษฐกิจ ธุรกิจ เป็นต้น โดยมีลักษณะเปลี่ยนแปลงในรูปแบบ นวัตกรรม (INNOVATION/BREAK THROUGH)

ดังนั้นในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัดด้านการสื่อสาร (Communication) ที่เป็นตัวอย่างหนึ่งซึ่งชัดเจนในการอธิบายความหมายดังกล่าวข้างต้นได้เป็นอย่างดีมากขึ้น ตรงที่ข้อมูลข่าวสารมีการเคลื่อนไหว ดอนตนเองด้อยค่า ลุบริบโลก หรือกลุ่มของสื่ออื่น ๆ ได้รวดเร็ว ถูกต้องยิ่งขึ้น

* หัวหน้าแผนกบุคคลโรงงานและธุรกิจ , ที่ปรึกษาด้านแรงงานสัมพันธ์ฝ่ายช่าง ทะเบียน ๓๗/๒๕๓๐ , กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการบริหารคุณภาพ บริษัท กระดาษไทย จำกัด (เครือซิเมนต์ไทย) โรงงานท่าหลวง : นิคมอุตสาหกรรม (นิคมเคมี อัมลัน ๑) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ึงทำให้ความเจริญเติบโตของธุรกิจสังคมเป็นไปอย่างขยายกว้างขึ้น จนไม่มีการนำกรอบมาขีดคั่นอีกต่อไป หากองค์กรใดคิดจะเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริหารงานเพื่อให้สอดคล้องกับภาวะการเปลี่ยนแปลง แต่ยอมดำรงรูปแบบเดิมที่ล้าหลังไว้อีกในไม่ช้าองค์กรอาจไม่สามารถรักษาสถานะเดิมของตนต่อไปได้เลย การแข่งขันทางเทคโนโลยี/ทางการบริหารจึงมีความจำเป็นอย่างมากในยุคปัจจุบัน โดยการเน้นไปที่การพัฒนาเพื่อให้ได้มาซึ่ง "คุณภาพ" ของสินค้าและการบริการเป็นใหญ่ ใครผลิตสินค้าหรือให้บริการที่ดีและประทับใจ บริษัท/องค์กรนั้นก็จะมีรอดและอยู่ดีได้ในทุกสภาวะการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้เพราะรู้จักปรับตัวให้สอดคล้องกับยุคสมัย เพื่อให้ก้าวทันโลกอยู่ตลอดเวลา

แต่ทว่าในโลกแห่งความเป็นจริงนั้น ไม่ใช่นักที่จะผลิตสินค้าและให้บริการที่มีคุณภาพอย่างที่คิดหากผลิตหรือให้บริการยังไม่เข้าใจความหมายของ คำว่า "คุณภาพ" ก็เท่ากับว่า การบริหารคุณภาพ (QM ; Quality Management) สำหรับบริษัท หน่วยงาน หรือองค์กร ก็ไม่อาจเกิดขึ้นได้เช่นเดียวกัน

คำว่า "คุณภาพ" คืออะไร? หากมีใครตั้งคำถามเช่นนี้คือท่านในฐานะผู้ผลิตสินค้าหรือให้บริการหรือนักบริหารคำตอบที่ท่านจะตอบคงอยู่ในใจแล้วและอาจตรงกันหรือใกล้เคียงกับคำตอบของลูกค้าผู้ซื้อสินค้าและบริการจากท่านด้วยก็ได้ ผู้เขียนได้สอบถามลูกค้ากลุ่มหนึ่งถึงคำว่าคุณภาพตามความเข้าใจของเขาเหล่านั้น พอจะประมวลคำตอบออกมาเป็นตัวอย่างได้ กล่าวคือ

"ในการตัดสินใจ เลือกหรือซื้อมันสักชิ้น คุณภาพที่ผมมอง คือเป็นรถยนต์ที่จะให้ผลกว่าอื่นในสิ่งของ"

"คุณภาพหรือคะ" คือนั่นของที่ราคาต้องพอสมเหตุ

สมเหตุ ไม่แพงเกินไปนัก เมื่อเทียบกับควมคุ้มกันนั้น ๆ"

"คุณภาพถ้าถามผม ผมมองที่ความรู้สึกนะ คือถ้าพอใจของอะไรสักชิ้นหนึ่ง อย่างเลือกเซรามิกปูพื้น อันคืบแรกต้องสวยสะอาดตา ทนทาน มีอายุให้เลือกมากมาย มีอะไรพิเศษที่แปลกไม่ซ้ำกับที่อื่นผมว่า โอ เก ผมเลือกนะ" ฯลฯ

คำตอบดังกล่าวข้างต้นได้บ่งบอกเกี่ยวกับความหมายของคำว่า "คุณภาพ" ไว้ แล้วทำไมคำจำกัดความที่รวบรัดและชัดเจนลงไปอีกก็จะได้ภาพที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น จากการสอบถามกับบริหารคุณภาพที่เป็นชาวญี่ปุ่นแล้ว เขาจะตอบตรงกันว่า "คุณภาพคือความพึงพอใจของลูกค้า" (customer's Satisfaction)" โดยจะรวมถึงคุณภาพของสินค้าที่ผลิต คุณภาพของบริการและคุณภาพของงานที่ปฏิบัติ ดังนั้นนอกจากจะเป็นนิยามที่แทนคำตอบข้างต้นได้ดีแล้ว ยังครอบคลุมทุกอย่างที่เรารู้สึกว่าลูกค้าพึงพอใจมากขึ้นและไหนได้ดังยิ่งจะไม่น่าแปลกในทางปฏิบัติก็ตาม แต่เราก็ต้องนำไปปฏิบัติ (Implement) ให้ได้ผล ถ้าต้องการให้สินค้าและบริการมีคุณภาพที่ลูกค้าเคยมองก็รู้ว่ามันมีคุณภาพ นุ่มนวลของลูกค้าเราในอาจจะบ่งบอกได้แน่นอนว่าลูกค้ามองอย่างไรเพราะท่านคงจะไม่สามารถอ่านใจของลูกค้าทุกคนได้ทั้งหมดแน่นอนทางอย่างกว้างที่ท่านควรรู้ก็เพียงแค่ให้ทราบว่าลูกค้ามีใจมองอย่างไรจะอุปปรุงหรือมองดูที่รายละเอียดกันไป แต่การมองของลูกค้าเป็นการใช้จินตนาการ (Image) ผสมกับ การอิงประสบการณ์ (Experience) เดิมของเขานั่นเองเป็นตัวเสริมการตัดสินใจ เลือกสินค้าหรือรับบริการนั้น ๆ มากกว่า

เราคงพอจะทราบแล้วว่า "คุณภาพ" คือ ความพึงพอใจของลูกค้า แต่ถามใครถามว่า "ลูกค้า" คือใคร? ทุกคนคงตอบเหมือน ๆ กันว่า คือผู้ที่ซื้อสินค้า หรือผู้รับบริการจากผู้ผลิต ผู้ขาย หรือผู้ให้บริการนั่นเอง ก็ไม่ผิดเท่าใดนัก

เพียงแต่ไม่ถูกต้องทั้งหมด เนื่องจากคำตอบตรงนั้นเป็นคำตอบที่อิงแนวความคิดดั้งเดิมในเรื่องลูกค้า แต่สำหรับแนวความคิดสมัยใหม่ เราจำแนกลูกค้าเป็น ๒ ประเภทด้วยกัน คือ

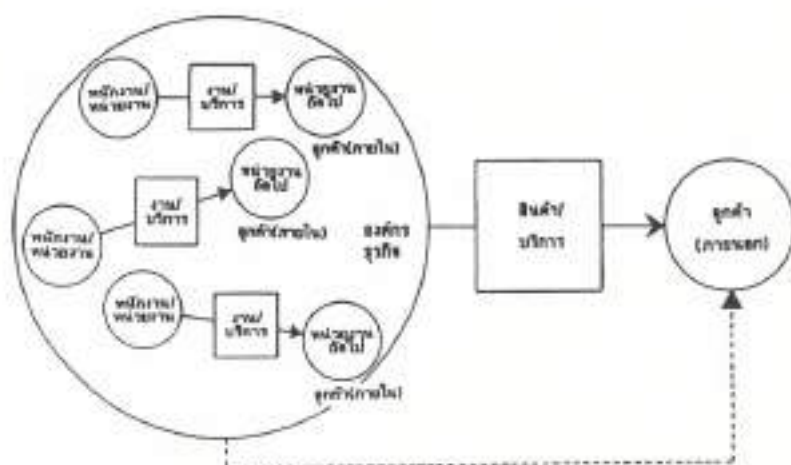
๑) ลูกค้าภายนอกบริษัท/องค์กร ได้แก่ บุคคลผู้ซึ่งซื้อสินค้าและบริการจากบริษัทหรือองค์กร นั้น ๆ (ตามแนวความคิดดั้งเดิมซึ่งยังใช้อยู่)

๒) ลูกค้าภายในบริษัท/องค์กร ได้แก่ หน่วยงานที่อยู่ในองค์กรภายใน ที่รับผลงานจากเราไปปฏิบัติหรือผลิตต่อ ความหมายตรงนี้ก็คือ "หน่วยงานถัดไป" คือ ลูกค้า "

(Next Process is Customer)

ในแง่ของการบริหารคุณภาพ ลูกค้าจึงเป็นบุคคลสำคัญมากที่สุด ดังคำกล่าวที่มีคนพูดว่า "ลูกค้าคือ ราชา" เราต้องเริ่มจากลูกค้าภายในของเราก่อน ฉะนั้นงานที่เราจะมอบหรือส่งต่อไปให้หน่วยงานถัดไปต้องมีคุณภาพให้ผู้ที่รับงานต่อจากเรารู้สึกพึงพอใจในผลงานของเราด้วย

หากให้ดูว่าลูกค้ามีความสัมพันธ์กับคุณภาพอย่างไร สามารถดูได้จากวงจรต่อไปนี้

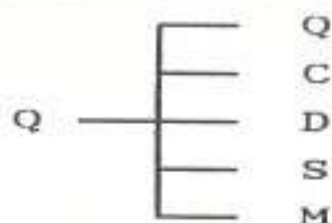

ในอดีตผู้ผลิตสินค้าหรือผู้ให้บริการจะเป็นผู้กำหนดคุณภาพของสินค้าและบริการ เพราะตลาดเป็นของผู้ผลิต สามารถยึดเชืดยึดสินค้าอะไรให้ลูกค้าก็ได้ โดยเฉพาะจากเหตุการณ์หลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ยุติลง ทุกประเทศขณะนั้นขาดแคลนสินค้าอุปโภคบริโภคอย่างมากภาวะตลาดจึงเรียกว่า "Production Push" แต่ในปัจจุบันลูกค้ามีโอกาสเลือกซื้อสินค้าและบริการมากขึ้น ไม่มีผู้ผูกขาดสินค้า เพียงหนึ่งเดียว (Monopoly) อีกต่อไปแล้วตลาดมีการแข่งขันมากขึ้นและทวีความรุนแรงเรื่อย ๆ ประกอบกับปริมาณความต้องการซื้อ

มีสัดส่วนน้อยกว่าปริมาณการขายสินค้า/บริการ ภาวะการตลาดจึงเปลี่ยนไปเรียกว่า "Marketing Pull" (ตลาดเรียกร้อง) ดังนั้นผู้กำหนดคุณภาพของสินค้าและบริการในยุคนี้กลับกลายเป็น "ลูกค้า" ดังนั้นความพึงพอใจของลูกค้า (Customer's Satisfaction) จึงเป็นเงื่อนไขประเด็นสำคัญของความหมายคุณภาพในยุคโลกาภิวัตน์

(ก) องค์ประกอบหลักของ "คุณภาพ"

Q (Quality) มีองค์ประกอบแบ่งออกเป็น ๕ องค์ประกอบทั่วไป กล่าวคือ

๑) Q (Quality) "คุณภาพ" เป็นองค์ประกอบย่อยของคุณภาพใหญ่ จะหมายถึงคุณภาพของสินค้าและบริการรวมถึงงานอื่น ๆ ที่ทำเป็นประจำ เพื่อการรักษาคุณภาพนั้น ๆ ไว้ ไม่ว่าจะเป็นตัวผลิตภัณฑ์ งานบริการ และงานประจำที่พนักงานปฏิบัติอยู่ในหน่วยงาน จะต้องไม่มีการประนีประนอมผ่อนปรนให้มีการนำคุณภาพไปต่อรองแลกเปลี่ยนกับอย่างอื่น (Trade-off) เด็ดขาด และต้องรักษาไว้ซึ่งระดับมาตรฐานคุณภาพต่าง ๆ เหล่านั้นไว้ด้วย เพื่อปรับปรุงให้คุณภาพสูงขึ้นจากมาตรฐานเดิมเสมอ และเพื่อให้ลูกค้าทั้งภายในและภายนอกสามารถเข้าใจว่าผู้ผลิตหรือผู้ให้บริการกระตือรือร้นในการปรับปรุงคุณภาพเช่นนั้นตลอดเวลา โดยการอิงลูกค้าเป็นเกณฑ์ไม่ว่าจะจากผลสำรวจความนิยม การประเมินผล หรือ Feed Back จากลูกค้าก็ตาม

๒) C (Cost) "ต้นทุน" อันเป็นสิ่งที่นำไปกำหนดราคาสินค้าและบริการ จะต้องใช้ต้นทุนให้น้อยที่สุด หรืออย่าให้สูงกว่าคู่แข่ง จึงจะทำให้สามารถสู้ราคากับคู่แข่งในตลาดการค้าได้

✱ ๓) D (Delivery) "การจัดส่งสินค้า/บริการ" ต้องจัดส่งสินค้าและบริการให้ลูกค้าที่ ใหทันเวลาตามความประสงค์ของลูกค้า และประการต่อมาต้องครบจำนวน อย่าส่งผิดสถานที่ หรือส่งให้ก่อนวันที่ลูกค้าต้องการ หรือส่งให้ภายหลังจากวันที่ลูกค้านัดหรือส่งขาดจำนวน หากประพฤติดังปฏิบัติเหล่านี้ไม่ว่าจะเป็นครั้งแรกก็ความถี่เป็นการสมควรแล้ว ยิ่งถ้ากระทำผิดพลาดบ่อย ๆ ความเสื่อมศรัทธาจะบังเกิด ซึ่งไม่

เป็นผลดีเลยในการทางการค้า ความคิดพลาดแม้หากจะเกิดอย่างสุจริตข้อในฐานะผู้ผลิตสินค้าหรือให้บริการควรต้องยอมรับผิดเสมอ การแก้ตัวไม่ก่อให้เกิดผลดีใด ๆ นอกจากจะทำให้ลูกค้าเห็นทางจากเราเพราะความเอือมระอา

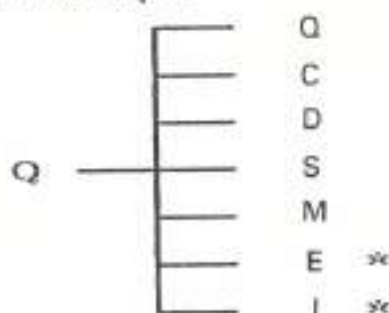
การส่งสินค้าที่เกินจำนวนจากรายการสั่งซื้อไว้ว่าจะดีเสมอไปหรือลูกค้าทุกคนพึงพอใจ บางครั้งลูกค้าอาจจะมีความอหังการใจมากที่จะเก็บสินค้าเกินโควตาที่สั่งมาไว้แล้วต้องนำไปคืนภายหลัง หรือ ลูกค้าที่มีความสุจริตในเชิงการค้าก็อาจเป็นทุกข์เหมือนกันที่จะรับสินค้าเกินจำนวนนั้นไว้ นอกจากผู้ผลิตจะนำไปว่าเป็นของแถมในช่วง Promotion

๔) S (Safety) "ความปลอดภัย" ที่ต้องคำนึงถึงทั้งคือพนักงานทุกคนที่ทำการผลิตสินค้า/ให้บริการแล้ว ยังต้องทำให้สินค้า/ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตและออกแบบนั้นมีความปลอดภัยในการใช้งานด้วย (User's Safety) ต้องไม่เสี่ยงต่อความไม่ปลอดภัยทั้งปวง ไม่ว่าจะเรื่องงาน หรือ การใช้ผลิตภัณฑ์จะต้องคำนึงถึงความ "ปลอดภัยไว้ก่อน" (Safety First) เสมอ ไม่ใช่ "ปลอดภัยไว้ก่อน" (หมายถึง เรื่องความปลอดภัยเอาไว้ก่อนค่อยพูดถึงกันภายหลัง)

๕) M (Morale) "ขวัญกำลังใจ" ในการปฏิบัติงานของพนักงาน ผู้บังคับบัญชา/นายจ้างจะต้องทำให้ทุกคนเกิดความมั่นใจ มีขวัญและกำลังใจที่ดี มีความเชื่อมั่นในองค์กร/ผู้บังคับบัญชา ทำให้เกิดแรงงานสัมพันธ์ที่ดี (Good Labour Relation) ซึ่งเป็นส่วนช่วยกระตุ้นให้ทุกคนทุ่มเทกำลังกายและกำลังใจในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพจนเกิดประสิทธิผลในที่สุด

นอกจากองค์ประกอบหลักทั้ง ๕ ข้อของคุณภาพ (Q) ข้างต้นแล้ว ผู้เขียนใคร่ขอเสริมอีก ๒ องค์ประกอบที่สำคัญที่ควรนำมาพิจารณาประกอบกัน ก็คือ E และ I อัน

เป็นข้อคิดในวรรณคดีของผู้เขียน

๖) E (Education & Environment) "การศึกษาและสิ่งแวดล้อม"

๖.๑) Education การให้การศึกษา
อบรมทักษะเสริมความรู้ให้กับพนักงาน เป็นวิธีที่ดีที่สุด เพื่อ
เสริมศักยภาพของพนักงานให้สูงขึ้น อันเป็นการพัฒนา
ทักษะความรู้ความคิดใหม่ ๆ (Development) เพื่อนำไป
ถ่ายทอด-สอนงาน (on the job Training) ให้กับพนักงาน
ระดับถัดไป หรือผู้ใดบังคับบัญชา ทั้งนี้รวมถึงการอบรมและ
นำให้ความรู้กับลูกค้าภายนอกด้วย อาทิ ช่างท้องถิ่น ลูกค้าที่
เป็นผู้ซื้อสินค้า ผู้แทนจำหน่าย ฯลฯ เป็นต้น

๖.๒) Environment สิ่งแวดล้อม
การผลิตสินค้าหรือให้บริการในภาวะปัจจุบันก็ต้องให้ความสำคัญ
ใส่ใจต่อเรื่องสิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยเริ่มตั้งแต่การสร้างโรงงาน
ผลิตสินค้าบริการ ต้องคำนึงถึงธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม เช่น
การปล่อยน้ำเสียหรือเศษวัสดุคิบบอกสู่น้ำลำคลองทำให้เกิด
มลพิษ (pollution) คือชีวิตสัตว์น้ำและผู้คนที่ยาศัยแหล่งน้ำ
เพื่อการดำรงชีวิต ในขณะที่เกี่ยวกับการผลิตสินค้าก็ต้องคำนึง
ถึงสิ่งแวดล้อมด้วย อาทิ พืชผักผลไม้มีสารพิษตกค้างอันตราย
สารเพื่อให้เกิดความปลอดภัยคือสิ่งแวดล้อม หรือการที่ทาง
สรรพสินค้าผลิตของพาสติกที่สามารถย่อยสลายได้งายอีกทั้ง
สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้อีกในแบบ Recycle เป็นต้น ก็

ด้วยจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่องานนั้นเอง

๗) I (Image) "ภาพพจน์" ตัวนี้เป็นองค์
ประกอบสำคัญมาก ๆ และกระทบต่อ Q ใหญ่โดยตรง
เพราะภาพพจน์เป็นความรู้สึกภายในจิตใจของคนว่า ดี ไม่ดี
ชอบ ไม่ชอบ เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย หรือ เจอ ๆ ความเห็น
ของลูกค้าส่วนใหญ่เป็นเช่นไรก็จะส่งผลกระทบต่อภาพพจน์
ขององค์กรด้วย ถ้าผลออกมาไม่ดีหรือปานกลางคงต้องรีบสร้าง
ภาพพจน์ให้ดีขึ้น หากปล่อยให้ตกต่ำลง อาจกระทบต่อการค้ำ
เนินธุรกิจและส่งผลให้กิจการไม่อาจก้าวหน้าต่อไปได้ เพราะ
ครั้งนี้เป็นตัวอย่างความนิยม เชื่อถือ เลื่อมใส ศรัทธา อันเป็น
ปัจจัยสูงใจให้ลูกค้าซื้อสินค้า/บริการของบริษัท/องค์กร แม้ภาพ
พจน์จะดีในสายตาของลูกค้าหรือสาธารณะแล้วก็ตามก็ต้อง
รักษภาพพจน์นั้นไว้ด้วยหรือปรับปรุงให้ดีขึ้น การสร้าง
ภาพพจน์ พยายามหลีกเลี่ยงการสร้างภาพพจน์ที่อวด
ผลกลางสาธารณะ เพราะเป็นได้แค่การโฆษณาชวนเชื่อไม่
อวารถการประชาสัมพันธ์โดยยืนอยู่บนหลักการของความ
เป็นจริง ชื่อสัตย์และสุจริตจึงควรคู่กันเป็นสำคัญ

(๗) องค์ประกอบย่อยของ "คุณภาพ"

นอกจากองค์ประกอบหลัก ๕-๗
ประการแล้ว ยังมีองค์ประกอบย่อยที่น่าสนใจ ฟังนำมา
วิเคราะห์ประกอบด้วย ๘ ประการ ได้แก่ (SCPR AFD)

S = Serviceability (ความสามารถ
ในการให้บริการ) เช่น การให้บริการหลังการขาย และการ
ซ่อมบำรุงสินค้าที่เสียหรือชำรุดโดยมีระยะเวลาประกัน หรือ
มีอะไหล่ให้บริการพร้อมตลอดเวลา

C = Conformance (การทำตามที่ได้
ตกลงไว้) คุณภาพต้องเป็นไปตามที่ตกลงไว้หรือเป็นไปตาม
ข้อกำหนด (Specification) ที่ลูกค้าเป็นฝ่ายกำหนดขึ้น

P = Performance (คุณสมบัติและความสามารถ) คุณสมบัติของสินค้า เช่น โทรศัพท์มือถือที่สามารถรับและส่งได้ชัดเจนหนุ่ดค้ดง่าย หรือ อาหารที่รับประทานมีรสชาติอร่อย

R = Reliability (ความไว้วางใจได้) เมื่อลูกค้าซื้อสินค้าไปแล้วไม่พบปัญหาจากจกมากไม่เสียบ่อย หรือ การให้บริการหลังการขายที่รวดเร็ว ทันใจ ตามที่ตกลงกัน

R = Reputation or Perceived Quality (ชื่อเสียง) โดยการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ซื้อ เมื่อเทียบกับคู่แข่งชั้น และพร้อมจะรับฟังความเห็น ข้อเสนอแนะ วิพากษ์วิจารณ์ และติชมอย่างเปิดกว้าง เพื่อนำมาเป็นข้อกำหนดสินค้าและบริการ โดยการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น เช่นเดียวกับภาพพจน์

A = Aesthetics (ความงาม) ได้แก่ รูปร่างหน้าตาของตัวสินค้า/บริการ สีสรร การตกแต่งให้ดูดี สวยงามน่าจับต้อง อาทิ ดอกไม้ที่วางขายเป็นกำโดยห่อกระดาษหนังสือพิมพ์ เราอาจรู้สึกว่ารธรมดาไม่น่าจับต้อง แต่ถ้าดอกไม้กำเดียวกันนั้นมาปรุงแต่งห่อพลาสติกใสสุกใว้ให้ เรื่อยร้อยถึงราคาแพงกว่าหนุ่ดก็มองควาดีสวยงามในแง่ของความรู้สึก เพราะมันคือคุณภาพที่เป็นภณธรรม ที่เพียงแค่ลูกค้ามองก็รู้มันเอง

F = Features (ลักษณะพิเศษ) เป็น คุณลักษณะพิเศษปรุงแต่งให้อินค้ดู้ดีขึ้น มีขีดความสามารถสูงขึ้น เช่น วิทยุคอนโทรล (Remote Control) สามารถเปลี่ยนช่องปรับความดังเสียงในระยะไกลได้ มี Function การใช้งานเทียบพวรม โดยไม่จำเป็นต้องเดินมาที่เครื่องรับ โทรทัศน์เลข หรือ โทรศัพท์มือถือที่สามารถนำไปวางหรือ

ใช้ก็ได้ก็ให้ที่อยู่ไม่รั่วซึมที่ก้กำหนด เป็นต้น

D = Durability (ความทนทาน) สินค้ามีอายุการใช้งานนานเพียงใดทนทานแค่ไหน เช่น กระเบือ้งปูพื้นแข็งแรงทนไม่ม้รอยขีดข่วนได้ง่าย หรือของแข็ง ตกกระแทกแรง ๆ ก็ไม่ทำให้มันกระเทาะออกได้ง่าย

ทั้งองค์ประกอบหลักและย่อยของคุณภาพดังกล่าวข้างต้นนั้นมีความสำคัญเชื่อมโยงกันมาก ควรที่ท่านจะได้คำนึงให้มาก เพื่อรักษาคุณภาพของสินค้าและบริการให้เหนือกว่ามาตรฐานเดิม ๆ คุณภาพโดยสรุปก็คือ “ความพึงพอใจของลูกค้าและความรับผิดชอบต่อสังคม” ประกอบกัน แล้วท่านจะไม่หลงประเด็นในการควบคุมคุณภาพ เพื่อให้เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องและสอดคล้องกับความต้องการของลูกค้า จงจำไว้ว่า ภาพพจน์เป็นปัจจัยที่สำคัญมากอีกประการหนึ่งเมื่อบริษัท/องค์กร ได้นำหลักการบริหารคุณภาพไปใช้แล้ว ผู้เขียนเชื่อเหลือเกินว่าเศรษฐกิจของประเทศจะดีขึ้นมากด้วยเป็นลำดับ เพราะหลักการบริหารคุณภาพนี้เองที่ให้ประเทศอยู่ในผงาดเป็นจ้าวแห่งเศรษฐกิจได้จึงถึงทุกวันนี้ ในฐานะที่ท่านเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ และหากท่านเป็นผู้บริหารกิจการที่มีจิตสำนึก (Consciousness) ด้านการปรับปรุงคุณภาพแบบทั่วทั้งองค์กร (Total Quality Control) ประกอบกับมีแนวคิดสมัยใหม่ในการผลักดันให้ผู้บริหารทุกระดับจนถึงพนักงานเกิดความเข้าใจ ในเรื่องการบริหารคุณภาพทุกคนแล้ว แนวความคิดนี้จะทำให้ทุกคนมีส่วนร่วม (Total Concept) ในการบริหารคุณภาพที่คงเป็นจริงเป็นจังได้ และเมื่อนั้นกิจการของท่านจะก้าวหน้า เติบโต และสามารถยืนหยัดได้ในทุกสถานการณ์ได้อีกครบถ้วนเท่านั้นส่งผลให้ประเทศชาติก้าวหน้าทันอารยประเทศสืบไป

"หลักการและแนวทางในการ ประนีประนอมยอมความในศาล"

กฎหมาย โกศล

* โชติช่วง หัพวงศ์

ศาลแห่งเปิดโครงการไกล่เกลี่ยประนีประนอมยอมความได้ไม่นาน ก็ปรากฏว่า ประสบความสำเร็จอย่างยิ่ง คดีที่มี
ปัญหายุ่งยากและสลับซับซ้อน หรือคดีที่มีทุนทรัพย์สูงและคาดว่าจะต้องต่อสู้คดีกันจนถึงศาลฎีกา หรือต้องเสียหายนับร้อยเป็น
พันล้านบาท ก็มายุติกันได้ในชั้นไกล่เกลี่ยประนีประนอมยอมความเป็นจำนวนมาก ซึ่งเมื่อสอบถามคู่ความแล้วก็พอจะสรุปเหตุ
ผลได้หลายอย่างเช่นเพราะ

- คู่พิพาทบางซึ่งทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยเป็นบุคคลที่น่าเชื่อถือในความเป็นกลาง และสามารถชี้แจงสิทธิหน้าที่ของคู่ความได้
อย่างชัดเจน
- คู่ความได้มีโอกาสได้พูดคุยกันด้วยเหตุด้วยผล เนื่องจากหลังเกิดเหตุพิพาทจนกระทั่งฟ้องร้องแล้วยังไม่เคยพู
ดกันเลย
- คู่ความได้รู้ถึงข้อดีข้อเสียในการดำเนินคดี และเลือกเอาสิ่งที่ดีกว่า ฯลฯ

เมื่อได้รับทราบถึงประโยชน์ของการไกล่เกลี่ยประนีประนอมยอมความแล้ว แค่นี้พอ ๆ ท่านอาจจะยังไม่ทราบว่า
ศาลแห่งมีระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องนี้อย่างไร จึงขอนำเอาระเบียบศาลแห่งในเรื่องการไกล่เกลี่ยประนีประนอมยอมความกล่าว
ไว้ ณ ที่นี้ ดังนี้

* ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแห่ง อาจารย์พิเศษคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมสาร : LL.M. TEMPLE UNIVERSITY, U.S.A.

ระเบียบศาลแพ่ง
ว่าด้วยการไกล่เกลี่ยเพื่อยังให้เกิดการประนีประนอมยอมความ
พ.ศ. ๒๕๓๗

โดยที่การไกล่เกลี่ยเพื่อยังให้เกิดการประนีประนอมยอมความในศาลถือได้ว่าเป็นสิ่งจำเป็นอันจะนำไปสู่จุดมุ่งหมายที่จะข่วยความยุติธรรมกับประชาชนและช่วยบรรเทาปริมาณคดีในศาลให้ลดน้อยลงไป เพื่อให้การไกล่เกลี่ยเพื่อยังให้เกิดการประนีประนอมยอมความในศาลแห่งนี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปโดยเรียบร้อย จึงให้วางระเบียบไว้ดังนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบศาลแพ่งว่าด้วยการไกล่เกลี่ยเพื่อยังให้เกิดการประนีประนอมยอมความ พ.ศ. ๒๕๓๗"

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๗ เป็นต้นไป

หมวด ๑

นิยาม

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

"อธิบดี" หมายความว่า อธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่ง

"รองอธิบดี" หมายความว่า รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่ง

"ผู้ไกล่เกลี่ย" หมายความว่า ข้าราชการตุลาการในศาลแพ่งซึ่งศาลแพ่งมีคำสั่งให้เป็นผู้ไกล่เกลี่ย

"เจ้าหน้าที่" หมายความว่า ข้าราชการและลูกจ้างซึ่งมีหน้าที่ปฏิบัติงานในเรื่องการไกล่เกลี่ยเพื่อยังให้เกิด

การประนีประนอมยอมความ

หมวด ๒

ผู้ไกล่เกลี่ย

ข้อ ๔ ให้อธิบดีมีคำสั่งตั้งข้าราชการตุลาการในศาลแพ่งเป็นผู้ไกล่เกลี่ย

ข้อ ๕ อธิบดีหรือรองอธิบดี เป็นผู้มอบหมายให้ผู้ไกล่เกลี่ยดำเนินการไกล่เกลี่ยคดีในเรื่องใดตามหลักเกณฑ์ในระเบียบนี้หรือตามที่เห็นสมควร

หมวด ๓

การคัดเลือกคดี

ข้อ ๖ ให้ผู้พิพากษาเจ้าของสำนวนคัดเลือกสำนวนคดีที่จะส่งไกล่เกลี่ยหลังจากทั้งสองสถานเสร็จ ในกรณีไม่มีการชี้แจงสองสถานให้คัดเลือกและส่งสำนวนให้รองอธิบดีที่ควบคุมดูแลคณะนั้นก่อนวันนัดพร้อมหรือสืบพยานไม่น้อยกว่า ๒ วัน

ในกรณีที่สืบพยานไม่จบแล้วผู้พิพากษาเจ้าของสำนวนเห็นว่าควรส่งสำนวนคดีนั้นไปไกล่เกลี่ยก็ให้ส่งสำนวนแก่รองอธิบดีที่ควบคุมดูแลคณะนั้นก่อนวันนัดครั้งต่อไปไม่น้อยกว่า ๒ วัน

ข้อ ๗ สำนวนคดีใดที่จะส่งไปไกล่เกลี่ย ให้ผู้พิพากษาเจ้าของสำนวนพิจารณากระบวนการพิจารณาไว้ แล้วส่งสำนวนให้รองอธิบดีที่ควบคุมดูแลคณะนั้น ๆ

ข้อ ๘ อธิบดีหรือรองอธิบดีที่ควบคุมดูแลคณะนั้น ๆ อาจพิจารณาเห็นสมควรให้ส่งสำนวนคดีเรื่องใด ๆ ตามที่เห็นสมควรไปไกล่เกลี่ยก็ได้

ข้อ ๙ สำนวนคดีใดที่ผู้พิพากษาเจ้าของสำนวนหรือรองอธิบดีได้คัดเลือกแล้ว ตามข้อ ๖ หรือข้อ ๘ ตามลำดับ หากรองอธิบดีที่ควบคุมดูแลหรืออธิบดีแล้วแต่กรณีเห็นว่าสำนวนคดีเรื่องนั้นสมควรไกล่เกลี่ย รองอธิบดีหรืออธิบดีอาจสั่งให้ส่งสำนวนคืนผู้พิพากษาเจ้าของสำนวนเพื่อดำเนินการกระบวนการพิจารณาต่อไปก็ได้ สำนวนคดีใดที่อธิบดีหรือรองอธิบดีมอบหมายให้ผู้ไกล่เกลี่ยคนใดแล้ว ให้ตั้งสำนวนประนีประนอมยอมความแล้วผูกติดกับสำนวนหลัก

ข้อ ๑๐ ประเภทคดีอันหนึ่งที่ส่งไปไกล่เกลี่ยได้แก่ คดีละเมิด คดีผิดสัญญา คดีกู้ยืม คดีที่ธนาคารพาณิชย์เป็นโจทก์ หรือคดีที่คู่ความมีความสัมพันธ์กันในทางใด ๆ มาก่อนเป็นต้น ทั้งนี้ ให้พิจารณาว่าหากส่งไปให้ไกล่เกลี่ยแล้วน่าจะมิพหาคงกันได้ เว้นแต่ผู้พิพากษาเจ้าของสำนวนเห็นสมควรจะไกล่เกลี่ยคดีดังกล่าวด้วยตนเอง

ข้อ ๑๑ การดำเนินการกระบวนการพิจารณาคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งนอกจากการไกล่เกลี่ย ให้อยู่ในความรับผิดชอบของผู้พิพากษาเจ้าของสำนวน

หมวด ๔

การดำเนินการไกล่เกลี่ย

ข้อ ๑๒ เมื่อผู้ไกล่เกลี่ยได้รับสำนวนคดีแล้ว ให้ผู้ไกล่เกลี่ยดำเนินการไกล่เกลี่ยเพื่อให้เกิดความประนีประนอมยอมความในศาลโดยชักชวน ตามที่เห็นสมควรและเป็นธรรมแก่คู่ความ

ข้อ ๑๓ ผู้ไกล่เกลี่ยอาจดำเนินการนัดหมายให้คู่ความมาศาลพร้อมกัน หรืออาจนัดหมายให้ไปพร้อมกันในสถานที่ใด ๆ เพื่อที่จะได้ให้มีการพร้อมกันของคู่กรณีทุกฝ่ายก็ได้

ข้อ ๑๔ ให้ผู้ไกล่เกลี่ยหรือเจ้าหน้าที่แจ้งให้คู่ความทราบว่าข้อเท็จจริงและการดำเนินการในชั้นไกล่เกลี่ยคู่ความไม่อาจนำไปใช้เป็นพยานในการดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ ของศาลได้ แล้วให้คู่ความลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน เว้นแต่เป็นเรื่องที่คู่ความสนใจร่วมกันเองในประเด็นข้อพิพาทและไม่ขัดต่อกฎหมาย

ข้อ ๑๕ เมื่อผู้ไกล่เกลี่ยดำเนินการไกล่เกลี่ยแล้วเสร็จ หากคู่ความตกลงประนีประนอมยอมความกัน ให้จัดทำสัญญาประนีประนอมยอมความแล้วลงลายมือชื่อในชั้นไกล่เกลี่ย ส่งสำเนาคืนให้ผู้พิพากษาเจ้าของสำนวนพิพากษาคามยอมต่อไป

หากคู่ความไม่ตกลงประนีประนอมยอมความ ให้ผู้ไกล่เกลี่ยจรรยาบรรณชั้นไกล่เกลี่ยแล้วส่งสำเนาคำพิพากษาเจ้าของสำนวนดำเนินการพิจารณาต่อไป ในกรณีเช่นนี้ให้ผู้พิพากษาเจ้าของสำนวนกำหนดวันนัดพิจารณาและให้คู่ความลงลายมือชื่อทราบนัดไว้ในรายงานชั้นไกล่เกลี่ย

ในกรณีตามวรรคสอง หากคู่ความยอมร่วมกันในประเด็นข้อพิพาทใดให้ผู้ไกล่เกลี่ยบันทึกไว้ในรายงานชั้นไกล่เกลี่ยดังกล่าวด้วย

ข้อ ๑๖ ในกรณีตามข้อ ๑๕ วรรคสอง ให้เจ้าหน้าที่แยกสำเนาประนีประนอมยอมความแล้วเก็บไว้เป็นความลับ เว้นแต่รายงานชั้นไกล่เกลี่ยฉบับที่ส่งสำเนาคืนให้คดีไว้ในสำนวนหลัก แต่ให้สำเนาไว้ในสำนวนประนีประนอมยอมความด้วย

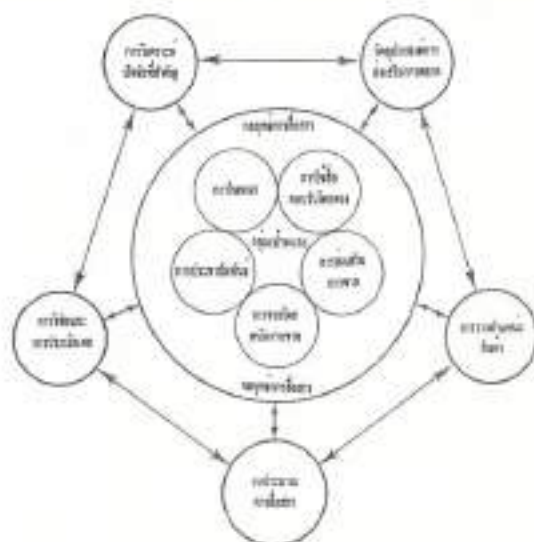
ประกาศ ณ วันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๗

(นายสุวิทย์ อีรพงษ์)
อธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่ง

วางแผนสื่อสารการตลาดอย่างไร จึงจะเข้าข่ายครบวงจร

*ธีรพันธ์ โล่ห์ทองคำ

นักการตลาดและนักโฆษณาสมัยใหม่ ได้ให้ความสนใจกับตลาดที่เรียกว่า "Integrated Marketing Communications" กันแล้ว เพราะเป็นแนวคิดที่ใช้กิจกรรมทางการตลาดอย่างผสมผสานและสนับสนุนซึ่งกันและกัน อันส่งผลให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดทางการตลาด ดังนั้นในฐานะนักโฆษณา ก็ควรคุ้นตัวกับแนวคิดนี้ และปรับแผนโฆษณาของท่านให้เข้ากันทุกส่วน เพื่อให้ว่าแผนโฆษณาของท่านจะเป็นเครื่องมือและแนวทางสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการตลาดของสินค้าหรือบริการของคุณได้บรรลุเป้าหมายสูงสุดทางการตลาดได้เป็นอย่างดี

อะไรคือแผนการโฆษณาสมัยใหม่ (Integra-

ted Advertising Plan) บางท่านยังเข้าใจผิดคิดว่า แผนการโฆษณาก็คือแผนการตลาด (Marketing Plan) แท้ที่จริงแล้วมันเป็นเช่นนั้นไม่ เพราะแผนการโฆษณาไม่ได้มีส่วนของวัตถุประสงค์ทางการตลาด (Marketing Objectives) ขั้นตอนของการขาย และผลประโยชน์ หรือกำไร ที่คาดว่าจะได้รับจากการลงทุน เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม แผนการโฆษณาก็เป็นส่วนหนึ่งและอาศัยข้อมูลจากแผนการตลาด เพื่องานนี้เน้นเนื้อหา วิธีการ เกี่ยวข้องกับการโฆษณาและการส่งเสริมการขายที่ให้บริการสินค้าหรือบริการในระหว่างเวลาที่กำหนด (Campaign) ซึ่ง

* อาจารย์ประจำภาควิชาการโฆษณา คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, ที่ปรึกษากันสื่อสารการตลาดและฝึกอบรมบริษัท ีงาน นิตยภัณท์ทางโทร (ไอ วี) จำกัด : M.S.M.C. (Honors) Marketing Communications, Roosevelt University, U.S.A.

แผนการโฆษณาจะมีลักษณะดังนี้

๑. บรรจุข้อมูลเกี่ยวกับ ประวัติ ความเป็นมาของสินค้าหรือบริการ ตลอดจนวัตถุประสงค์ของการโฆษณา (Advertising Objectives) และคาดหวังว่าจะประสบความสำเร็จได้อย่างไร ถ้าปฏิบัติตามแผนการโฆษณานี้

๒. เป็นข้อมูลที่ย่อขยายและแสดงเหตุผล ความน่าจะเป็นในการพัฒนาโปรแกรมการโฆษณา โดยอธิบายถึงปัญหาโอกาสในการแก้ปัญหาและวิธีการแก้ปัญหาตลอดโครงการโฆษณา ซึ่งดูว่าแผนโฆษณาคงอธิบายและแสดงเหตุผลโดยชัดเจน

๓. เป็นการแสดงรายละเอียดของวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับสินค้าหรือบริการและเป็นการกำหนดเวลาของกิจกรรมการโฆษณา ตลอดจนระยะเวลาของโครงการรณรงค์โฆษณา

๔. แสดงรายการค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ภายใต้การบริหารการเงินอย่างถูกต้องและรัดกุม

ที่กล่าวมาข้างต้น เป็นลักษณะคร่าว ๆ ของแผนการโฆษณา แต่ถ้าท่านจะต้องเขียนแผนการโฆษณาจริง ๆ แล้ว ท่านควรทราบองค์ประกอบของการวางแผนโฆษณาโดยละเอียด ซึ่งมีถึงเก้าขั้นตอนด้วยกัน ดังนี้

ขั้นแรก ขั้นสรุปข้อมูลสำหรับผู้บริหาร (Executive Summary) เป็นการเสนอเฉพาะข้อมูลที่สำคัญ (Highlights) เพียงสั้น ๆ แค่นี้ก็เพียงพอผู้บริหารบริษัทลูกค้า (เจ้าของสินค้าหรือบริการ) จะได้อ่านข้อมูลอย่างรวดเร็ว ประกอบการตัดสินใจว่าแผนการโฆษณาที่ท่านเขียนขึ้นมานั้นน่าสนใจมากน้อยเพียงใดหรือไม่ ขั้นนี้ถือว่าสำคัญมาก เพราะถ้าท่านเขียนแล้วไม่สามารถสร้างความเชื่อถือให้กับผู้บริหารได้

รายละเอียดข้างในของแผนการโฆษณาก็ไร้ความหมาย เรียกว่าท่านคนมาดอยตั้งแต่ยังไม่ขึ้นหมายเลข ท่านต้องระลึกเสมอว่าผู้บริหารส่วนใหญ่เป็นผู้มีอำนาจตัดสินใจ มักต้องการข้อมูลที่สั้น ๆ ชัดเจนเฉพาะที่สำคัญโดยครอบคลุมถึงแนวทางแก้ปัญหา วิธีการโฆษณา การสร้างสรรคโฆษณา การเลือกใช้สื่อโฆษณา การส่งเสริมการขาย ตลอดจนงบประมาณค่าโฆษณา ท่านไม่จำเป็นต้องใส่รายละเอียดเพราะถ้าผู้บริหารสนใจก็สามารถดูในรายละเอียดของแผนโฆษณาได้ แผนการโฆษณาที่ท่านเขียนจะได้รับการยอมรับหรือปฏิเสธ ก็อยู่ที่ขั้นนี้

ขั้นที่สอง ขั้นการวิเคราะห์สถานการณ์ (Situation Analysis) ขั้นนี้เป็นการวิเคราะห์ถึงองค์ประกอบและสถานการณ์ที่สำคัญของสินค้าหรือบริการ อันมีส่วนเกี่ยวข้องและจะช่วยให้แก้ปัญหา ตลอดจนคลี่คลายให้แผนโฆษณาประสบความสำเร็จหรือไม่ ท่านคงต้องสละเวลาในขั้นนี้หน่อย เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่สำคัญ โดยส่วนใหญ่ข้อมูลที่จำเป็นในขั้นนี้ มี ๓ ประเด็นด้วยกันคือ

๑. ประวัติความเป็นมาของสินค้าและบริษัท (Company and Product History) โดยธรรมเนียมแล้วควรจะแสดงข้อมูลเกี่ยวกับบริษัทไว้ก่อน เพราะเป็นหลักจิตวิทยาง่าย ๆ ว่าควรให้ความสำคัญกับบริษัทลูกค้า จะทำโฆษณาให้สินค้าหรือบริการของเขาทั้งที่ไม่สนใจบริษัทของเขาเลยก็ดูจะไร้อยู่ แล่อย่างสนใจมากจนกระทั่งลืมศึกษาประวัติความเป็นมาของสินค้าหรือบริการ เพราะเป็นข้อมูลที่สำคัญต่อการทำแผนโฆษณา เน้นการศึกษาสภาพปัจจุบันของสินค้าหรือบริการว่าเป็นอย่างไร ข้อมูลที่สำคัญได้แก่ ประวัติการขายสินค้า การวางตลาดสินค้า คู่แข่งของสินค้า สถานการณ์ตลาด ยิ่งถ้าการศึกษาถึงประวัติการขายสินค้าที่ท่านมาว่ามีจุดแข็ง จุดอ่อนอย่างไรบ้างยังเป็นการดี หลังจากนั้นก็นำข้อมูลที่ได้มาทำ

การวิเคราะห์สาเหตุของการเกิดปัญหาและหาวิธีการอื่นเป็น
อยู่และสำคัญที่จะแก้ไขปัญหานี้ โดยเขียนเป็นขั้นตอนอย่างชัด
เจนตลอดจนเป้าหมายของแผนการรณรงค์โฆษณา

๒. *การประเมินผลสินค้า (Product Evaluation)* เน้นการศึกษาสินค้าหรือบริการ ว่าอะไรคือ
ประโยชน์ที่ผู้บริโภคได้รับโดยตรง พิจารณาถึงการกระจายสิน
ค้าตลอดจนราคาของสินค้า โดยทำการศึกษารายละเอียดจริง ไม่
ใช้คาดเดาหรือประเมินจากความรู้สึก นักโฆษณาที่ดีควรรู้จัก
สินค้าให้ดีพอ ๆ กับรู้จักคู่ชีวิตเลยทีเดียว แล้วทำการ
วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นกับสินค้าหรือบริการ ว่าอยู่ที่
ใดกันแน่ เช่น ตัวสินค้า หรือการบริการ ราคาหรือการ
กระจายสินค้า เป็นต้น เพื่อจะได้หาทางแก้ไขปัญหานั้นได้อย่าง
ถูกต้องตรงจุดหรือที่เรากล่าวว่า “แก้ไขที่ต้น” นั่นเอง

๓. *การประเมินผู้บริโภค (Consumer Evaluation)* ทำการศึกษาผู้บริโภคเป้าหมาย ภาษาทางการ
โฆษณาเรียกว่า “Target Market” สาเหตุที่ต้องให้ความสำคัญ
สำคัญกับคนกลุ่มนี้มากก็เพราะว่าเป็นกลุ่มคนที่บริโภคสินค้า
หรือบริการ และยังเป็นกลุ่มเป้าหมายที่โฆษณาจะต้องเข้าไปถึง
ให้ได้ การศึกษาคงครอบคลุมถึงลักษณะทางภูมิศาสตร์
ลักษณะภูมิหลัง (Demographics) ลักษณะของจิตวิทยา
(Psychographics) และจำนวนของคนกลุ่มนี้ว่ามีมากน้อย
เพียงใด ตลอดจนสินค้าที่ท่านจะทำโฆษณา มีส่วนแบ่งเท่าใด
จากคนกลุ่มนี้ ยิ่งถ้าได้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต
(Life-Style) การใช้สินค้าและแนวคิดที่มีต่อสินค้ามากเท่าไร
ยิ่งจะทำให้ท่านวางแผนโฆษณาได้ง่ายและตรงกับปัญหามาก
เท่านั้น

๔. *การประเมินคู่แข่ง (Competitive Evaluation)* ตรงกับสุภาษิตจีนที่ว่า “ถ้ารู้จักศัตรู รบก็ครั้ง

ชนะ” ในทางการโฆษณาที่เหมือนกัน คือรู้จักว่าคู่แข่งเป็น
ใครและกำลังทำอะไรอยู่ ยิ่งรู้จักคู่แข่งมากก็ยิ่งมีโอกาสวาง
แผนโฆษณาให้บรรลุเป้าหมายมากขึ้น ต้องพยายามหาข้อ
มูลทุกอย่างของคู่แข่ง ไม่ว่าจะเป็นจุดอ่อนของโฆษณา งบประมาณที่ใช้ ยอดขายของสินค้า เป็นต้น

ขั้นที่สาม ขั้นเป้าหมายของการตลาด
(Marketing Goals) ถึงแม้ว่าแผนการโฆษณาจะไม่ใช้
แผนการตลาด แต่ก็ต้องอาศัยข้อมูลทางการตลาดเป็นพื้นฐาน
สำคัญ เพียงแค่ว่าแผนการตลาดเป็นการตั้งเป้าหมายสำหรับ
สินค้าและบริษัท ในขณะที่แผนการโฆษณามุ่งประเด็นไปที่
โปรแกรมการโฆษณาซึ่งออกแบบเพื่อสนับสนุนหรือช่วยในเรื่อง
การขายสินค้าหรือบริการอื่นจะทำให้แผนการตลาดบรรลุเป้าหมาย การเขียนเป้าหมายทางการตลาดในแผนการโฆษณาทำ
ได้ทั้งในระยะสั้น (Short Term) ซึ่งนิยมเขียนประมาณ ๑
ปี หรือช่วงปีงบประมาณ และเขียนแผนในระยะยาว (Long
Term) คือประมาณ ๓-๕ ปี การเขียนทั้งสองลักษณะขึ้นอยู่กับว่าจะใช้เวลานานเท่าใดในการประเมินโครงการดังกล่าว
หรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับจำนวนของงบประมาณเป็นสำคัญ

ในการเขียนเป้าหมายการตลาด จะดีกว่าถ้าทำการ
สรุปข้อมูลพื้นฐานของส่วนผสมทางการตลาด (Marketing
Mix) ด้วย เพราะจะทำให้เป้าหมายทางการตลาดสมบูรณ์และ
ชัดเจนยิ่งขึ้น และที่สำคัญการเขียนเป้าหมายทางการตลาด
ควรเขียนให้ผู้บริหารบริษัทลูกค้าทราบถึงความสำคัญของการ
โฆษณาที่จะช่วยส่งเสริมให้สินค้าประสบความสำเร็จทางการ
ตลาดได้อย่างไรบ้างซึ่งข้อมูลนี้จะช่วยในการตัดสินใจยอมรับ
แผนการโฆษณา และในที่สุดการยอมรับเรื่องค่าใช้จ่ายอันเกิด
จากการโฆษณาก็จะตามมาเป็นลำดับ

ขั้นที่สี่ งบประมาณ (Budget) ถ้ากล่าว

ถึงค่าใช้จ่าย ผู้บริหารทุกคนจะรู้สึกกลัวกับการที่จะคงเสียค่าใช้จ่ายสูงเป็นธรรมดา เวลาที่เหมาะสมที่สุดในการเสนอเรื่องงบประมาณที่ต้องเกิดขึ้นในการดำเนินตามแผนการโฆษณาก็คือหลังจากเป้าหมายทางการตลาดและส่วนผสมทางการตลาดคล่องจนวิธีการโฆษณาได้รับการยอมรับด้วยความพึงพอใจจากผู้บริหารบริษัทแล้ว เพราะจะเป็นเวลาที่เหมาะสมที่สุดที่จะเสนอค่าใช้จ่ายซึ่งเกิดจากกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นกฎเกณฑ์สำคัญที่แก้ปัญหาของสินค้าหรือบริการได้

โดยทางที่ดีที่สุดควรแสดงค่าใช้จ่ายด้านการโฆษณาในอดีตด้วยเพื่อจะได้เป็นข้อมูลเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้นใหม่ โดยปกติงบประมาณโฆษณาจะต้องรวมถึงค่าใช้จ่ายทุกอย่าง อาทิเช่น การทำวิจัยโฆษณา การผลิตงานโฆษณา ค่าวัสดุต่าง ๆ ค่าสื่อโฆษณา ค่าประเมินผลงานโฆษณาหลังจากโฆษณาแล้วเกิดผลกระทบ (Impact) กับกลุ่มเป้าหมายหรือไม่มากนักน้อยเพียงใด และยังสามารถนำเสนองบประมาณค่าโฆษณาของคู่แข่งได้ด้วยก็จะเป็นผลดีในการที่จะทำให้ผู้บริหารบริษัทลูกค้าตัดสินใจได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ขั้นที่ห้า ขั้นเสนอแนะงานโฆษณา (Advertising Recommendations) ถ้าสังเกตจะเห็นว่า การเขียนแผนการโฆษณาจะเริ่มจากจุดทั่ว ๆ ไป สู่จุดที่เฉพาะมากขึ้น นั่นแสดงว่าขั้นนี้เป็นขั้นที่เกี่ยวข้องกับการโฆษณาโดยตรง ซึ่งจะประกอบด้วย ๕ ประเด็นอันจะทำให้เห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้นว่าปัญหาของสินค้าหรือบริการมีวิธีการแก้ไขโดยใช้การโฆษณาได้อย่างไร ดังนั้นแผนการโฆษณาในขั้นนี้จึงต้องละเอียดพอสมควร

๑. กลุ่มตลาดเป้าหมาย (Target Market) ในส่วนนี้ต้องทำการระบุกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมายของสินค้าหรือบริการว่าเป็นคนกลุ่มใด มีจำนวนมากน้อยเพียงใด ลักษณะ

ทางกายภาพและจิตวิทยาของกลุ่มนี้เป็นอย่างไร มีพฤติกรรม การซื้อและการใช้สินค้าอย่างไรบ้าง และที่สำคัญมีพฤติกรรมวิธีซื้อโฆษณาอย่างไร เพื่อจะได้นำข้อมูลเหล่านั้นมากำหนด แผนการโฆษณา

๒. วัตถุประสงค์ของการสื่อสารโฆษณา (Advertising Communication Objectives) เป็นส่วนที่แสดงวัตถุประสงค์ของการโฆษณาว่าจะได้อะไรคือเป้าหมายที่สำคัญ มีหลักการเขียนง่าย ๆ คือ ชัดเจน เข้าใจง่าย นำไปปฏิบัติได้ และที่สำคัญสามารถประเมินผลการเพิ่ม การลดลงและการเปลี่ยนแปลงของการรับรู้ ความพึงพอใจ ความเชื่อถือ ของผู้บริโภคได้ว่ามีผลต่อโฆษณาว่ามีมากน้อยเพียงใด

๓. กลยุทธ์งานสร้างสรรค์โฆษณา (Creative Strategy) ส่วนนี้สำคัญมากเพราะถ้าเลือกโฆษณาเลือกกลยุทธ์งานสร้างสรรค์โฆษณาที่ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม ก็จะทำให้เสียทั้งงบประมาณและเวลาที่ลงทุนทำโฆษณาโดยสิ้นเชิง นักโฆษณาต้องศึกษาข้อมูลที่สำคัญอย่างละเอียดและต้องระมัดระวังก่อนทำการสร้างสรรค์งานโฆษณา ขอบเขตดังกล่าวได้แก่

๓.๑ สินค้าหรือบริการ (Product or Service) ทำการศึกษาลักษณะที่แท้จริง เช่น การออกแบบของสินค้า สินค้าทำมาจากอะไร มีขั้นตอนการผลิตอย่างไรมีส่วนผสมอะไรเป็นพิเศษหรือไม่ เป็นต้น โดยข้อมูลที่ได้จะต้องเป็นข้อมูลที่แท้จริง (Fact) และจะต้องทำการศึกษาการรับรู้ (Perception) ของผู้บริโภคเป้าหมายที่มีต่อสินค้าหรือบริการ อาทิ ผู้บริโภคคิดและรู้สึกอย่างไรต่อสินค้าหรือบริการ ชอบหรือไม่อย่างไร เพราะเหตุใด คู่แข่งกับราคาหรือไม่ เป็นต้น

๓.๒ ผู้บริโภค (Consumer) หาข้อมูลเกี่ยวกับผู้บริโภคเป้าหมายทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นลักษณะทางกายภาพ ภูมิศาสตร์ และสภาพจิตใจ ตลอดจนพฤติกรรม

เปิดรับอีกโฆษณา เพื่อจะได้นำข้อมูลดังกล่าวมาเป็นประโยชน์ในการสร้างสรรคงานโฆษณา ถ้านักโฆษณาเข้าใจผู้บริโภคแล้ว ก็เท่ากับสำเร็จแล้วกว่าครึ่ง

๓.๑ การแข่งขัน (Competition) ที่นักผู้แข่งขันทั้งโดยตรงและโดยอ้อมของสินค้าว่าเป็นบริษัทใด สินค้าชื่ออะไร เขามองวิธีการโฆษณาอย่างไร และเกิดผลต่อความรู้สึก ความเชื่อถือ ตลอดจนพฤติกรรมการซื้อ การใช้สินค้าอย่างไร

๓.๔ ประโยชน์ที่ผู้บริโภคได้รับจากสินค้าคู่แข่ง (Competitive Consumer Benefit) วัตถุประสงค์สำคัญที่ทำให้ผู้บริโภคใช้สินค้าของคู่แข่ง อะไรคือประโยชน์ (Benefit) ที่คู่แข่งยกแก่ผู้บริโภค และประโยชน์ดังกล่าวก็นำมาเปรียบเทียบกับสินค้าของลูกค้าเราใครได้เปรียบ เสียเปรียบอย่างไร เพื่อจะได้ใช้เป็นข้อมูลในการสร้างสรรคโฆษณา (Advertising Message) เพื่อชักชวน โน้มน้าวให้ผู้บริโภคเปลี่ยนชื่อ (Switch) มาใช้สินค้าของเรา ซึ่งเทคนิคในการสร้างสรรคโฆษณาต่าง ๆ ก็คือ นักโฆษณาต้องมองประโยชน์ของสินค้าในมุมมองของผู้บริโภค (The consumer's point of view) ไม่ใช่มุมมองของนักการโฆษณาหรือนักการตลาด

๓.๕ ผลประโยชน์ที่ลูกค้าจะได้รับ (The support for the benefit) ต้องพยายามหาเหตุผลที่จะสนับสนุนว่าอะไรคือประโยชน์ที่ผู้บริโภคจะได้รับจากสินค้าโดยอ้อมอีกต่าง ๆ คือ พยายามนำเอาเหตุผลจากคุณสมบัติที่แท้จริงของสินค้าหรือบริการที่มีอยู่ร่วมกันบอกแก่ผู้บริโภค เช่น บางเขากว่า ปริมาณมากกว่า ผสมด้วยส่วนผสมพิเศษ เป็นต้น

๓.๖ สร้างข้อความจูงใจกลุ่มเป้าหมาย (Target Market Incentive Statement) ซึ่งมีเทคนิคการ

เขียนมากมาย โดยจะไม่ขอก้าวในรายละเอียด แต่มีหลักง่าย ๆ คือ "To (User Group or Target Market), (Name of Brand) is the (Product Category) that (Benefit of Brand) because (Reason why)". นั่นหมายความว่า การเขียนข้อความดังกล่าว ต้องทำการสื่อสารไปยังกลุ่มเป้าหมายทางการตลาดโดยชื่อของสินค้า และประโยชน์ของสินค้าหรือบริการที่กลุ่มผู้ซื้อ/ใช้สินค้าจะได้รับหลังการใช้สินค้า/บริการนั้น ๆ แล้ว โดยข้อความนั้นจะต้องบอกกลุ่มเป้าหมายให้ได้ว่าสาเหตุใดที่ทำให้เขาต้องตัดสินใจเลือกใช้สินค้า/บริการของตน

๓.๗ ลีลาของโฆษณา (Tone) ถ้าเปรียบเทียบการโฆษณาก็คือการปรุงอาหาร ส่วนผสมที่จำเป็นและสำคัญก็คือ ลีลาการนำเสนองานโฆษณา นักโฆษณามองท่านเรียกว่าเป็นบุคลิกภาพของงานโฆษณา (Personality) หรือ สไตล์ (Style) ซึ่งผู้เขียนขอใช้คำว่า "ลีลา" แทนเพราะรู้สึกให้ความหมายได้ดีกว่าคำว่าสไตล์

ลีลาในการทำโฆษณามีมากมาย หลายเทคนิค หลายกลยุทธ์ขึ้นอยู่กับนักโฆษณาแต่ละคน หรือไม่ก็บริษัทโฆษณาแต่ละแห่งจะนิยมชมชอบแบบใด แต่ก็มีหลักพื้นฐานคือ

- ถ้าจะทำโฆษณาสินค้าที่เกี่ยวกับสุขภาพ หรือสินค้ายา ควรจะใช้ลีลาค่อนข้างจริงจัง (serious) เพราะจะสร้างความเชื่อถือและศรัทธาต่อผู้บริโภคได้ดีกว่าวิธีอื่น
- ถ้าเป็นสินค้าใหม่ ก็คงต้องนำเสนอด้วยรูปแบบที่แปลกใหม่ (Newly) ทันสมัย และควรย้ำถึงรูปแบบการใช้สินค้าด้วย เนื่องจากเป็นสินค้าใหม่
- ถ้าเป็นสินค้าเกี่ยวกับเด็ก ๆ ก็ควรออกมาในลีลาสนุกสนานแฝงด้วยความสุข ความน่ารัก

การวางกลยุทธ์ของสื่อการโฆษณาจะเน้นถึงความรู้
อีก อารมณ์ที่ผู้บริโภคจะได้รับจากโฆษณาไปพร้อม ๆ กับการ
ได้รับสารโฆษณา

๓.๘ วัตถุประสงค์ของการสื่อสาร

(Communication Objectives) วัตถุประสงค์การสื่อสารที่ดี
ควรตอบคำถามต่อไปนี้ได้

- อะไรคือประเด็นสำคัญในการสื่อสาร
- อะไรคือข้อความที่จะใช้ และมีความชัดเจนพอที่ผู้
บริโภคจะเข้าใจหรือไม่
- อะไรคือพฤติกรรมที่ผู้บริโภคควรจะทำหลังจาก
รับสารโฆษณาแล้ว
- อะไรคือเหตุผลที่ผู้บริโภคควรไปซื้อสินค้า

๔. การปฏิบัติงาน (Execution) กลยุทธ์การ
สร้างสรรค์ชิ้นงานโฆษณามีหลายวิธีด้วยกัน เช่น

๔.๑ Print Layout and Copy

๔.๒ Radio Scripts

๔.๓ Television Storyboards

๔.๔ Theme Lines and Art

๔.๕ Package Designs and Illustrations

๔.๖ Brochure or Catalog Layouts

๔.๗ Outdoor Board Designs

๔.๘ Advertising Specialties

จะเห็นว่ากลยุทธ์การสร้างสรรค์ชิ้นงานโฆษณา
หลายรูปแบบ การจะเลือกใช้รูปแบบใด ก็ขึ้นอยู่กับสินค้าหรือ
บริการ แนวคิดของการสร้างสรรค์ ตลอดจนงบประมาณ
โฆษณา เป็นต้น

๕. ตารางกิจกรรมโฆษณา (Advertising

Activities Schedule) เป็นการกำหนดแผนงานกิจกรรม
ต่าง ๆ จะมีขั้นตอนการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ อย่างไร เมื่อไร
โดยทำเป็นตารางการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ง่ายต่อการเข้าใจและ
ปฏิบัติ

ขั้นที่หก ข้อเสนอแนะสื่อโฆษณา (Media
Recommendation) เป็นการแสดงแผนการใช้สื่อโฆษณาโดย
ตรง ซึ่งเป็นตัวกลางสำคัญนำสารโฆษณาไปยังผู้บริโภคเป้าหมาย สื่อโฆษณาถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญไม่น้อยกว่า
องค์ประกอบอื่น ๆ ถึงแม้งานสร้างสรรค์โฆษณาจะวิเศษสัก
ปานใดก็ตาม ถ้าใช้สื่อโฆษณาไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมกับ
พฤติกรรมการรับสื่อโฆษณาของกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมาย นั่นก็
หมายความว่างานโฆษณานั้นก็คงพบกับความล้มเหลวโดย
สิ้นเชิง ในส่วนของสื่อโฆษณามีขั้นตอนย่อย ๆ ดังนี้

๑. ความสำคัญของสื่อโฆษณา (Key Media
Problem) เป็นการเสนอทางแก้ไขปัญหาโดยใช้สื่อโฆษณา
โดยทั่วไปนิยมเขียนประมาณ ๒- ๓ ย่อหน้า เพราะเป็นการ
เกริ่นนำโดยสรุปประเด็นสำคัญของการใช้สื่อโฆษณา

๒. วัตถุประสงค์ของสื่อโฆษณา (Media
Objectives) จะมีลักษณะเฉพาะ (Specific) ทำให้อง
เห็นภาพของกิจกรรมต่าง ๆ ที่ใช้สื่อโฆษณา ตลอดระยะเวลา
ของโครงการ โดยทั่วไปจะระบุการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย
(Reach) และจำนวนครั้งของการเข้าถึง (Frequency) เป็น
ต้น

๓. กลยุทธ์ของสื่อโฆษณา (Media Strategy)
จะกำหนดว่าสื่อโฆษณาใดเป็นสื่อหลักและสื่อรอง ควรระบุราย
ละเอียดของสื่อโฆษณาโดยชัดเจน ครอบคลุมถึงเวลาของการ
ใช้สื่อ โดยบอกถึงเหตุผล และข้อเสนอแนะในการใช้สื่อโฆษณา
อย่างชัดเจน

๔. แผนการใช้สื่อโฆษณา (Media Plan)

ส่วนนี้เน้นการแสดงตารางใช้สื่อโฆษณา (Flowchart Schedule) ตลอดจนระยะเวลาของการบรรจุโฆษณาโดยมีข้อมูลรวมถึงการครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย (Coverage) การเข้าถึง (Reach) จำนวนครั้ง (Frequency) ที่โฆษณาเข้าถึงผู้บริโภค ตลอดจนค่าใช้จ่ายต่อพันคน (C. P. M.) ที่แสดงถึงประสิทธิภาพการใช้สื่อโฆษณา เป็นต้น

การเสนองบประมาณโฆษณาของแต่ละสื่ออย่างถูกต้องและชัดเจน รวมถึงขอรวมค่าสื่อโฆษณาทั้งหมดว่าเป็นเท่าไร

ขั้นที่เจ็ด ขั้นกิจกรรมอื่น ๆ ทาง การสื่อสาร

การตลาด (Other Marketing Communications Programs) นักการตลาดและนักโฆษณาสมัยใหม่ ให้ความสำคัญต่อการตลาดที่เรียกว่า "Integrated Marketing Communications" ซึ่งจะขอกล่าวถึงในโอกาสต่อไป แต่แนวคิดง่าย ๆ ของลักษณะดังกล่าวคือ การทำการตลาดต้องทำอย่างผสมผสานหลาย ๆ วิธี หลาย ๆ กิจกรรมนั่นเองจากความคิดดังกล่าว แผนการโฆษณาสมัยใหม่ก็ควรเสนอกิจกรรมทางการสื่อสารการตลาดอื่น ๆ ที่จะช่วยสนับสนุนผลักดันให้แผนการโฆษณาบรรลุเป้าหมายได้อย่างดีขึ้น โดยทั่วไปจะมี ๓ กิจกรรมหลัก ๆ ที่สำคัญคือ

๑. ข้อเสนอการส่งเสริมการขาย (Sales

Promotion Recommendations) ถือว่าเป็นส่วนที่สำคัญ เพราะค่าใช้จ่ายของสินค้าหรือบริการส่วนมากทุ่มให้กับการส่งเสริมการขาย บริษัทบางแห่งจะรวมโฆษณาเข้ากับการส่งเสริมการขาย เพราะถือว่าโฆษณาคือกิจกรรมทางการตลาดอย่างหนึ่งของการส่งเสริมการขาย แต่บางบริษัทก็จะแยกต่างหาก อย่างไรก็ตามโฆษณาและการส่งเสริมการขายก็มีความ

สัมพันธ์และเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิดเพราะต่างก็ทำหน้าที่ช่วยส่งเสริมให้สินค้าหรือบริการบรรลุเป้าหมายทางการตลาดในที่สุด ซึ่งในส่วนของการส่งเสริมการตลาดมีประเด็นสำคัญ ดังนี้

๑.๑ วัตถุประสงค์การส่งเสริมการขาย (Sales Promotion Objectives) ในส่วนนี้ก็เหมือนกับการเขียนวัตถุประสงค์ของกิจกรรมอื่น ๆ ทาง การตลาด คือต้องมี การระบุจำนวน เวลา และกลุ่มเป้าหมายของการส่งเสริมการตลาด และที่สำคัญวัตถุประสงค์ดังกล่าวต้องสามารถประเมินผลได้ จะเห็นว่าลักษณะโดยทั่วไปเหมือนกัน เพียงแต่จะมีเนื้อหาเน้นหนักไปทางการส่งเสริมการขายเท่านั้น

๑.๒ กลยุทธ์การส่งเสริมการขาย (Sales Promotion Strategy) เป็นการมุ่งกลยุทธ์ไปยังกลุ่มผู้บริโภค และกลุ่มร้านค้าที่จะซื้อสินค้าหรือบริการ เพราะนักโฆษณามองหาบรรดาว่ากลุ่มร้านค้ามีบทบาทและอิทธิพลในการผลักดัน แนะนำให้ผู้บริโภคซื้อและใช้สินค้า ดังนั้นการทำกลยุทธ์ที่ดีควรครอบคลุมทั้งผู้บริโภคและร้านค้าด้วย

๑.๓ การกำหนดกิจกรรมทางการส่งเสริมการขาย (Sales Promotion Executives) เป็นการกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ของการส่งเสริมการขายให้ชัดเจนว่ากิจกรรมอะไรบ้าง ซึ่งต้องสัมพันธ์และสอดคล้องเหมาะสมด้านเวลา กับแผนการโฆษณา อันจะช่วยผลักดันให้บรรลุเป้าหมายของการตลาดของสินค้าหรือบริการ

๑.๔ กำหนดแผนการส่งเสริมการขาย (Sales Promotion Plan) กำหนดตารางของกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนระยะเวลาของกิจกรรมแต่ละกิจกรรมโดยชัดเจน เพื่อสะดวกแก่การปฏิบัติตามแผน เช่น จะใช้คูปอง (Coupons) ก็เปื้อนเซ็นค์ของกลุ่มเป้าหมายจะใช้ของแถมสักเท่าไร ตลอดจนจะทำการลด แลก แจก แถม เมื่อใด รวมถึงสิ่งตอบแทน

จากการที่ผู้บริหารนำข้อมูลมาแลกกับจำนวนเท่าไร ใครคือกลุ่มเป้าหมายในการเข้าร่วมกิจกรรมแต่ละกิจกรรม เป็นต้น

๒. ข้อเสนอแนะด้านประชาสัมพันธ์ (Public Relations Recommendations) เป็นหนึ่งในกิจกรรมทางการสื่อสารการตลาดที่จะช่วยส่งเสริมให้แผนการโฆษณาบรรลุเป้าหมาย เป็นกิจกรรมที่มุ่งเสริมสร้างภาพพจน์ของสินค้าและบริษัทให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่มเป้าหมายและประชาชนโดยทั่วไป สร้างความสัมพันธ์อันดีกับร้านค้า คอลเลกชันสังคมโดยรวม โดยมีประเด็นย่อย ๆ ดังนี้

๒.๑ วัตถุประสงค์ของการประชาสัมพันธ์ (Public Relations Objectives) โดยเขียนวัตถุประสงค์ที่สามารถประเมินการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ความเชื่อ ความรู้สึกของกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมาย อันเกิดจากกิจกรรมต่าง ๆ ทางการประชาสัมพันธ์

๒.๒ กลยุทธ์ทางการประชาสัมพันธ์ (Public Relations Strategy) ที่มีเทคนิคเหมือนกลยุทธ์อื่น ๆ เพียงแต่เน้นวิธีการและเนื้อหาทางประชาสัมพันธ์เท่านั้น ในส่วนนี้ถือว่าเป็นจุดเด่นสำคัญสำหรับการบริหารงานประชาสัมพันธ์ เพราะจะอธิบายให้ทราบถึงแนวทาง เทคนิคที่จะใช้ในการประชาสัมพันธ์ อาทิ การเลือกและใช้ภาพภายในการประชาสัมพันธ์ เทคนิคการเขียนข่าวประชาสัมพันธ์ให้น่าสนใจคอลเลกชันเทคนิคการแจกข่าวไปยังกลุ่มผู้บริโภคและร้านค้าเป้าหมาย เป็นต้น

๒.๓ กำหนดกิจกรรมทางการประชาสัมพันธ์ (Public Relations Executions) กำหนดกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นจากการประชาสัมพันธ์ เช่น รายการแจกข่าวประชาสัมพันธ์ รายชื่อ ที่อยู่ของกลุ่มเป้าหมาย กำหนดเวลาของการเขียนสื่อมวลชนเขียนข่าวกิจการของบริษัท

เป็นต้น

๒.๔ แผนการประชาสัมพันธ์ (Public Relations Plan) ส่วนใหญ่จะนิยมทำเป็นตารางปฏิทิน (Calendar Flowchart) ของการปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ซึ่งรวมกิจกรรมแต่ละกิจกรรมตลอดโครงการณรงค์ ซึ่งต้องสัมพันธ์และสอดคล้องกับแผนการโฆษณาและแผนการส่งเสริมการขาย โดยทั่วไปงบประมาณของการประชาสัมพันธ์จะนำเสนอรวมกับกิจกรรมทางการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ผู้บริหารบริษัทลูกค้าทราบว่าต้องใช้งบประมาณในแต่ละกิจกรรมเท่าไร

๓. ข้อเสนอทางการตลาดโดยตรง (Direct Marketing Recommendations) ถือว่าเป็นกิจกรรมทางการตลาดที่ได้รับความนิยมมากในปัจจุบัน ซึ่งมีถูกเข้าใจว่าเป็นเพียง Direct Mail เท่านั้น แต่ที่แท้จริงแล้วกิจกรรมทางการตลาดโดยตรงมีมากมายหลายกิจกรรมซึ่ง Direct Mail ก็เป็นเพียงกิจกรรมหนึ่งเท่านั้น ซึ่งจะขอกล่าวถึงในโอกาสต่อไป แต่อย่างไรก็ตามจะขอกล่าวถึงคำจำกัดความของกรตลาดโดยตรงเสียก่อน โดยขออ้างถึงคำจำกัดความของสมาคมการตลาดโดยตรงของสหรัฐอเมริกา ซึ่งให้คำจำกัดความว่า “เป็นกิจกรรมทางการตลาดอย่างหนึ่ง ซึ่งมีผลต่อระบบทางการตลาด โดยกิจกรรมนี้ใช้สื่อโฆษณาในการประเมินผลการตอบสนองของกลุ่มผู้บริโภคที่มีต่อสินค้าหรือบริการและ/หรือ เป็นกิจกรรมทางการตลาดที่ใช้กับกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมายได้ทุกหนแห่ง” โดยมีประเด็นสำคัญ ดังนี้

๓.๑ วัตถุประสงค์การตลาดโดยตรง (Direct Marketing Objectives) ซึ่งจะมีลักษณะคือ เป็นการประเมินผลการตอบสนองของกลุ่มเป้าหมายเป็นส่วนใหญ่ เช่น หลังจากส่งคู่มือลดราคาไปยังกลุ่มเป้าหมายแล้ว ที่เปอร์เซ็นต์ของกลุ่มเป้าหมายที่นำคู่มือนี้มาใช้ซื้อสินค้า เป็น

ไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้มากน้อยเพียงใด

๓.๒ กลยุทธ์การตลาดโดยตรง (*Direct Marketing Strategies*) เป็นการกำหนดกลยุทธ์ของการตลาดโดยตรงว่าจะใช้เทคนิคใด ซึ่งอาจจะให้การส่ง จดหมาย ไปยังกลุ่มเป้าหมาย (*Direct Mail*) หรือจะใช้เทคนิค *Telemarketing Catalogs* เป็นต้น ซึ่งกลยุทธ์ดังกล่าวควรสอดคล้องกับกลยุทธ์ของกิจกรรมอื่น ๆ ทางการตลาด อาทิ การโฆษณา การส่งเสริมการขาย และการประชาสัมพันธ์

๓.๓ การกำหนดกิจกรรมทางการตลาดโดยตรง (*Direct Marketing Executions*) เป็นการอธิบายโดยสรุปถึงเนื้อหาที่จะใช้ในกิจกรรมทางการตลาดโดยตรง เช่น เนื้อหาของจดหมายตรง หรือข้อความ (*Script*) ที่จะใช้ใน *Telemarketing* รวมถึงแนวทางการใช้ภาพ สัญลักษณ์อื่น ๆ ประกอบในสื่อที่ส่งไปยังกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้ผู้บริหารของบริษัทลูกค้า ได้เข้าใจแนวทางการปฏิบัติงานของการตลาดโดยตรงอย่างชัดเจน

๓.๔ แผนการตลาดโดยตรง (*Direct Marketing Plan*) ในทำนองเดียวกับกิจกรรมอื่น ๆ คือการกำหนดตารางของกิจกรรมต่าง ๆ ว่าจะทำกิจกรรมใดก่อนหลัง เวลาใด และสถานที่ใดในตารางปฏิบัติงาน (*Flowchart*) ซึ่งแน่นอนจะให้ผลลัพธ์ถึงขั้นคงต้องให้สัมพันธ์กับกิจกรรมอื่น ๆ ด้วย

ขั้นที่แปด ขั้นประเมินผล (*Evaluation*) กำหนดว่าโครงการณรงค์โฆษณา (Advertising Campaign) จะทำการประเมินผลอย่างไร ทำเวลาใดบ้าง ต้องทำก่อนเริ่มแผนโครงการ (*Pretest*) ก็ควรระบุการทำไว้ในแผนการ

ประเมินผลด้วย และควรวางแผนถึงการใช้วิธีการประเมินผลงบประมาณ โดยต้องอธิบายถึงเหล่านี้โดยสรุปพร้อมเหตุผลประกอบโดยชัดเจน

ขั้นที่เก้า ขั้นการสรุป (*Conclusions*) ในขั้นนี้จะทำหรือไม่ก็ได้เพราะอาจจะใช้ขั้นแรกเป็นการสรุปแทนอยู่แล้ว ถ้าหากทำการสรุปก็อาจทำได้ แต่อย่าทำเกินความจำเป็น เนื่องจากมีรายละเอียดอยู่ในแผนข้างต้นแล้ว ควรจะเน้นถึงคุณค่าประโยชน์ของแผนนี้ ซึ่งจะช่วยสนับสนุนให้สินค้าหรือบริการของบริษัทลูกค้าประสบความสำเร็จในอนาคต

จะเห็นว่าแผนการโฆษณาสมัยใหม่ (*Integrated Advertising Plan*) มีขั้นตอนที่สำคัญถึงเก้าขั้นตอนด้วยกัน ได้แก่ ขั้นสรุปข้อมูลเพื่อผู้บริหาร วิเคราะห์สถานการณ์ เป้าหมายทางการตลาด งบประมาณ เสนอแนะงานโฆษณา เสนอแนะสื่อโฆษณา กิจกรรมอื่น ๆ ทางการสื่อสารการตลาด การประเมินผล และการสรุปแผนการโฆษณา ซึ่งเป็นการผสมผสานกิจกรรมต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพราะแผนโฆษณาจะประสบความสำเร็จได้คงต้องได้รับความสนับสนุนช่วยเหลือจากกิจกรรมอื่น ๆ ทางการตลาดด้วย

มีข้อสังเกตว่าภาษาที่ใช้ในวงการโฆษณา จะคล้าย ๆ กับภาษาของทางทหาร อาทิ มีการวางแผน กลยุทธ์ ยุทธศาสตร์ เป็นต้น อาจจะเป็นเพราะว่าการทำโฆษณาทางการตลาดก็เหมือนกับการทำสงครามทางการทหาร เพียงแต่ว่าการทำโฆษณา เป็นการสร้างความรู้สึกเพื่อผลประโยชน์และสนองความต้องการของผู้บริโภคเท่านั้น หรือทำว่าไม่จริง

บรรณานุกรม

- Fill Chris, *Marketing Communications : Frameworks Theories and Applications* : Hertfordshire, Prentice Hall 1995.
- Ray, Michael L. *Advertising and Communication Management* (Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall, 1982.)
- Schultz, Don E. *Strategic Advertising Campaigns*, (Lincolnwood, IL : NTC Business Books, 1991.)
- Sissors, Jack Z. and Bomba, *Lincoln Advertising Media Planning*, 3. rd. ed. (Lincolnwood, I IL : NTC Business Books 1989.

จุดจบการพยากรณ์กาลวสาน

จีน และประเทศอื่น ๆ รวมทั้งขบวนการปฏิวัติทางการเมืองก็โคลงมือปฏิวัติการพร้อม ๆ กันในเอเชียอาฟริกา และลาตินอเมริกาบางประเทศ

มุมมองที่เพิ่งเกิดขึ้นใหม่แค่ว่ากว้างไกลมากขึ้นอันหนึ่งปรากฏอยู่ในความเรียงของ FRANCIS FUKUYAMA เรื่อง THE END OF HISTORY (1989) FUKUYAMA แดกต่างจาก BELL ตรงที่เขาไม่ได้เสนอแนะว่าความขัดแย้งทางการเมืองได้หมดความสำคัญลงไปแล้วแต่อย่างใด ทว่าชุดของความคิดโดยเฉพาะชุดหนึ่งซึ่งก็คือเสรีนิยมตะวันตก ได้คำขับเหนื่อปรักหักพังคโคดอันแข็ง

ฟาสซิสต์ประชาธิปไตย ๑๙๘๔ และ FUKUYAMA ก็เชื่ออย่างจริงจังทีเดียวว่า การล่มสลายของการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ในยุโรปตะวันออกในปี ๑๙๘๙ ได้ชี้ให้เห็นแนวสวิตติการ หรือเสรีประชาธิปไตย พร้อม ๆ กับได้สะท้อนความเลวร้ายไปให้กับอุดมการณ์อื่น ๆ แทนที่จะเป็นการก่อร่างสร้างใจให้กับการจางหายไปในที่สุดของอุดมการณ์ การยืนยันดังกล่าวมานั้นกลับเป็นแค่เพียงการชี้ให้เห็นว่าวิวัฒนาการอุดมการณ์ยังคงมีอยู่ อีกทั้งอุดมการณ์ที่เป็นขบวนการอื่นหนึ่งที่กำลังดำเนินอยู่อย่างค่อเนื่องมิหยุดยั้งและบางทีก็ทำหาคจะเป็นนิรันดร์เอาเสียด้วยซ้ำไป □□

References

- Bell, Daniel. *The End of Ideology* Glencoe : Free Press, 1960.
- Fukuyama, Francis. *"The End of History"* National Interest Summer 1989.
- . *The End of History and the Last Man* London : Penguin Books, 1992.
- . *"The End of History Debate"* Dialogui No.89, 1990.
- Pieterse, Jan Nederveen. *"Fukuyama and Liberal Democracy : The Ends of History"* Economy and Society Vol.22, No.2, 1993.

อุดมการณ์

ทาง: ถึงกาลอวสาน

* เชษฐา พวงหัตถ์

อุดมการณ์ทางการเมืองถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญอันหนึ่งของประวัติศาสตร์ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา อุดมการณ์ปรากฏตัวขึ้นมาท่ามกลางความไม่สงบระส่ำระสายทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง อันนำไปสู่การก่อรูปก่อร่างสร้างตัวตนของโลกขึ้นมา อีกทั้งอุดมการณ์ยังได้เข้าไปเกี่ยวพันอย่างแนบสนิทในกระบวนการแปรรูปแปดงร่างของสังคมและพัฒนาการทางการเมือง แม้ว่าอุดมการณ์ได้เผยโฉมหน้าออกมาเป็นครั้งแรกในประเทศอุตสาหกรรมตะวันตก ทว่ามันก็สามารถลำเลียงฤทธิ์ขยายผลครอบคลุมไปทั่วโลก อันก่อให้เกิดความทรมานทางการเมืองที่ใช้กันแอกริกทั่วทั้งโลกใบนี้ด้วย อย่างไรก็ตาม ทิศคตติที่มีต่อบทบาทของอุดมการณ์ในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาตินั้นดูเหมือนจะขัดแย้งกันอยู่มากทีเดียว อุดมการณ์มีเข็มมุ่งสู่สังคมนิยม ความก้าวหน้า และความยุติธรรม หรือว่าอุดมการณ์เป็นการนำเสนอโลกทัศน์ที่ล้นเต็มไปกับการบิดเบือนเบือนประอะมาษาอันนำไป

สู่ความไร้ซึ่งสันติธรรมแล้วเข้ากตขี้งคับในที่สุดอย่างไหนกันแน่ วิวาทะนี้สามารถสืบย้อนย้อนลึกลงไปได้ไกลถึงศตวรรษที่ ๑๙ โดยเฉพาะนักคิดผู้ยิ่งใหญ่อย่าง MARX ก็ได้พยายามชี้ให้เห็นเส้นแบ่งที่ชัดเจนระหว่าง "อุดมการณ์" กับ "วิทยาศาสตร์" ข้อสังเกตที่ว่าวิทยาศาสตร์ได้นำเสนอวิธีการสะสมความรู้ของมนุษย์ที่เป็นภาววิสัยและปลอดค่านิยม ซึ่งถือกันว่าเป็นการปลดปล่อยมนุษยชาติให้หลุดพ้นจากพันธนาการของอุดมการณ์อันไร้เหตุผลได้นั้น ในปัจจุบันนี้ก็ได้กลายเป็นมายาคติอย่างหนึ่งไปเสียแล้ว วิทยาศาสตร์มิใช่เป็น ANTITHESIS ของอุดมการณ์ แต่บางทีก็อาจจะถูกมองได้ว่าเป็นอุดมการณ์โดยตัวของมันเองไปด้วยเช่นกัน ตัวอย่างเช่น วิทยาศาสตร์ได้ถูกนำมาเชื่อมโยงเข้ากับผลประโยชน์ของพลังทางสังคมที่ทรงอำนาจโดยเฉพาะพลังที่เป็นตัวแทนของอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี ดังนั้น วิทยาศาสตร์จึงเข้ามาเกี่ยวพันเกี่ยวพันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และในที่สุดก็ได้สถาปนา

ตัวเองขึ้นเป็นอุดมการณ์ครอบงำสังคม อุดมการณ์
ไปในที่สุด อุดมการณ์จึงเป็นแค่เพียงวิถีทางที่กลุ่ม
สังคมกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือสังคมทั้งสังคมหยิบยืม
มาใช้เพื่อให้บรรลุถึงซึ่งการรู้จำกันด้วยตนเอง โดย
ให้เห็นถึงอวสานของลัทธิมาร์กซิสม์-เลนินนิสต์ ที่
เคยเป็นอุดมการณ์หลักอันหนึ่งของโลก “**อวสาน
ของประวัติศาสตร์**” ในทฤษฎีของ FUKUYAMA
นั้น หมายความว่า ประวัติศาสตร์ของความคิดได้
สิ้นสุดลงแล้ว พร้อม ๆ กับการยุติวิวัฒนาการ
พื้นฐาน ความเห็นพ้องต้องกันในเรื่องความน่าฟัง
ปรารถนาของเสรีประชาธิปไตยได้เกิดขึ้นกว้างขวาง
ทั่วโลก ซึ่งในที่นี้ FUKUYAMA คงจะหมายถึง
เศรษฐกิจแบบตลาดหรือทุนนิยมและระบบการเมือง
แบบเปิดที่มีการแข่งขันกันนั่นเอง จึงไม่เป็นที่สงสัย
เลยว่าการพังทลาย ของการปกครองแบบคอมมิวนิสต์
ในยุโรปตะวันออกในปี๑๙๘๙และขบวนการปฏิรูป
ในโซเวียตได้พลิกผันดุลยภาพของวิวัฒนาการ
การณืที่ครอบคลุมทั่วโลกไปเสียแล้ว แต่อย่างไรก็
ตาม ก็ยังไม่ควรปักใจเชื่อไปเสียทั้งหมดเลยทีเดียว
ว่า นี่คือ “**อวสานของประวัติศาสตร์**” ด้วย

FUKUYAMA ยอมรับว่าทั้งลัทธิชาตินิยมและ
ลัทธิสังคมนิยม (FUNDAMENTALISM) ยังคง
เป็นปราชัยตัวกลืนของเสรีนิยมตะวันตก โดยเฉพาะ
ในโลกที่สาม ขณะที่เสรีประชาธิปไตยอาจจะช่วย
เสริมสร้างความก้าวหน้าให้เกิดขึ้นได้ในศตวรรษที่
๒๐ ทว่ายิ่งใกล้จะสิ้นสุดศตวรรษนี้เข้าไปทุกที ก็ยัง
มีหลักฐานเชิงประจักษ์ชี้ให้เห็นถึงภัยคุกคามเกี่ยวกับ
การกลับคืนฟื้นตัวขึ้นมาใหม่ของอุดมการณ์ที่แตก
ต่างกันไปอย่างมาก โดยเฉพาะที่เห็นได้ชัดก็คือ
อิสลามเบิกที่เน้นการเมืองซึ่งขยายอิทธิพลออกไปทั่ว
ตั้งแต่ประเทศมุสลิมในเอเชีย และแอฟริกาเรื่อยไป
จนถึงในโซเวียตและประเทศอุตสาหกรรมตะวันตก
เป็นไปได้อีกเช่นกันว่า “**มรดกการของคอมมิวนิ-
นิสต์**” ในโซเวียตและยุโรปตะวันออกอาจจะเปิด

ทางให้มีการฟื้นคืนชีพของลัทธิชาตินิยม, ลัทธิ
เชื้อชาตินิยม หรือลัทธิสังคมนิยม มากกว่าที่จะ
เป็นการเปลี่ยนผ่านไปสู่เสรีประชาธิปไตยอย่างราบ
รื่นและไม่มีทางหลีกเลี่ยงได้ยิ่งกว่านั้น FUKUYA-
MA ยังมีทฤษฎีแบบเดียวกับเสรีนิยมยุคแรก ๆ
ซึ่งเชื่อว่าทุนนิยมอุตสาหกรรมจะช่วยให้มีการขับ
ขยายเคลื่อนคลายทางสังคมและความมั่งคั่งทาง
วัตถุสำหรับสมาชิกทุกคนในสังคมอันเป็นการผลักดัน
ให้พลเมืองทุกคนเห็นพ้องต้องกันว่าทุนนิยมเป็นสิ่งที่
ถูกต้องและมีเสน่ห์เข้ายวนใจ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็
คือ FUKUYAMA เชื่อว่ามีทางเป็นไปได้ที่จะบรรลุ
ถึงซึ่งความเห็นพ้องต้องกันอย่างกว้างขวาง และ
เป็นสากลเกี่ยวกับลักษณะของ “**สังคมที่ดี**” อย่างไร
ก็ตาม มันจะบรรลุถึงได้ก็ต่อเมื่อสังคมได้ถูกบังคับ
ให้ต้องให้สามารถสนองตอบผลประโยชน์ของกลุ่ม
สังคมทั้งหมดและทำให้ความมุ่งมาดปรารถนาของ
พลเมืองในฐานะปัจเจกบุคคลสัมฤทธิ์ผล แม้ว่า
ตลาดในระบบทุนนิยมจะได้สำแดงตนออกมาให้เห็น
แล้วว่ามีความมีประสิทธิภาพ ทว่าก็ยังมิอาจกล่าวได้
แล้วประกาศไครนลงไปยังอย่างหนึ่งการว่า ทุนนิยม
ปฏิบัติต่อชนชั้นทางสังคมหรือปัจเจกบุคคลทั้งหมด
อย่างเสมอภาคกัน ความขัดแย้งและวิวัฒนาการทาง
อุดมการณ์ยังไม่อาจถึงกาลอวสานลงไปได้ใน
ปลายศตวรรษที่ ๒๐ ด้วยชัยชนะเด็ดขาดทั่วโลกของ
เสรีนิยม ซึ่งก็คงไม่ต่างไปจากกรณีที่เคยมีการคาด-
การณ์กันไว้ว่าสังคมนิยมจะก้าวช้อย่างแน่นอนใน
ปลายศตวรรษที่ ๑๙

มองให้ลึก ๆ จะเห็นว่า การยืนยันอย่างเอา
จริงเอาจังในเรื่อง “**อวสานของประวัติศาสตร์**”,
“**อวสานของอุดมการณ์**” หรือ “**อวสานของการ
เมือง**” นั้น โดยตัวของมันเองแล้วก็มีลักษณะเป็น
อุดมการณ์ ข้อเสนอนี้เหล่านี้แต่ละอันโดยเนื้อแท้แล้ว
ก็คือ ความพยายามที่จะวาดภาพให้เห็นว่าชุดของ
ความคิดและค่านิยมทางการเมืองโดยเฉพาะชุดหนึ่ง

มีความเหนือกว่าคู่แข่งทั้งหมดของมัน และจะเป็นจริงเป็นจิ้งจอกมาได้ก็แต่โดยการคาดการณ์ล่วงหน้าถึงชัยชนะเด็ดขาดเท่านั้น อาณัติของประวัติศาสตร์ได้ถูกจุดตั้งเอาขึ้นมาใช้รองรับสนับสนุนคุณค่าความถูกต้องชอบธรรมของอุดมการณ์เฉพาะอันใดอันหนึ่งเท่านั้น ไม่ว่าจะเป็นสังคมนิยมแนวมาร์กซิสต์, ทฤษฎีการสถาปนาอัตลักษณ์ร่วมหรือชุดของเป้าหมายร่วมกันมาชุดหนึ่ง เมื่อเป็นเช่นนั้น อุดมการณ์จึงไม่ควรถูกมองว่ามีลักษณะของการเปลี่ยนแปลงให้เป็นเสรีหรือการกดขี่บังคับพอ ๆ กับไม่ควรถูกมองว่าเป็นเรื่องถูกหรือผิด อุดมการณ์เป็นอะไรก็ได้ทั้งนั้น ลักษณะการของอุดมการณ์ได้ถูกรังสรรค์ปั้นแต่งขึ้นมาโดยพลังทางประวัติศาสตร์ พร้อมกับถูกนำมาใช้เพื่อตอบสนองของความต้องการทางสังคมและการเมืองไปด้วยในตัว ดังนั้น อุดมการณ์จึงกลายเป็นลักษณะที่จำเป็นอันจะขาดเสียมิได้ของมนุษยภาวะ

อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่าพอจะมีนักคิดทางการเมืองบ้างไหมที่พร้อมจะประกาศโผล่ออกมาว่า อุดมการณ์ได้เคยหรือควรจะต้องกาลอวสานกันเสียที ข้อเสนอในช่วงแรก ๆ อันหนึ่งก็คือ ความเชื่อที่ว่าการเมืองโดยตัวของมันเองนั้นสามารถแปลสนาการหรือถูกบดทำลายให้สิ้นซากไปได้ กล่าวอย่างกว้าง ๆ การเมืองก็เป็นกิจกรรมทางสังคมซึ่งจะเกิดขึ้นได้เมื่อใดก็ตามที่ปรากฏให้เห็นซึ่งความขัดแย้ง การเมืองเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นที่สวนทางกันหรือผลประโยชน์ที่เป็นปฏิปักษ์กัน โดยเนื้อแท้แล้ว การเมืองก็คือความพยายามที่จะหาข้อยุติให้กับความขัดแย้งทางสังคมไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบใด ๆ ก็ตาม ดังนั้น การเมืองจึงปรากฏตัวให้เห็นได้เมื่อเกิดความคิดเห็นไม่ลงรอยกันขึ้นในชุมชน (แม้กระทั่งในระดับครอบครัวก็ตาม), เมื่อเกิดความเป็นปฏิปักษ์กันระหว่างชุมชนหรือชนชั้นทางสังคมด้วยกันเอง และเมื่อความขัดแย้งทวีความรุนแรงขยายผลถึงระดับชาติ การเมืองจะสามารถ

เดินทางไปสู่จุดหมายปลายทางแล้วอวสานไปในที่สุดได้ก็ต่อเมื่อความขัดแย้งได้ถูกแทนที่ด้วยความผสมผสานและฉันทานุมติ ซึ่งนักคิดทางการเมืองบางคนเชื่อว่ามีทางเป็นไปได้อย่างเช่น ชาวมาร์กซิสต์และอนาธิปไตยชนก็ได้มองว่า “อวสานของการเมือง” มีทางเป็นจริงเป็นจิ้งจอกมาได้ ชาวมาร์กซิสต์เชื่อว่า ความขัดแย้งหลักในสังคมเป็นเรื่องของเศรษฐกิจและอยู่ในรูปของความขัดแย้งทางชนชั้นระหว่างนายทุนกับกรรมกร หรือระหว่างคนรวยกับคนจนอย่างไรก็ตาม ถ้าหากทุกคนได้ครอบครองความมั่งคั่งทัดเทียมกันแล้ว รากเหง้าของความขัดแย้งก็就会被กำจัดไปได้ รวมทั้งการเมืองก็หมดความจำเป็นไปด้วย พรรคนะดังกล่าวนี้เองที่ MARX ได้แถลงไว้ในการศึกษาการณ์ว่า เมื่อบรรลุถึงซึ่งการเป็นคอมมิวนิสต์ที่สมบูรณ์แล้ว รัฐก็จะ “ปลาสนาการ” ไปในที่สุด เทียงคังซังที่แท้จริงที่ว่าเป้าหมายดังกล่าวนี้ยังมีอาจบรรลุถึงได้นั้นไม่ได้ช่วยพิสูจน์แต่อย่างใดว่ามันไม่มีทางเป็นไปได้ ทว่านี่เป็นวิธียึดมั่นแบบอูโทเปียอย่างแน่นอนอยู่ดี แม้ว่าถ้าจะยอมรับกันว่าความขัดแย้งหลัก ๆ ทั้งหมดเป็นเรื่องเศรษฐกิจ ความสามารถที่จะสนองตอบความต้องการทางวัตถุยังคงถูกจำกัดอยู่ด้วยข้อเท็จจริงที่ว่าทรัพยากรทางเศรษฐกิจนั้นมีย้อย่างจำกัดจำเขี่ย บางทีความมั่งคั่งสมบูรณ์พูนสุขอย่างถ้วนทั่วนั้นอาจจะเป็นไปได้แค่เพียงความฝันอันสุดเอื้อม ทว่าในปัจจุบันนี้นั้นข้อเท็จจริงนี้ก็ได้รับการยอมรับว่ามีความสำคัญด้วยการสำเหนียกมากยิ่งขึ้นถึง “ขีดจำกัดในการเติบโต” ของสภาวะแวดล้อม ยิ่งกว่านั้น ประสิทธิภาพของลัทธิบริโภคนิยมในสังคมอุดมโภคคังเช่นตะวันตกนั้น ดูเหมือนแทบจะไม่ได้ช่วยยืนยันสนับสนุนความเชื่อที่ว่า ความต้องการทางวัตถุสามารถได้รับการสนองตอบตลอดไป ยิ่งมนุษย์มีสิ่งต่าง ๆ มากเท่าไรมนุษย์ก็ยิ่งละโมภมากขึ้นเท่านั้น ถ้าการเมืองเป็นเรื่องของ “ใครได้อะไร” กันแล้วละก็คงจะเป็น

การยากเอาการทีเดียวที่จะมองเห็นว่า การเมืองจะถึงกาลอวสานลงได้ในที่สุด

ในกรณีอื่น ๆ นักคิดอีกหลายคนก็ได้ยอมรับกันว่าการเมืองอาจจะดำรงคงอยู่ต่อไป ทว่าพร้อม ๆ กันนั้นก็กลับคาดการณ์กันถึง “อวสานของอุดมการณ์” เอาไว้ด้วย ถ้อยแถลงที่ทรงอิทธิพลมากที่สุดเกี่ยวกับเรื่องนี้เป็นของ DENIEL BELL ในงานนิพนธ์ชื่อ THE END OF IDEOLOGY (1960) BELL ได้รับความประทับใจอย่างล้นลึกจากข้อเท็จจริงที่ว่า นับตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา การเมืองในตะวันตกมีลักษณะการที่ส่อให้เห็นความลงรอยกันระหว่างพรรคการเมืองสำคัญ ๆ และการไม่มีความแตกแยกหรือวิวาทะทางอุดมการณ์กันอีกทั้งลัทธิฟาสซิสต์และลัทธิคอมมิวนิสต์ได้สูญเสียความนิยมไปขณะที่พรรคการเมืองที่ใช่อุดมการณ์ทั้งสองซึ่งยังคงหลงเหลืออยู่นั้นก็มิมีพรรคคนที่ไม่ลงรอยกันเพียงแค่ว่า ประเด็นที่ว่า ใครควรจะได้รับความไว้วางใจให้เป็นผู้รังสรรค์ความเติบโตทางเศรษฐกิจและความสมบูรณ์พูนสุขทางวัตถุเท่านั้น อันที่จริง ถือได้ว่านั่นคือชัยชนะของเศรษฐกิจเหนือการเมือง การเมืองได้ถูกลดทอนความสำคัญลงไปให้เป็นแค่เพียงปริศนนิชาการว่าจะระดมิตุดมโลกาภาวะขึ้นมาได้ “อย่างไร” และยิ่งถือกันว่าต่อไปนี้จะจะไม่มีการตั้งข้อสงสัยเชิงจริยธรรมหรือเชิงปรัชญาเกี่ยวกับ “สังคมที่ดี” กันอีกต่อไปแล้ว อันที่จริงนั้น อุดมการณ์ก็แทบจะไม่ได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องแต่อย่างใดเลยเสียด้วยซ้ำไป

อย่างไรก็ตาม ขบวนการที่ BELL ให้ความสนอกสนใจนั้นก็กลับมิใช่เรื่องของ “อวสานของอุดมการณ์” แต่เป็นเรื่องการปรากฏตัวของความสอดคล้องต้องกันทางอุดมการณ์อย่างกว้างขวางในบรรดาพรรคการเมืองหลัก ๆ ซึ่งก็หมายถึง การสิ้นสุดของวิวาทะเชิงอุดมการณ์นั่นเอง ในวันที่ที่สงคราม (โลก) ยุติลงตัวแทนอุดมการณ์ตะวันตก ๓ กระแส

หลัก ๆ อันได้แก่ เสรีนิยม, สังคมนิยม และอนุรักษนิยมต่างก็หันมายอมรับในเป้าหมายร่วมกันของ “ทุนนิยมแบบจัดการ” (MANAGED CAPITALISM) อย่างไรก็ตาม เป้าหมายอันนี้โดยตัวของมันเองแล้วก็เป็นเรื่องของอุดมการณ์อยู่ดี กล่าวคือ มันได้สะท้อนให้เห็นถึงการยืนยันหยั่งลึกว่าอย่างหนึ่งว่า แน่นในเศรษฐกิจแบบตลาด, กรรมสิทธิ์ของเอกชน และแรงจูงใจทางวัตถุที่ถูกหล่อหลอมเข้าเป็นเนื้อเดียวกันกับความเชื่อในเรื่องสวัสดิการสังคมและการแทรกแซงทางเศรษฐกิจ อันที่จริงแล้วอุดมการณ์ของ “ทุนนิยมแบบสวัสดิการ” (WELFARE CAPITALISM) หรือ “ประชาธิปไตยแนวสังคม” (SOCIAL DEMOCRACY) ได้ก้าวขึ้นชนะเหนือคู่แข่งอื่นทั้งหมดของมันเรียบร้อยแล้ว ยิ่งกว่านั้น ชัยชนะครั้งนี้ก็ได้รับการพิสูจน์ให้เห็นแล้วว่าเป็นเพียงชัยชนะชั่วคราวประเดี๋ยวประด๋าวเท่านั้น ดังเช่น ในทศวรรษ ๑๙๖๐ ก็ได้ประจักษ์กันแล้วถึงการปรากฏตัวขึ้นมาของความคิด “ซ้ายใหม่” ที่นับวันจะยิ่งพวนกระแสมากยิ่งขึ้นและก็ถือได้ว่าเป็นการหักกลับมารื้อฟื้นความคิดแนวมาร์กซิสต์กันขึ้นมาใหม่อีก รวมทั้งการขยายตัวของอุดมการณ์แนวใหม่ ๆ อย่างเช่น เฟมินิสม์ และนิเวศนิยม ภาวะถดถอยทางเศรษฐกิจในทศวรรษ ๑๙๗๐ มีส่วนช่วยผลักดันให้มีการหันกลับไปสนใจกันใหม่อีกในหลักการตลาดเสรีที่เคยถูกมองข้ามไปหลายปีก่อนหน้านั้นและก็ได้ช่วยกระตุ้นให้มีการสร้างทฤษฎี “ขวาใหม่” ขึ้นมาด้วยอันเป็นการท้าทายฉันทานุมัติยุคหลังสงคราม (โลก) ท้ายที่สุดข้อเสนองเรื่อง “อวสานของอุดมการณ์” นั้นได้ให้ความสนใจโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับพัฒนาการในประเทศอุตสาหกรรมตะวันตกและได้ละเลยข้อเท็จจริงที่ว่า ลัทธิคอมมิวนิสต์ยังคงวางหลักปกรากตั้งพื้นที่ไว้อย่างเหนียวแน่นในโซเวียต ยุโรปตะวันออก

ใคร ๆ ก็รู้จัก **พินัยกรรม** และใคร ๆ ก็อยากจะมีชื่อปรากฏอยู่ในพินัยกรรมในฐานะผู้รับมรดกทั้งนั้น และก็ยังมีหลายคนที่ยินดีวางเพราะพินัยกรรม **ไม่มีผลบังคับ** หรือเป็นโมฆะ หรือเป็นพินัยกรรมหนึ่งในหลาย ๆ ฉบับที่ทำไว้ หรือข้อความในพินัยกรรมกับตน

พินัยกรรมนอกจากจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการแบ่งมรดกแล้ว ยังอาจมีสาระเกี่ยวกับคำสั่งของผู้ทำ

ที่กำหนดให้จัดการบางสิ่งบางอย่างในทรัพย์สินและตัวผู้ทำเมื่อตายไปแล้วว่าให้ทำอย่างไร เช่นเกี่ยวกับการทำศพ การทำพินัยกรรมมีประโยชน์ตรงที่อย่างน้อยผู้ทำสบายใจว่า เมื่อตายไปแล้วสมบัติจะตกให้แก่ผู้ที่เราต้องการให้และมีคนจัดการสิ่งที่อยากให้เราเมื่อตนตายไป และเมื่อเกิดเป็นพินัยกรรมขึ้นแล้วสิทธิหน้าที่ของบุคคลต่าง ๆ ก็จะถูกผูกพันด้วยทันที

* ศรัณยา ไชยสุต

การทบทวนสื่อยกทรัพย์สินให้ กับการทำพินัยกรรม เรียกได้ว่าเป็นคนละเรื่องเดียวกัน กล่าวคือเป็นการยกให้เหมือนกัน แต่คนละช่วงเวลากัน ถ้ายกให้โดยมีเงื่อนไขว่าให้กรรมสิทธิ์ตกให้แก่ผู้รับเมื่อผู้ให้ถึงแก่ความตายแล้ว ถือว่าเป็นพินัยกรรม แต่ถ้ายกให้โดยให้เลยหรือมีเงื่อนไขอย่างอื่นนอกจากนี้แล้ว เป็นเรื่องการยกให้เท่านั้น

ในฐานะที่เป็นผู้ทำพินัยกรรมก็อยากจะทำให้พินัยกรรมของเราน่าเชื่อถือ และในฐานะผู้รับพินัยกรรม ถ้าเกิดถูกผูกพันให้เป็นผู้รับทรัพย์สินมรดกหรือถูกผูกพันให้ต้องทำการใด ๆ ตามคำสั่งในพินัยกรรม ก็ควรจะทราบว่าตนต้องปฏิบัติตามพินัยกรรมเสมอไปหรือไม่และเพียงใด

ผู้ที่มีความสามารถทำพินัยกรรมได้ ต้องมีอายุครบ ๑๕ ปีบริบูรณ์ ไม่เป็นบุคคลวิกลจริตหรือไร้ความสามารถในขณะที่ทำ กล่าวคือกฎหมายจะ

ถือในเวลาทำพินัยกรรม ถ้าเป็นคนวิกลจริตแต่ในขณะที่ทำพินัยกรรมสามารถพิสูจน์ได้ว่าทำในขณะที่มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์แล้ว ก็เป็นพินัยกรรมที่สมบูรณ์ ทั้งนี้คนเป็นใบ้หรือหูหนวกก็มีสิทธิทำพินัยกรรมได้

การทำพินัยกรรมสามารถทำได้โดยการเขียนหรือพิมพ์ การเขียนโดยผู้ทำพินัยกรรมเองเป็นวิธีที่ดีที่สุด การพิมพ์หรือการเขียนโดยผู้อื่นจะต้องให้ผู้นั้นลงชื่อในฐานะเป็นผู้เขียนหรือผู้พิมพ์ด้วย

พินัยกรรมนอกจากจะทำโดยการเขียนหรือพิมพ์แล้วเก็บรักษาไว้แล้ว ยังมีพินัยกรรมที่เป็นเอกสารลับหรือเป็นพินัยกรรมฝ่ายมืองด้วย กล่าวคือถ้าทำพินัยกรรมแล้วปิดผนึกซองข้อความรอยผนึก นำไปมอบให้แก่กรรมการอำนาจอหรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตโดยมีพยานสองคน ให้ผู้อัยคำแก่เจ้าหน้าที่เกี่ยวกับพินัยกรรมดังกล่าวแล้ว ก็เป็นพินัยกรรมที่เป็นเอกสาร

กลับ ส่วนพินัยกรรมฝ่ายเมืองคือการที่ผู้ทำให้กรรมการอำเภอหรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตเป็นผู้เขียนข้อความตามคำบอกของผู้ทำพินัยกรรมแล้วเก็บรักษาไว้ที่กรรมการอำเภอหรือสำนักงานเขตนั้น ๆ

การทำพินัยกรรมจะทำในประเทศใด ๆ ในโลกก็ได้ และจะทำตามแบบกฎหมายไทยหรือจะทำตามแบบของกฎหมายประเทศที่เราทำพินัยกรรมก็ได้ ส่วนผู้ที่ทำหน้าที่กรรมการอำเภอก็คือพนักงานทูตหรือกงสุลฝ่ายไทย

พินัยกรรมอีกแบบหนึ่งคือแบบปากเปล่า ซึ่งอาจมีขึ้นได้ในกรณีที่ความเป็นตายอยู่แค่ปลายจมูกแล้วเกิดห่วงสมบัติขึ้นมา ก็สามารถแจ้งความจำนงให้แก่ผู้ที่อยู่ด้วยในเหตุการณ์นั้นสองคนพร้อมกัน แล้วสองคนนั้นจะต้องมีหน้าที่ไปแจ้งต่อกรรมการอำเภอทันที เจ้าหน้าที่ก็จะจัดการบันทึกถ้อยคำและให้ผู้แจ้งทั้งสองนั้นลงชื่อเป็นพยาน ในกรณีเช่นนี้หากผู้ใดตายนั้นกลับมามีชีวิตรอด จะต้องจัดการทำพินัยกรรมให้เรียบร้อยตามแบบของกฎหมายในกำหนด ๑ เดือนนับแต่วันที่กลับสู่ฐานะที่จะทำพินัยกรรมตามแบบของกฎหมายได้แล้ว หากพ้นกำหนดไปถือว่าพินัยกรรมที่บอกปากเปล่าไม่มีผลต่อไป

กฎหมายเคร่งครัดการทำพินัยกรรมแบบปากเปล่า เพราะถือว่าการพูดปากต่อปากอาจมีปัญหาในการสื่อความหมายได้ เวลาจึงเป็นสาระสำคัญ และเหตุที่ต้องทำปากเปล่าก็มีเฉพาะพฤติการณ์พิเศษเท่านั้น เช่นกรณีใกล้ตายเนื่องจากอยู่ในอันตราย มีโรคระบาด สงคราม การใกล้ตายแบบอื่น ๆ ไม่ถือเป็นเหตุให้การพูดปากเปล่าเป็นพินัยกรรมตามกฎหมายได้ เช่น การเป็นมะร็ง การคลอคลอตาย เจ็บป่วยตาย แต่ถ้าหากเป็นทหารอยู่ในสนามรบแล้วแจ้งเจตนาแบ่งสมบัติให้บุคคลสองคนในที่นั้นทราบ หากผู้นั้นตายในสงครามเอาเมื่อ ๒-๓ วันหลังจากนั้นถือว่าอยู่ในอันตรายใกล้ความตายได้หรือ

ถูกแทงบาดเจ็บใกล้ตายก็เป็นพฤติการณ์พิเศษได้ แต่ถ้าเป็นการเจ็บป่วยทางร่างกายแล้วเกิดจะต้องตาย เช่น ใดสักเสบแล้วจะวายเลยรีบเจอลยผู้ที่คนอยากยกสมบัติให้ไม่ถือเป็นพินัยกรรมแบบปากเปล่าตามกฎหมาย

ถ้าไม่ชอบทำพินัยกรรม ก็อาจได้เป็นพยานในพินัยกรรมกับเขาบ้าง การเป็นพยานหมายถึงเป็นผู้รู้เห็นการลงนามหรือพิมพ์ลายนิ้วมือของผู้ทำพินัยกรรมเท่านั้น ไม่จำเป็นต้องสอควัสดูเห็นไปรับทราบข้อความในพินัยกรรมด้วย คุณสมบัติของผู้เป็นพยาน ก็จะต้องบรรลุนิติภาวะแล้ว ไม่เป็นบุคคลวิกลจริตหรือบุคคลซึ่งศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ หรือขูหนวก เป็นใบ้ หรือตาบอดทั้งสองข้าง

สำหรับพยานในการทำพินัยกรรมแบบปากเปล่าต้องมีบทบาทมากกว่าธรรมดาครั้งที่ต้องไปแจ้งแก่กรรมการอำเภอโดยมีชักช้า คำว่าพยานในพินัยกรรมจึงหมายถึง บุคคลสองคนที่อยู่พร้อมหน้าพร้อมตา ณ ที่นั้นกับผู้ทำพินัยกรรมและผู้ทำพินัยกรรมได้แสดงเจตนากำหนดข้อพินัยกรรมในที่นี้ ดังนั้น ผู้เป็นพยานจึงต้องเป็นบุคคลและต้องอยู่ต่อหน้าผู้ทำพินัยกรรมด้วย การทำพินัยกรรมโดยการพูดบันทึกเทปหรือวิดิทัศน์ ไม่มีผลบังคับเป็นพินัยกรรมแบบปากเปล่าได้เพราะไม่ใช่การแสดงเจตนาต่อหน้า

ข้อความในพินัยกรรมยังจะต้องมีวันเดือนปีระบุไว้ด้วย รวมทั้งจะต้องกำหนดไว้ให้แจ้งชัดว่าเป็นคำสั่งครั้งสุดท้ายซึ่งให้มีผลเมื่อผู้ทำได้ตายไปแล้วด้วย มิเช่นนั้นจะเป็นโมฆะ ไม่มีผลบังคับตามกฎหมาย ส่วนเนื้อหาของพินัยกรรมจะต้องมีเรื่องเกี่ยวกับทรัพย์สินและการใด ๆ ที่จะให้เป็นไปเมื่อตนเองตายไปแล้ว หากผู้ทำพินัยกรรมประสงค์จะใส่เรื่องอื่นลงไปกฎหมายก็ไม่ห้ามอะไร เช่น บางคนเขียนพินัยกรรมอย่างกับเขียนนิยายหรือชีวประวัติอันโงกโชนของคน หรือไม่ก็ระบายความ

เห็นความโกรธต่าง ๆ ที่มีต่อทนายหรือผู้อื่นลงไป
อย่างไม่ขาดคณภพหรือสังคมก็ทำได้

ทรัพย์สินที่ไม่ได้ระบุไว้ในพินัยกรรมหรือการ
จัดการใด ๆ อย่างอื่นที่มีได้ส่งไว้ก็ให้เป็นไปตาม
หลักกฎหมายทั่วไป เช่น ไร่ที่ดินแปลงนี้ตกให้แก่
แม่สามีผู้ตาย ที่ดินแปลงนี้ก็ไม่สามารถนำมาแบ่ง
สรรปันส่วนในระหว่างทายาทได้ คงแบ่งได้เฉพาะ
ทรัพย์สินอื่น ๆ ถ้ามี หรือว่าพินัยกรรมสั่งให้ยกที่ดิน
แปลงนี้ให้ลูกชายคนใด ส่วนนอกนั้นไม่ได้กล่าวถึง
สมบัติอื่นนั้นก็ต้องแบ่งกันตามหลักที่กฎหมาย
กำหนด คือ ตกให้แก่ทายาทตามลำดับซึ่งลูกชาย
คนโตที่ได้ที่ดินไปแล้วตามพินัยกรรม ก็ยังมีสิทธิที่
จะได้ส่วนแบ่งจากทรัพย์สินที่เหลือด้วยตาม
กฎหมาย โดยได้รับในฐานะผู้รับพินัยกรรมส่วน
หนึ่งกับในฐานะทายาทโดยธรรมอีกส่วนหนึ่ง

ในส่วนของผู้มีชื่อในพินัยกรรมในฐานะผู้
รับพินัยกรรม กฎหมายก็ได้แยกประเภทไว้ว่า
มีสองแบบคือ ผู้รับพินัยกรรมลักษณะเฉพาะ กับ
ผู้รับพินัยกรรมลักษณะทั่วไปอีกด้วย กล่าวคือ
พินัยกรรมที่มีข้อกำหนดให้บุคคลใดมีสิทธิในทรัพย์สิน
เฉพาะอย่าง หรือแยกไว้เป็นพิเศษต่างหากจาก
ทรัพย์สินอื่น ๆ ที่เป็นกองมรดก เรียกว่าเป็นผู้รับ
พินัยกรรมลักษณะเฉพาะ มีสิทธิและหน้าที่รับผิดชอบ
เฉพาะที่เกี่ยวกับทรัพย์สินนั้นเท่านั้น ส่วนถ้ากำหนด
ให้มีสิทธิได้รับทรัพย์สินทั้งหมดของเจ้ามรดกหรือ
ตามส่วนหรือตามส่วนที่เหลือแห่งทรัพย์สินมรดก
ซึ่งมิได้แยกไว้เป็นพิเศษจากกองมรดก จึงจะเป็น
ผู้รับพินัยกรรมลักษณะทั่วไป ต้องถูกผูกพันตาม
สิทธิและหน้าที่เช่นเดียวกับทายาทโดยธรรม

ฐานะของผู้รับพินัยกรรมก็จะได้ไปทั้งสิทธิ
และภาระหน้าที่ด้วย กฎหมายจึงให้ผู้รับพินัยกรรม
มีสิทธิเลือกที่จะรับพินัยกรรมหรือไม่ก็ได้ เช่น
พินัยกรรมตั้งให้เราเป็นผู้จัดการมรดก เราก็มีสิทธิ
ที่จะไม่รับก็ได้ เพราะบางคนเห็นว่าการเป็นผู้จัดการ

มรดกต้องเสียเวลา ไม่มีค่าตอบแทนและหาก
จัดการไม่ดีก็ต้องผูกพันรับผิดชอบ ซึ่งถ้าเป็นเช่นนั้น
ทายาทก็ต้องไปจัดการตั้งผู้จัดการมรดกคนใหม่
หรือการยกทรัพย์สินให้เราโดยมีเงื่อนไขหรือมี
ภาระติดพัน เช่น ยกคฤหาสน์หลังงามให้เราแต่ต้อง
แต่งงานกับลูกชายเจ้ามรดก แบบในหนังสือสมัย
ก่อน เราก็มีสิทธิเลือกที่จะทำหรือไม่ทำตามก็ได้
ซึ่งหมายความว่าหากไม่ทำตามเงื่อนไขที่เท่ากันเรา
ไม่ได้คฤหาสน์นั้นด้วย หรืออาจเป็นไปได้ว่าลูกชาย
เจ้ามรดกนั้นไม่ยอมแต่งงานกับเราหรือได้แต่งงานกับคนอื่น
แล้ว เรียกว่าการปฏิบัติตามพินัยกรรมตกเป็นพัน
วิสัยที่จะบังคับได้ สิทธิในคฤหาสน์หลังนั้นก็หลุด
ลอยไปจากเรา หรืออาจเป็นเรื่องยกที่ดินที่ติดจำนอง
ให้เรา เราก็มีสิทธิที่จะไม่รับก็ได้

สมบัติทั้งหลายที่กำหนดการจัดการไว้ใน
พินัยกรรมแต่ไม่สามารถบังคับตามนั้นได้ ให้นำ
มาแบ่งกันตามกฎหมายทั่วไปต่อไป

พินัยกรรมที่ยกทรัพย์สินให้แก่เรา แล้วเกิด
ทรัพย์สินนั้นสูญหายสลายไป เช่น ยกบ้านให้แต่ไฟไหม้
เสียก่อนก็ถือว่าสิทธิในบ้านหลังนั้นก็หมดไปโดยปริ
ยาย เว้นแต่ว่าจะได้อะไรมาทดแทน เช่น ได้เงินสดใช้
จากบริษัทประกัน เราก็สามารถเรียกร้องเอาได้ ทั้งนี้
หมายถึงว่าเหตุการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้นภายหลังที่ผู้ทำ
พินัยกรรมตายแล้ว

นอกจากนี้กฎหมายยังกำหนดด้วยว่าผู้ที่เป็น
พยานหรือผู้เขียนหรือพิมพ์พินัยกรรมไม่มีสิทธิได้
รับมรดกตามพินัยกรรม ผู้ที่เป็นผู้ปกครองของผู้
เยาว์จะรับมรดกตามพินัยกรรมของผู้เยาว์ที่ตนปกครอง
อยู่ไม่ได้เว้นแต่จะได้ทำคำแถลงการณณ์ปกครองตาม
กฎหมายเสียก่อน ทั้งนี้เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิ
ของผู้เยาว์ ในการพิจารณาความสามารถของผู้รับ
พินัยกรรมนี้ กฎหมายให้ดูในขณะที่ผู้ทำพินัยกรรม
ตาย เช่น ทำพินัยกรรมยกที่ดินแปลงหนึ่งให้แก่บุตร
ในครรภ์ภรรยาและผู้ทำพินัยกรรมตายเสียก่อนภรรยา

ตลอดบุตร เช่นนี้ถือว่าบุตรมีสิทธิในมรดกตาม
พินัยกรรมเมื่อเด็กเกิดแล้วหรือรอดเป็นทารก

ในเรื่องผู้รับพินัยกรรมตาย ถ้าตายก่อนผู้ทำ
พินัยกรรม สิทธิตามพินัยกรรมก็หมดไป แต่ถ้า
ตายทีหลัง ทายาทของผู้รับพินัยกรรมมีสิทธิเรียก
รื้อแทนผู้รับพินัยกรรมได้

มีบางคนทำพินัยกรรมไว้หลายฉบับ เนื่องจาก
เปลี่ยนใจหรือไม่ก็มัวทรัพย์สินเพิ่มขึ้นต้องการระบุ
เพิ่มขึ้น ซึ่งบางครั้งทำให้เกิดปัญหาว่าจะถือพินัยกรรม
ฉบับใด ในเรื่องนี้กฎหมายให้ถือบังคับฉบับล่าสุด
เนื่องจากการทำพินัยกรรมเป็นการกำหนดการเผื่อ
ตายในลักษณะที่เป็นคำสั่งครั้งสุดท้าย ดังนั้นหาก
ทำคำสั่งหลายครั้ง ครั้งสุดท้ายจึงถือว่าเป็นฉบับ
ที่ตรงความเจตนาที่สุด แต่ถ้าพินัยกรรมแต่ละฉบับ
มีข้อความเกี่ยวกับทรัพย์สินต่างชิ้นกัน แต่ละฉบับ
ต่างก็มีผลบังคับแยกกัน ถ้าเป็นทรัพย์สินอันเดียว
กันแล้วให้ถือเอาฉบับล่าสุด

การทำพินัยกรรมดูเหมือนง่ายแต่จะให้มผล
ตามกฎหมายจำเป็นต้องพิถีพิถัน การเขียนพินัยกรรม
ไม่รัดกุมก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องข้อความ ซึ่งแม้
กฎหมายจะให้ถือเจตนาของผู้ตายเป็นหลัก ก็เป็น
การยากที่จะพิสูจน์เจตนาของผู้ที่ตายไปแล้ว บาง
อย่างกฎหมายก็ระบุทางออกไว้ บางอย่างก็ต้อง
อาศัยพฤติการณ์และข้อเท็จจริงประกอบ ซึ่งก็รู้ว่า
จะเป็นเรื่องที่ค่อนข้างประ สงค์ของผู้ตายเสมออย่าง
เช่นผู้ตายมีเจ้าหนี้อยู่รายหนึ่งเป็นเงิน ๕ แสนบาท
จึงได้ทำพินัยกรรมยกเงินสดในธนาคารให้เจ้าหนี้
รายนี้ โดยขณะทำพินัยกรรม ตนมีเงินอยู่ในบัญชี
จำนวน ๕ แสนบาทพอดี ปรากฏว่าเมื่อผู้ทำตายไป
เจ้าหนี้ได้เงินสดในธนาคารไปตามพินัยกรรมแล้ว
ยังเรียกร้องให้กองมรดกชำระหนี้จำนวน ๕ แสนบาท
ด้วยเนื่องจากในพินัยกรรมไม่ได้ระบุไว้ว่าเงินใน
ธนาคารที่ให้นั้นเป็นการชำระหนี้ เท่ากับว่าเป็นการ
ยกให้ ซึ่งเป็นคนละส่วนกับหนี้สิน แต่ถ้าเป็นเรื่อง

การระบุไว้ชัดเจนในพินัยกรรมว่าเป็นการชำระหนี้
ถึงแม้ว่าเมื่อผู้ทำพินัยกรรมตายไปแล้วและปรากฏว่า
เงินในบัญชีธนาคารมีมากกว่า ๕ แสนบาทเนื่องจาก
มีดอกเบี้ยหรือเนื่องจากการนำเงินฝากเข้ามาเพิ่ม
ขึ้นหรือด้วยประการใดก็ตาม เช่นนี้เจ้าหนี้ผู้นั้นคง
มีสิทธิเรียกร้องได้เฉพาะตามส่วนของตนเท่านั้น
หรือเขียนพินัยกรรมกำหนดให้ลูกชายคนใดเป็น
ผู้จัดการแบ่งทรัพย์สินมรดกของผู้ทำตามแต่ลูกชาย
คนใดจะเห็นสมควร เช่นนี้กฎหมายก็ไม่ให้มีผล
บังคับได้ เพราะผู้ทำพินัยกรรมมิได้กำหนดการแบ่ง
ทรัพย์สินเอง และถือว่าเป็นการขัดต่อความสงบ
เรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน เนื่องจาก
การแบ่งสมบัติลักษณะนี้แล้วแต่ใจลูกชายมิใช่ตาม
เจตนาของผู้ทำพินัยกรรม

ในเรื่องเงื่อนไขในพินัยกรรมก็เช่นกัน ถ้าเป็น
เรื่องยกทรัพย์สินให้โดยสั่งห้ามโอนก็ทำได้ โดย
จะต้องกำหนดตัวผู้รับประโยชน์แทนผู้รับพินัยกรรม
ในกรณีที่ผู้รับพินัยกรรมฝ่าฝืนข้อห้าม หากไม่กำหนด
ไว้ถือว่าข้อห้ามนั้นไม่มี และข้อกำหนดห้ามโอนนี้
ใช้ได้เฉพาะกับอสังหาริมทรัพย์เท่านั้นโดยจะต้อง
จัดการจดทะเบียนห้ามโอนไว้ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่
ด้วย ส่วนกำหนดเวลาห้ามหากไม่ระบุไว้ให้ถือว่า
มีอยู่ตลอดชีวิตของผู้รับพินัยกรรม แต่ถ้าผู้รับ
พินัยกรรมเป็นนิติบุคคลให้มีกำหนดเพียง ๓๐ ปี

พินัยกรรมเป็นเรื่องละเอียดอ่อน การทำพินัยกรรม
จึงสำคัญตรงที่หากบรรยายความไม่ชัดเจนหรือไม่ทำ
ตามแบบของกฎหมายให้ครบถ้วนแล้ว ทรัพย์สินก็
อาจไม่ตกอยู่กับคนที่ผู้ทำต้องการจริง ๆ ซึ่งเป็นเรื่อง
น่าเศร้าทั้งแก่ผู้ทำที่ตายไปแล้วและผู้ที่ยังมีชีวิต
ให้ได้นั้น ๆ ■

RESEARCH PAPER :

*Asst. Prof. Dr. Vinit Phinit-Akson

Introduction

The following research paper on 'A Research Application of Tagmemics to the Teaching of English Structure' is a research paper which I presented at the Fourth Academic and Research Seminar at Dhurakijpundit University, Bangkok, on 24 November, 1994.

Apart from introducing the linguistic application of tagmemic theory to the analysis of English structure, the paper also offers a "new" technique for teaching English structure, particularly English sentences to Thai students.

One of the common problems which Thai students encounter while studying English as a foreign language is the mastery of producing grammatical English sentences, both in written and spoken form. The application of tagmemics to English structure can be used by teachers of ESL/EFL to assist their students in producing grammatical English sentences. From this stage, it is only one step further to

* Head, Foreign Relations Department, Dhurakijpundit University : Ph.D. (Linguistics) University of Pittsburgh, U.S.A.

producing grammatical English paragraphs. Further practice at the sentence level and, later, at the paragraph level, will help Thai students towards this goal. This tagmemic technique has been used by the writer in the course "English for Finance and Banking" for English majors with success at Dhurakijpundit University.

In tagmemics, any description of language must meet three basic requirements: the description has to be able to handle the sounds of language, the forms of language, and the arrangements of such forms in sentences.

Tagmemic theory is able to handle all three. It deals with the sounds of language; the forms of language; and, the arrangements of such forms in a three tiered hierarchy of phonology (sounds), lexicon (words), and grammar (arrangements of such forms or words).

The paper I am presenting here looks at the syntactic level or grammatical hierarchy of English where the "tagmeme" is the smallest unit and various tagmemic constructions as larger units in the hierarchy.¹

The theory of tagmemics was initially introduced to the linguistic circle by Kenneth L. Pike in his publication "Language in Relation to a Unified Theory of the Structure of Human Behavior" (see bibliography). According to Pike, the unit of language description can be simultaneously described as "particle, wave, and field".

By "particle", the units of language are looked at in their "feature mode". In this feature mode, the language units are described as "clear-cut particles", with each particle well defined. This is a static view of language.

By "wave", the units of language are looked at in their "manifestation mode". This is a dynamic view of language as opposed to the static "particle view" above.

By "field", the units of language are looked at in their "distribution mode." This is a systematic or functional view of language.

1. The writer analyzed and contrasted English and Thai question patterns using the tagmemic model as part of his Ph. D. dissertation which was written at the University of Pittsburgh, Pennsylvania U.S.A. (see Bibliography). This present paper on the application of tagmemics to English structure looks at a particular aspect of English structure namely, the sentence or clause structure, via the tagmemic approach. It further develops the application of tagmemics to English syntax which I published in *Trends in Linguistics*, a university text on linguistic research which I wrote and published at Thammasat University. (see Bibliography).

By viewing the unit of language description as "particle wave, and field" simultaneously, the tagmemicist does not separate the language unit into three parts. Rather, the language unit is simultaneously looked at from three different viewpoints - as a divisible unit; as composed of variants; and, as part of a set of oppositions within a field or matrix or system. But first, it is necessary to look at the fundamentals of tagmemics before applying tagmemics to English structure.

Section 1 : The Concept of the Tagmeme (correlation of function and form)

The Tagmeme

In tagmemics, at the syntactic level, the tagmeme is the correlation of a functional slot with the class of items that fill that slot. The tagmeme unit, then is a "composite of function" (subject/object, etc) and "form" (noun/noun phrase/ pronoun, etc). It is not merely a form unit as in other grammatical models. In its manifestation, the **forms** (words/phrases, etc) fill the **slots** (functions).

It should be emphasized from the beginning that the tagmeme is neither a function nor a filler class. Rather, it is a correlation of **both slot** and **class**. We can abbreviate this description as a slot-class correlative.

The Tagmemic System

At the syntactic level, the tagmemic system is very clear with regards to the naming process. Function and form (or, slot and filler) are both named in a position such as:

S : N

This is a simplification of the tagmeme as represented by a "subject" (function) slot filled by a "noun phrase" (form). (In tagmemic formulation, capital N can stand for noun phrase, noun, or pronoun.)

In tagmemics, the **form** (noun / noun phrase / pronoun in the above example) is named by listing the forms that fill the slot to the right hand side of the ratio mark

(:). The **function** is named by giving a label to the syntactic meaning carried by the forms to the left hand side of the ratio sign (subject function in the above example).

When this tagmemic unit is placed in a tagmemic string (called a syntagmeme or construction), it becomes possible to answer such questions relating to: the role (subject, object, etc) it performs, where it occurs (its distribution), what it is, etc.

Types of Tagmemes

There are various types of tagmemes in the English language. Tagmemes can be of the obligatory (necessary) variety or optional (can occur or need not occur) variety. Alternatively, tagmemes can be nuclear (central) or peripheral (surrounding). Tagmemes can also be in fixed or movable positions. This can be summarized as follows.

- (a) Obligatory tagmemes vs optional tagmemes
- (b) Nuclear tagmemes vs peripheral tagmemes
- (c) Tagmemes distributed in fixed or movable positions

(a) Obligatory tagmemes occur in every occurrence of the structure. Optional tagmemes occur in some but not all of the manifestations of the construction.

(b) A nuclear tagmeme, on the other hand, is central to the construction in which it occurs and can be either obligatory (necessary) or optional (can occur or need not occur).

(c) A peripheral tagmeme, on the other hand, is a tagmeme that is not diagnostic (not central) to the construction in which it occurs. Moreover, it is always optional. On occasion, peripheral tagmemes are also called satellite or marginal tagmemes.

At the clause level, since nuclear (central) tagmemes are central to the clause construction, they are represented by such tagmemes as "subject", "predicate," "locator" , etc.

It is possible to have tagmemes which are both "nuclear" and "optional". Moreover, tagmemes are either "movable" or "fixed" in a construction string. Since English has movable word order (Sunida is, after all, a student. vs. After all, Sunida is a student.), this feature of English clause level constructions can be formally indicated.

(± $\overbrace{\quad\quad\quad}^{\pm}$ ±)

For example, in the English transitive clause such as the following, it is necessary to indicate its construction tagmemically as follows:

tCl	=	+S:N	+	P:tv	+	O:N	+	$\overbrace{\text{L:loc} \quad \text{T:tem}}^{\pm}$
		"Montira	+	drove	+	the car	+	to work + on weekdays"

This tagmemic formulation indicates that the construction has movable tagmemes and that the movable tagmemes are also optional. It is possible to say the following in English:

"Montira drove the car (on weekdays) (to work)" /or

"Montira drove the car (to work) (on weekdays) /or

"(On weekdays), Montira drove the car (to work).

The Syntagme

It is possible to compare tagmemic units with the links in a chain. Similarly, tagmemic units are strung together in constructions. Such constructions are called syntagmes in tagmemics. Technically, the syntagme is a potential string of tagmemes, where words/morphemes fill grammatical slots.

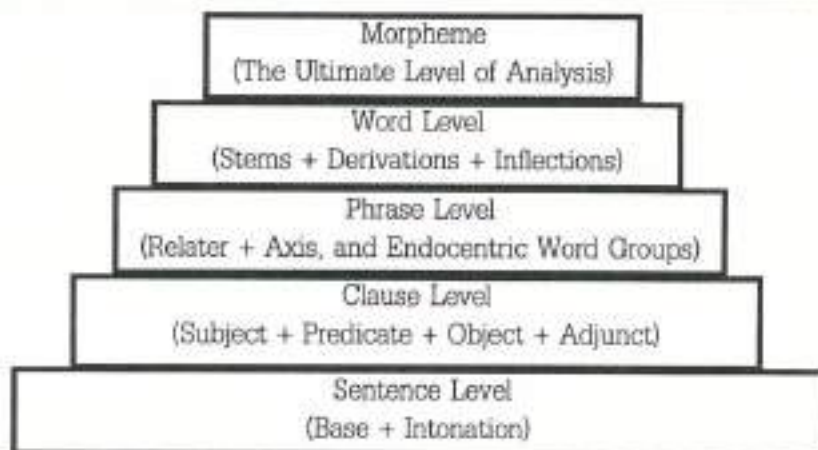

Diagram : The Tagmemic System of Grammatical Levels

The Tagmemic System of Grammatical Levels (see diagram above)

In tagmemics, the grammatical **unit** is the tagmeme itself, which is a correlation of function and form where the **construction** is a potential string of tagmeme units, or, the syntagmeme. The **system**, then is the grammatical hierarchy, arranged in a series of systematic levels such as in the diagram above.

The smallest unit is the morpheme. The largest unit is the sentence which is similar to the clause (the sentence, however, includes intonation).

In tagmemics, grammatical levels are relative positions in "grammatical space" defined in relation to one another (see diagram above). The most common levels in grammar are the sentence, the clause, phrase, and word levels. This is clearly seen in the English language at the syntax or grammatical level. The five typical levels of grammatical constructions are the sentence, the clause, the phrase, word, and morpheme levels.

The **sentence level** is the level of grammar where sentences are broken into dependent and independent clauses, along with (for the English language) its intonation.

The **clause level** is that grammatical-level where the structures consist of subjects, predicates, objects, and various clause adjuncts such as **time, place, and manner**.

The **phrase level** is the grammatical level where the structured word groups which are not clauses are broken down into words (heads and modifiers).

The next smaller grammatical level is the **word level**. This is the level where the words of the language are broken down into their constituent morphemes (roots + derivations).

The smallest level in syntax is the **morpheme level** which consists of the ultimate meaningful constituents of a language. (The sound level is outside the scope of syntax.)

Tagmemic Grammar

In simplified terms, tagmemic grammar is composed of

- (a) a set of formulas at the various relevant levels
- (b) a lexicon of constituent morphemes

As stated earlier, tagmemics centers around well-defined units called tagmemes, which are, the correlation of a functional slot with the filler class. In a linguistic construction, these units combine in syntagmemes or strings of tagmemes. These constructions, as defined and identified above, are grouped at various levels of grammar.

Tagmemic Formulation

In the description of a language, it is possible to set up a series of tagmemic formulas at the natural levels of language, namely, the sentence, the clause, the phrase, and the word. The tagmemic model consists of a series of syntactic statements at these natural levels, namely, at the sentence, the clause, the phrase, and word levels.

In a tagmemic analysis, it is necessary to be precise and elements which can be left out from the sentence/clause structures are marked as optional (+); all other elements are marked as obligatory (+).

Section II: Some Applications of Tagmemics to English Structure

For the application of tagmemic formulation to the English language, the **clause** and **phrase** levels are most relevant.

At the Clause Level

The clause that constitutes the sentence base is analyzed as a string made up of subject, predicate, object and the sentence elements of **time** and **place**.

In tagmemic grammar, slot names are marked with capitals; fillers have capital letters for word groups and small letters for single words.

General Clause Level Construction

tCl = + S:N + P:tv + O:N + L:RA + T:tem

Manop, the teacher + returned + the books + to the library + just yesterday

In tagmemics, this is read as: a transitive clause consists of a subject slot filled by a noun phrase; a predicate slot filled by a transitive verb; an optional object filled by a noun phrase; an optional location slot filled by a relater-axis phrase; and, an optional temporal slot filled by a temporal phrase.

Phrase Level Constructions

The word groups that fill clause level slots are analyzed into constituent words. Slot names are marked with capitals; fillers have capital letters for word groups and small letters for words.

RA = + R:rel + AxN

to the Dhurakijpundit University Library

In tagmemics, this is read as: a relater axis phrase consists of a relater slot filled by a relater (preposition), and an axis slot filled by a noun phrase. (This is equivalent to the prepositional phrase in traditional grammar.)

N	=	Det:det	+Pos:pos	+H:N
		the	university's	books

In tagmemics, this is read as: a noun phrase consists of a determiner slot filled by a determiner, an optional possessive slot filled by a possessive, and a head slot filled by a noun.

Tem	=	+Int:int	+H:tem
		just	yesterday

In tagmemics, this is read as: "a temporal phrase consists of an optional intensifier slot filled by an intensifier and a head slot filled by a temporal word."

Clause Types

Different languages may have different constructions, but English clause level constructions (syntagmemes) can be broadly categorized into independent clauses and dependent clauses (just as in traditional grammar).

It is possible to further classify English independent clauses into 3 main types as either (1) transitive; (2) intransitive; or (3) equational.

In tagmemics, a **transitive clause** (type 1) has a verb which can take an object. As we saw earlier, a typical clause level formula for an English transitive clause (type 1) is as follows:

tCi	=	S:N	+P:tv	+O:N
		Manop	ate	lunch.

An **intransitive clause** (type 2), on the other hand, has a verb which never takes an object. A typical formula for an English intransitive clause (type 2) is as follows:

itCl	=	+S:N	+P:iv	+L:loc
		Apasra	went	home.

An English **equational clause** (type 3), on the other hand, is defined as a clause that contains an equational or linking verb. The linking verb connects the subject with the predicate attribute, which may be nominal, adjectival, or adverbial.

A typical formula for an English equational clause is as follows:

eqCl	=	+S:N	+P:equ	+PA:N
		Suchart	is	the leader.

Section III: Further Applications of Tagmemics to English Structure - Derived English Clause Types

Apart from simple declarative clause types (sentences, in simple grammar terms), we can also form derived types of clauses as follows.

The main derived clause types in English are:

- (1) questions
- (2) commands
- (3) passives
- (4) negatives

The first two types (questions and commands) are opposed to English statements as follows:

(1) Questions:

(1a) Some English questions (wh-questions) at clause level have **question words** as fillers for clause level slots.

Q eqCl	=	+S:Q	pn	+P:equ	+PA:N
		Who		are	the students?

(1b) Another derived clause type of English questions involve a **question signal** (a reversal) :

tCl	=	+Aux:aux	+S:pn	+P:iv	+L:loc
		Is	Supatra	going	home?

(2) Commands:

Commands in English differ from statements at the clause level through subject deletion and an imperative mood verb form:

C=tCl	=	+P:tv (imp)	+O:N
		(Suchart) Open	the door!

(3) Passives:

English passive clauses differ from active clauses through changes in the subject of the active clause and changes in the voice of the verb. The subject of the active clause becomes agent of the passive. The object of the active clause becomes subject of the passive clause.

Verb forms for active and passive differ in the marking of the voice feature. Note the following:

Active transitive clause

tCl	=	+S:N(1)	+P:tv	+O:N (2)
		Suchawadee	wrote	the report

Passive transitive clause

tCl (p)	=	+S:N (2)	+P:tv (p)	+Ag:RA
		The report	was written	by Suchawadee

Negative clauses

English negative clauses, on the other hand, differ from the active in the presence of a negative in the main verb phrase.

tCl	=	+SN: (1)	+P:tv	+O:N (2)
		Suchawadee	wrote	the report

tCl(n)	=	+S:N (1)	+P:tv (neg.)	+O:N (2)
		Suchawadee	didn't write	the report

Why Tagmemics?

I would like to conclude this paper with a few words on the advantages of the tagmemic approach to language analysis and presentation especially in teaching Thai students to write grammatical English sentences.

To re-cap, tagmemics emphasizes the correlation of function and form of linguistic units at clearly defined levels. It presents English structure, especially clause level structure, in a clear-cut way.

Tagmemics is an advanced form of structuralism which treats language as a form of behaviour which can be re-inforced and, as such, is useful in language instruction and in learning the patterns or syntactic structures of English.

Tagmemics is also generative in the sense that it is a sentence generator. Through the use of formulas and a sophisticated lexicon, (collection of necessary words) numerous and innovative sentences can be produced even by learners of English as a foreign language. Thai students can be taught to use it. It can generate a maximum number of syntactically and semantically acceptable sentences.

Tagmemic formulation also allows for the presentation and variation of linguistic strings. This helps in both the presentation of English language material and the learning of the basic forms and functions in English syntax.

Tagmemics also defines the various levels of constructions in a clear-cut manner. The tagmemic conventions and symbols used in tagmemic formulation are straight-forward and self-explanatory. Once taught and mastered by Thai students, it can be readily applied and interpreted.

Because of these characteristics and features, tagmemics is both useful and suitable to Thai university teachers and students for the presentation, re-inforcement, and acquisition of new language material such as English syntax. □□

Bibliography

- Cook, Walter A. "The Generative Power of a Tagmemic Grammar". in **Monograph Series On Language and Linguistics No 20** Edited by E. Blansitt, Jr. Washington DC: Georgetown University Press, 1967.
- Longacre, Robert E. "String Constituent Analysis", in **Language**, No.36: 63-88, The Hague: Mouton & CO., 1960.
- Phinit-Akson, Vinit. **Linguistic Structure of English: A Course in Applied English Linguistics**. Bangkok: Chulalongkorn University Press, 1994.
- Phinit-Akson, Vinit. "A Tagmemic Contrastive Analysis of Some English and Thai Question Constructions." Ph.D. Dissertation, University of Pittsburgh, Pennsylvania, USA, 1972.
- Phinit-Akson, Vinit. **Trends in Linguistics: A History of the Main Developments in Linguistic Research**. Bangkok: Thammasat University Press, 1976.
- Pike, Kenneth L. **Language in Relation to a Unified Theory of the Structure of Human Behavior**. The Hague : Mouton & Co., 1967.

อภินันทนาการ จาก

บริษัท เอดิสัน แพรส โปรดักส์ จำกัด

EDISON PRESS PRODUCTS CO., LTD.

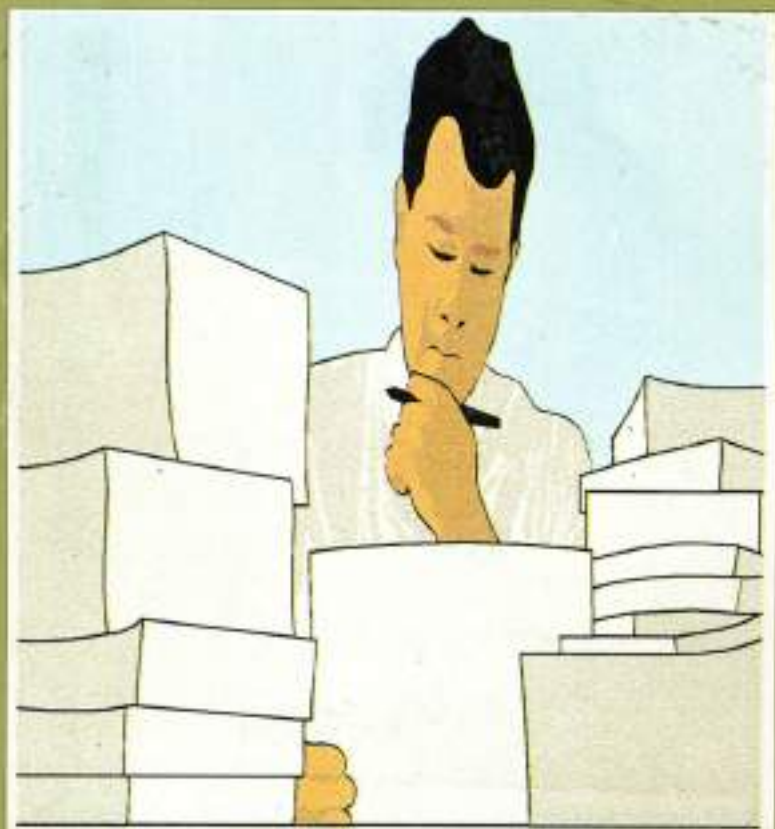
เลขที่ ๕ ซอย ๕ ถนนพหลโยธิน แขวงจตุจักร เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๑๑๐ โทร. ๐๒-๕๕๖-๐๖๘ - ๒๕ โทรสาร ๐๒-๕๕๖-๒๐๖๖
46/20 Moo 5 Soi Sangha Ladphakdi Rd. Anusornwaree Bangkok Bangkok 10220 Tel. 971-7018 - 24 Fax. 522-2833

ภาพปก การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อความก้าวหน้าของสังคมไทย

คำบรรยาย การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในบริบทของการพัฒนาประเทศ หมายถึง การเสริมสร้างผู้คนในสังคมประเทศชาติทุกระดับ โดยเฉพาะในวัยเด็กให้มีคุณภาพ เพราะคุณภาพของคนที่ จะเกี่ยวข้องกันกับคุณภาพด้านทักษะ ด้านสุขภาพ และด้านทัศนคติ ไม่ว่าจะป็นลักษณะใดก็ตามอันหนึ่ง เหล่านี้ คือ ปัจจัยเกื้อหนุนกระบวนการพัฒนาประเทศเพื่อความก้าวหน้าของสังคมไทย

**สูตรปริทัศน์ฉบับหน้า
ว่าด้วยการวิจัย**

โปรดติดตาม